

GYURÁTZ FERENC EVANGÉLIKUS ÁLTALÁNOS ISKOLA és ÓVODA

8500 PÁPA, ÁROK U. 12.

OM AZONOSÍTÓ: 200010

PEDAGÓGIAI PROGRAM

„Tanítások egyszerűséggel, tetteitek vallást hitetekről szelídséggel!”

LUTHER

Készítette: Szücs Gábor

igazgató

2021

Tartalomjegyzék

1. AZ INTÉZMÉNY BEMUTATÁSA.....	5
1.1. AZ INTÉZMÉNYI FELADATELLÁTÁS JOGI ÉS SZERVEZETI KERETEI.....	5
1.2. ELŐZMÉNYEK	6
1.3. AZ INTÉZMÉNY TÁRSADALMI HÁTTERE.....	6
ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM	7
2. HELYZETELEMZÉS.....	7
2.1. ÓVODÁNK KÖRNYEZETE.....	7
2.2. SZEMÉLYI FELTÉTELEK, PEDAGÓGUS TOVÁBBKÉPZÉS.....	8
2.3. TÁRGYI FELTÉTELEK.....	8
2.4. KAPCSOLATRENDSZERÜNK	8
2.4.1. A szülő- gyermek- óvodapedagógus együttműködése.....	9
2.4.2. Kapcsolatok más intézményekkel.....	10
2.5. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, A KERESZTÉNY ÓVODAI NEVELÉSÜNK CÉLKITŰZÉSEI	11
2.6. Gyermekkép	11
2.7. Óvodakép, pedagógiai hitvallás.....	11
2.8. Alapelveink.....	12
2.9. Óvodai nevelésünk céljai.....	12
2.10. Óvodai intézményi cél.....	13
3. A keresztény hitre nevelésünk lehetőségei, értelmezése az óvodában	13
3.1. AZ ÓVODAI NEVELÉS ÁLTALÁNOS FELADATAI	14
3.1.1. Az egészséges életmód alakítása, az óvoda egészségnevelési programja.....	14
3.1.2. Az érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés és szocializáció biztosítása	22
3.1.3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.....	25
3.1.4. Az anyanyelvi nevelés	26
4. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI.....	28
4.1. HITÉLETI NEVELÉS	28
4.2. ÜNNEPEK, HAGYOMÁNYOK.....	30
Az ünnepek körforgása.....	30
4.3. JÁTÉK	32
4.4. A TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS.....	33
4.4.1. Az integrált nevelés, a gyermekek differenciált fejlesztése.....	34
4.4.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése	35
4.5. VERSELÉS, MESÉLÉS	35
4.6. ÉNEK, ZENE, ÉNEKES JÁTÉK, GYERMEKTÁNC	37
A ZENEI NEVELÉS CÉLJA:.....	37
4.7. RAJZOLÁS, FESTÉS, MINTÁZÁS, KÉZI MUNKA	39
4.8. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE, MATEMATIKAI NEVELÉS	41
4.9. A KÜLSŐ VILÁG TEVÉKENY MEGISMERÉSE, KÖRNYEZETI NEVELÉS.....	43
4.9.1. A környezeti nevelés feltételei	44
4.9.2. Környezetvédelem.....	45
4.9.3. Környezeti kultúra	45
4.10. A MOZGÁS	47
4.11. MUNKA JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK.....	48
4.12. A FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	50
4.12.1. Az óvodáskor végére várható eredmények, „kimeneti” pontok	51
5. AZ SNI GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSÉNEK FELADATAI	55
5.1. A BESZÉDFOGYATÉKOS/SÚLYOS, AKADÁLYOZOTT BESZÉDFEJLŐDÉSŰ GYERMEK	55
5.2. AZ INTÉZMÉNY SAJÁTOS PEDAGÓGIAI FELADATAI.....	55
5.2.1. Habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei	56
5.2.2. Az óvodában megvalósuló integrált nevelés célja	57

6. AZ ÓVODA MŰKÖDÉSÉT BIZTOSÍTÓ FELTÉTELRENDSZER	60
6.1. A CSOPORTBEOSZTÁSOK ELVE	60
6.2. PEDAGÓGIAI ADATKEZELÉS	60
<i>Az óvodapedagógus írásos dokumentumai:</i>	<i>60</i>
6.3. A TEVÉKENYSÉGEK SZERVEZETI KERETEI.....	60
<i>Az óvodaszemélyi feltételei, szervezeti felépítése</i>	<i>60</i>
6.4. A TEVÉKENYSÉGEK IDŐKERETEI (NAPIREND, HETI REND).....	61
6.4.1. A napirend	61
6.4.2. A heti rend	61
7. GYERMEKVÉDELEM, ESÉLYEGYENLŐSÉG	62
7.1. CÉLJAINK, ALAPELVEK ÉRVÉNYESÍTÉSE	62
7.2. VESZÉLYEZTETETTSÉG.....	63
7.3. FELADAT.....	63
7.4. PEDAGÓGIAI FELADATOK: PREVENCIÓ, FELTÁRÁS, MEGSZÜNTETÉS.....	63
7.4.1. A prevenció, megelőzés feladatai	63
7.4.2. A feltárás feladatai.....	64
7.4.3. A megszüntetés feladatai.....	64
7.4.4. Az óvoda pedagógusai.....	64
7.4.5. Gyermekvédelmi felelős	64
7.4.6. Óvoda vezetője (tagintézményvezető).....	64
7.4.7. Várható eredmények:.....	65
7.5.1. Szociális hátrányokat előidéző tényezők	65
7.5.2. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformák intézményünkben	66
8. AZ ISKOLA NEVELÉSI PROGRAMJA.....	66
8.1 TANULÓI LÉTSZÁMOK ÉS ÖSSZETÉTEL	66
8.2. TÁRGYI FELTÉTELEK.....	66
8.3. A NEVELŐTESTÜLET	67
9. NEVELÉSI PROGRAM.....	67
9.1 AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ-OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI	67
9.1.1. Általános elvek.....	67
9.1.2. Az erkölcsi nevelés-értéktrend.....	68
9.1.3. A nevelő-oktató munka általános céljai.....	72
9.1.4. A nevelő-oktató munka átfogó céljai és feladatai.....	73
9.1.5. A nevelő-oktató munka céljai és feladatai az 1-4. évfolyamokon.....	74
9.1.6. A nevelő-oktató munka céljai és feladatai az 5-8. évfolyamokon.....	76
9.1.7. A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai	78
9.2. SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉSI FELADATOK	84
9.3. A TELJES KÖRŰ EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS FELADATAI	86
9.3.1. Az egészséges táplálkozással összefüggő feladatok	86
9.3.2. Mindennapos testnevelés, testmozgás.....	87
9.3.3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése	88
9.3.4. A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzésének feladatai	91
9.3.5. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.....	95
9.3.6. Személyi higiéné	96
9.4. A KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS, AZ ISKOLA SZEREPLŐINEK EGYÜTTMŰKÖDÉSÉVEL KAPCSOLATOS FELADATOK.....	97
9.4.1. A közösségfejlesztés területei	97
9.4.2. A közösségfejlesztés általános feladatai	98
9.4.3. A közösségfejlesztés tanórai feladatai	100
9.4.4. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai.....	100
9.4.5. A szabadidős tevékenységek közösségfejlesztő feladatai	102
9.4.6. Az iskolai rendezvények közösségfejlesztési feladatai.....	103
9.4.7. A közösségfejlesztés feladatai évfolyamonként	104
9.4.8. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok.....	106

9.5. A PEDAGÓGUSOK HELYI ISKOLA FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI.....	112
9.5.1. <i>A pedagógusok helyi iskolai feladatai</i>	<i>112</i>
9.5.2. <i>Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai</i>	<i>113</i>
9.6. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG HELYI RENDJE.....	117
9.6.1. <i>A sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje</i>	<i>117</i>
9.6.2. <i>Általános fejlesztési terv.....</i>	<i>117</i>
9.6.3. <i>Tanmenet formajavaslat.....</i>	<i>122</i>
9.6.4. <i>Egyéni fejlesztési tervek.....</i>	<i>123</i>
9.6.5. <i>Rehabilitációs foglalkozások fejlesztési programja</i>	<i>123</i>
9.6.6. <i>Fejlesztő programok.....</i>	<i>126</i>
9.6.7. <i>A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje</i>	<i>128</i>
9.6.8. <i>A kiemelten tehetséges tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje</i>	<i>131</i>
9.7. A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGAI GYAKORLÁSÁNAK HELYI RENDJE.....	134
9.8. A SZÜLŐ, TANULÓ, PEDAGÓGUS ÉS A PARTNEREI EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI	135
9.8.1. <i>A szülő és a pedagógus együttműködésének formái.....</i>	<i>135</i>
9.8.2. <i>A pedagógus és a tanuló együttműködésének formái.....</i>	<i>135</i>
9.8.3. <i>További partneri kapcsolatok</i>	<i>136</i>
9.9. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGÁK SZABÁLYAI TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGA KÖVETELMÉNYEI, RÉSZEI, AZ ÉRTÉKELÉS SZABÁLYAI	136
9.9.1. <i>Értelmező rendelkezések</i>	<i>136</i>
9.9.2. <i>A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottsága.....</i>	<i>136</i>
9.9.3. <i>Jelentkezés a tanulmányok alatti vizsgára</i>	<i>137</i>
9.9.4. <i>A tanulmányok alatti vizsga előkészítésének feladatai.....</i>	<i>138</i>
9.9.5. <i>Tanulmányok alatti vizsga részei.....</i>	<i>138</i>
9.9.6. <i>Az értékelés szabályai.....</i>	<i>139</i>
9.10. A FELVÉTEL ÉS AZ ÁTVÉTEL SZABÁLYAI	140
9.11. AZ ELSŐSEGÉLYNYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV ...	140
9.12. SPECIÁLIS PROGRAMOK, ISKOLAI INNOVÁCIÓK	141
9.12.1. <i>Boldog iskolai program.....</i>	<i>141</i>
9.12.2. <i>Ökoiskolai program</i>	<i>142</i>
10. HELYI TANTERV.....	143
10.1. AZ ISKOLA ÁLTAL VÁLASZTOTT KERETTANTERVEK MEGNEVEZÉSE:	143
10.2. AZ ISKOLA ÓRATERVE	143
10.3. AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI	143
10.4. A NEMZETI ALAPTANTERVBEN MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSÁNAK RÉSZLETES SZABÁLYAI	145
10.4.1. <i>Az erkölcsi nevelés megvalósítása</i>	<i>145</i>
10.4.2. <i>Nemzeti öntudat, hazafias nevelés megvalósítása</i>	<i>145</i>
10.4.3. <i>Állampolgárságra, demokráciára nevelés megvalósítása</i>	<i>146</i>
10.4.4. <i>Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésének megvalósítása</i>	<i>147</i>
10.4.5. <i>A családi életre nevelés feladatainak megvalósítása</i>	<i>149</i>
10.4.6. <i>A testi és lelki egészségre nevelés feladatainak megvalósítása</i>	<i>151</i>
10.4.7. <i>Felelősségvállalás másokért, önkéntesség.....</i>	<i>154</i>
10.4.8. <i>Fenntarthatóság, környezettudatosság.....</i>	<i>155</i>
10.4.9. <i>Pályaorientáció megvalósítása</i>	<i>157</i>
10.4.10. <i>Gazdasági és pénzügyi nevelés megvalósítása.....</i>	<i>158</i>
10.4.11. <i>Médiatudatosságra nevelés megvalósítása</i>	<i>158</i>
10.4.12. <i>A tanulás tanítása</i>	<i>160</i>
10.5. A TANULÓI KOMPETENCIÁK FEJLESZTÉSÉNEK FELADATAI	161
10.5.1. <i>A tanulás kompetenciái.....</i>	<i>161</i>
10.5.2. <i>Kommunikációs kompetenciák: anyanyelvi, és idegen nyelvi</i>	<i>163</i>
10.5.3. <i>Digitális kompetenciák.....</i>	<i>165</i>

10.5.4. Matematikai gondolkodási kompetencia	166
10.5.5. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák.....	168
10.5.6. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái.....	170
10.5.7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák	171
10.6. A VÁLASZTHATÓ FOGLALKOZÁSOK SZABÁLYAI.....	172
10.6.1. Választható foglalkozások.....	172
10.6.2. A pedagógusválasztás szabályai.....	173
10.7. A TANULÓK TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE	174
10.7.1. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzési és értékelési módja.....	176
10.7.2. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek	179
10.8. AZ ISKOLAI ÍRÁSBELI, SZÓBELI, GYAKORLATI BESZÁMOLTATÁSOK, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK RENDJE	182
10.8.1. Az írásbeli beszámoltatás rendje.....	182
10.8.2. Az írásbeli beszámoltatás formái:.....	182
10.8.3. Az írásbeli dolgozatok javításának formai követelményei:	182
10.8.4. Szóbeli beszámoltatás rendje:	182
10.8.5. Szóbeli beszámoltatás formái:	183
10.8.6. Gyakorlati beszámoltatás rendje:	183
10.8.7. A tanuló teljesítménye értékelésének, minősítésének formái:.....	183
10.8.8. A magasabb évfolyamba lépés feltételei:	184
10.9. AZ OTTHONI (NAPKÖZIS ÉS TANULÓSZOBAI) FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTJAI	185
10.9.1. A házi feladatok meghatározásának elvei:.....	185
10.9.2. A házi feladatok meghatározásának korlátai	185
10.10. A CSOPORTBONTÁSOK ÉS EGYÉB FOGLAKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI.....	186
10.10.1. A csoportbontás elvei.....	186
10.10.2. Az egyéb foglalkozások szervezésének elvei	186
10.10.3. Egyéni foglalkozások szervezése	186
10.10.4. Felvételi előkészítő foglalkozások szervezése	187
10.10.5. Tanulmányi, szakmai, kulturális verseny, házi bajnokságok, iskolák közötti versenyek, bajnokságok szervezése	187
10.11. EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK	187
10.11.1. Egészségnevelési elvek.....	187
10.11.2. Környezeti nevelési elvek	189
10.12. A GYERMEKEK, TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK	191
10.12.1. A gyermekek, tanulók esélyenlőségét szolgáló intézkedések célja	191
10.12.2. Akcióterv	194
10.12.3. Monitoring	199
10.13. A NEMZETISÉGHEZ NEM TARTOZÓ TANULÓK RÉSZÉRE A TELEPÜLÉSEN ÉLŐ	199
NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK MEGISMERÉSÉT SZOLGÁLÓ TANANYAG	199
10.14. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSE	199
10.15. TÉMANAPOK, TÉMAHETEK, PROJEKTOKTATÁS	199
11. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK.....	200
11.1. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ÉRVÉNYESSÉGI IDEJE	200
11.2. A PEDAGÓGIAI PROGRAM MÓDOSÍTÁSÁRA A NEVELŐTESTÜLET TEHET JAVASLATOT	200
11.3. A PEDAGÓGIAI PROGRAM NYILVÁNOSSÁGRA HOZATALA	200

1. Az intézmény bemutatása

1.1. Az intézményi feladatellátás jogi és szervezeti keretei

Intézmény neve:

Gyurátz Ferenc Evangélikus Általános Iskola és Óvoda

Intézmény OM azonosítója: 200010

Intézmény feladat-ellátási helye

székhely: 8500 Pápa, Árok u. 12.

tagintézmény Gyurátz Ferenc Evangélikus Általános Iskola Csodavár Óvodája

8500 Pápa, Vajda Péter lakótelep 28. (hrsz: '6341/52')

tagintézmény rövid neve Csodavár Evangélikus Óvoda

Intézmény alapítása

alapító neve, székhelye: Pápai Evangélikus Egyházközség 8500 Pápa Széchenyi u. 15.

alapítás éve: 2001.

alapításról szóló határozat száma: 1/2001.03.25.

Fenntartó neve: Pápai Evangélikus

Egyházközség

székhelye: 8500 Pápa Széchenyi u. 15.

Intézmény felügyelete felügyeleti szerv: Pápai Evangélikus Egyházközség
8500 Pápa Széchenyi u. 15.

A Pápai Evangélikus Egyházközség az intézmény feletti szakmai, törvényességi és gazdasági felügyeletet az egyházi törvényben meghatározottak szerint látja el.

Az intézmény felett hatósági ellenőrzési jogkört gyakorol:

Veszprém Megyei Kormányhivatal

8200 Veszprém, Megyeház tér. 1.

(Továbbiak az alapító okiratban.)

1.2. Előzmények

Három szegény növendék számára az egyházközség 1787-ben alumneumot (bentlakásos iskolát) szervezett, ettől kezdve létezett evangélikus elemi iskola Pápán, amely mindvégig szerves része volt a gyülekezet életének. Az 1862-ben épült elemi iskola épületét a gyülekezet ma imateremként használja. A templommal egy udvarban lévő nagyobb iskolaépületet az egyházközség 2000-2001-ben újíttotta fel, megteremtve az alapját az iskola újrarendezésének. A Pápai Református Kollégium kezdettől fogva támogatta az iskola létrejöttét, és segíti működését. Jelenleg is folyik az iskola bővítése. A 2013/14. tanévtől négy tanteremmel több áll az iskola rendelkezésére. A növekedésre való tekintettel a fenntartó részéről megfogalmazódott egy óvoda indításának a szándéka. A város felajánlotta a Vajda Péter lakótelepi óvodát. 2021. tavaszán megszületett a hivatalos átadás-átvételi megállapodás. Így 2021 szeptemberétől az iskola tagóvodával egységben tölti be kulturális és gyülekezetépítő szerepét.

1.3. Az intézmény társadalmi háttere

Pápa város a térségnek jelentős oktatási központja. Tág lehetőséget kínál iskola és óvodaválasztásra egyaránt. Iskolánk és óvodánk lehetőséget biztosít a keresztyén elhivatottságú szülőknek gyermekeik vallásos neveltetésére. A környező települések gyermekeit, tanulóit is várjuk. Pápa város is támogatja az intézményt, megértve a vallásszabadságot, és folytatva az egyházakkal kialakított jó viszonyt. Az iskola a belvárosban közvetlenül a gyülekezet temploma mellett működik, az óvoda a város zöldövezeti részében.

ÓVODAI NEVELÉSI PROGRAM

2. Helyzetelemzés

A pápai gyülekezet részéről már korábban megfogalmazódott az igény evangélikus óvoda alapítására, de csak 2021 év elején adódott olyan optimális helyzet, amely a városi önkormányzattal együttműködve lehetőséget adott evangélikus óvoda létrehozására tagintézményként. Az egyházi óvoda és iskola reménységünk szerint a gyülekezet építésének fontos része lesz.

Kiemelt feladat, hogy az itt folyó munkát új alapokra helyezve, az élő hit alapjainak megismerésére neveljük a gyermekeket. Az óvodában megismerkedhetnek a keresztény kultúra értékeivel és korukhoz, felfogásukhoz mértén megpróbáljuk elindítani őket a keresztény hittel való ismerkedés útján.

2.1. Óvodánk környezete

Óvodánk Pápa város északkeleti szélén található. Az épület utcafrontja a Vajda Péter lakótelepre néz, udvara szomszédos a környező erdős terület fáival. A közvetlen természeti környezet kiváló lehetőséget kínál sokoldalú tapasztalatszerzésre a gyermekek számára. Férőhelyek száma 100 fő. A beiratkozáskor az evangélikus vallású családok gyermekei mellett várjuk mindazokat, akik elfogadják óvodánk keresztyén erkölcsi értékek szerinti nevelését és segítenek annak megvalósításában.

Az óvoda épületét 2021-ben megfelelő állapotban kaptuk az önkormányzattól. Vannak fejlesztendő dolgok, például a vizesblokkok. Az óvoda udvara tágas, a csoportoknak lehetősége van a közös, de az igény szerinti csoportonként elkülönített játékokra is. Az udvari játékok elhelyezésére melléképület áll rendelkezésre. Az udvari játékok jól szolgálják a gyerekeket. A belső terekben az ügyes kezű, kreatív óvodapedagógusok saját készítésű dekorációval és a gyermekek munkáival támogatják a tanulási tevékenységet, és ezáltal teszik vidámmá, kedvessé, személyessé közvetlen környezetüket. A bútorok mobilizálhatók, így az óvodapedagógusok képesek a nyugodt, biztonságos környezet megszervezésére a gyermekek szabad játékához és más tevékenységéhez.

Kerületünkre a kertvárosi és a lakótelepi környezet egyaránt jellemző így a nevelési terveink a lakókörnyezet sajátosságaihoz is alkalmazkodhatnak, egyben lehetőséget adnak a csoportok számára séták, kirándulások szervezésére.

2.2. Személyi feltételek, pedagógus továbbképzés

Jelenleg az intézményben dolgozó pedagógusok és a technikai dolgozók létszáma megfelel a törvény által előírt feltételeknek. Az iskolalelkész az óvodai hitéleti nevelést is szervezi és irányítja.

A pedagógustovábbképzések a hosszútávú, illetve az éves továbbképzési terv alapján valósultak meg. Továbbra is cél, hogy intézményünkben minél felkészültebb, hivatásukat szerető és az egyház tanításait (szellemi, erkölcsi) tekintetben is elfogadó nevelők oktassák, neveljék gyermekeinket és minél többféle továbbképzési lehetőséget igénybe véve fejlesszék saját tudásukat is. A székhelyintézmény szellemisége erősíti és támogatja a tagintézményünkben dolgozókat hitbeli fejlődésükben.

2.3. Tárgyi feltételek

Az udvar területe: 4651 m². Parkosított, kifejezetten nagyoknak mondható, ezáltal nagyon ideális a 4 gyermekcsoport számára. Az óvoda udvarán levő gyermekméretű KRESZ pálya lehetőséget biztosít a közlekedés alapvető szabályainak gyakorlati elsajátításához. Az udvaron található madármegfigyelő állomás rendszeres használatával a gyermekek megismerkedhetnek a madárfajokkal, védelmük fontosságával. A közvetlen tapasztalatokra épülő ismeretszerzést szolgálja egy komposztáló és egy magasságyásos veteményes kert.

Az épület hasznos alapterülete: földszint 770 m², emelet 528 m². Óvodákban 4 csoportszoba található, méretük egyenként 50 m². Minden csoporthoz tartozik külön mosdó, öltöző. Az épület helyiségei tágasak, kényelmesek. Tornaszobánk 55 m² alapterületű mozgásfejlesztő eszközökkel jól felszerelt. Logopédiai foglalkoztatóval, szertárral is rendelkezünk. Az óvodában az étkezés melegítőkonyháról történik. Esetleg ide, hogy pl. az iskolai konyháról vagy szerződéssel szállítják ide az ételt. Az óvodai alkalmazottak számára 2 személyzeti szoba, öltöző van kialakítva. A szülőkkel történő megbeszélésekhez, egyéb ügyek intézéséhez rendelkezünk vezetői irodával.

Az épületen belül a Tankerület fenntartásában működik egy speciális óvodai csoport, amely áll: 36 m² csoportszoba, 8 m² mosdó, WC, öltöző, 2 m² személyzeti mosdó, WC. Ez a rész jól elkülönül az épületen belül.

2.4. Kapcsolatrendszerünk

A szülők, a gyermekek és a pedagógusok együttműködésének formái, kapcsolatok más intézményekkel.

2.4.1. A szülő- gyermek- óvodapedagógus együttműködése

Nevelési terület	Tartalom
Keresztény hitre nevelés	– a családdal való együttműködés a gyermekek lelki életre nevelésében, aktív szerepvállalása a gyermekük hitbeli fejlesztésében – nem csupán tényeket kell megtanítaniuk, hanem fontos a szülői ház iránymutatása, keresztény értékek közvetítése – amelyik gyermek a családban-biztonságban érzi magát az bízni fog önmagában, a világban, Istenben
Érzelmi, erkölcsi nevelés	– bizalomra, tiszteletre épülő partnervizony kialakítása a családdal, a szokások ismerete, a gyermekek helyzete a családban – a családdal, szülőkkel való kapcsolattartási lehetőségek, családlátogatások, fogadóórák és más alkalmak, egyházi és óvodai ünnepek, hagyományok, nyílt napok szervezése, értékorientált közösségi nevelés megvalósítása
Egészséges életmódra való nevelés	– a szülők folyamatos tájékoztatása, bevonása az óvodai és otthoni egészséges életmódra nevelés tartalmának, céljának elérése érdekében (táplálkozás, mozgás, pihenés összefüggései)
Munka jellegű tevékenységek	– az óvónő ismertesse a családdal az óvodai munkát, segítse elő az egészséges célok és követelmények összehangolását a gyerekekkel szemben
Csoportbeosztások elve	– lehetőség szerint egy csoportba járjon 3, illetve 4 évig a gyermek, vegyes csoport kis-közép, illetve a nagy-közép, a testvérek koruktól függően azonos csoportba kerülhetnek, e területen a szülők kéréseit is figyelembe vesszük
Az óvodapedagógus feladatai	– a családdal való kapcsolattartás alapja a közös célkitűzések, elvek elfogadása, amelyek a gyermek érdekeinek vannak alárendelve – együttműködés a gyermek keresztény hitének megalapozásában – példamutatás a gyermeknek, családnak
Gyermekvédelem	– a gyermekek védelme, a gyermekek családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének enyhítésére, megszüntetésére irányuló tevékenység – a szülői házzal való kapcsolattartás, a szülők segítése gyermekük nevelésében – szociális hátrányok enyhítése segítő intézkedésekkel

2.4.2. Kapcsolatok más intézményekkel

Partnereink	Kapcsolattartás módja	Kapcsolattartó
Magyarországi Evangélikus Egyház Oktatási és Iskolai Osztály, EPSZTI, GYÜMI	Az intézménnyel kapcsolatos kérdések egyeztetése, telefonon vagy személyes megbeszéléseken, látogatásokon, értekezleteken, stb.	Intézményvezető, óvodai tagozat vezető és óvodapedagógusok
Evangélikus Lelkeszi Hivatal Pápai Evangélikus egyházközség	A gyülekezeti lelkésszel, presbitériummal történő megbeszélések, egyeztetések	Intézményvezető, óvodai tagintézmény-vezető, óvodapedagógusok, munkatársak
Szülői ház	Szülői értekezletek (csoportos és összevont), családlátogatás, fogadóóra, egyházi ünnepek és óvodai ünnepélyek, farsang, anyák napja, évzáró, nyílt napok	Intézményvezető, óvodai tagozatvezető, óvodapedagógusok
Gyurátz Ferenc Evangélikus Általános Iskola	Iskolalátogatás, szülői értekezlet beiskolázás előtt, iskolai ismertetők, közös programok, értekezletek, közös gazdasági, irodai ügyintézés	Intézményvezető, óvodai tagintézmény-vezető, és óvodapedagógusok, az iskola kollektívája (pedagógusok, és a technikai dolgozók)
Pedagógiai Szakszolgálat	Logopédiai szolgáltatás, iskolaérettségi előszűrések, vizsgálatok, segítségnyújtás egyedi problémáknál	Intézményvezető, óvodai tagozatvezető és óvodapedagógusok
Pápai Tankerületi Központ	A beiskolázással kapcsolatos ügyek intézése	Intézményvezető, óvodai tagintézmény-vezető
Általános Iskolák	Tájékoztatások a beiskolázással kapcsolatban	Intézményvezető, óvodai tagintézmény-vezető
Gyermekorvosi, védőnői szolgálat, gyermekfogászat	Gyermekorvossal, iskolaorvossal rendszeres vizsgálatok, szűrések egyeztetése, elvégzése, tanácsadás	Intézményvezető, óvodai tagintézmény-vezető, óvodapedagógusok

Gyermekjóléti Központ	Értekezletek, tájékoztatók, kapcsolatfelvétel és tartás egyedi esetekben, segítségnyújtás	Intézményvezető, óvodai tagintézmény-vezető, gyermekvédelmi felelős, óvodapedagógusok
Művelődési intézmények	Kiállítások, előadások gyermekek számára	intézményvezető, óvodai tagintézmény-vezető óvodapedagógusok

2.5. Az óvodai nevelés célja, a keresztény óvodai nevelésünk célkitűzései

Az óvodai nevelésnek az emberi személyiség teljes kibontakoztatására, az emberi jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítésére kell irányulnia.

„A gyermeki élet pedig maga a csoda. Minden gyermek üzenet az emberiség számára: Isten szeret bennünket. Gyermekeket nevelni - Istennel való találkozás.”

(Böjte Csaba)

2.6. Gyermekkép

A gyermek, mint Isten teremtménye fejlődő személyiség, fejlődését a genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a környezeti hatások együttesen határozzák meg, minden gyermek életével Istennek célja van. Személyiségének alakításában az őt körülvevő tárgyi és személyi környezetnek meghatározó szerepe van. Így kiemelten fontos, hogy az óvodánkban olyan felnőttek vegyék körül a gyermekeket, akik hitelesen közvetítik feléjük a keresztény értékeket. Óvodai nevelési programunk a gyermeki személyiség optimális kibontakoztatására törekszik.

2.7. Óvodakép, pedagógiai hitvallás

Az óvoda a köznevelési rendszer része, szakmailag önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője és, mint egyházi intézmény, szerves részévé kell, váljon a jézusi szellemiség és a keresztény erkölcsiség.

Olyan nevelésközpontú egyházi óvodává szeretnénk válni, ahol szeretetteljes légkörben, jó példával elől járva, az élő hitre való nyitottságra neveljük gyermekeinket. A családdal való együttműködéssel alapozzuk meg a hitre való készséget, vallási élmények nyújtásával a keresztény szellemiséget.

Célunk, hogy olyan intézmény legyünk, ahol minden gyermek egyénre szabott, differenciált fejlesztésben, tehetséggondozásban részesülhet, fejlődhet, ahol megértésben, szeretetben, biztonságban érezheti magát. Mindenkor figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait, és ahhoz igazodó tevékenységeket biztosítunk. Óvodai nevelésünk során szeretnénk eljuttatni minden gyermeket a kudarcmentes iskolakezdéshez is.

2.8. Alapelveink

- A gyermeki személyiség tiszteletben tartása, elfogadása, szeretetben, hitben, megbecsülésben nevelése.
- A gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása (a képesség-kibontakoztató, integrációs felkészítéssel, az egyénre szabott differenciált fejlesztéssel, differenciált tanulásszervezéssel, a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesülésével).
- Keresztény értékek hiteles közvetítése, a gyermekek lelki fejlődésének elősegítése.
- Óvó-védő, segítő kezet nyújtani a gyermeknek, családnak, létrehozni egy olyan bizalom teli, őszinte kapcsolatrendszert, amelyből meríthet gyermek, család, óvodai testület. A gyermekközpontú értékorientált közösségi és családorientált nevelés kialakításával.

2.9. Óvodai nevelésünk céljai

Az óvodáskorú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztése, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítése, a hátrányok csökkenése az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével. A gyermekek testi, lelki egészségének, edzettségének megalapozása. Az integrált nevelés megvalósítása, a kiemelt figyelmet igénylő (SNI-s, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, és kiemelten tehetséges gyermeknél), segítségük, fejlesztésük szakemberek segítségével. A szociális hátrányok enyhítése az intézmény lehetőségeinek figyelembevételével. Célunk a felnövekvő nemzedékben felébreszteni a vágyat a tudásra, legyenek fogékonyak a szépre, tettekre, a természet kincseinek megbecsülésére, védelmére, a tisztaságra, a nyugodt barátságos légkörre, jó akaratra, lelkiismeretre. Egyéni fejlődési ütemük, életkoruk figyelembevételével legyenek fogékonyak a keresztény hit alapjainak megismerésére.

Az óvodában nem célunk ismeretekkel „tömni” a gyermek fejét, hanem motivációs bázisuk erősítésével, érzelmeik stabilizálásával nyitottá kell tenni őket a teremtet világ és az ismeretek, élmények befogadására. Az esélyegyenlőség lehetőségeivel élve felkészíteni őket az elkövetkező évekre.

2.10. Óvodai intézményi cél

Óvodai nevelési értékrendszerünk kiemelt célja a keresztény szellemiség, világkép megalapozása. A keresztény kultúra és a magyar nemzeti értékek identitás-teremtő voltának az óvodai nevelés tartalmaiban történő hangsúlyossá tétele.

Óvodapedagógusaink célja a gyermek óvodába lépésétől kezdve annak feltétel nélküli elfogadása, pozitív tulajdonságainak megismerése, erősítése, fejlesztése, a negatív tulajdonságok háttérbe szorítása, kioltása a családdal együttműködve.

A hitre, szeretetre, a megértésre nevelés, ahol felnőtt, gyermek egyaránt igyekszik megtenni, ami saját magának és társainak javára válik.

3. A keresztény hitre nevelésünk lehetőségei, értelmezése az óvodában

Minden gyermek egyedi, megismételhetetlen csodája Istennek, ezért a ránk bízott lehetőség, hogy gyermekeket a keresztény hit alapjaival megismertessük, neveljünk, fontos feladat. A keresztény hitre nevelés az óvodában sajátos helye a Szentlélek munkálkodásának.

Az ember számára megfelelő erkölcsi nevelés szükséges, amelyre azután ráépülhet a hit. A családokkal való kapcsolattartás folyamán egyházunk remélhetőleg egyre több embert segíthet az igaz értékek megtalálására.

Az óvodáskorú gyermeket életkori sajátosságaiból fakadóan érzelmei vezérlik, kezdetben az őt körülvevő felnőttek élete példájából tapasztalja meg Isten szeretetét. A szülői ház az a hely, ahol születésétől kezdve benyomások érik, és alakítják érzelmeit. Ahhoz, hogy én-tudata fejlődjön, szüksége van környezetére reakcióira, a szociális tükörré. A kívülről felé áramló szeretet, figyelem, béke kedvezően hat saját ritmusa szerint fejlődésre. Az azonosulási és mintakövetési vágya segíti a szokások elsajátítását, közvetítését, erre épít az óvodai hitre nevelés is. Azonban a szülőknek is aktívan részt kell vállalniuk gyermekük hitre nevelésében, fontos, hogy közösen imádkozzanak és részt vegyenek az istentiszteleteken, csakis közösen együttműködve tudjuk a gyermekek keresztény hitét megalapozni.

Ezért nyitott az intézmény mindazon családok számára, akik elfogadják az evangélikus óvoda szellemiségét, keresztény hitre nevelését, így Isten jelenléte a mindennapokban is része lesz a gyermek életének, akiről nemcsak otthon és vasárnap az istentiszteleten is hallhat.

Az óvodai hitéletre nevelés mindig a gyermek életkori sajátosságaira épül, meg kell teremteni a megfelelő alkalmakat a közös vallásos tapasztalatok megszerzésére, de ügyelni kell arra, hogy az óvoda által közvetített értékek személyiségük, szabadságjoguk tiszteltben tartásával, indirekt módszerekkel vezessenek a helyes irányba.

Akkor hatékony az óvodai hitre nevelés, ha hitelesek a közvetítők. Ezért az intézményben dolgozó óvodapedagógusok olyan atmoszférát kell, hogy teremtsenek maguk körül, amelyben a gyermek félelem nélkül hagyatkozik rá, bízik benne, példája vonzó, követendő a gyermek és a szülők számára is. Így a gyermek számára követendő példa lesz a tisztelet, az elfogadás, a keresztény értékrend átöröklődik a gyermek tárgyi, értelmi, szellemi és lelki világába. Olyan pedagógusok, munkatársak dolgozzanak az intézményben, akik elfogadják az evangélikus óvoda értékrendjét, és hívő, példa erejével tanító, Bibliát ismerő és olvasó emberek.

3.1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód kialakítása, az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés
- az anyanyelvi, - értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

/ Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja 363/ 2012. XII.17./

Célunk: az egészséges életmód-igényének megalapozása, a gyermekek testi és lelki fejlődésének elősegítése.

3.1.1. Az egészséges életmód alakítása, az óvoda egészségnevelési programja

Óvodai nevelésünk főbb feladatai:

1. a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
2. a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
3. a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
4. a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
5. Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
6. a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;

7. a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;

8. megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, az egészséges testi és szellemi fejlődés feltételeinek megteremtése. Az egészséges életmód, egészségmegőrzés, egészséges életvitel igényének kialakítása. Megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve, speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi-lelki feladatok ellátása. A gyermekek egészségének védelme, edzettségük biztosítása, a balesetek megelőzése. Ezek, amelyek itt leírásra kerültek, nem célok, hanem már maguk a feladatok. A szöveg maradhat.

Feladatunk:

- A helyes életritmus és megfelelő szokás és szabályrendszer kialakítása a család bevonásával, családorientált nevelés megvalósítása.
- A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges környezet biztosítása, mozgásigényének kielégítése
- Az egészséges életmód, egészségmegőrzés szokásainak alakítása, az egészséges életvitel igényeinek megalapozása:
 - gondozás,
 - a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
 - az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése
 - (fogmosás, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak kialakítása)
 - a gyermek testi fejlődésének elősegítése, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
 - testi képességek fejlődésének segítése, egyéni adottságok figyelembe vételével
 - a gyermek mozgásfejlődésének elősegítése
- A gyermekek testi szükségleteinek nyugodt, egyén szerinti kielégítése.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges egyik legfontosabb feltétel a megfelelő környezet.

Ennek kialakításánál alapvetően fontos a környezet (levegő, víz eszközök) tisztasága, a színek harmóniája, a balesetvédelem szempontjából a biztonságos eszközök és térberendezés, a zajmentesség, fényviszonyok, a tevékenységekhez megfelelő hely és eszközök biztosítása. Udvarunkat is ennek megfelelően alakítottuk. Pormentes, térköves részek és füves területek segítik a változatos és biztonságos mozgás lehetőségét. Árnyékolók felszerelésével a zavartalan homokozóban töltött időt segítettük megvalósítani. Zajvédett terület, amely megfelelő teret ad a gyermek biztonságos mozgásához és komfortjához. A folyadékpótlást, vízivási igényüket is kielégítjük.

A csoportszobák nagy ablakai a gyermekeknek szabad kilátást engednek, de a sötétítő függönyök segítik a megfelelő árnyékolást a nagy meleg, és a túlzott fény esetén. A levegő cseréről szellőztetéssel gondoskodunk, a párologtatók pedig enyhítik a fűtés idején a száraz levegőt.

A bútorok válogatásánál esztétikumra törekszünk, és a mobilizálható berendezés is a gyermekek jó közérzetét, és a baleset megelőzést is egyaránt szolgálja.

Az öltözők, a folyosón kialakított részek a gyermekek egyéni holmijának elhelyezéséhez és az öltözködéshez biztosítanak teret.

A mosdókban az egyéni tisztálkodási eszközök jól látható és könnyen hozzáférhető elhelyezésűek.

Az egészséges életmód, egészségmegőrzés szokásainak alakítása, az egészséges életvitel igényeinek magalapozása:

A gyermekek gondozása:

Az óvónő a gyermek óvodába lépése előtt tájékozódik egyéni szükségleteiről (anamnézis, beszélgetés a szülőkkel). A testi szükségletek kielégítését korlátozni nem lehet. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezzük a hangsúlyt, a testi szükségletek kielégítése határozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységvégzéshez szükséges. Annak érdekében, hogy a gyerekek egyre önállóbban ki tudják elégíteni igényeiket, szükséges a megfelelő eszköz feltétel biztosítása és a bizalmat nyújtó, biztonságot sugárzó légkör.

A gyermekek tisztasága hozzájárul komfortérzetük kialakításához. Tisztaság iránti igényének alakulását szolgálja a testápolás szokásainak elfogadtatása (mosakodás, fogmosás, fésülködés, orr-, és köröm tisztítás, WC használat).

Így érhető el, hogy a gyerekek jól érezzék magukat az óvodában és szükségleteik természetes kielégítésére törekedjenek, kérjék és fogadják el a felnőtt segítségét.

A gyermek gondozása sok tapintatot igényel, ezért nemcsak az óvodapedagógusok feladata az ezzel a területtel kapcsolatos szokások, szabályok ismerte, hanem a dajkáktól is elvárjuk a tapintatot, türelmet a gyermekek egészséges életmódra nevelésében.

Az egészséges életmód, gondozás, egészségmegőrzés szokásainak alakításánál figyelembe kell venni a családból hozott szokásokat.

Az egyéni pl.: étkezési, alvási szokásokat el kell fogadni, tolerálni kell. Az egészséges életmód kialakításának része az egészséges táplálkozás, rendszeres mozgás, a nyugodt pihenés és a stressz- mentes életmód.

Testápolás:

A gyermekek számára kialakított mosdók méretei igazodnak az óvodáskorú gyermek testi adottságaihoz, és segítenek abban, hogy a gyermek könnyen, a nap folyamán, amikor szükséges tisztálkodhasson, a törülközők, folyékony szappan, körömkefe segítik az alapos tisztálkodást. A fülkével, függönnyel elválasztott gyermek WC-k pedig lehetőséget nyújtanak az intimitásra. Az öltöző- mosdó, WC blokk ajtaja egész nap nyitottak, a gyermekek szabadon mozoghatnak. A beszoktatás során remek lehetőség a szülőkkel együtt meglátogatni a mosdót, és kipróbálni a lehetőségeit, így a gyermeknek már nem ismeretlen a mosdó helysége és az ott végezhető tevékenységek.

Az óvodapedagógusok feladata:

A gyerekek testi szükségleteinek nyugodt, egyéni igények szerinti kielégítése, mivel ez jó közérzetük alapja.

- A helyes tisztálkodási szokások kialakítása, a megfelelő sorrend (WC, kézmosás, törülközés, a fogmosás helyes irányainak gyakoroltatása, az öblítés mértéke, fogkefe tisztántartása, cseréje, amikor szükséges).
- A mosdó rendjének megőrzése.
- Tapintatos segítség a gyermekeknek szükség esetén.

- A személyi és környezeti higiéné kialakítása, helyes zsebkendőhasználatra szoktatás, fogápolás.

Táplálkozás:

Az egészséges életmód, gondozás, egészségmegőrzés része az egészséges táplálkozás, gondoskodni kell róla, hogy az étrend megfelelő arányban tartalmazza a gyermekek fejlődéséhez szükséges tápanyagokat, vitaminokat, ásványi sókat. Az egészséges életvitel alakításának célja, hogy a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só és telítettség-tartalmú ételek fogyasztását csökkentsük. A zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztását ösztönözzük. Ennek érdekében sok gyümölcs, zöldségféle, elsősorban szárnyas hús, hal és rostban gazdag ételek kerüljenek az étrendbe, (egyeztetés a dietetikussal, aki a gyermekek ételét összeállítja, illetve a szülők is az egészséges ételek ismertetése, ajánlata). A „gyümölcsnapok” szervezése az óvodában.

Az új ételek, fokozatos megismertetését is nagy figyelemmel végezzük.

A napirend által megjelölt időpontokhoz igazodni kell az étkezésben, mert a rendszeresség a megfelelő ritmus, fontos az étkezésben. A közös ima az étkezések előtt és után a meghittséget teremti meg, amelyre a kulturált étkezési szokások kialakításánál szükség van. Az imát a gyermekek az óvónővel együtt mondják.

A kulturált étkezés feltételeinek biztosítása mellett, segíteni kell a gyermek önállóságának fejlődését az eszközök használata és az önellátás terén. A gyermekek egészséges fejlődéséhez nélkülözhetetlen, hogy megfelelő mennyiségű táplálékot és folyadékot magához vegyen.

Az étkezésben a gyermekek önkiszolgáló, illetve naposi tevékenysége is megvalósul.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az egészséges táplálkozás és a kulturált étkezés szokásainak kialakítása (szalvétahasználat megtanítása, evőeszközök helyes használata, az asztal és a környezet tisztasága, rendje, halk beszéd a társakkal, helyes testtartás), az önkiszolgáló munka és a naposi munka feladatainak megtanítása a gyermek számára.
- Az étkezés nyugodt légkörének megteremtése (imádkozás evés előtt, után), ahol a gyermek a saját tempójában ehet, és nem erőltetve, hanem kóstolási lehetőség után eldöntve, hogy kéri vagy sem az adott ételt. Megismerteti a gyermekeket új ízekkel tapintatosan szoktatva, választási lehetőséget biztosítva.

- „Gyümölcsnapok” megszervezése (a szülők segítségével, meghatározott heti rendszer alapján).
- A foglalkozások során egészséges táplálkozást népszerűsítő tevékenységekre kerül sor. A szervezetre gyakorolt jó hatásokat hangsúlyozzuk. Így a gyerekek őszi piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Ismerkednek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet bevonnak az óvónők a tapasztalatszerzés során, ezért a gyerekek versekkel, mondókákkal, mesékkel ismerkednek, körjátékokat játszanak.

Öltözködés:

A gyermekek öltözkénél fontos, hogy kényelmes, tiszta, tevékenységnek és az időjárásnak megfelelő legyen. Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket, ezért az óvodapedagógus hason a szülőkre, hogy többretegűen öltöztessék gyermekeiket. Ennek kialakításában a szülők lehetnek a partnerek, akiket fontos meggyőzni a praktikus, ízléses öltözködés előnyéről (pl. nyáron kalap és fényvédőkrém használata).

A szülőknél tudatosítani kell, hogy a gyermeket olyan ruhába öltöztessék az óvodai nap folyamán, amelyikben szabadon mozoghatnak, tevékenykedhetnek, nem kell féltetni, vigyázni rá, azon kívül lehetőség szerint a „réteges” öltözködést részesítsék előnyben. Az öltözködési hőmérséklethez igazításánál az egyéni igényeket vesszük figyelembe (szülőkkel való megbeszélés). Váltó ruhát is adjanak, hogy könnyen cserélhető legyen ruházatuk, ha szükséges. A gyermek a jelével ellátott öltözőszekrényt örömmel, szívesen használja, és a ruhái tárolására alkalmas jellel ellátott zsákot még a „napi kincsek” őrzésére is használhatja.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek megismertetése az öltözködésre kijelölt hellyel, a jellel ellátott öltözőszekrénnel, a csoport öltözőjének megismertetése gyermekkel, szülővel.
- A folyamatosság biztosítása az öltözködés folyamán, és ha megoldható, nagyobb létszám esetén, két csoportban is, hogy a várakozási idő ne legyen hosszú.
- Öltözködési szokások alakítása (öltözködés sorrendjének gyakorlása, betartása), segítség adása szükség esetén, a gyermekek figyelmének felhívása, hogy rendezetten helyezték el ruháikat a polcon (életkori sajátosságok figyelembe vétele).
- Az önálló próbálkozásokat buzdítsa, az ügyesebb gyermekeket bíztasson társai segítségére, figyeljen az időjárásnak megfelelő öltözködésre.

Pihenés, alvás:

A gyermekeknek az alváshoz saját, jelével ellátott ágyneműt kérünk, mert az otthoni közös előkészítése az ágyneműnek, jellel ellátása biztonságot ad a gyermeknek az „idegen” helyen történő pihenéshez. A kedvenc „alvóka” a meghittséget erősíti, így a gyermek nyugodt alvására, pihenésére kedvezőbb lehetőséget ad. A pihenést megelőzi a mese, az altatódal és a közös imádság. A kicsik beszoktatást követő időszaka után pedig halk, megnyugtató zene hallgatása. A gyermekek alvásigénye különböző, ezért a pihenés, alvás alatt a csendre törekszünk, hogy az alvók nyugodtan pihenjenek, viszont a kisebb alvásigényűek hamarabb kelhetnek és csendes elfoglaltsággal, pl. rajz, könyvnézegetés, várhatják meg az alvás végét.

Az óvodapedagógus feladata:

- A nyugodt alvás, pihenés feltételeinek megteremtése (szellőztetés, lehetőség szerinti elsötétítés, a kényelmetlen, nagyobb ruhadarab levétele szükség esetén).
- A nehezebben elalvók megnyugtatója (intimitás, testközelség).
- Az alvás megkezdésekor mese, altatódal imádság elmondása, zenehallgatás.
- a zökkenőmentes alvás, pihenés biztosítása, (a tovább alvók pihenését ne zavarják társai, és a nehezen alvók hamarabb kelhetnek, és csendes tevékenységgel várják alvó társaikat).
- Az alvásidő hossza a csoport életkori sajátosságainak függvénye.

Mindennapos testnevelés, testmozgás

Óvodánkban a mozgás feltételei adottak. Minden évszakban lehetőséget adunk a gyermeknek a szabadban való sokféle mozgásra és sokféle mozgásos játékkal ismertetjük meg őket.

Jó időben töltsék az egész napot a szabadban, az óvónők szervezzenek rendszeresen sétát, kirándulást, gyalogtúrát a környéken.

A nyugodt, stresszmentes életmód kialakításában fontos szerepe van a helyes életritmusnak, a jó napirendnek.

Legyen mindenre elegendő idő, kerülni kell a kapkodást, a gyakori versenyhelyzetet. A gyermekeket szoktassuk a halk beszédre, a felnőttek adjanak ebben is mintát. A relaxáció alkalmazása, legalább heti 2-3- alkalommal, hozzájárulhat a feszültség oldásához, erre kiváló alkalmak az úgynevezett “csendes percek” is.

Az eredményes szokásalakítás fontos feltétele a megfelelő eszközök és a tevékenységhez szükséges idő biztosítása, a csoportos helyzetek oldása (rugalmas napirend), a felnőttek

mintaadása, összehangolt együttműködése, segítségnyújtása. A fokozatosság és a tapintatnélkülözhetetlen ahhoz, hogy a gyermekek a szokásokat elfogadják és önállóan végezzék.

A víz, levegő, napfény edző hatásait tudatosan használjuk ki.

A nagycsoportos korú gyermekek részére a közeli uszodában lehetőség van, hogy megismerkedjenek az úszás alapjaival, így az egészséges életmódra és a mozgásfejlesztésre kiváló lehetőségünk nyílik. A gyermekek egészségének megőrzését, ellenállóképességét, a szabad levegőn való rendszeres tartózkodás növeli. Az időjáráshoz alkalmazkodva alakítjuk ki a rugalmas napirendet és a mozgásos játékok is az állóképességet, a tartalmas udvari időtöltést szolgálják. Az udvar tagolása (nagy összefüggő tér, kuckók) és a burkolat (füves, betonos, homokos, árkos-dombos terület) a különböző tevékenységek igénye szerint célszerű. A kinti mászóakák, hinták is a természetes mozgásokra adnak lehetőséget (futás, ugrás, járás, bújás). A labdajátékok, a gyermek ügyességét, mozgások összerendezését segítik.

Az óvoda fontos fejlesztési tere az udvar, amely akkor tölti be funkcióját, ha a gyermekek sok időt tölthetnek a szabadban. Ennek a térnek a fejlesztése kiemelt feladat. Az udvar esztétikai szépségét adja a sok szép virág, cserje, az árnyékot adó fák és az "ízlésesen kialakított gyermek virágos kert."

A nap káros sugaraitól a fák, napvitorlák, védik a gyermekeket. A meleg napokon, pára-kapu felszerelésével hűsítjük gyermekeinket és magas védőfaktorú naptej használatával is védjük bőrüket. A nagy hőségben, csak indokolt ideig tartózkodunk a napon, illetve udvaron. A sok növény nemcsak díszíti a környezetet, hanem segíti a levegőben lévő por megszűrését is.

Az óvodapedagógus feladata:

- A tevékenységek megszervezése, az uszodalátogatás kíséretének ellátása (öltöztetés, hajszárításban segítség). Egyeztetés a szülőkkel.
- Rugalmas napirend alakításával, minél több időt töltsenek a levegőn. (Lehetőség kezdeményezések, foglalkozások, szabadidős tevékenységek szervezésére is).
- Időjárás, évszakok adta lehetőségek kipróbálása (biciklizés, séta, pancsolás, csúszkálás, stb.)
- Mozgásos játékok szervezése, a gyermeki önkéntesség figyelembevételével. Harmonikus mozgásuk elősegítése.
- Esztétikus, biztonságos eszközök használata, amely a baleset-megelőzést is szolgálja.

Betegség megelőzés

A **betegségmegelőzéshez**, az ellenálló képesség erősítéséhez, edzéssel és a fertőzések megakadályozásával járulhatunk hozzá. Az óvodába kerülés előtt az óvónőknek tájékozódni kell a gyermek betegségeiről, (pl. ételallergia, asztma stb.)

A gyermek érdekében ki kell használni a víz, a levegő és a napfény edző hatását, a fokozatosság betartásával és az egyéni érzékenység figyelembevételével.

A betegségek, fertőzések megakadályozása szempontjából fontos a megfelelő tisztálkodás, a tiszta környezet, a szellőztetés, az egyéni eszközhasználat biztosítása, párasító berendezés használata, a beteg gyermekek elkülönített gondozása (köhögés, hányás, hasmenés, kiütés esetén), és a hőmérsékletnek megfelelő öltözködés.

A balesetek elkerülése miatt szükséges eszközök folyamatos ellenőrzése, javítása az óvónők, dajkák odafigyelése és a gyermekeket is egymás testi épségének a megóvására kell nevelni.

3.1.2. Az érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés és szocializáció biztosítása

„Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük.”

(Mt. 7,12)

Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Az alapvető keresztény magatartási, erkölcsi normákat sajátítsák el, és segítsék eligazodni az élet dolgaiban. Kellő biztonsággal tudjanak dönteni jó és rossz között, és ezek a normák cselekedeteikben is és az emberi, társas kapcsolatokban is épüljenek be. A keresztény nevelés segítse egyéni érdemeinek, tulajdonságainak, képességeinek a kibontását is. Jellemezze az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelést, hogy a gyermek magatartását érzelmileg vezérelje, irányítsa.

Az óvodáskorú gyermek tettei emocionálisan vezéreltek, ezeken keresztül fejleszhető, alakítható, döntéseit és magatartását is érzelmei befolyásolják.

Az óvodai nevelésben az egyén és a közösség nevelése összefonódik, és ez által gazdagítja az egyént és a csoportot. Mivel az ember társas lény, de egyéni szempontból meghatározza szűkebb társadalmi környezete, ezért óvodásainknak mintát kell nyújtanunk, amely lehetővé

tesz a későbbiekben az iskolába, társadalomba való beilleszkedésüket. Fontos az érzelmi biztonság a gyermekek számára, egy állandó értékrend, a keresztény értékek folyamatos jelenléte, amely segíti a gyermek kiegyensúlyozottságát. A pozitív hatások feltétele a derűs, szeretetteljes légkör. Az óvodapedagógus szerepe az érzelmi nevelésben és a szocializációban is kulcsfontosságú. Az óvodában az óvó néni „pótolja” az anyát, ezért már a megismerkedéskor is hat a gyermekre, családra, az első benyomásokat gyűjtik a felnőtt-gyermek kapcsolatban. Így a beszoktatás indítja az óvodai életet, ezért lehetőséget kell adni, hogy az intézménnyel, dolgozókkal előre megismerkedjen a család, ezt erősítik a családlátogatások óvodába lépés előtt. A pozitív példát a gyermek akkor sajátítja el, ha az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemzi. A beiratkozás után több alkalommal játszhatnak, a gyermekek az óvodában ez segíti a gátlásaik oldását, a fokozatos szoktatás pedig csökkenti a stresszt.

A gyermek szempontjából modell értékű a felnőttek viselkedése.

Szakmai kapcsolatok építésének lehetősége a szóránymagyarság óvodáival, a Kárpát-medencei magyarság nemzethez tartozásának erősítése érdekében.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvoda a gyermek nyitottságára építsen, arra, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a tágabb hazaszeretet, a szülőföldre és családra való kötődés alapja. Csodálkozzon rá a jóra és szépre, mindazokat becsülje meg. A hazafias és közösségi nevelés hangsúlyosabbá válása.
- A családlátogatások megszervezése, kapcsolatteremtés a családdal, az anyás beszoktatás lehetőségei a szülő kérésére.
- A szülők és a gyermek személyiségi jogainak tiszteletben tartása (titoktartási kötelezettség).
- Szoros érzelmi kapcsolat kialakítása a beszoktatás pillanatától az óvodáskor végéig, a szocializáció valósuljon meg a lehető legmagasabb szinten.
- Az óvodapedagógus és az óvoda dolgozóinak mintaszerű magatartása, viselkedése (hitelesen tükrözze az intézmény által elfogadott erkölcsi normákat), keresztény értékközvetítő magatartás.

- Erkölcsi normák, értékek közvetítése, tanítása, kedvező érzelmi hatások biztosítása, a gyermek szociális érzékenységének, éntudatának, önkifejező törekvéseinek, a gyermeki „énkép” formálása. Az akarati élet alapvető tulajdonságainak fejlesztése, az együttérzés, az őszinteség, a másság elfogadása. A feladattudat, a kitartás, az önfegyelem, a szabálytudat, a segítségnyújtás, az együttműködés, a tolerancia, a kooperáció és a felelősségtudat, kialakítása és megőrzése, identitás tudatuk formálása, hazaszeretetre nevelés.
- A gyermek személyiségének elfogadása, az egyéni fejlődési ütem biztosítása, érési folyamatokat, aktualításokat figyelembe vevő bánásmód.
- A szocializáció szempontjából meghatározó közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak és akaratának, szokás- és normarendszerének megalapozása.
- A közösségi élet szokásai társuljanak pozitív érzelmekkel, így váljanak viselkedés szabályozóvá. A helyes magatartási szokások kialakítása közösségen belül (udvariassági szokások, a békés konfliktuskezelés, együttélés szabályai)
- Érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése, a gyermek társas kapcsolatainak alakítása egymás tiszteletére, szeretetére, elfogadására neveljen.
- Közös élményt nyújtó tevékenységek szervezése a hét folyamán és az ünnepi előkészületekben (egyházi, liturgikus ünnepekben és óvodai hagyományokban). A szülők bevonása az ünnepekbe a szocializációt, érzelmek erősítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetében szükség szerint kérje a meghatározott felkészültséggel rendelkező szakemberek segítségét a nevelőmunkában.
- őszintén megbeszéljük problémáinkat, közösen keressük a megoldást
- szeretetünket a gyermekek felé kimutatjuk szóban, gesztusban,
- a szülőkkel nevelőpartneri viszonyt alakítunk ki

Csoportszobák otthonossá, biztonságossá tétele, kuckósítás lehetősége. A gyermekek egyéni és társas szükségleteinek figyelembevétele, rugalmas napirenddel, szabadság és korlátok ésszerű elrendezésével.

3.1.3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

A gyermekek kíváncsiságára és utánnzési kedvére építve aktív cselekedtetéssel és az érzelmi hatások felerősítésével eljuttatni a gyermeket a képi gondolkodástól a szemléletes, tapasztalatokon nyugvó gondolkodásig és fogalomalkotásig. Az értelmi képességek fejlesztésével, az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezés, képzelet, gondolkodás és kreativitás területén.

Tartalma:

A három-hét-nyolc éves korú gyermek szocializációs folyamatának magas szintű vezérlése, amely magába foglalja az iskolakészültség előkészítését, a teljes gyermeki személyiség fejlesztését, a mindennapi életre való felkészítést.

Ezzel egyidejűleg tudatosan és tervszerűen kialakítjuk azokat a szociális és értelmi képességeket, amelyek biztosítják a sikeres iskolai beilleszkedést és teljesítményt.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése. Különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, értelmi képességek fejlesztése.
- A gyermeki tehetség (tehetség ígéret) lehetőségeinek felismerése, fejlesztés formáinak megteremtése, az egyéni képességekhez mérten.
- Az értelmi képességek és a képzeletük, kreativitásuk, tehetségük fejlődését elősegítő, ösztönző környezet biztosítása.
- Minden gyermek a neki való szellemi táplálékot kapja meg, azt, ami a fejlődését a legjobban előmozdítja (egyéni képességek fejlesztése).
- Az egyéni bánásmód elve fokozottan érvényesüljön az eltérő fejlődésű, sajátos törődést igénylő gyermeknél, korrekció, tehetséggondozás (a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztésének szervezése).
- A családdal együttműködve alakítsuk ki az egyes gyermekekhez igazodó módszereket, mellyel az érintett gyermek fejlődése biztosítottá válik.
- A gyermekek eltérő érdeklődésére, kíváncsiságára, életkori sajátosságokra építve változatos tevékenységeket biztosítunk a tapasztalatszerzésre.
- A játék az igazi színtere a kreativitás fejlődésének, mert a gyermeki fantázia és a sok variációt kipróbálható tevékenységekre, ismétlésre épít.

Az irányított tanulás esetén (csak nagycsoportban), tekintettel kell lenni az alkotó képzetére, a gyermeki kíváncsiságra, a gondolkodó szabadságnak a szerepére, mert csak ezekkel a feltételekkel tölti be fejlesztő hatását.

3.1.4. Az anyanyelvi nevelés

„A szó ékszer. Édes, ékes, békességes.

Anyám szava gyöngyös, fényes. Átadom, mint éket, ékszert.

Izzón, égjen, ha beszélek.”

Kiss Dénes

Célok:

- Szeretetteljes légkörben a gyermekek beszédkapcsolatainak kialakítása, bővítése.
- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének felébresztése, ösztönzése, beszédképességének fejlesztése.
- Kulturált nyelvi reakciók élethelyzetnek megfelelően
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A gyermek az oldott, elfogadó környezetben anyanyelvét egésznap gyakorolja, utánozza, és ez által fejlődik. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikációkülönböző formáinak alakítása – helyes mintaadással – az óvodai nevelő tevékenység egészében kiemelkedő jelentőségű. Neveljen az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére.

Az óvodába érkező gyermekek beszédfejllettsége, szókincse egymástól eltérő. Az otthonról hozott ismeretek, kommunikációs szokások megszabják a gyermek fejlődését. Az anyanyelvi fejlettség fontos az iskolai követelmények teljesítésében, ezért kiemelten kell kezelnünk. Az anyanyelv áthatja az óvodai élet minden mozzanatát, és az óvodai nevelés teljes folyamatának szerves része. A keresztény erkölcsi nevelés alapja a szeretetteljes, egymásra figyelés, ez az alapja a gyermek közlési vágyának is. A beszéd nemcsak az érintkezés, a viselkedés, a szabályozás, hanem a gondolkodás eszköze is. A fejlesztéssel, minél több kommunikációs lehetőség megteremtésével erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei. A mesék, a versek, bibliai történetek, dramatizálások és az óvónői példa az anyanyelvi fejlesztés indirekt módszerei. A beszédkapcsolatok kialakulásának alapja az óvónő és a gyermekek közötti szeretetteljes viszony, jó csoportlégkör.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvónő szeresse, ismerje anyanyelvét, fejlessze anyanyelvi kultúráját. Beszéde minta értékű legyen, beszédstílusára és stilisztikai eszközökre figyeljen.
- Éreztesse meg a nyelv kifejező erejét és szépségét. A szemléletességre törekedjen. A beszélő környezet megteremtésében a helyes mintaadásra, szabálykövetésre figyeljen.
- A kommunikáció különböző formáit alakítsa, a gyermek természetes beszédét és kommunikációs kedvét tartsa fenn és ösztönözze.
- A gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építsen.
- Közös élményeket, változatos tevékenységeket szervezzon, helyzeteket teremtsen, amelyben a gyermekek további élményhez, tapasztalatokhoz jutnak, amelyek kommunikációra inspirálják a gyermeket (érzelmi, szóbeli megnyilvánulásra).
- Igényes képeskönyveket adjon a gyermekek kezébe, nézegessenek gyermekbibliát, beszélgessenek róluk.
- Kérdéseivel is fejlessze a gyermek gondolkodását, beszédre ösztönözzön.
- Metakommunikációs jelekkel is gazdagítsa a gyermeki kifejezés lehetőségeit, javítsa a beszédhibákat.
- Súlyosabb nyelvi hibák javítását szakemberrel közreműködve végezze.
- Nyelvi hibákat spontán javítsa, figyelemmel kísérje a csoport gyermekeinek beszédét, beszédfejllettségét.

4. Az óvodai élet tevékenységformái

4.1. Hitéleti nevelés

„Ami az embernek lehetetlen, az Istennek lehetséges.”

(Lk. (18,27)

Célok:

- A gyermekek hitéletének megalapozása, a keresztény hit ismereteinek elsajátítása és a leendő evangélikus gyülekezeti tagok nevelése.
- a keresztényszellemű nevelés szervesen kapcsolódjon a mindennapi életükbe
- megfelelő alkalom megteremtése az első közös vallásos tapasztalatok megszerzéséhez
- A hitre való nevelésben olyan Istenkép kialakítására törekvés, amelyben rácsodálkozhat az Atyának a teremtető, gondviselő szeretetére, a Fiú tanítói, testvéri megváltó szeretetére és a Szentlélek életadó tevékenyítő tevéő szeretetére.

A keresztény hitre nevelő pedagógus legyen:

- hívő ember, a példa erejével tanító;
- ismerje és olvassa a Bibliát;
- érzelmi és lelki biztonságot, derűs, szeretetteljes légkört biztosító;
- a keresztény értékrendet hitelesen közvetítse a gyermek felé;
- segítse a gyermek reális önismeretének alakítását, a tolerancia, megértés, elfogadás értékeire neveljen;
- a keresztény magatartásformák megfigyelését, gyakorlását tegye lehetővé;
- az élet és a család tiszteletére, a teremtetett világ szépségeinek értékeire és megbecsülésére fektessen hangsúlyt.

A hitre nevelés épít a keresztény értékeinkre, hagyományainkra, átörökíti azokat a gyermek tárgyi, értelmi, szellemi és lelki világába.

A hitre nevelést segítik:

- az iskolalelkész;
- az óvodapedagógusok;
- a család;
- a gyülekezet.

A hitre nevelés átszővi az óvodás gyermek életének egészét:

- köszönési-mód: Erős vár a mi Istenünk!
- Csendes-percek (mindennapos elcsendesedés, lelki beszélgetés);
- mindennapi közös gyertyagyújtás;
- közös ima;
- bibliai történetek elmondása, meghallgatása;
- imádkozások étkezéseknél, reggel, pihenésnél, betegekért, önmagunkért, szeretteinkért, családtagjainkért;
- közös templomlátogatás;
- a liturgikus év eseményeiről való megemlékezés;
- az egyházi év ünnepeihez kapcsolódó közös ünnepléseink megélése;
- heti egy alkalommal hittan foglalkozás a középső és nagycsoportos korúaknak.

A keresztyén nevelés tervezett alkalmai:

- a reggeli áhítatok;
- hittan foglalkozások;
- hétkezdő és ünnepi alkalmak.
- óvoda istentiszteletek a tanév rendjében meghatározva

A reggeli áhítatok:

Naponként visszatérő alkalmak, lehetőséget adnak az elcsendesedésre, egymásra és Istenre figyelésre. Minden gyermek számára kötelező jellegűen, de a fokozatosság és az életkori sajátosságok figyelembevételével szerveződnek. Ének, imádság és a gyermeket foglalkoztató témák megbeszélése, feldolgozása, a csoport fejlettségének és az aktualitások figyelembevétele a fő szempont. Tervezett időtartama: kb. 5-10 perc.

A hittan foglalkozások:

Imádsággal, gyertyagyújtással indítva, a meleg, nyugodt légkör megteremtésével, amely Isten közelségét hirdeti. Célja az imádkozó életre nevelés. Az énekek választása a tartalmával a bibliai tanítás elmélyülését szolgálja, fontos, hogy a történetek igazodjanak a gyermek életkori sajátosságaihoz. Az Evangélikus Énekeskönyv néhány dallamának megismerésével, mint zenehallgatással bővíthetjük ismereteiket, érzelmi kötődésüket mélyíthetjük.

A Bibliai történetek kiválasztása a lelkéssel együttműködve történik. (Életkori sajátosságok figyelembevételével). A történetek feldolgozása változatos formában történhet, képi megjelenítés, dramatizálás, szerepjátékok. A hittan foglalkozások alkalmat adnak a gyermekek értelmi képességeinek, beszédképességének a fejlesztésére is.

4.2. Ünnepek, hagyományok

A keresztény óvoda sajátossága, hogy a hagyományos ünnepek kibővülnek az egyházi esztendő liturgikus ünnepeivel is, és az éves ritmusba szervesen beleszővődnek.

Az ünnepek jelentős alkalmak a gyermek és az óvoda életében, mivel nem minden ünnepi tartalmat ért meg a gyermek, érzelmein keresztül és a tevékenységekkel erősítve próbáljuk átélhetővé tenni. A családokkal közös ünnep segíti a közösség összetartozásának élményét, az egyházi ünnepek pedig segítenek megérteni azt is, hogy nem csak egy óvodai közösségnek, hanem egy keresztény gyülekezetnek is a tagjai, Isten gyermekei.

Az ünnepek körforgása

- **Tanévnyitó** együttlét a családokkal a templomban, vagy a gyülekezeti teremben;
- **Reformáció (október 31.)** beszélgetés, barkácsolás, közös Luther-rózsakészítés;
- **Márton nap (November 11.)** – közös családi délután a szülőkkel
- **Miklós püspök- Mikulás (december 6.):** Miklós püspök legendájának a megismerése mellett várjuk a Mikulást, készülődünk verssel, dalokkal, rajzokkal;
- **Advent:** közös készülődés karácsonyra, barkácsolás a szülőkkel együtt;
- **Karácsony:** közös ünnep az óvoda csoportjaival, versekkel, énekkel, süteménnyel;
- **Vízkereszt (január 6.):** a napkeleti bölcsek látogatásának és Jézus megkeresztelkedésének ünnepe. Imádsággal, bibliai történettel emlékezünk;
- **Farsang (február):** Csoportonkénti zárt ünnep, verssel, dallal, mókázással, jelmezben, népi tánc házzal, mesemondóval;
- **Nemzeti ünnep (március 15.):** Nemzeti ünnepünk megünneplése, zárt körben. Emlékhelyek meglátogatása, zászlók kitűzése.
- **Böjt, Húsvét:** Jézus feltámadását várjuk, a tanítványok örömét hangsúlyozzuk, és hogy húsvét óta ünnepeljük a vasárnapot, mert ez az Úr napja. Tojástartó díszítünk, amely a megújuló élet jelképe, nem a nyuszi hozza, népi hagyományok megismerése;
- **Anyák napja:** Csoportonként külön

- **Pünkösöd:** A gyermek számára a legmegfoghatatlanabb, de hangsúlyozzuk, hogy amikor Jézus eltűnt a tanítványok szeme elől, az Istenhez ment vissza, a szívünkbe költözött. Jelenlétét mindennap érezhetjük, ha szeretettel fordulunk egymás felé;
- **Gyermeknap:**(május vége) zárt, vidám udvari játékok;
- **Évzáró:**(június első hete): Közös ünnep a szülőkkel, versek, énekek az iskolába menők búcsúztatása;
- **Születésnapok, névnapok:** A gyermekek egyéni ünnepei a csoportokban, süteménnyel, gyertyagyújtással, meglepetésrajzzal a társaktól. Nyílt nap lehetősége, a szülővel közös ünneplés.
- **Világnapok:** (Föld napja, Víz világnapja, Madarak és Fák napja)

Az óvodapedagógus feladatai:

- az ünneplés megtanítása;
- az ünnep érzelmi tartalommal való megtöltése;
- az ünnep, jeles nap kiemelése a mindennapi élet eseményeiből;
- az ünnep előkészítése (teremdíszítés, a gyermekekkel közösen is, előzze meg a várakozás öröme, ajándék készítése, ünnepi ruha);
- a bábozás, ének, hangszeres játék az óvó nénik részéről emelheti az ünnep fényét.

Óvodánk szolgáltatásai:

Szolgáltatás	Résztvevők köre
Logopédia	Azon gyermekek, akik beszédjavításra szorulnak (Jelenleg csak azon gyermekek kerülnek logopédushoz, akik az 5. életévüket betöltötték)
Báb- és zenés műsorok	Gyermekek és óvodapedagógusok
Néptánc	Gyermekek
Ovi-foci	Gyermekek
Ovi-angol	Gyermekek
Ovi-német	Gyermekek

Az óvodánk által szervezett, önköltséges programokon való részvétel a gyermek számára önkéntes. Az óvodai nevelés keretében szervezett kirándulások, séták, egyéb rendezvények, melyek önköltségesek, a szülők beleegyezésétől függenek. A megfelelő kíséretéről, ügyeletről az intézmény gondoskodik.

4.3. Játék

Célja:

Az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélésével a gyermeki szabadság, alkotókészség fejlesztése, amelyben ötleteik, vágyaik kibontakozhatnak. Kreativitásuk, szabad képzettársításuk formálásával adjon megfelelő motiváltságot, amely a későbbi tanulás alapja.

Óvodánk életében a játék kerül központba, alapvető tevékenység, így átszövi az egész napot, benne van minden tevékenységben. A nevelési folyamatunk nélkülözhetetlen eleme, mert ez által ügyesedik, okosodik, fejlődik manuális tevékenysége. A gyermek legfontosabb, legfejlesztőbb, elemi, pszichikai szükséglete, amelyben vágyait, szorongásait, az őt ért élményeket feldolgozhatja. A játék számára fő ismeretterjesztő, gyakorló, fejlesztő, személyiségalkító tényező. Örömforrás a gyermeknek, ezért a kreativitását is nagyban befolyásolja. A játék fejlettségét tekintve mindig az életkor, és a gyermek fejlettségének függvénye. A 3-4 évesekre inkább az önálló tevékenykedés jellemző, leginkább a gyakorlójáték, de már a gyermek és a csoport fejlődésétől függően a szerepjáték, konstruáló játék elemei is megjelennek. Minél idősebb a gyermek, értelmi képességével fejlődik képzelete és a játék fajtája, tartalma, 6-7-8 éves korban a fejlett szerepjátékok, szituációs játékok, nyelvi játékok, konstruáló, barkácsoló játékok színes palettája jellemző. (Öröm nézni a „beöltöző királylányokat, anyukákat, lovagokat, de a vígan társasjátékozó, vagy a csodaszépet építő, barkácsoló gyermekeket.) Az óvodapedagógusok feladata, hogy a gyermeki szabadság tiszteletben tartásával, a spontán játékszituációk mellett, a pedagógus által irányított játékban is örömét lelje. A változatos eszközök, kiegészítők „kincses ládák” fontos kellékei a játéknak.

Az óvodapedagógus feladata:

- A játék alapvető feltételeinek a megteremtése: hely, idő, eszköz, megfelelő oldott légkör, amely ideális a gyermek spontán játékához, a játék megrekedése esetén továbbblendítve, minta adásával fejlesztés.
- a 3-8 éves korig megjelenő játékfajták: gyakorló, szerep, konstruáló, szabály, mozgásos, dramatikus játékok, ezek tartalmának javítása a gyermeki szabadság, és az egyéni sajátosságok maximális figyelembevételével.
- A gyermek képzeletének, gondolkodásának, nyelvi kommunikációs készségének fejlesztése, akarati tulajdonságai (önfegyelem, tolerancia stb.) Kézügyességük, téri tájékozódó képességük fejlesztése az óvodai élet keretein belül.

- Közös élmények biztosítása, mert az együttes játékban formálódik a gyermek közösségi magatartása, szerepjátékkal a társas kapcsolatai, az együttműködés képessége, a közösségi szokások.

4.4. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulás célja:

A gyermek már meglévő ismereteinek játékos tevékenységekkel, cselekvésbe ágyazódva, tapasztalatszerzéssel való bővítése, rendszerezése, mely belső motivációból táplálkozik és a játékba integrált módon valósul meg. A fejlesztés célja, hogy a gyermek fejlődésében az érés és a tanulás eredményeképpen előrelépés történjen.

Óvodánkban a tanulás a komplexitás elvét figyelembe véve spontán, vagy a nevelési célok érdekében sajátosan szervezett tevékenység, mely a gyermek világképének alakulását is befolyásolja.

Sokkal hatékonyabb a közös „tanulás”, ha cselekvéssel, eszközhasználattal párosul, mert a gyermek fogalmi gondolkodása még nem olyan fejlett. Sokkal maradandóbb az élmény, a tanulás, ha köthető valamihez. A személyes átélés biztosítja az aktív, szabad önkifejezést, a motivált tanulást.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermek természetében rejlő lehetőségek felismerése és az ehhez való alkalmazkodás, hogy a gyermek szabadon, a teljesség lehetőségeit kihasználva fejlődjön.
- Érzelmileg biztonságos, szerető légkör, gazdag sokszínű élményre, tapasztalatszerzésre nyújtson lehetőséget.
- A tapasztalatok, illetve tapasztalatszerzések aktív cselekvéses jellegűek legyenek, a gyermekek tevékenységi vágyának kielégítésére, változatos eszközöket használjon, amely elősegíti az érzékelés, észlelés, megfigyelés pontosítását, mert erre épül az emlékezet, képzelet és a gondolkodás fejlődése.
- A gyermek érdeklődési vágyára, ismereteire építsen a komplexitás elvét szem előtt tartva, a tanult dalok, versek kiegészíthetik a környezeti nevelést,

matematikafoglalkozást, a zene a testnevelést, mozgást, az ábrázoló és mesehallgató tevékenységek hangulatos aláfestői is lehetnek.

- A gyermek adottságait, egyéni képességeit, életkorát figyelembe véve segítse képességei kibontakozását. Érzelmeiket, érdeklődésüket fenntartva pozitív megerősítéssel forduljon a gyermek felé.
- A kötött és a kötetlen foglalkozások típusát mindig a csoport, az egyén adott helyzetének figyelembevételével szervezze és döntsön a tanulás formáiról, hogy a spontán utánzásra alapuló, vagy a tudatosan felépített, irányított tanulási formát alkalmazza.
- A tanköteles gyermekekben keltse fel az iskola, és a tanulás utáni vágyat motiválással, tevékenységekkel.
- A gyermek tudatos, egyéni fejlesztése során, az iskolára történő felkészítésében törekedjen arra, hogy a leendő iskolás eljusson az iskolaérettségnek arra a fokára, amelyben a lelki, testi, szociális és értelmi fejlettség terén is képes lesz a kudarcmentes iskolakezdésre.
- A fejlesztő alkalmak megszervezése, amelyben a kiemelt figyelmet igénylő és a hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése, felzárkóztatása folyik.

4.4.1. Az integrált nevelés, a gyermekek differenciált fejlesztése

Az óvoda feladatai az integrált nevelés, a gyermekek differenciált fejlesztése, beilleszkedésük segítése érdekében:

- A nevelőmunkában a másság elfogadása, a tolerancia és az empátia fejlesztésére kiemelt figyelmet fordítunk
- A szocializáció felerősítése segíti a fejlesztő folyamatokat.
- A gyermekek személyiségének megismerésére, fejlődésük követésére nagy figyelmet fordítunk
- A gyermekek közti különbség kezelésére a differenciált, egyéni bánásmódot alkalmazzuk.
- A sajátos nevelési igényű gyermek estén szakember megkeresése a feladatunk, a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében egyéni fejlesztési terv alapján végzik az óvodapedagógusok a fejlesztő munkát.
- Szükség esetén speciális szakemberek bevonásával történik a fejlesztés (logopédus, pszichológus stb.).

- A gyermekek beiskolázására fokozottan odafigyelünk, ezt segíti az iskolánkkal való szoros kapcsolat.
- A tehetséges gyermekek differenciált fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk.
-

4.4.2. Kiemelten tehetséges gyermekek nevelése

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az óvodai és óvodán kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro-csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében.

A tehetséggondozást a tehetségpontokhoz való kapcsolódás segíti. Célunk a tehetségfejlesztő jó gyakorlat kialakítása az alábbi területen:

- Mozgás (néptánc)

4.5. Verselés, mesélés

Az irodalmi nevelés célja:

A gyermekirodalom iránti érdeklődésének felkeltése a gyermekirodalom sajátos eszközeivel, a beszédkedvük, érzésviláguk fejlesztése, a gyermeki személyiség fejlesztésének hatékony eszköze.

Az óvodáskorú gyermek személyiségének leghatékonyabb eszköze a mese, vers, nélkülözhetetlen eleme az emberré nevelésnek. Az érzelmi, értelmi, anyanyelvi fejlesztés nélkülözhetetlen eleme az irodalom, mese, vers. A gyermekirodalmi alkotások, a népmese tartami és formai kifejezőeszközeivel gazdagítja a gyermek esztétikai, közösségi, etikai érzelmeit, fejleszti értelmi képességeit, formálja világképét, bővíti kommunikációs eszköztárát. A gyermekirodalmi művek, népköltészeti alkotások (magyar népmesék, versek, mondókák, hagyományőrző népi játékok, dalok) és műköltészeti alkotások művészi tartalmi és formai elemei fejlesztik a gyermek produktív és reprodukív fantáziáját, ugyanakkor motorikus reakciót, mozgásigényt is kiváltanak belőle (bábozás, dramatizálás). A mese jelentősége abban áll, hogy azonosul pozitív mesehőssel, és kedvenc szereplőjének jó tulajdonságai számára is fontossá válnak, érzelmeit aktiválják. A jellemformáló hatás mellett, a közösségi érzést alakítják a közösen eljátszott mesék, történetek, a játékos, vicces versek, kiszámolók. Az

értelmi képességek fontos alakítói az irodalmi művek, megfigyelésük, logikájuk, memóriájuk fejlesztői.

Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje, kialakul a gyermekek „mesetudata”. Szívesen hallgatnak állatmeséket, de igazi élményt kapnak a cselekményesebb, novellisztikus-realisztikus mesék, elágazó szerkezetű tündérmesék is. A reális történetek közül azokat, amelyek az eseményeket szemléletes formában ábrázolják, a mondanivalót művészi tükrözik. A mondókák, dúdoló, versek, mind a mozdulatok és a szavak ritmusával, a hangulatával hatnak. A népi versek, mondókák és a magyar népmesék adják a lehetőségek bő tárházát a fejlesztésre, de a kortárs magyar és a külföldi írók verseiből, a klasszikus mesékből is válogatunk.

A bábjáték, dramatizálás esztétikai módszereivel színesíthetjük a gyermek egyéniségét, alakítjuk erkölcsi érzékeit, mert a mesék gyakran erkölcsi fogalmakat közvetítenek. A dramatizálással fejlődik a gyermeki aktivitás, emberismeret, helyzet meghatározási és döntési képesség. Fejlődik produktív és reprodukív fantáziája, önálló gondolkodás, beszédének tisztaságát, kifejezőképességének árnyaltságát, mimetikus eszköztára is formálódik. Segíti a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, megfelelő viselkedésformáit feltárni a gyermek előtt.

A keresztény szellemű óvodában a gyermek nemcsak a meséket, verseket, mondókákat hallja, hanem megismerkedik a Bibliával.

Fontos feladatunk, hogy a Biblia történeteivel hittan foglalkozáson ismerkedjenek meg, és tudják, ami a Bibliában írva van, az igaz történet.

Az óvónő feladata, hogy az irodalmi nevelést és a hittant, keresztény életre nevelést jól különítse el, nehogy zavart okozzon ezek összemosása a gyermeknél.

Tehát a Bibliával való ismerkedést mindig előzze meg egy elcsendesedés, imádság. A Bibliai történet elmondása, vetítése, vagy egyéb módszerrel való közvetítése folyamán hangsúlyt kell adnia arra, hogy most nem mesét hallanak a gyermekek, hanem az igaz történetek egyikét, így ismerhetik meg a Mennyei Atyát, és Jézust is a történeteken keresztül.

A mesekönyvek és a Biblia külön helyen kell, hogy legyenek, ezzel is hangsúlyozzuk eltérő szerepüket.

Az irodalmi nevelés terén az óvodapedagógusok feladata:

- A magyar gyermekköltészet, népmesék, népi, dajkai hagyományainak ápolása (mindennapos mondókázás, népi hagyományok felelevenítő rigmusok, verselés, mesélés).
- A 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeinek, meséinek, valamint a klasszikus és a kortárs irodalmi művek, alkotások beépítése az éves anyagba.
- Az irodalmi nevelés akkor hatékony, ha derűs szeretetteljes, családi légkörben és a gyermek fejlődését, érdeklődését, életkori sajátosságait figyelembe veszi. A spontán kíváncsiságra és a gyermeki önállóságra épít. Ezért családi, nyugodt légkört teremtsen az irodalmi kezdeményezésekhez.
- A pihenést, alvást megelőző időben mindig mesével kezdjen, mert a gyermekek a legnyugodtabbak, legfogékonyabbak a csendes, intim helyzetekben.
- A mondókákat, verseket is „intim” közelségben adja át, hogy szinte „érezze” a ritmust, hangsúlyt a gyermek.
- Más nevelési területtel összekapcsolva a komplexitást alkalmazza, pl. zenével is kapcsolja.
- A mese, vers, mondóka tanulása ne kényszer, hanem élmény legyen a gyermeknek.
- Ha eszközt használ, az eszköz igényes, esztétikus, szépérzékét fejlesztő legyen, de nem minden meséhez, vershez használjon eszközt, hogy ne kösse a gyermeki fantáziát.
- A könyvek szeretetére, megbecsülésére nevelés.

4.6. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelés célja:

A gyermekeink zenei anyanyelvének magalapozása, hogy képessé váljanak a zenei önművelésre, önképzésre, alakuljanak ki az esztétikai érzelmek csírái, s hogy zeneszerető emberré váljanak.

A zenei nevelés, mint a művészeti nevelés része, személyiség formáló. A zenei képességek zenei tevékenységekre teszik alkalmassá az embert: zenehallgatásra, aktív zenélésre, zeneszerzésre.

A zenei nevelés nem választható külön az óvodai nevelés más területeitől, szorosan összefonódik az irodalmi, anyanyelvi és a többi nevelési területtel és integráltan fejlesztik a gyermek személyiségét.

Az óvodában a zene, az ének a nevelés fontos fejlesztőeleme, az egyszemélyes ölbéli dalok, mondókák a beszoktatás nélkülözhetetlen kellékei, amellyel a gyermek-felnőtt kapcsolat bensőségességét alapozzuk meg. A népi dalos játékok a szerepjátékok (leánykérő, párválasztó, incselkedő stb.) változatos formáit, örömforrást, versengést is jelentenek a gyermekeknek. A dalok, akár népi, akár műdalok az évszakok váltakozásának a kísérői egész év folyamán, a zenehallgatás szerves részei. A népdalok, népi hagyományok kiegészítői a klasszikus zenei művek, amelyek az ünnepek, de az” intim percek” a pihenés kísérői is. Az igényes óvodapedagógus széles palettából választhat, de nagyon kell arra figyelni, hogy a nem gyermeknek való és igénytelen zenét ne vigyen a csoportba, viszont a mértékletesség vonatkozik a klasszikus zene választására is, mert a „könnyebb” (pl. Mozart) zenével megszeretheti a gyermek ezt a műfajt is.

A zene, éneklés megszerettetését akkor „végezzük jól”, ha szívesen énekelget napközben is és ha lehet táncra perdül a gyermek, ha van lehetősége. Szívesen használ hangszert, és figyel az óvó néni énekére, zenélésére. Tehát ha lehetőség nyílik, a nap folyamán gyakran énekelünk. Lehetőség szerint a dalos játékok megtanítását, új dalos játék esetén kötött formában tartjuk, hogy a dallam és a játékszabály jól rögződjön, de később építünk a gyermekek spontán indított kezdeményezéseire, és a néptánc külön foglalkozások anyagából is merítünk.

A hittan órán tanult énekek, dalok kiegészítik az óvodai énekeket, és azok tanításával a kereszténynevelést erősítjük.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermek születéskor meghatározott zenei hajlamainak lehetőségekhez mért fejlesztése, készségek, képességek alakítása. A zenei képességek érzelmi alapon történő kibontakoztatása: hangsúly, hangszín, tempó és ritmus együttesével.
- Olyan zenei tevékenységek szervezése, amely élménygazdagságával fejleszti erkölcsi, esztétikai érzelmeiket, ízlésüket.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességeinek megfelelően legyenek válogatva.
- hagyományos zenei tartalommal a 3-8 éves korhoz mérten, a zenei kifejezést, megértést biztosítsa, gyakoroltassa. (differenciálás, tehetséggondozás).

- A magyar zenei kultúra alapjainak, hagyományainak megismertetése (népi játékokon, dalokon, mondókákon, zenén keresztül) és ezek kellő igényességgel történő válogatásával, esztétikus előadásával.
- Természeti, társadalmi aktualitások figyelembevétele az anyag kiválasztásában,
- Más népek dalainak, zenéinek megismertetése (a zenehallgatás esztétikai öröme, családdal való együttműködés).
- A gyermekek nyelvi fejlesztése mondókákkal, népi, dajkai hagyományok alkotásainak felhasználásával, népi játékokkal, rigmusokkal, dalokkal.
- Mozgásfejlesztés: változatos térformák alkalmazása, változatos táncmozdulatok tanítása, improvizációs lehetőségek (egyéni, életkori sajátosságok figyelembevétele).

A zenei képességek fejlesztésének területei:

- Az éneklési készség fejlesztése;
- A zenei hallás fejlesztése:
 - Zenei fogalompárok (magas-mély, halk-hangos) megkülönböztetése;
 - Dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése;
 - Dallambújtatás, belső hallás fejlesztése;
 - motívum visszhang, hangszínek megfigyelése;
- Ritmusérzék fejlesztése:
 - egyenletes lüktetés, ritmus;
 - tempókülönbségek, gyors-lassú fogalompárok;
- Zenei formaérzék fejlesztése;
- Zenei alkotókedv;
- Mozgás, énekes játékok.

4.7. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Célja:

A gyermek belső képének kialakítása és a vizuális képzeletkincsének gazdagítása, önkifejezésre ösztönzése. Intellektuális látás megalapozása (érzékelési folyamatot vezérlő, esztétikailag ítélőképessé látás kiművelése). A változatos technikák megismerésével, a gyermek „vizuális nyelvismeretének elindítása”.

A gyermeki ábrázolás speciális tevékenység, mely során a gyermek a világról szerzett ismereteit képi úton rögzíti és közli. A gyermekeket minél változatosabb anyagokkal, technikákkal ismertetjük meg, annál gazdagabb lesz vizuális világa. A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való megismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiségfejlesztésnek. Feladatunk rácsodálkoztatni a teremtet világ szépségeire, és a különféle anyagokkal, egyszerű munkafogásokkal, technikai alapismeretekkel alkotásra buzdítani.

Lehetőségeink:

- Képkészítés (rajzolás, festés).
- Plasztikai munkák (agyagozás, gyurmázás, vágás, ragasztás, batikolás, varrás, kollázs, montázs, szövés, fonás, nemezelés, tojásfestés, gyertyamártás, gyertyaöntés, bábkészítés, gyöngyfüzés, hajtogatás, barkácsolás, stb.).
- Építés

Minden alkotás mű, egy-egy kulcs a gyermek érzelmi és értelmi világának rejtek ajtajaihoz. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermek alkotókedve, teljes önállósága szükséges. Az alkotásaikat, ami a nap folyamán készül, rögtön elvihetik, a foglalkozáson készülő néhány napig díszíti a csoport falitábláját, de hétvégén a pedagógus egy tábla alatti kosárba összegyűjti, így a jellel ellátott művet is elvihetik.

Az ajándékokat az aktuális ünnepen vihetik haza szeretteiknek, így segítjük az ajándékozás örömeinek és az egymásra odafigyelésnek az érzését alakítani.

Az óvodapedagógus feladata:

- Az egész nap folyamán adjon lehetőséget az ábrázoló tevékenységhez, de ne csak az eszközt, hanem a derűs alkotó légkört is teremtsen meg hozzá.
- A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül, törekedjen a tehetségek bátorítására, a csoportban és a tehetségfejlesztő csoportban történő egyéni fejlesztés alkalmait is szervezze meg.
- Gyermeki alkotások közösségi rendezvényeken történő bemutatásának lehetőségeire is törekedjen.
- Az eszközök inspirálók, sok félék legyenek, amelyek alkotásra ösztönzik a gyermeket (papírok, ollók, ragasztók, dobozok, festékek, filctoll, színes ceruzák, sablonok,

zsírkréták, gyurmák stb.) a csoport életkorához igazodó eszközöket, technikákat válasszon. Egy-egy témakörön belül több technikai megoldás lehetőségét ajánlja.

- Az életkori sajátosságok, és az egyéni fejlettséget mindig tartsa szem előtt, mert a tehetségesebb, aki látja, hogy szépeket alkot magától is szívesen ábrázol, ösztönözni kell a kevésbé tehetségeseket, hogy ők is sikerélményhez jussanak, és ez által fejlődjön kézügyességük, kreativitásuk.
- A gyermekek tér, forma, színeképzetének erősítése, egyéni fejlődésének nyomon követése.
- Csodálkoztasson rá a teremtet világ szépségeire, pl. nyíló virág, színes táj, kedves állatok, ösztönözzön a természet utáni ábrázolásra, megfigyelőképességüket alakítsa. A rajzos tevékenységet készítse elő megfigyeléssel, élményszerzéssel (séta, kirándulás, termények gyűjtése)
- Alkotások lehetőségeinek bővítése a szabadban, udvaron, aszfalton, építések stb.
- Az ábrázolás „szabályait”, az eszközök használatát tanítsa meg, a balesetmentes ábrázolás feltételeit (olló használat), a ceruzafogás alakítása, a leterített asztal a környezet esztétikájának védelme, vagy az otthonról hozott - anya kinőtt - pólójának, mint „munkaruhának” a használata. Az eszközök elrakodása, kézmosás, ha szükséges.
- A csoport berendezése is meleg, esztétikus hangulatot árasszon, és gyermekmunkák is díszítsék, hogy minél személyesebbnek, sajátjuknak érezzék.

Más foglalkozásokhoz használt eszközök is igényesek legyenek, a szépérzék, esztétikai érzék fejlesztését szolgálják.

4.8. A külső világ tevékeny megismerése, matematikai nevelés

Célja:

A gyermeket körülvevő környezeti valóság mennyiségi és térbeli viszonyainak, formáinak napi szituációban történő megfigyelése. A megismerési képességeinek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, tapasztalás, megértés, problémalátás, megoldás) fejlesztése.

A megismerő (kognitív) tevékenység alapja a megismerési vágy, mely cselekvésre sarkallja a gyermeket. A matematikai nevelés komplex formában a gyermekek megismerési vágyára épül, személyiségének fejlődésében a környezet a fejlődés forrása. Tehát a matematikai tapasztalatszerzés a természetes környezetben a legeredményesebb, a nevelés anyagát többnyire nem elvont ismeretek alkotják.

5 éves korig, a bevezetés időszaka, amelyben a matematikai kíváncsiságot, érdeklődést alapozzuk meg. 5 éves kortól az intenzív szakasz, az iskolához szükséges tapasztalatok, részképességek, gondolkodási műveletek, ötletes megoldások keresésére nevelés folyik.

Ha a gyermeket élményekhez, tapasztalatokhoz juttatjuk, a játékaival keresztül engedjük, hogy matematikát tanuljon, nem lesz számára idegen ez a világ. (pl. Autós játékban melyik autó gurul a legtovább? Lehet mérni, összehasonlítani, rögtön a hosszúság, becslés, mérés fogalmával találkozunk.) A szerepjátékok is bő tárházat adják a tapasztalatoknak, (pl. boltos játék- a mennyiségek gyakorlására, számlálás, összehasonlítás, becslés stb.). Az óvodapedagógus leleményességén múlik, hogy játék lesz-e a matematika, mert ilyen formában játszva jut a gyermek az ismeretekhez.

A matematikai nevelés tartalma:

- Számfogalom megalapozására végzünk mérési, összemérési feladatokat-mennyiségekkel, halmazokkal, különböző egységekkel.
- Tapasztalatot szereznek a geometria körében többek között építésekkel, síkbeli alkotásokkal, s eljutnak a geometriai formák felismeréséig.
- Téri percepció (érzékelés) kialakításában fontos szerep jut a tükörnek, a tükörrel való tevékenységnek, illetve a tükör előtti mozgásoknak.
- Tájékozódás térben és síkban ábrázolt világban. Irányok azonosítása, megkülönböztetése. Minden alkalmat kihasználunk a fejlesztésre más területeken is.
- Minden matematikai fejlesztő tevékenység integrálható a megfigyelésre szánt jelenség, illetve tárgy tapasztalati rendszerébe.
- A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a tapasztalataik körét szélessítsük, mélyítsük, spontán tapasztalatokat rögzítsünk.
- A matematika nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie a mindennapi életre neveléssel.

Az óvodapedagógus feladata:

- A korai tapasztalatokra építve a gyermek érdeklődésének a felkeltése a matematikai információk iránt, logikus gondolkodás fejlesztése.

- Egyéni tapasztalatszerzéssel, logikai és technikai konstrukciókkal, szabad alkotásokkal alakítani a gyermek szociális és értelmi képességeit, az életkori sajátosságokat szem előtt tartva.
- A külvilágról szerzett tapasztalatainak matematikai „feldolgozásában” segítsen, olyan érdekes problémahelyzeteket hozzon létre, amelyek hatására a gyermek készletét érez a probléma megoldására.
- A gyermekek a természetes környezetben végzett megfigyelések alkalmával tapasztalják, hogy a tárgyak, személyek, halmazok összehasonlíthatók, szétválogathatók, sorba rendezhetők tulajdonságaik, valamint más, és más megadott szempont szerint.
- Az óvodapedagógus ismerje fel a foglalkozásokon kívüli időben is a lehetőséget a matematikai tartalmak közvetítésére, és használja fel az ebből adódó lehetőségeket.
- A fejlesztéshez esztétikus eszközöket és változatos feladat megoldási lehetőségeket nyújtson.

4.9. A külső világ tevékeny megismerése, környezeti nevelés

Célja:

A keresztény szellemű óvodában a környezeti nevelést más oldalról közelítjük meg, mint egy „világi” óvodában. Célunk, hogy a gyermek a világra, mint Isten által teremtet világra tekintsen és tudatosítsuk benne, hogy az ember felelős a megalkotott világ kincseinek védelméért. Alakítsuk ki a természeti és a társadalmi környezethez való pozitív viselkedési formákat és magatartásmódokat.

A környezeti nevelés nem korlátozódik csupán a foglalkozások idejére, hanem a nap folyamán mindenkor jelen van, áthatja az óvodai élet egészét. Ha ezt a folyamatot az óvodapedagógus körültekintően tervezi meg, akkor a gyermekeknek lehetőségük van sokféle új felfedezésre, tapasztalatszerzésre, fejlődik megfigyelő, gondolkodási, beszédmegértő és nyelvi kifejezőképességük, alakul társas kapcsolatuk.

4.9.1. A környezeti nevelés feltételei

A környezettudatos, környezetre figyelő magatartás megalapozása, a szűkebb és tágabb környezet megismerése során az érzelmi nevelés eszközeivel kialakítani a gyermekben a megbecsülést a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt

- környezeti értékek felismerése, tudatformálás;
- pozitív viszonyok attitűdök formálása;
- környezet orientált magatartás kialakítása, az értékrend, érték, teremtet világ értékeihez való viszonyulás;
- a környezet minőségjavító, tudatos, felelősségteljes cselekvés kialakítása, aktivitás.

A környezeti nevelés területei:

- természeti környezet;
- társadalmi környezet;
- természetvédelem;
- élősarok kialakítása, gondozása
- kerti munkák.

A természeti környezet:

A megfigyelés eszközével az évszakok, jegyeinek, az állatok viselkedésének, növények fejlődésének folyamatos megfigyelését lehetővé teszik a kirándulások, ahol az állatok megfigyelésére az „élő” helyükön van lehetőség, (madarak hangja, bogarak nyüzsgése, az élősarok növényeinek, a kerti növények mozgása, csíráztatáskor, rügyezéskor stb.). Megfigyelések magtól-magig, és a növekedési feltételek megteremtése (víz, levegő, tápanyag). Legnagyobb tanterem a természet. A növények ápolásával az állatok gondozásával megtanulhatja a gyermek, hogy védeni, gondozni kell Isten teremtet csodáit, így a környezettudatos magatartás alapjait is megismerhetik. Ismerkedjen meg a szelektív hulladékgyűjtés fogalmával, azzal, hogy a környezetet kíméli az ember a tudatos odafigyeléssel. A környezetvédelem a környezet ismeretén, megbecsülésén, rendben tartásán alapul. A megfelelő érzelmi viszonyulás alakításán van a hangsúly.

A társadalmi környezet (ember és társadalom):

A társadalmi környezet a gyermek születésétől jelen van a gyermek életében. Körül veszik szülei, találkozik a tágabb környezettel, rokonok, barátok, ismerősök, mind hatnak rá. A kapcsolatok napi tevékenységében a játékban is jelen vannak, és az őt körül vevő emberek, nevelők, szülők jó példája különösen fontos. Megismertetjük a szülőföld, az ott élő emberek, hazai táj, helyi hagyományok, szokások, családi, és tárgyi kultúra értékeivel megtanulja szeretetét, védelmét. A keresztény életre nevelés, az erkölcsi nevelés az érzelmeken keresztül formálja a gyermeket. A helyes, szokások magatartásformák mellett adjunk lehetőséget, hogy „gyakorolja” is az önálló véleményalkotást, döntést. Választani tudjon életkorához mértén jó, rossz között, tanuljon türelmet, és bocsánatot is kérni. A közlekedés szabályait séták, kirándulások alkalmával is lehet rögzíteni, az egyéb témakörök válogatása pedig az életkori sajátosságok tükrében történik.

4.9.2. Környezetvédelem***Célja:***

A környezetre figyelő, környezetbarát magatartás kialakítása

Feladataink:

- Aktív részvétel a természet óvásában, a gyermek fejlettségének megfelelő tevékenységgel;
- A környezeti értékek felismerése, védelme;
- Tegyük lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését, biztosítsunk alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre;
- Szemét és hulladék kezelése;
- Az élő óvására, gondozására való nevelés.

4.9.3. Környezeti kultúra***Célja:***

Elemi tapasztalatok szerzése érzelmi viszonyok, cselekvési és magatartási szokások kialakítása a szűkebb és tágabb környezetben.

Feladataink:

- A környezeti fogalmak tisztázása, ismeretszerzés;
- Segítsük elő a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését akár a társas kapcsolatokban, akár a környezet alakításában;
- A teremtett világ tiszteletére nevelés (emberi, állati, növényi);
- Igényszint kialakítása a környezet esztétikájával kapcsolatban;
- Takarékosági szokások kialakítása (víz, energia, papír).
- Tudatos vásárlás szokásainak megismertetése.

Az óvodapedagógus feladata:

- Tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megfigyelését, szervezze meg a megfigyeléseket, mert a környezeti nevelés nemcsak a foglalkozásokra korlátozódik, hanem áthatja az óvodai élet egészét.
- A gyermek szünni nem akaró kíváncsiságának és a gyermekek különbözőségének elfogadása.
- A pedagógus nyújtson helyes mintát, legyen igényes önmagával szemben a pedagógiai kultúráltságban, környezettudatos magatartásban.
- Ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi néphagyományok, szokások és a családi a tárgyi kultúra értékeit szeretetét, védelmét.
- Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalatszerzésre. Az élményalapú, átéléses tapasztalatszerzések biztosítása a gyermekek számára (vizsgálódás, kötetlen szemlélődés, kötött megfigyelés).
- Szervezze meg a „jeles” ünnepeket, Madarak fák napját, Föld napját, Állatok napját, tevékenységekkel pl. palántázás, Állatkert látogatás, akár a szülőkkel közösen, így megalapozza a természet megbecsülését, szeretetét. A környezettel való együttélés szabályainak megalapozása.
- Segítse a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeik fejlődését a kortárs kapcsolatokban, környezet alakításában.
- Az élősarok gondozásához és a kerti munkához szükséges eszközöket biztosítsa.
- A komplexitás elvét figyelembe véve tervezzen, pl. évszakokhoz kapcsolódó vers, ének.

4.10. A mozgás

Célja:

A gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése játékos formában. Tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgás kedve. Egészségük megőrzése, teherbíró képességük növelése.

A mozgásra nevelés kiegészíti az egészséges életmódra nevelésünket, erősíti annak hatását, mert az egészség megőrzésének alapját is jelentik.

A mozgástanulás szempontjából a 3-7 éves időszak a legfontosabb az ember életében, mivel ez a korosztály a legfogékonyabb a pszichomotorikus tanulásra. Ebben az életkorban alapozódik meg az egészségi állapota, és alakul ki a testneveléshez való viszonya. A gyermekek életkori sajátossága a nagyfokú mozgásigény, ezért a mindennapos testnevelések mellett a spontán mozgások lehetőségét is igyekszünk biztosítani. Egyrészt a sok szabadban folytatott játék, illetve a játékidőben rendelkezésre álló, szabadon választható mozgásfejlesztő játékok. A játékban tökéletesedik a már megtanult játékok sokasága. Az udvari mászókákat, futballpályát, függő hintát mind a természetes mozgások fejlesztésére alakítottuk ki, mert fejlesztik a futás, függés, ugrás, egyensúlyozás képességeit. A séták, kirándulások szervezése is az erőnlétet, tájékozódási lehetőséget és térlátást is alakítják, és a sok a lehetőséget a járás, gurulás, futás lehetőségére. Ne korlátozzuk a gyermek mozgását, mert ez ingerlékenységhez, nyugtalansághoz stb. vezethet. A mozgás öröme, és a szellemi képességek között szoros a kapcsolat. A mozgás öröm, fejlődésének mozgatója, a játék jelzés testi-lelki állapotáról.

A foglalkozások szervezésének célja magának a mozgáskultúrának a tudatos fejlesztése, képességek, a térben tájékozódás, döntés, alkalmazkodás, akarati tényezők fejlesztése. A különféle tornaszerek, labdák, egyéb mozgást fejlesztő eszközök is az öröm, érdeklődés fenntartását szolgálják.

A céllal szervezett testnevelés, mozgás fejleszti: a különféle kis és nagymozgásokat, a mozgás feletti kontrollt, akarati tényezőket (figyelemkoncentrációt, kitartást, önfegyelmet), a gyermek „én-képének” alakulását, a testsémát, szem-kéz, szem-láb koncentrációt, az egyensúlyérzéklet, érzékelést, észlelést, formaállandóságot.

A lehetőségeink szerint szervezett úszásoktatás a két nagyobb csoportban jó lehetőség a szív-keringési, és légzőrendszer, valamint a mozgásszervrendszert és az idegrendszert javítja.

Az önköltséges tevékenységek nagy része is a mozgáskultúrát és az erőnlétet, és egyéb képességeket hivatott fejleszteni.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
- Naponta, rendszeresen célirányos mozgásfejlesztő tevékenység szervezése tornateremben és minél gyakrabban a szabadban.
- Életkori sajátosságokat, egyéni fejlettségeket, képességeket vegyen figyelembe.
- Az egészséges életmód alapjaival ismertesse meg az óvodásokat.
- A szabály és versenyjátékok mellett a népi játékok lehetőségeivel is éljen, a játékokhoz, a foglalkozáshoz az eszközöket biztosítsa.

Az eszközök balesetmentesek, minél könnyebben használhatóak, célszerűek, fejlesztőek legyenek.

4.11. Munka jellegű tevékenységek

Célja:

Az örömmel és játékos jelleggel végzett tevékenységeken, munkán keresztül megfigyelések tapasztalatok, ismeretek szerzése. Az önállóság és az öntevékenység lehetőségének biztosítása. A gyermek közösségi kapcsolatain keresztül képességek, tulajdonságok kialakítása a természeti, társadalmi környezetben.

A munka a személyiségformálás fontos eszköze, a játékkal, tapasztalással sok azonosságot mutat. Megismeri és megtanulja a munkaeszközök célszerű használatát, az őt körülvevő környezetben eligazodik. Akarati tulajdonságai kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság, közösségi kapcsolatai, szociális magatartása fejlődik. A gyermeki munkának nagy jelentősége van az iskolára való felkészítésben. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermek éppúgy élvezzi a munkát, mint a játékot, túl nehéz feladat ne vegye el a kedvét. Ha pozitív élmények átélésére ad lehetőséget, szívvel-lélekkel fogják végezni.

Az óvodában végzett gyermeki munkák:

Önkiszolgálás, segítség az óvodapedagógusoknak, felnőtteknek, csoporttársakkal együtt, értük való tevékenységek, később önálló tevékenységként alkalmi megbízások, naposi, vagy egyéb munka, környezetük rendben tartása, állat és növénygondozás.

Az önkiszolgálás, és a naposság:

Az óvodába érkezéskor a legelső munka az önkiszolgálás tevékenysége, amelyre megtanítjuk a kisgyermeket. A helyesen elsajátított önkiszolgálási szokásra épül 5-6 éves kortól a naposság. A naposok a tízórai, illetve az étkezések idején látják el feladataikat, mert az uzsonna önkiszolgáló rendszerű, mert ha pl. ebéd után hazamegy a napos, nincs kijelölt gyermek, önkéntes vállalás esetén valaki helyettesítheti, de ha nem, akkor az önkiszolgálás rendszerével uzsonnázunk. A naposság kialakításánál mind egyéni vállalkozás alapján jelölünk ki napost, érezze, hogy a társakért végzett munka jutalom, öröm, és a későbbiekben sem választunk kényszerrel, mert nem ez a célja a munkára nevelésnek. Célunk az esztétikai ízlésük és erkölcsi tulajdonságaik alakítása (figyelmesség, türelem, kitartás).

Növény és állatgondozás:

A városi, lakótelepi környezet megszabja a lehetőségeket a növénygondozásra, de a kis kijelölt terület az óvoda udvarán lehetőséget ad a növények palántázására, gondozására, növekedésének megfigyelésére. A séták során kissé távolabb, de a kertes házak között még megfigyelhetnek némi veteményest, és az évszakok változását.

A csoportszoba élősarka 1-1 foglalkozás keretein belül a másik lehetőség, ahol a csíráztatás, hajtás jelenségeit ismerhetik meg.

Persze az idénymunkák: tavasszal a talajlazítás, nyáron az udvar virágok, fű locsolása, ősszel a levélgyűjtés. télen a hólapátolás, madáretetés lehetőséget adnak a munkára.

Az egyéni megbízatások teljesítését, legtöbb gyermek szívesen végzi.

Az óvodapedagógus feladata:

- A munkák megszervezésénél mindig a gyermekkel való együttműködést tartsa szem előtt. Folyamatos, konkrét, reális, gyermekhez, életkori sajátosságokhoz, képességekhez, testi erejükhöz mérten tervezze az elvégzendő munkát. Tehát a különböző munkafajták, megbízatások elvégzésére való képesség kialakítása.
- A munkafolyamatok tervezése mellett, a megfelelő helyet, időt és az eszközök biztosítását vegye figyelembe.
- Motiválja a gyermeket az örömmel végzett munkára, ne legyen felesleges várakozási idő. A gyermek önkéntességének, nyitottságának, megismerési vágyának, aktivitásának felkeltése nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

- A gyermekek tanulják meg a munkavégzéshez szükséges eszközök nevét, használatát, helyes fogásait, munkafolyamatok helyes sorrendjét.
- Értékelje az elvégzett munkát, kiemelve a közösségért végzett munka példamutató voltát. A családdal is egyeztesse a közös célokat, a követelmények összehangolását a gyermekkel szemben.

4.12. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Az óvodáskorú gyermek iskolaérettségének testi, lelki és szociális jellemzői vannak, amely a belső érés, a családi és óvodai nevelés együtteseként jelentkeznek.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése az óvodába kerüléstől kezdve egészen az iskolába lépésig tart. A gyerekek mérése az óvoda által kidolgozott fejlődési dokumentumokkal történik. Felmenő rendszerben egységes rendszert alkotnak a gyermekek folyamatos megfigyelésének tapasztalatait rögzítő lapok, a gyermekek egyéni fejlődési lapjai, a fejlesztendő területek és az egyéni fejlesztések tervezése. A gyermekek fejlettségi állapotának rögzítése az óvodapedagógusok folyamatos megfigyelése alapján történik.

A gyermekek egyéni fejlődési lapjai a gyermek

- szociális fejlettségére, érzelmi-akaratú fejlettségére,
- játékára,
- feladat- és kötelességvállalására,
- testi fejlettségére, mozgására, motoros képességeire,
- értelmi fejlettségére,
- nyelvi kifejezőképességére vonatkozó megfigyeléseket tartalmaznak.

A mérési eredmények, és az óvónő megfigyelései, tapasztalatai segítenek a szülőkkel való közös döntésben, hogy iskolaérett-e a gyermek. Bizonytalanságok és a szülők kérése alapján, a Nevelési Tanácsadó, illetve a Szakértői Bizottság véleménye a mérőadó. Minden óvodásunk fejlődéséről pedig éves szinten két alkalommal tájékoztatjuk a szülőket gyermekeik fejlődéséről a mérési dokumentumok alapján.

Az iskolaérettség mérési területei:

- Ábrázoló, kifejező képesség;
- Szociális érettség;
- Elemi számolási készség;
- Beszédhallás, és beszédképesség;
- Probléma-megoldási képesség, gondolkodás;

- Megfigyelés, emlékezet;
- Általános tájékozottság;
- Akarati tulajdonságok, feladattudat, munkatempó.

Az iskolaérettség általános jellemzői:

- Testi fejlettség:
 - az első alakváltozás fázisai megjelennek (nyúlás, testarányok);
 - megkezdődik a fogváltás;
 - mozgása, finommotorikája harmonikus, összerendezett, irányított;
 - terhelhető;
- Lelki fejlettség:
 - szándékos, tartós figyelemre képes;
 - érdeklődő, megjelenik a szándékos tanulás, felidézés, a megőrzés időtartama nő;
 - gondolkodása eléri az elemi fogalmi szintet;
 - kialakul a kontextusos beszéd, tisztán ejti a szavakat, szókinccse megfelelő;
 - elemi ismeretei vannak önmagáról, környezetéről;
- Szociális fejlettség:
 - megfelelő feladat, és szabálytudata;
 - képes az együttműködésre;
 - alkalmas a beilleszkedésre;
 - vágyik az iskolába.

4.12.1. Az óvodáskor végére várható eredmények, „kimeneti” pontok

Hittan

Az előző évek során tanult imádságokat tudják önállóan elmondani, néhány szóban önállóan is tudjanak imádkozni. – Néhány egyházi éneket tudjanak énekelni. – Szívesen nézegessék a Gyermek Bibliát, ismert történetek közül tudjanak mesélni, ezeket bábozni, dramatizálni, ábrázolni, a számukra kedves jeleneteket. - Aranymondásokat tudjanak felidézni. - A történetek erkölcsi tanulságait próbálják az életben is megvalósítani. – Ne legyen számukra ismeretlen hely a templom, imaház, érezzék magukat otthonosan, biztonságban. Tudjanak Isten házában megfelelően, tisztelettel viselkedni.

Játék

Alkalmazkodik a játékszabályokhoz. – Játékhelyzetekben újra alkotja a felnőttek tevékenységét. – Társaival a játék során cselekvéseit összehangolja. – A barkácsolás természetes része a szerepjátéknak. – A játékhoz készített eszközöket felhasználja a további játéka során. – Képes megérteni, elfogadni játszótársai elgondolásait. – Le tud mondani egy-egy kedves játékszeréről. – Képes a szerepvállalásra és a szerepek elosztására. – Képes szerepjátékok megszervezésére, és az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására. – A játéktémát napokon keresztül is folytatni tudja társaival.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az egyszerű feladatokat megérti. – Ha a helyzet megkívánja, kívárja, amíg rá kerül a sor. – Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt. – Feladatai végrehajtásában kitartó. – Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő. – Él benne az iskola utáni vágy. – Tevékenységének eredményét reálisan értékeli. – Munkatempója, feladattartása életkorának megfelelő. – Szándékos figyelemre képes.

Verselés, mesélés

Szívesen mesél, báboz, dramatizál. – Gondosan bánik a könyvekkel. – Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni. – Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát. – Az udvariassági kifejezéseket használja. – Beszéde tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek. – Várja, igényli a mesehallgatást. – Tud történeteket kitalálni, azt elmondani, megjeleníteni. – Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára gondolatainak érthető kifejezését. – Minden magánhangzót és mássalhangzót tisztán ejt.

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Élvezettel hallgat zenét. – Tud ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni. – Tud néhány dalt tisztán, helyes szövegkiejtéssel egyedül is énekelni. – Tud dallam, vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni. – Tud társaival térformákat alakítani. – A különböző mozgásokat és táncmozdulatokat társaival együtt, egyöntetűen, esztétikusan végzi. – Tud élvezettel, irányítás nélkül játszani néhány dalos játékot. – Felismeri a halk-hangost, és tud halkan, hangosan énekelni, beszélni. – Megkülönbözteti az egyenletes lüktetést a dal ritmusától. Tudja mindkettőt mozgással, járással, tappsal a dalból kiemelni. – Megbeszélés, vagy egyéni

ötletek alapján az énekét ütőhangszerekkel tudja kíséni. – Képes differenciálni és felismerni a zenei hangokat, tárgyi és természeti környezet hangjait.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Örömmel, saját kezdeményezésére ábrázol. – Képalkotásban kifejezi gondolatait, élményeit. – Elképzelés után meseszereplőket stb. hangulatot is kifejezve jellegzetes színekkel, formákkal, mozgással ábrázol. – Tud egyszerű formákat papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani. – Önállóan és csoportosan is készít játékokat, kellékeket, ajándékokat. – Téralkotásban, építésben, másokkal együttműködik. – Ábrázolása változatos színhasználatot és tagoltságot mutat. – Emlékezet utáni témákban a részleteket is ábrázolja. – Díszítő, tervező feladatot változatos színekkel, rajzolással, festéssel, papír munkával, agyagba karcolással stb. megold. – Tud különféle technikával képeket alkotni, a technikát önállóan rendelkezésre álló anyagokból megválasztani. – Kézdominanciája biztos, finommotorikája megfelelő (ceruzafogás, nyomaték), szem-kéz koordinációja alkalmassá teszi az iskolai feladatok elvégzésére.

A külső világ tevékeny megismerése

(matematikai, környezeti, környezetvédelmi tapasztalatok, környezeti kultúra)

- Érdeklődik környezete iránt, figyel az új jelenségekre.
- Ismeri, értelmezi az ok- okozati összefüggéseket.
- Képes egyszerű ítéletalkotásokra, elemi következtetések levonására.
- Képes két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, kevesebbet, nagyobbat, többet létrehozni.
- Helyesen használja a tő és sorszámneveket.
- Tud tízes számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni.
- Meg tudja állapítani több, kevesebb, ugyanannyi-e.
- A tárgyakat legalább tízig meg tudja számlálni, össze tudja hasonlítani, megkülönböztetni nagyság, forma, számosság szerint.
- Helyesen használják a térbeli viszonyokat jelentő névutókat.
- Ismerik a színeket, azok világosabb, sötétebb árnyalatait.
- Megkülönbözteti az évszakokat és a napszakokat.
- Ismeri környezete növényeit, állatait, részt vesz a növénygondozásában, a természetvédelemben.
- Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik.

- Tudja lakcímét, testvérei nevét, szülei foglalkozását, saját születési helyét, idejét.
- Ismeri és betartja környezete közlekedésének legfontosabb szabályait, s a közelben lévő közintézményeket.

Mozgás

- Képes babzsákkal a fején egyensúlyozó járásra vízszintes padon.
- Tud rövidebb távon egyenletes iramban futni.
- Képes minden természetes mozgás elvégzésére, mozgása folyamatos, gördülékeny, célirányos, szervezett.
- Versenyjátékokban betartja a szabályokat, kudarctűrése megfelelő.
- Tud ütemtartással járni.
- Tudja a tornaeszközöket megfelelően használni, egyensúlyozása megfelelő.
- Tud helyben labdát vezetni.
- Tud egykezes felsődobással célba dobni.
- Tud gurulóátfordulást végrehajtani előre.
- Szeret mozogni, kitartó mozgásos játékokban.
- Tud néhány mozgásos játékot, futójátékot, fogójátékot irányítás nélkül játszani.
- Alkalmazkodik a csoport követelményeihez.
- Tud térben tájékozódni, és ismeri az irányokat.

Munka jellegű tevékenységek

- Szívesen vállal egyéni megbízatásokat.
- A barkácsoláshoz használt eszközöket, szerszámokat, anyagokat gondosan, esztétikusan rakja el.
- Részt vesz a kerti munkákban.
- Az étkező asztalt esztétikusan teríti meg.
- Étkezés után az edényeket elrakja.
- Aktívan részt vesz a teremrendezésben, ágyazásban.
- Szívesen végez munka jellegű tevékenységet.
- Önállóan, örömmel, igényesen végzi feladatát.
- A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használja.
- Ügyel saját személye és környezete rendjére.

5. Az SNI gyermekek óvodai nevelésének feladatai

5.1. A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság stb.), illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, a beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánul meg.

A fejlesztés az anyanyelvi nevelést középpontba állító, speciális terápiákat alkalmazó intenzív, komplex - az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartó - nevelési környezetben valósulhat meg. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, a mozgás, a kommunikáció, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexia-prevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

5.2. Az intézmény sajátos pedagógiai feladatai

A nevelés feltétele az elfogadás és hogy belátjuk:

- a sérült ember is egyedi, megismételhetetlen, ő is Isten gyermeke, ezért sajátos nevelési megközelítést, egyéni bánásmódot igényel, ugyanúgy, mint bárki más
- elsősorban ember, csak aztán sérült, más
- közös, Isten teremtetten világban élünk, ha csak óvjuk őt, kizárjuk őt a közös világból
- meg tudja mondani, mire van szüksége, ezért a pedagógus értő figyelemmel, keresztyéni szeretettel, türelemmel forduljon felé, mintát adva a csoport gyermekeinek, szüleinek
- nem helyette kell cselekedni, de a szükséges feltételeket meg kell teremteni

Az integrált nevelés előnyei:

- a gyermek személyiségére pozitívan hat
- az SNI gyermek beilleszkedik ép társai közé
- a befogadó csoport empátiája nő, megtanul segíteni társának
- gyorsul a fejlődési tempó
- az iskolai integrációt elősegíti

Az SNI gyermek szempontjából:

- megtanulja, hogy ő más
- konfliktuskezelő stratégiákat sajátít el
- megtanul harcolni, küzdeni, nő a kitartása
- megsokszorozott szociális kölcsönhatások érik
- társadalmilag elfogadott magatartásrepertoárt sajátít el, a keresztyén magatartással, szemlélettel körülölelve fejlődik, alkalmazkodik
- Szocializációja magasabb szintre jut

Az egészséges gyermek szempontjából:

- beépül a másság tapasztalata
- kialakulnak morális értékek (felebaráti szeretet, empátia, segítőkészség, tolerancia)
- megtanulja az együttműködés más formáit
- saját épsége, egészsége felértékelődik
- elfogadóvá válik
- önismerete, önértékelése erősödik
- fejlődik alkalmazkodóképessége

5.2.1. Habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

Az egészséges gyermek szempontjából:

- A gyermek életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását
- A képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és alacsonyabb szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé

Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell arra, hogy:

- A sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti
- A gyermek iránti elvárást fogyatékoságának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg
- Terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják
- A habilitációs, rehabilitációs egyéni vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia, az egyéni fejlesztési tervhez pedig szakirányú végzettségű gyógypedagógus közreműködése szükséges.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők:

- a fogyatékoság típusa, súlyossága
- A fogyatékoság kialakulásának ideje (veleszületett, később kialakult)
- A gyermek életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei, képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai:

- A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékoságból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása
- A meglévő ép funkciók bevonása a hányok pótlása érdekében, a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése

- A fejlesztés rövid távú céljait, minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai, orvosi, pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni

Mindezek alapján a komplex fejlesztés magába foglalja az egyensúlyészlelés, a taktilis-kinesztetikus, a vizuális, az auditív észlelés folyamatait, a nagymozgások, finommotorika, a szociális-emocionális területen mutatkozó eltérések fejlesztését, az önirányításban, önértékelésben, beilleszkedésben mutató előrehaladást, a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztését. Az egyes fogyatékosági típusok függvényében más-más terület kap nagyobb hangsúlyt.

A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermek számára:

- A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása
- indokolt esetben speciális segédeszközök használata, a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés
- A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével
- Annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához
- Az óvodai dolgozók és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával

5.2.2. Az óvodában megvalósuló integrált nevelés célja

- Az esélyegyenlőség biztosítása az evangélikus óvodai nevelésben az integráció nevelési módszerek bevezetésével, fejlesztésével, a diszkrimináció megszüntetésével
- Az integrált nevelés hatékony működéséhez szükséges, hogy az óvodapedagógusok elsajátítsák a befogadáshoz, az egyéni bánásmód és differenciálás központú neveléshez szükséges készségeket
- fontos a nyitott, integrációt támogató környezet, az óvodai intézmény felkészítése az integrált nevelés programok befogadására, alkalmazására

Tevékenységek:

- Helyzet, állapot felmérés, igények felmérése
- Az integráció személyi és tárgyi feltételeinek megteremtése, kapcsolatfelvétel szakemberekkel (a felmerülő szükségletek alapján)
- Együttműködési formák és szintek megbeszélése, megállapodás
- Az óvodai és szülői közösség minden szintjének felkészítése
- A fejlesztő eszközök, speciális eszközök beszerzése, a fejlesztőhelyiség berendezése (a gyermekek szükségleteinek figyelembevételével)
- Az integrált nevelése megvalósítása megfelelő szakemberekkel, egyéni és csoportos formában
- Továbbképzések, tréningek

– Szakmai műhelymunka

A célirányos, sérülés-specifikus fejlesztés lehetővé teszi a továbbiakban az iskolai kudarcok csökkentését, képességeik kibontakoztatását, segít megfelelő iskola kiválasztásában, előkészít az iskolai életre.

Tárgyi feltételek:

Az SNI szerinti környezetek kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek és segédeszközök megléte biztosítja a célok megvalósítását. Az eszközöket, felszereléseket a ténylegesen ellátott feladatok arányában folyamatosan kell beszerezni.

5.3. Egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyerekek ellátása

Az Óvodai nevelés országos alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. Célunk, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek.

5.3.1. Ennek biztosítását szolgálja:

- az óvodapedagógusaink tájékozódnak a rájuk bízott sajátos nevelésű gyermek fejlődési zavarának jellemzőiről, megismerik azokat a speciális feladatokat és módszereket, amelyeket a mindennapi nevelés-oktatás során alkalmazniuk kell.
- az integrált nevelésben, fejlesztésében részt vevő pedagógusainknak magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség, az eredményeket értékelő nevelői attitűddel) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal kell rendelkezniük.
- Az óvodai nevelőmunkánk során a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő nevelői attitűddel segítjük.
- Elfogadjuk az egyéni különbségeket, valamint individuális pedagógiai módszerek, technikák alkalmazásával szervezzük meg nevelőmunkánkat. Az elvárásaink igazodnak a gyermekek fogyatékoságának jellegéhez, súlyosságának mértékéhez, fejlődésének üteméhez.
- A gyermekek értékelésénél figyelembe vesszük az egyéni képességek, illetve a fejlettségi szinthez viszonyított fejlődést.
- Figyelembe vesszük, hogy terhelhetőségüket biológiai állapotuk, esetleges társuló fogyatékoságuk, személyiségjegyeik befolyásolják.
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl, fejlesztés játékos jellegű legyen. Ezt segítheti a gyermekek érdeklődési területének megismerése, ami kiindulási alapot nyújthat a gyermekek fejlesztésében.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye. A bizottság által meghatározott szakirányú fejlesztést az EGYMI szakemberei látják.

5.3.2. Az óvodapedagógusok

- megismerik a gyermekek szakértői véleményét, információt gyűjtenek a gyermekek állapotáról, diagnózisáról, a hozzá kapcsolódó tünetekről és következményekről,
- együttműködnek a szakemberekkel, rendszeresen konzultálnak, megosztják tapasztalataikat, egyeztetik a fejlesztési terveiket. A gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépítik a pedagógiai folyamatokba.
- kapcsolatot tartanak a szülőkkel, a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismereteket nyújtanak.
- felkészítik a gyermekcsoportot az SNI gyermek fogadására, befogadására. Kezdeményeznek olyan tevékenységeket, amiből az ép gyermekek számára kiderül, hogy a magatartászavarral rendelkező gyermek is ügyes, esetleg jobb a társainál.
- A *hiperkinetikus* kisgyermekek számára elegendő mozgást biztosítanak.
- Tudatosítják a gyermekben, hogy akkor is szeretjük, ha valamilyen „rosszaságot” követett el.
- a figyelemzavar esetén egyszerre csak egy rövid utasítást adnak a gyermekeknek, a magatartászavarral rendelkező gyermeknek a képességének megfelelő feladatokat adnak.

Az óvoda törekszik a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését, fejlődését szolgáló fejlesztő eszköz és játékkészlet folyamatos bővítésére, az óvodapedagógusok ez irányú szakmai fejlődési lehetőségének biztosítására.

6. Az óvoda működését biztosító feltételrendszer

6.1. Az óvodai felvétel, átvétel rendje

Az óvodai beíratás minden évben a jogszabályok szerinti rendben történik. A beíratásról 30 nappal annak megkezdése előtt fenntartói közleményben értesítjük a környék lakosságát. Óvodánk azoknak a családoknak a gyermekeit fogadja, akiket keresztyén nevelésben szeretnének szüleik részesíteni, és ebben támogatják az intézmény célkitűzéseit. Felvételi körzethatárral Pápa városán belül nem rendelkezünk. A felvételtől, más óvodából történő átvételtől az intézmény vezetője dönt. Túljelentkezés esetén elsőbbséget élveznek az evangélikus vallású gyermekek, ha a család tényleges egyházhoz tartozása fennáll, illetve akinek a testvére már óvodánkba jár. A felvételhez mindkét szülő egybehangó nyilatkozatata szükséges.

A felvétel a maximális létszám eléréséig a tanév során folyamatos, illetve férőhely igényt egész évben folyamatosan be lehet adni, amely alapján óvodai előjegyzési naplóba kerülnek a gyermekek.

6.2. A csoportbeosztások elve

- Csoportonként két óvodapedagógus és egy dajka dolgozik kétheti váltásban, ahol szükséges ott pedagógiai asszisztens is jelen van.
- A négy csoport napirendje egymásra épül. Az életkori sajátosságok figyelembevételével készül.
- Vegyes életkorú csoportok

6.3. Pedagógiai adatkezelés

Az óvodapedagógus írásos dokumentumai:

- Felvételi előjegyzési napló
- Felvételi és mulasztási napló
- Csoportnapló
- A gyermekek egyéni fejlesztési lapja, a csoport összesített mutató;
- Az óvodai mérés-értékelés rendszerét a Pedagógiai Program melléklete tartalmazza.

A Felvételi előjegyzési naplót a tagintézmény-vezető óvónő vezeti naprakészen. (Az óvodapedagógus adatokat kérhet belőle). A többi dokumentum vezetése a csoportos óvodapedagógusok feladata. A Felvételi és mulasztási naplót és a Csoportnaplót a vezető óvónő nyitja meg és zárja le, évközben ellenőrzi azok pontos vezetését.

6.4. A tevékenységek szervezeti keretei

Az óvodaszemélyi feltételei, szervezeti felépítése

- személyi feltételek (óvodapedagógusok, nevelőmunkát segítő dajkák és pedagógiai asszisztensek, a pedagógiai munkát segítő szakemberek – logopédus, védőnő, gyógypedagógus...stb.)

Folyamatosan zajló tevékenység (kötetlen):

A gyermekek szabad választása érvényesüljön, tartsa tiszteletben az óvodapedagógus a gyermek önállóságát, döntését. Olyan helyzeteket teremtsen, hogy a gyermek kellően motiválttá váljon a részvételhez.

Az életkori sajátosságokhoz igazodva a gyermek már képes a fegyelmezettebb magatartásra, koncentráltabb figyelemre, tudatosabbak a társakra való figyelésben is. Az óvodapedagógus feladata, hogy a motiválásról és az időtartam helyes kiválasztásáról ne feledkezzen meg az életkori sajátosságok figyelembe vétele mellett.

Az óvodán kívüli tapasztalatok:

Éppúgy forrásai a szociális tanulásnak, mint a tárgyak, amelyek alapjai a tevékenységnek, az otthonról hozott sok ismeret rendszerezése, felhasználása jó kiegészítője az óvodai tanulásnak. Figyelnünk kell az egyéni ismeretekre, képességekre, igyekezzünk minden gyermeknél felmérni a hozott ismereteket, és a differenciálás lehetőségeit megteremteni.

6.5. A tevékenységek időkeretei (napirend, heti rend)

6.5.2. A napirend

A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető egyes tevékenységek időigénye, a gyermekek életkora, a szülők igénye, az évszakok. A napirend annak megfelelően alakul, ahogy az évszakok változnak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokolta teszi. Tág időkeretek, amelyben kötött keretek is szerepelnek, az életkort, szükségleteket figyelembe véve határozzuk meg a program tartalmi részeit. Az időkereteket rugalmasan kezeljük, hogy minél kevesebb legyen a várakozás. A cél az, hogy a játékidő, szabadon választott tevékenységekre bőven legyen idő. A napirend kialakítása az óvónők feladata, de az alábbi szempontok szerint:

- A játék kiemelt szerepének figyelembevétele.
- Az óvodai napot áhítattal, imádsággal kezdjük.
- Minden nap azonos felépítésű, de változatos tartalmú, rugalmas ritmusú.
- Az óvoda nyitvatartási ideje a házirendben kerül szabályozásra.

6.5.3. A heti rend

A heti rend kialakítása is folyamatosságot, rendszerességet mutat. A tevékenységek témáit az évszakok váltakozása, a növények, állatok, emberek élete, és a liturgikus ünnepkörök adják. A heti rend rugalmassága a helyzethez való alkalmazkodása elősegíti, hogy a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen. A heti rend kialakítása az óvodapedagógus feladata.

A heti rendben szerepelnek az önköltséges programok is, amelyek a szülők igényeit figyelembe veszik, de csak olyan programokat támogatunk, amelyek a gyermekek életkori sajátosságaihoz alkalmazkodnak, és az óvoda keresztény szellemiségével nem ellentétesek.

7. Gyermekvédelem, esélyegyenlőség

7.1. Céljaink, alapelvek érvényesítése

- A gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeiknek érvényesítése, a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése, a gyermekeknek, illetve családoknak segítségnyújtás.
- Érvényesüljenek a gyermeket megillető jogok, a védelem (a testi, értelmi, érzelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól).
- Megvalósul hátránykompenzálással az esélyegyenlőség (az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára).

A gyermekvédelmi feladatok ellátására nagy hangsúlyt fektetünk, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását megbízott óvodapedagógus, illetve iskolai gyermekvédelmi felelő végzi, közvetlen kapcsolatot tartva a gyermekvédelemért felelős tagintézmény, illetve intézményvezetővel.

Az óvónők évente egy alkalommal értékeli a gyermekvédelmi munkát, melyről az óvodai tagintézmény-vezetőt és a megbízott gyermekvédelmi felelőst folyamatosan tájékoztatják.

Az általános elvárások közül- a tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő attitűd, szeretetteljesség, következetesség - kiemelten fontos.

Az óvodapedagógus a nevelő – fejlesztő munkája során mindig figyelembe kell, vegye a gyermek képességeit, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakozásában, valamint hátrányos helyzetéből történő felzárkóztatásban.

Biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Alapelvek érvényesítése:

- A szegregálás elkerülésének elve. Az integrált nevelés során az összes gyermeknek, ezen belül minden gyermeknek megfelelni.
- Normalizációs elv, melyben a gyermekek normavilágának megértése, átmeneti értékrend deficitjének változtatása, minimális korlátozással.
- Azonos jogok és lehetőségek biztosítása a speciális szükségletek, különleges ellátást igénylő gyermekek számára
- Integráció. A gyermekek sajátos szükségleteit, problémáit egyénre szabott nevelési, oktatási programmal egészítjük ki, a differenciálás sokszínű alkalmazása.
- A gyermeket csak annyira terheljük, amennyire képes és annyi segítséget nyújtunk, amennyire szüksége van. Az önállósághoz vezető utak kialakításának segítése.
- A lehető legkorábbi beavatkozás elve.
- Az együttműködés, a probléma komplex megközelítése a célkitűzések megfogalmazásában.
- A családok tiszteletben tartása, a családi nevelés megerősítése a rászorultak körében.
- Az egyenlő hozzáférés elve az esélyegyenlőtlenségek csökkentése érdekében.
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett a kiemelt befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakításának megelőzése.

7.2. Veszélyeztetettség

Olyan magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult állapot, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, akadályozza.

7.3. Feladat

- A gyermekek védelme, a gyermekek családban történő nevelésének elősegítése, veszélyeztetettségének enyhítésére, megszüntetésére irányuló tevékenység.
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- A családi nevelés kiegészítése, kompenzálása a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak, esélykülönbségeiknek csökkentése.
- Közre kell működni a gyermekek fejlődését veszélyeztető okok felderítésében és pedagógiai eszközökkel törekedni kell a káros hatások megelőzésére, ellensúlyozására.
- Szükség esetén a gyermek érdekében a Gyermekjóléti Központtal fel kell venni a kapcsolatot és együtt kell működni.
- A szülői házzal való kapcsolattartás, a szülők segítése gyermekük nevelésében.
- Az óvodapedagógusok működjenek közre a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A közös segítség megszervezése az iskolai gyermekvédelmi felelős segítségével, aki az iskolás testvér helyzetét is figyelembe véve segít a család rászorultságának megítélésében.
- Közreműködni a gyermek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködni a Gyermekjóléti Központtal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó más személlyel, intézményekkel és hatóságokkal.
- Időben felismerni a gyermeket veszélyeztető problémákat, segítséget nyújtani azok leküzdéséhez, és ha szükséges a gyermek érdekében fellépni akár még a szülővel szemben is.
- A szükséges nyilvántartások vezetése
- A szociális hátrányok enyhítését segítő intézkedések

7.5. Pedagógiai feladatok: prevenció, feltárás, megszüntetés

7.5.1. A prevenció, megelőzés feladatai

- A gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában;
- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermek óvodába kerülését és folyamatos itt tartózkodását;
- A „beóvodázás” segítése
- (A gyermekek fogadása, gyermekelőadások, játszóházak szervezése, felajánlások adományozása, gyümölcs, játék.);
- A gyermekek sajátos nevelési igényeinek, hátrányának megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása;
- Egészségügy szűrővizsgálatok biztosítása;
- Együttműködés gyermekvédelmi szervekkel.

7.4.2. A feltárás feladatai

- A gyermekek és családjuk sokoldalú megismerése (dokumentumok, nyilatkozatok begyűjtése) komplex állapotfelmérés;
- A gyermekek veszélyeztetettségének és hátrányos helyzetének megkülönböztetése a gyermek és környezetének aktuális állapotának figyelembevételével. Az adatváltozások nyomon követése;
- Sokrétű egészségügyi szűrővizsgálatok, ill. szükség esetén szakorvosi vizsgálatok kezdeményezése. A fejlődés nyomon követése;
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás, közös programok. A gyermek óvodai beíratásának támogatása.

7.4.3. A megszüntetés feladatai

- Hatékony egyéni felzárkóztató munkával az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése;
- Egészségvédő, mentálhigiénés programok, egészségnevelést szolgáló projektek szervezése, veszélyhelyzetek elkerülésére nevelés;
- A sajátos nevelési igényű gyermek másságát elfogadó környezet alakítása;
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermek képességének felmérése, gondozása;
- Gyermekjóléti szolgáltatások, Egyházakkal, Vöröskereszttel való együttműködés (karácsonyi adománygyűjtés, ruhabörze stb.);
- Élményszerző kirándulások, programok szervezése;
- Igazolatlan hiányzások minimalizálása (a napi nyilvántartások nyomon követése);
- Fogadóórák, egyéni beszélgetések, visszatérő családlátogatások alkalmainak gyarapítása,);
- Szoros kapcsolat a családokkal, a látens módon segítségkérőkkel is.

7.4.4. Az óvoda pedagógusai

- közreműködnek a gyermekvédelmi feladatok ellátásában
- a gyermeket veszélyeztető körülmények feltárásában
- a szülők tájékoztatásában és figyelmeztetésében gyermekeik jogainak megóvása érdekében

7.4.5. Gyermekvédelmi felelős

Segíti az intézményvezető irányító tevékenységét, összehangolja a pedagógusok gyermekvédelmi tevékenységét. A munkája akkor hatékony, ha jó kapcsolatot alakít ki a szülőkkel, hogy problémáikkal hozzá forduljanak, tanácsot megoldást kérjenek tőle. Közvetítő az óvodapedagógusok és az óvodavezető között. A veszélyeztető okok feltárása érdekében családlátogatáson megismeri a gyermek környezetét. A pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy az óvodavezető értesítse a Gyermekjóléti Központot. A Központ felkérésére részt vesz a megbeszéléseken.

7.4.6. Óvoda vezetője (tagintézményvezető)

Intézkedésre jogosult, esetenként intézkedései jogkörét átruházhatja. A gyermekvédelmi felelős munkájához a feltételeket biztosítja. Felelős a gyermekvédelmi feladatok megszervezéséért, ellátásáért.

7.4.7. Várható eredmények:

- A gyermekeket veszélyeztető okok feltárása: anyagi okok, rossz lakásviszonyok, italozó szülők, egészségügyi okok, megromlott családi kapcsolat, erkölcstelen családi környezet, nevelési hiányosságok.
- Segítségnyújtás: javaslat étkezési térítési kedvezmény megítélésére, tanácsadás.
- A gyermekek veszélyeztetettségének enyhítése, megszüntetése.

7.5. Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A közoktatást törvény értelmében hátrányos helyzetű gyermek az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát a jegyző megállapította. Ezen belül halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője – a gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben szabályozott eljárásban tett önkéntes nyilatkozata szerint – óvodás gyermek esetén a gyermek hároméves korában.

A fentiekén túlmenően halmozottan hátrányos helyzetű az a gyermek, az a tanuló is, akit tartós nevelésbe vettek.

Napjainkban folyamatosan növekszik a hátrányos helyzetű, valamint a veszélyeztetett gyermekek és tanulók aránya.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint a veszélyeztetettség olyan – magatartás, mulasztás vagy körülmény következtében kialakult – állapot, amely a gyermek testi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolja, vagy akadályozza.

A hátrányos helyzetű, vagy veszélyeztetett gyermek, diák értelmi képessége nem tér el az átlagtól, csak a környezeti tényezők gátolják eredményességében.

7.5.1. Szociális hátrányokat előidéző tényezők

Családi mikrokörnyezet:

- családi, gazdasági helyzetből adódó lakásviszonyok,
- sokszor az alapvető higiénés feltételek sincsenek biztosítva,
- a gyerekek szocializációjához szükséges alapfeltételek közül hiányzik a családi biztonság, a rendszeres törődés, a gondoskodás, a védettség,
- alacsony az egy főre jutó jövedelem,
- munkanélküliség,
- a társadalmi mobilitás hiánya,
- kulturális helyzet (szülők alacsony iskolai végzettsége, a kultúra megbecsülésének hiánya)
- a család magatartása (helytelen nevelési módszerek, kevés közös élmény),
- a családi környezet nem megfelelő szocializáló hatású,
- a család erkölcsi magatartása,
- tartós betegség a családban.

Csonka családban felnövő gyermekek:

- elvált szülők, árva, félárva gyermekek.

Az óvoda alapvető feladata, hogy ezeket a problémákat mielőbb feltárja. A hátránnyal küzdő gyermekeket differenciált fejlesztéssel kiemelten segítse az előre haladásban, tegyen meg mindent a hátrány mérséklésére, vagy az esetleges felszámolására.

7.5.2. Szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységformák intézményünkben

- az óvodai felvételeknél fontos szempont, hogy a csoportok kialakításánál kiegyenlített legyen a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma,
- minden csoport számára biztosítjuk a minőségi nevelés feltételeit és fejlesztésre készített programot használunk a felzárkóztatáshoz,
- a szülőket bevonjuk az óvodai programokba,
- a szülők felvilágosítása lehetséges kedvezményeiről, a szociális hátrányok mérséklésére szolgáló támogatási lehetőségekről,
- szükség esetén családlátogatások keretében segítjük a gyermekek szociális helyzetének feltárását.
- Gyermekjóléti szolgáltatások, Egyházakkal, Vöröskereszttel való együttműködés (karácsonyi adománygyűjtés, ruhabörze stb.)

ISKOLAI PEDAGÓGIAI PROGRAM

8. Az iskola nevelési programja

8.1 Tanulói létszámok és összetétel

A nyolc évfolyamos általános iskola évfolyamonként 1 osztállyal működik.

Az iskolába felvehető maximális tanulólétszámot az alapító okirat határozza meg. Osztályonként délutáni csoportok működnek. Felső tagozaton igény szerint alakítjuk ki a délutáni csoportokat.

A tanulók kb. 80%-a pápai lakos, a többiek a környező településekről járnak be.

Az iskola ökumenikus szemlélettől vezérelten fogadja a más felekezetűeket.

(Római katolikus, református, baptista)

Az iskolában a felekezeti megoszlás kiegyenlített.

8.2. Tárgyi feltételek

Az iskola jelenleg 8 tanteremmel és három csoportszobával rendelkezik, továbbá egy fejlesztő szoba és egy könyvtár áll rendelkezésre. Az udvar tágas, ahol a gyermekek naponta mozoghatnak. A Pápai Református Kollégiummal megállapodást kötöttünk, így biztosítjuk a szaktantermeket a tornatermet és az étkezőt.

Általánosan törekedni kell arra, hogy az iskola helyiségei, berendezései igényesek, korszerűek legyenek. A környezet is nevel: ezt az alapelvet kell szem előtt tartani.

8.3. A nevelőtestület

A pedagógusok számát évenként meghatározzuk a költségvetéssel összefüggésben. A jelenlegi helyzet alapján 18 főállású pedagógusból 1 fő igazgató, 1 fő igazgatóhelyettes. A főállásuk mellett részmunkaidős és óraadó pedagógusok is dolgoznak az intézményben.

Az intézmény vezetési szerkezete az SZMSZ-ben van meghatározva.

Fontos, hogy a pedagógusok szakmailag képzett, lelkiileg elkötelezett személyek legyenek, lehetőleg evangélikus (protestáns) vallásúak. A tanítók egy része rendelkezzen tanári diplomával is, hogy a szakos ellátottságot zavartalanul tudjuk biztosítani. Fontos, hogy a nevelőtestületben derűs, szeretetteljes légkör uralkodjon. Tenni is kell ezért, tanári csendes napok szervezésével, egyházi alkalmak közös látogatásával, egyéb más közösségteremtő alkalmakkal (pl. kirándulás, tanári áhítatok). Segíteni kell a pedagógusok szakmai továbbképzését, előmenetelét.

9. Nevelési program

9.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

9.1.1. Általános elvek

"Az evangélikus egyház közoktatási intézményeinek célja az, hogy tanulóit evangélikus szellemben, a magyar haza hű polgáraivá, evangélikus tanulóit egyházunk öntudatos, hű és áldozatkész tagjaivá, a más felekezetű tanulókat egyházunk megbecsülésére, és a lelkiismereti szabadság tiszteletben tartásával, a lehetőségekhez képest saját egyházunk segítségével is nevelje, minden tanulóját a hatályos állami közoktatási törvényben megfogalmazott oktatási célkitűzéseknek megfelelően oktassa, és az egyes iskolatípusok sajátos céljainak megfelelően képezze ki".

Evangélikus önzonosságunk:

Mi, akiket Isten kegyelme szabaddá tett, Jézus Krisztusban élő közösség vagyunk, és közösen munkálkodunk egy igazságos, megbékélt és Istenben összhangra lelt világért.

Az evangélikus önzonosság a Bibliában és az egyház történelmi hagyományaiban gyökerezik.

Evangéliumi. Életünkkel, tetteinkkel és szavunkkal hirdetjük Jézus Krisztus életének, kereszthalálának és feltámadásának örömhírét. Tanúságot teszünk arról, hogy bűneink és hibáink ellenére Isten feltétel nélkül elfogadott bennünket: Jézus Krisztusért, pusztán kegyelemből megbocsátotta minden vétünköt, igaznak tekintett bennünket és a megszentelődés útjára vezette lépteinket.

Közösségi. Életünket az Egyház közösségében éljük, melynek középpontja a Szentháromság egy Isten köré szerveződő istentiszteletünk. Az evangélium hirdetése és a szentségek kiszolgáltatása egyszerre hivatásunk és létünk forrása.

Szolgáló. Jézus Krisztus ugyanis a hit által szabaddá tett bennünket arra, hogy felebarátainkat szeressük és segítsük. Társadalmi szolgálatunk és a teremtésvédelem szerves részét képezi evangélikus önazonosságunknak.

Hitvalló. Az evangélikus egyház vallja, hogy életének, tanításának és szolgálatának egyetlen forrása és mércéje az Ó- és Újszövetségből álló Szentírás, az ökumenikus hitvallásokat és az evangélikus hitvallási iratokat pedig Isten Igéjének megnyilvánulási formáinak tartja.

Ökumenikus. Hitet teszünk az „egy, szent, egyetemes és apostoli Egyház” mellett és elkötelezzük magunkat, hogy tevékenyen szolgáljuk és előmozdítjuk a keresztény egységet, és közösen tanúskodunk Jézus Krisztus evangéliumáról. A keresztények közötti egységen munkálkodunk a teológiai képzés és kutatás, a párbeszéd és a közös programok eszközeivel.

9.1.2. Az erkölcsi nevelés-értékrend

Nevelési értékeink:

Evangéliumi

Jézus Krisztus a mérték. Pedagógusként is Hozzá mérjük magukat, Őt követjük, Tőle tanulunk, és a ránk bízott fiatalokat is a tanítványi élet útján vezetjük. Közös törekvésünk, hogy semmit ne helyezzünk Isten elé, egész életünk során keressük Isten közelségét és föl vállaljuk akaratának megvalósítását.

Jézus Krisztus a következő parancsolatot adta tanítványainak: „Az az én parancsolatom, hogy úgy szeressétek egymást, ahogyan én szerettelek titeket.” (Jn 15,12) A szeretet a teljes emberre irányul, nincs benne félelem, és szabaddá tesz. Az evangélikus nevelés és oktatás során az értékek továbbadása és a tanítás szeretetvezérelten valósul meg.

Luther Márton mondta: „A keresztény ember szabad ura mindennek, és nincs alávetve senkinek. A keresztény ember készséges szolgája mindennek, és alá van vetve mindenkinek.” A nevelési gyakorlatban képviselt krisztusi szabadság ezért természetesen mindig felelős és elkötelezett.

Befogadó

Felismerve a másik emberben Isten képmását, a lelkészi, pedagógusi, a gyermeki, a tanulói és a szülői közösségek egymás közti és egymáson belüli kapcsolataiban is feladatunknak tartjuk, hogy megadjuk egymásnak az emberi méltóságnak kijáró tiszteletet és a krisztusi szeretet szabadságát, hogy e képmás minél felismerhetőbben ragyogjon arcunkon.

Az evangélikusság a történelmi sajátosságai miatt is mindig nagy figyelmet fordított arra, hogy önazonosságát a kisebbségek hagyományainak föl vállalásával, sajátos jellemzőinek elismerésével, érdekeinek képviselésével összhangban szemlélje.

Minden tőlünk telhetőt megteszünk azért, hogy a nevelés és oktatás során egyetlen gyermeket se érhesen hátrányos megkülönböztetés nemzetiségi, nemi vagy szociális helyzetéből adódó meghatározottságai miatt.

Gyermekközpontú

Jézus Krisztus példaként állította eléink a gyermekeket. „Bizony az Úr ajándéka a gyermek, az anyaméh gyümölcse jutalom” (Zsolt 127,3). A ránk bízott gyermekek ezért Isten kegyelmének jelei a számunkra, kiknek élete és személyisége a keresztyén nevelés során teljesezhet ki igazán.

A nevelői és oktatói munka megtervezésekor figyelembe vesszük és isteni ajándékként tekintünk az egyéni sajátosságokra és adottságokra, és azokra építve a személyiség egészének fejlesztését és kibontakoztatását tűzzük ki célul. Az egyéni kiindulóponthoz igazított elvárások és fejlődési utak rendszerével célzottan, ugyanakkor sokoldalú módon fejlesztjük a gyermekek és a fiatalok képességeit és tehetségét.

Az evangélikus nevelés a teljes emberre irányul. Az önismeret, az önállóság, az önértékelés, az érzelmi, lelki és társas képességek fejlesztése lényeges szerephez jut a csoportfoglalkozásokon és hittanórákon.

Életrevaló

Pedagógusként elkötelezzük magunkat a folyamatos fejlődés és megújulás mellett az egyéni lelki élet és a szakmai, módszertani ismeretek terén.

A kiemelkedő elméleti fölkészítés mellett hangsúlyt fektetünk a családi életre nevelésre, a szelíd viszálykezelésre, a társas kapcsolatok ápolására, az egyéni hivatás megerősítésére, a szociális érzékenység fejlesztésére és a teremtet világ védelmére.

A gyermekeket és a fiatalokat megismertetjük az Egyház számos szolgálati területével, és a közösségi szolgálat keretén belül lehetőséget biztosítunk a számukra, hogy önkéntesként bekapcsolódjanak egy vagy több egyházi munkaágba.

Közösségi

Pedagógusként testvérnek tekintjük egymást, a gyermekek és a fiatalok között is az otthonos, elfogadó légkör megteremtésére törekszünk. Kötelességünknek tartjuk az azonos szakmai alapokon nyugvó együttműködést, a kölcsönös segítségnyújtást, valamint az evangélikus értékek közösségi megélését is.

Az evangélikus hagyományok ápolása mellett tiszteletben tartjuk a többi keresztyén felekezet létét és a tanításbéli különbségeit. Saját felekezetünk felelős és hűséges tagjaiként nem feledkezünk meg Jézus Krisztusról, aki azért könyörgött, hogy a keresztyének „mindnyájan egy legyenek” (Jn 17,21), ezért a felekezeti különbségek elé helyezzük a mindnyájunkat összekötő, egységes keresztyén tanításokat és értékeket.

Tisztelettel fordulunk más vallások képviselői felé, és hitelesen mutatjuk be tanításukat. Kapcsolatunkat a társadalomért végzett összefogás és a békés egymás mellett élés jellemzi.

Erkölcsei elvek és elvárások az iskolában

A) Erkölcsei elvek és elvárások a pedagógusokkal kapcsolatban

A gyermekek nevelése felelősségteljes, örök életre szóló feladat. Ahhoz, hogy a diákok harmonikus, kellő önismerettel, önfegyellemmel rendelkező, szépre, jóra fogékony, Istent és embertársat szerető felnőttekké váljanak, a pedagógusoknak is ilyennek kell lenniük, hiszen az evangélikus iskola sajátos jellegének biztosítása nagyobb részben az ott tanítók tevékenységén, tanúságtételén múlik.

A pedagógust értékválasztásában a Biblia tanítása vezérelje. Legyen nyitott minden olyan értékre, amely ennek megfelel, építse be ezeket pedagógiai munkájába. Élete példázza az általa és az iskola által képviselt értékeket, szavai és tettei legyenek összhangban egymással. Vállalnia kell a diákok előtt teljes személyiségét, korlátaival együtt.

Ezért fontos, hogy minden pedagógus belső indítatásból pontos, fegyelmezett, alapos munkát végezzen, a diákoknak és kollégáinak tett ígéreteit megtartsa. Konfliktusait szeretettel, emberi módon kezelje, törekedjen megoldásra, tudjon megbocsátani. Családi élete rendezett legyen.

Ezt a feladatot csak magasan kvalifikált, hitükben elkötelezett gyerekeket szerető és értő pedagógusok tudják ellátni.

Az intézményben azok a pedagógusok dolgozhatnak - felekezetre való tekintet nélkül - akik elfogadják az iskola evangélikus sajátosságait, tanulmányozzák a Biblia tanításait, munkájuk közben nem tesznek elmarasztaló, sértő megjegyzéseket az egyházra és annak tanítására. Tanítványaikkal együtt részt vesznek az intézmény hitéleti tevékenységében, az egyházi alkalmakon, rendezvényeken segítik a hitoktatók munkáját.

Elvárjuk, hogy az iskolában dolgozó, más felekezetű hitoktatók is tartsák tiszteletben egyházunk tanításait, iskolánk rendjét, tegyenek eleget az iskola erkölcsi elvárásainak.

Az intézmény vezetőségének meg kell teremtenie azokat a feltételeket, amelyek között a nevelőtestület az elvárások szerint dolgozhat. Fáradoznia kell a szeretetteljes, derűs légkör kialakításán. Egymás elfogadása, tisztelete, a türelem és empátiakészség területén példát kell mutatnia, törekednie kell kollégái szellemi, lelki épségével, gondjaikat, problémáikat kezelni kell. Alkalmat kell teremteni a lelki épülésre, a szakmai továbbfejlődésre, meghatározott rend szerint.

B) Erkölcsei elvek és elvárások a tanulókkal kapcsolatban

A nevelés célja, hogy a diákok személyisége helyes irányba fejlődjön, hogy minél jobban megközelítsük azt a személyiség-ideált, amely az emberi kiteljesedésre vezeti a tanulókat. Az általános emberi értékeken túl mindig szem előtt kell tartani az egyénre jellemző értékeket is.

A legfőbb általános értékek keresztyén hitünkben, a Biblia tanításában, a tízparancsolatban, Jézus Krisztus szeretetparancsában, tanításaiban gyökereznek, de legteljesebben Jézus

életében mutatkoznak meg. Ezért kell az Ő alakját életkori sajátosságokhoz igazítva, követendő példaként állítani a diákok elé.

Elvárások:

- részvétel az iskolai és a vallásának megfelelő egyházi programokban,
- tiszteletteljes, kulturált beszéd a felnőttekkel, egymással egyaránt,
- alapos, rendszeres, pontos munka,
- a rábízott feladatok lelkiismeretes elvégzése,
- a házirend felelős betartása,
- vállalja hitét és ez fejeződjön ki tetteiben,
- képességének megfelelő eredményeket érjen el
- óvja környezetét, saját és társai testi épségét

C) Erkölcsi elvárások a szülőktől

Minden iskola létét, szükségességét a mögötte álló szülői társadalom igazolja: Az intézmény igazi keresztyén szellemisége csak akkor születhet meg, ha a szülői ház támogatja az egyház nevelési elképzeléseit. Ennek érdekében meg kell ismertetni a szülői közösségekkel az iskola szellemiségét, nevelési alapelveit, a szülők jogait és kötelességeit. Foglalkozni kell személyesen a családi problémákkal, alkalmat kell adni arra, hogy a gyakorlatban is megismerjék az intézmény munkáját.

Ugyanakkor elvárható, hogy a szülők elfogadják és tiszteljék az intézmények evangélikus jellegét, értékrendszerét, nevelési elveit, becsüljék az ott dolgozó pedagógusokat.

A családban is neveljék a keresztyén értékrend szerint gyermekeiket.

A szülő joga és kötelessége (MEE V. 39.§.)

(1) A szülő joga, hogy

- a) megismerje az intézmény pedagógiai programját, tantervét, házirendjét,
- b) rendszeres tájékoztatást kapjon a gyermekét érintő kérdésekről, tanulmányi előmeneteléről,
- c) javaslataival segítse az intézmény jobb működését, és részt vegyen a szülői közösség vagy az igazgatótanács munkájában.

(2) A szülő kötelessége, hogy

- a) biztosítsa gyermeke rendszeres iskolába járását, elősegítse szellemi, testi, lelki fejlődését,

- b) elfogadja az intézmény keresztyén értékrendjét, s gyermeke nevelésével példamutató módon együttműködjön az iskolával,
- c) lehetőségei szerint vállaljon részt az intézmény feladatainak megoldásában.

A szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás formái: szülői értekezletek, fogadóórák, igazgatói tájékoztatás, szülői levelek, családlátogatások, közös rendezvények, kirándulások és a személyes beszélgetés.

Kíváncsi, hogy a szülők erkölcsileg, szükség esetén anyagilag is támogassák az iskolát. Problémáikat beszéljék meg az érintettekkel, s közösen keressenek megnyugtató megoldást a gyermekek érdekében.

Csak közösen, az egyház és a család segítségével sikerül a nevelési célokat megvalósítani.

9.1.3. A nevelő-oktató munka általános céljai

Az evangélikus nevelés általános célja: segíteni az embert, hogy higgyen a Szentháromság Istenben, aki különös módon Jézus Krisztusban nyilatkoztatta ki magát. Ezt a hitet úgy tudja betagolni személyes élete teljességébe, hogy egész élete során keresi Isten közelségét, együttal elkötelezi magát, és részt vegyen Isten akaratának megvalósításában.

Az általános nevelési célok részletezése:

- A tanulók ismerjék meg a Biblia és az egyház tanítását, hogy ezek által indíttatást kapjanak a keresztyén világnézet, a személyes meggyőződés kialakításához.
- A tanulók sajátítsák el egyházuk hagyományait és szokásait, értsék meg és gyakorolják az istentisztelet rendjét, szokásrendszerükbe épüljön be az imádkozó élet és egyéb lelki tevékenység.
- A tanulók ökumenikus szellemben ismerjék meg más keresztyén egyházak életét, tiszteljék mások vallásos meggyőződését.
- Az iskola nevelje szeretetre tanítványait felebarátai iránt, tanítsa őket az együttélésre és megértésre a másként gondolkodókkal.
- Alakítsa ki a tanulóban derűs, magabiztos keresztyén világszemléletet, hogy legyen erejük és bátorságuk új és meglepő nézeteket, élethelyzeteket helyesen és szeretettel kezelni.
- A nevelés során a tanulók sajátítsák el a Biblia tanításain alapuló keresztyén etika és értékrend szabályait, azokat építsék be a magatartásukba, életvezetésükbe, értékrendjükbe, segítse őket arra, hogy az erkölcsi élet válaszáján helyes döntéseket hozzanak.
- Legyen kellő önismeretük
- Életvitelükben valósuljon meg a munka, pihenés, ünneplés harmóniája

- Motiválja őket az iskola értékes emberi kapcsolatok kialakítására, közösségi felelősségvállalásra

A szükséges tárgyi feltételek, tartalom és foglalkoztatási formák megteremtésével, egészséges és optimális követelmény támasztásával, valamint a keresztyén erkölcsi, emberi normákkal összhangban lévő stílussal, módszerekkel, pedagógiai eszközökkel segítjük elő, hogy a lehető legtöbb gyermek megközelítse, vagy érje el teljesítőképessége maximumát.

Meg kell tanítani a gyermekeket gondolkodni, hogy ne lehessen őket manipulálni, fejleszteni kell ízlésüket, hogy különbséget tudjanak tenni érték és értéktelen között, alakítani kell jellemüket, hogy legyen „gerincük”, tartásuk, akaratuk és kitartásuk!

9.1.4. A nevelő-oktató munka átfogó céljai és feladatai

a) A nevelő oktató munka átfogó célja, hogy:

- cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket,
- a szülői házzal együttműködve megalapozza és fejlessze azokat az értelmi, érzelmi és akaratú tulajdonságokat, amelyek az egyéni, családi, közösségi élethez, a tudásalapú és az információs társadalomban való felelős helytálláshoz szükségesek. Ezek közül különösen: becsületességet a társadalmi kapcsolatokban; a természet szeretetét, a természeti és épített környezet megbecsülésének, gondozásának igényét; egymás tiszteletére, megértésére, elfogadására, szolgálatára vonatkozó készségeket; az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza szeretetét, az érte való munkálkodás készségét.

b) A tudásalapú társadalomban a személyes önmegvalósításhoz, az aktív állampolgári részvételhez, a társadalmi kohézióhoz és a foglalkoztathatósághoz szükséges kulcskompetenciák fejlesztése. Különösen fontos feladat az anyanyelvi, a matematikai-logikai, az idegen nyelvi, a szociális, életviteli és környezeti kompetenciák fejlesztése.

c) A tanulók adottságainak, képességeinek kibontakoztatásával és fejlesztésével, szociális és családi eredetű hátrányok mérséklésével, korszerű, a helyi és társadalmi igényeknek megfelelő, továbbépíthető általános műveltség alapjainak elsajátításával feladata továbbá, hogy kiművelje a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, attitűdöket, melyek lehetővé teszik, hogy:

- megismerjék, megértsék önmagukat, társaikat,
- megfigyeljék és megértsék a természet és a társadalom jelenségeit,
- értékeljék és megbecsüljék az egyetemes és a magyar kultúra értékeit,

- fejlesszék fizikai teljesítőképességüket,
 - minél többféle módon és eszközzel fejezzék ki gondolataikat, érzéseiket, véleményüket, vágyaikat, fejlesszék a tanulásra való képességüket, akaraterejüket,
 - képesek legyenek a szép befogadására, megóvására és megteremtésére.
- d) Azoknak a készségeknek, képességeknek és attitűdöknek a rendszerszerű fejlesztése, amelyek az egyén belső, személyes harmóniájának és a társadalmi beilleszkedés alapját képezik.
- e) A tanulók a nyolcadik évfolyam végére legyenek képesek kitartóan tanulni, saját tanulásukat megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is
- f) Az aktív tanulás iránti érdeklődés felkeltése, fenntartása, pozitív tanulási attitűd kialakítása.

9.1.5. A nevelő-oktató munka céljai és feladatai az 1-4. évfolyamokon

Bevezető szakasz (1-2 évfolyam)

- Az életkori szakasznak megfelelő tanulási, tevékenységszervezési és módszertani eljárások alkalmazásával zökkenőmentesen vezesse át a gyerekeket az óvodai tevékenységből az iskola világába, az aktív tanulástevékenységeibe
- A kisgyermek természetes érdeklődésének és nyitottságának megőrzése, orientálása és továbbfejlesztése.
- A személyes képességekbe vetett hit és önbizalom megteremtése.
- A kisgyermek fokozott játék- és mozgásigényének kielégítése.
- A mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése.
- A társakkal végzett közös tevékenységek élményének és örömeinek megerősítése.
- A társas kapcsolatok kialakításához és gazdagításához szükséges beállítódások és képességek kialakítása és gyakoroltatása.
- A tanulás, az elsajátítás élményének és örömeinek megismertetése.
- A tanulók ösztönzése saját környezetük megismerésére és megértésére.
- Az egészséges élet értékének felismertetése és tudatosítása a tanulóknál.
- A tanuláshoz, a közös játékokban és feladatokban való részvételhez szükséges koncentrációs képességek és akarat tulajdonságok tudatosítása és fejlesztése.

- Egyszerű minták és sokoldalú lehetőségek adása az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

Kezdő szakasz (3-4. évfolyam)

- A személyes képességekbe vetett hit és önbizalom megóvása és megerősítése.
- Az önismeret fejlesztése az önmagára vonatkozó ismeretek és tapasztalatok gyarapításával és megbeszélésével.
- A mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése.
- A mozgás, a rendszeres testedzés, a sportjátékok iránti kedv felkeltése és megerősítése.
- A társas kapcsolatok kialakításához és gazdagításához szükséges beállítódások és képességek gyakoroltatása.
- A megismerés, a megértés, az aktív tanulás iránti érdeklődés és nyitottság megőrzése és továbbfejlesztése.
- A tanulók érdeklődésének felkeltése tágabb környezetük megismerése és megértése iránt.
- Az önálló aktív tanuláshoz szükséges motívumok kialakítása és megerősítése.
- Az idegen nyelvek tanulása iránti igény felkeltése.
- A szóbeli és az írásbeli nyelvhasználathoz szükséges alapkészségek fejlesztése, gyakoroltatása.
- A narratív, a lényegkiemelő és a szabálykövető képességek kialakítása és folyamatos fejlesztése.
- A mindennapi életvitellel összefüggő gyakorlatias ismeretek nyújtása.
- Elemi ismeretek közvetítése a természetről, a társadalomról, a művészetekről, az emberiség és a haza történelméről.
- Az egészséges életmód mindennapi feltételeinek és összetevőinek megismertetése.
- A tanuláshoz, a közös játékokban és feladatokban való részvételhez szükséges koncentrációs képességek és akarat tulajdonságok fejlesztése.
- Egyszerű minták és sokoldalú lehetőségek adása az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

9.1.6. A nevelő-oktató munka céljai és feladatai az 5-8. évfolyamokon

Alapozó szakasz (5-6. évfolyam)

- Az önértékelés képességének kialakítása és fejlesztése.
- A rendszeres testmozgás és a sport iránti igény megerősítése és kielégítése.
- A tanulóban meglévő szolidaritásérzés, együttműködő- és segítőkészség értékének tudatosítása és fejlesztése.
- Az egészséges életmóddal összefüggő pozitív beállítódások, magatartásoknak és szokások megerősítése.
- A környezettel való harmonikus és konstruktív kapcsolathoz szükséges ismeretek, képességek és készségek kialakítása és fejlesztése.
- A megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékének tudatosítása.
- Az értelmes, aktív tanulás feltételének megteremtése az érzékelés útján szerzett tapasztalatok gyűjtésével, rendszerezésével és sokoldalú értelmezésével.
- A képi reprezentációk szerepének tudatosítása a tanulásban és a mindennapi életben.
- Aktív tevékenységre lehetőséget adó feladatok adása a tanulóknak: kísérletek, megfigyelések, projektek stb.
- A kritikai és kreatív olvasás képességének fejlesztése.
- Az eredményes aktív tanulás módszereinek, technikáinak az elsajátíttatása, gyakoroltatása.
- A problémamegoldó gondolkodás és a döntésképeség megalapozása.
- Mérlegelő gondolkodás megalapozása.
- A kreativitás fejlesztése.
- Az önálló, aktív tanulás és az önműveléshez szükséges ismeretek és képességek megalapozása.
- A tudományos ismeretek megértéséhez és elsajátításához szükséges szemléleti keretek és alapfogalmak megismertetése.
- Az idegen nyelvtudás mindennapi életben történő felhasználási lehetőségeinek megismertetése.
- A közösségek demokratikus működésének megértését elősegítő alapelvek megismertetése.
- Az európai és a nemzeti azonosságtudat erősítése, ápolása.

- Más népek és kultúrák megismerése iránti igény és beállítódás kialakítása.
- Az aktív tanuláshoz, a feladatokban való részvételhez szükséges koncentrációs képességek és akarati tulajdonságok fejlesztése.

A fejlesztő szakasz (7-8. évfolyam)

- Az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése.
- A szociális képességek fejlesztése, az érzelmi intelligencia mélyítése és gazdagítása.
- Az emberi cselekedetek és konfliktusok értelmezése okaik, következményeik és az emberi értékekkel való összevetésük szempontjából.
- Az egyéni és a közérdek, a többség és a kisebbség fogalmának tisztázása a környezeti, társadalmi és kulturális konfliktusok megbeszélése kapcsán.
- A megismerési képességek fejlesztése, különös tekintettel a megfigyelési, kódolási, értelmezési, indoklási, bizonyítási képességekre.
- A képi reprezentációk értelmezéséhez és tanulásban való felhasználásukhoz szükséges vizuális képességek fejlesztése.
- A kulcsfogalmak tartalmának folyamatos gazdagítása és mélyítése.
- A problémaszituációkban is könnyen alkalmazható és működőképes fogalomrendszer kiépítése.
- A véleményformálás és a vélemények, érvek kifejtéséhez, értelmezéséhez, megvédéséhez szükséges képességek kialakítása.
- Az elvont fogalmi és elemző gondolkodás megalapozása.
- A kritikai gondolkodás megalapozása és fejlesztése.
- Mérlegelő gondolkodás megalapozása.
- A komplex és különböző forrásokból származó információk kezeléséhez szükséges képességek kialakítása és fejlesztése.
- Az önálló, felnőtt élettel kapcsolatos helyes döntések megalapozása.
- A tanulók felkészítése a családi életre, a felelős, örömteli párkapcsolatokra.
- Az általános műveltség megalapozásához szükséges ismeretek átadása. Az egyetemes emberi kultúra legjellemzőbb, legnagyobb hatású eredményeinek megismerése.

- A szűkebb és tágabb környezet természeti értékeinek, történelmi, kulturális és vallási emlékeinek, hagyományainak feltárására, megóvására történő ösztönzés és nevelés.
- A tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakítása.
- Az emberiség előtt álló globális problémák megismerése.
- Az idegen nyelvű kommunikáció fejlesztése.
- Más népek hagyományainak, kultúrájának, szokásainak, életmódjának megismerése.
- Az önálló és kritikus attitűd kialakításának megkezdése a médiákkal kapcsolatban.
- Az információs technológia adta lehetőségek felhasználása a tanítás-tanulás folyamatában.
- A lakóhely tanulási terepként történő felhasználása az ismeretek alkalmazásának gyakorlásához.
- Életszerű, valóságos problémák és feladathelyzetek teremtése az önkifejezéshez, az ismeretszerzéshez, a kísérletezéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz.

9.1.7. A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

A nevelő-oktató munka céljai és feladatai élményszerű és változatos tanulói, tanári tevékenységgel, a differenciált, egyéni tanulási utakat középpontba helyező tanórai és tanórán kívüli munkával, sokszínű, pedagógiai módszerekkel és szervezési munkaformákkal valósítható meg. A nevelő-oktató munka céljait és feladatait megvalósító, az iskolában alkalmazott tevékenységek és azok fajtái, megvalósítási módok a következők.

9.1.7.1. Tanulásszervezési eljárások

Egy-egy tanítási egység vagy tanóra megtervezése számos tanulásszervezéssel kapcsolatos döntést foglal magában. A pedagógusnak az alábbiakat szükséges figyelembe vennie a megfelelő módszerek kiválasztásakor:

- a feldolgozni kívánt ismereteket és a tanítási-tanulási folyamatot;
- a diákok erősségeit és gyengeségeit;
- a tanulók szükségleteit, igényeit és érdeklődési körét;
- a mindenki számára előírt fejlesztési követelményeket.

Ahhoz, hogy a tanulók elérjék a Nemzeti alaptantervben megjelölt nevelési és oktatási célokat, ahhoz többféle és különböző, adaptív tanulásszervezési stratégiát kell alkalmaznia. Így többek között az alábbiakat.

a) Direkt tanulási stratégia

Jellemzői: erős tanári irányítás, hatásos módja az információk átadásának, vagy a készségek lépésről lépésre megvalósuló fejlesztésének, deduktív eljárás.

Módszerei: előadás, magyarázat, a szemléltetés, a kérdve kifejtés, az összehasonlítás és a gyakorlás.

b) Indirekt tanulásszervezési stratégia

Jellemzői:

- a tanulók aktívak, a tanár bevonja őket a megfigyelésekbe, vizsgálódásokba, az adatokból levonható következtetések vagy a hipotézisek megalkotásába;
- a tanulók érdeklődésére és kíváncsiságára épít, gyakran ösztönzi őket alternatívák kidolgozására vagy problémák megoldására; rugalmas, mert hagyja, hogy a tanulók szabadon gondolkodhassanak, és különféle feladat-megoldásokat találhassanak, jelezve ezzel, hogy nem csak egy helyes út létezik, így csökkentve félelmeiket attól, hogy az általuk adott válasz esetleg helytelen; fokozza a kreativitást és elősegíti az interperszonális készségek, képességek fejlődését;
- a tanulók ebben a formában gyakran jobban megértik az anyagot, a tanult fogalmakat, és megerősödik bennük, hogy az így megszerzett ismereteket fel is használják.

Módszerei: a megbeszélés, az értő olvasás, a fogalomalkotás, a problémamegoldás, az esettanulmány és a kutatás.

c) Interaktív tanulásszervezési stratégia

Jellemzői:

- támaszkodik a résztvevők közötti megbeszélésre, közös munkára, mely lehetőséget nyújt a tanulóknak arra, hogy reagáljanak a tanár vagy társaik elképzeléseire, tapasztalataira, meglátásaira és tudására, egy másik szempont közös átgondolására készítetve őket.
- a pedagógus körvonalazza a témát, meghatározza a megbeszélésre rendelkezésre álló időt, a csoportok létszámát és összetételét, valamint a beszámolási és az eredmények megosztására szolgáló technikákat;
- az interaktív tanulásszervezés mind a pedagógustól, mind a tanulótól a megfigyelés, a koncentráció, az interperszonális és hozzászólási készségek és képességek finomítását igényli;
- miközben a diákok tanulnak a társaiktól és a pedagógustól, fejlődnek szociális készségeik és képességeik, megtanulják szervezni, rendszerezni gondolataikat, és képessé válnak arra, hogy racionális érveket sorakoztassanak fel.

Módszerei: az ötletroham, a különböző kooperatív technikák, az egész osztály részvételével zajló megbeszélés, a vita, a kiscsoportos megbeszélés vagy projekt, illetve a párban vagy csoportokban történő közös feladatmegoldás, a szerepjáték és az interjú.

d) Tapasztalati tanulás

A tapasztalati tanulás induktív, tanulóközpontú és tevékenységorientált. Eredményességét a tapasztalatok egyéni feldolgozásának, illetve a tanultak más kontextusban való alkalmazásának képessége határozza meg.

Jellemzői:

- a hangsúly a tanulás folyamatán van, nem a tanulás eredményén;
- a tanulók valamilyen konkrét tevékenységben vesznek részt;
- motivációs szintjük általában magasabb, mert aktívan részt vehetnek valamiben, taníthatják egymást azáltal, hogy saját tevékenységükről beszélnek;
- a feladat végeztével kritikusan tekintenek vissza a tevékenységükre, tisztázzák a tanulás folyamatát, a tanultakat és az azzal kapcsolatos érzéseiket;
- a reflexiókból, az elemzésekből hasznos megállapításokra jutnak;
- a tanultakat új helyzetekben is képesek alkalmazni;
- a tapasztalati tanulás során különböző információforrásokat használhatnak fel (tanórai, iskolán kívüli helyzetek során is).

Módszerei: a kísérlet, a szimuláció, a játék, a kirándulás, a tanulmányi séta, a helyszíni megfigyelés, a mérés és a modellezés.

e) Önálló tanulás

Az önálló tanulás azokat a tanulásszervezési módszereket fogja össze, amelyeknek kifejezetten az a célja, hogy az egyes tanulók kezdeményezőképességét, önállóságát és önművelési képességét fejlesszék.

Jellemzői:

- a tanulást egyaránt kezdeményezheti a tanuló vagy a pedagógus, de a középpontban mindig a gyerek önálló, megtervezett, gyakran a tanteremben jelen levő pedagógus irányítása vagy felügyelete mellett folyó ismeretsajátítása áll;
- arra ösztönzi a tanulót, hogy felelősséget vállaljon saját tanulása megtervezéséért és a tanulás ütemének meghatározásáért;
- fejleszti a felelős döntéshozás képességét, mivel az egyénnek elemeznie kell az adott problémát, elhatározásra kell jutnia és átgondolt módon kell cselekednie;

- felkészíti az egyént arra, hogy képes legyen kezelni a munka, a család és a társadalom által támasztott változó követelményeket.

Módszerei: a személyre szóló feladat, a beszámoló, az esszé, a házi feladat, a mestermunka elkészítése, továbbá a kutatás és a számítógéppel segített tanulás.

9.1.7.2. Oktatásszervezés

A nevelő-oktató munka céljainak és feladatainak megvalósítására a hagyományos oktatásszervezés mellett az iskola gyakorlatába folyamatosan beépülnek a kompetencia alapú oktatás alkalmazásához szükséges korszerű tanulásszervezési keretek. Az alkalmazásra kerülő tanulásszervezési keretek a következők:

Hagyományos tanítási óra: Azok a tananyagtartalmak, amelyeknek szakmai követelményei és/vagy pedagógiai céljai ezt szükségesség teszik, tanítási órákban szerveződnek. Ilyenek tipikusan az anyanyelvvel, idegen nyelvvel, testneveléssel foglalkozó területek vagy az alsóbb évfolyamokon a számolási-logikai képességeket alapozó tevékenységek, amelyek az optimális készség-képességfejlesztés érdekében az időbeli folyamatosságot igénylik.

Projekt: egy adott tantervi fejlesztési cél elérése érdekében, egy kijelölt témakör keretén belül, meghatározott időkeretben, a tanár és a tanulók közös célmeghatározásával és közös tevékenységgel, konkrét – legtöbbször tárgyasult – eredménnyel járó tanulás.

Az oktatásszervezés során éves projekt, témahát és komplex projekt is megvalósításra kerül.

9.1.7.3. A nevelő-oktató munka pedagógiai eszközei, módszerei, eljárásai

Nevelőmunkánkban eszköznek tekintünk minden olyan ismeretet, magtartási megnyilvánulást, gyakorlati tevékenységet, környezeti, tárgyi kutatásokat, amelyek közvetlenül, vagy közvetve hatással vannak, lehetnek arra, hogy tanulóink világnézete, életszemlélete, életmódja, erkölce nevelési elveinknek, céljainknak megfelelően alakuljon.

Így iskolai nevelésünk legfontosabb eszközei:

A hittanórák, áhítatok, csendes napok és más iskolai és templomi alkalmak; tartalmukkal, stílusukkal, módszereikkel, külsőségeikkel, szervezési rendjükkel. Célunk, hogy mindezen tevékenységek tartalma, stílusa és módszere maximálisan megfeleljen nevelési, feladatainknak, minden más tekintetben pedig nevelési elveinknek és elvárásainknak.

- Az osztályfőnöki órák és osztályfőnöki tevékenység.
- Közösségi alkalmak és tevékenységek, osztályrendezvények, kirándulások, rendezvények, ünnepi alkalmak, ismeretterjesztő, segítő foglalkozások, szociális és karitatív tevékenységek, stb.
- Osztályfőnöki, pedagógiai egyéni foglalkozások, beszélgetések.
- Nevelői, pedagógusi és minden iskolai dolgozó részéről mutatandó pozitív példa.
- Iskolai ünnepélyek, rendezvények, alkalmak, bemutatók, versenyek, stb.
- Minden tantárgy, tanítási óra, órán kívüli foglalkozás tartalma, az órák, foglalkozások, óraközi szünetek rendje és ezeknek minden olyan eleme, amelyik lehetőséget hordoz, tartalmaz, kínál a pozitív hatásra.

A nevelő-oktató munka során alkalmazott módszerek, eljárások célja, hogy a gyermekeket pozitív tevékenységre készítssük, a negatív hatásokat pedig kiküszöböljük.

A nevelési módszert, eljárást meghatározó tényezők

- a nevelési cél,
- a nevelési feladat,
- tanulók életkora, értelmi fejlettsége, képességei,
- a pedagógus személyisége, pedagógiai kulturáltsága, felkészültsége,
- a pedagógusvezetési stílusa,
- a tanulók életkora, sajátosságai,
- a pedagógiai szituáció és annak tartalma.

A nevelési módszer, eljárás alkalmazásának szempontjai:

- a módszereknek a nevelés céljainak és feladatainak megvalósítását kell szolgálni,
- a módszer kiválasztásánál figyelembe kell venni a tanulók személyiségét, az egyéni és életkori sajátosságokat,
- a módszerek mindig együttesen, rendszerként kell kifejteni hatásukat.

a) Közvetlen nevelési módszerek

A közvetlen nevelési módszerek irányítottak, a nevelő által kiválasztott és kívánt magatartás eléréséért és interiorizálásért kerülnek alkalmazásra, a szociálisan elfogadható emberi tulajdonságok alapvető akarat- és jellemvonások helyes magatartási formák kialakítására szolgálnak. A közvetlen nevelési módszerek alkalmazása a nevelő vezető szerepének érvényesülését teszi lehetővé. A nevelési folyamatnak direkt módszerekkel történő túlszabályozása az önszabályozó képesség, az autonóm magatartás és életvezetés kialakulását gátolhatja meg, és így mintegy akadályává válhat a legmagasabb szintű nevelési célok elérésének. Előnye az, hogy a közvetlen hatásrendszer korrigálja, kiegészíti a közvetett hatások irányításbeli gyengéit, megkönnyíti a neveltek számára a különböző tapasztalatok értelmezését és megkíméli őket a hibázástól.

A közvetlen nevelési módszerek rendszeréhez a személyiségfunkciók alapján, a következő módszercsoportok és sajátos módszerek tartoznak:

- a szokásformálás közvetlen módszerei: követelés, gyakoroltatás (szoktatás), ösztönzés (biztatás, ígéret stb), ellenőrzés, segítségadás
- a meggyőződés-formálás közvetlen módszerei: előadás, magyarázat, beszélgetés, tanulók önálló elemző munkája
- a magatartási-tevékenységi modellek közvetítésének módszerei: elbeszélés, modellértékű személyek bemutatása, személyes példaadás.

b) Közvetett nevelési módszerek

A közvetett nevelési módszerek alkalmazásakor a nevelő a közösség számára jelöli ki a feladatot, ugyanakkor felhasználva a kortáskapcsolatok és közösség dinamikáját, a közösségen keresztül hat a neveltre. A gyermek közösségben spontánul alakuló kapcsolatok és a nevelő által szervezett feltételek, úgy alakítják a tanulók kölcsönhatásait, hogy ezek válnak a normák, értékek, és magatartásformák közvetítőivé és megteremtőivé. Az indirekt nevelési módszereknek fontos szerepük van az önállóság, az önvezérlőképesség fejlesztésében, ugyanakkor a nem kívánatos magatartásformák és attitűdök megerősödését is eredményezhetik.

A közvetett nevelési módszerek rendszeréhez a következő módszercsoportok és sajátos módszerek tartoznak:

- a beidegzés módszerei: közvetett gyakorlás, perspektívák (távlatok) megszervezésének módszerei, a hagyományok kialakításának módszerei, közvetett követelés, közvetett ellenőrzés, közvetett ösztönzés
- a magatartási-tevékenységi modellek közvetítésének módszerei: a nevelő személyes részvétele a közösségi tevékenységben, a pozitív egyéni és csoportos minták kiemelése a közösség életéből.
- a meggyőződés-formálás (tudatosítás) módszerei: a közvetett felvilágosítás és a vita módszerei.

9.2. Személyiségfejlesztési feladatok

A személyiség fejlesztéssel kapcsolatos feladatok meghatározzák a tanulók képességfejlesztésének különböző területeit, melyek kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztése kívánatos az iskoláztatás képzési szakaszaiban. Szükségképpen különböző absztrakciós szinten fogalmazódhatnak meg, és a pedagógiai folyamat különböző aspektusaira helyezik a hangsúlyt.

Meghatározott feladatok végrehajtása nem oldható meg egy, esetleg néhány évfolyam pedagógiai munkájával, nem köthetők egy műveltségi területhez, egy tantárgyhoz. Olyan készségek fejlesztéséről, olyan ismeretek átadásáról kell sok esetben gondoskodnia az iskolának, amelyeknek meg kell jelenniük szinte minden pedagógus ismeretközlő tevékenységében, igazodva az éppen adott tanulói csoporthoz, az érintett tanulók életkorához, személyiségéhez, felkészültségéhez.

Az előbbieket alapján a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

- azoknak a teendőknek a meghatározását jelenti fejlesztési területenként, amelyeknek minden pedagógus ismeretközlő tevékenységében meg kell jelenni,
- meghatározzák a tanulók képességfejlesztésének különböző területeit, melyek kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztése kívánatos az iskoláztatás képzési szakaszaiban,
- tanulásszervezői tevékenység leírásai, a fejlesztés érdekében elvégzendő tanulói tevékenységek megfogalmazási.

A személyiségfejlesztés általános céljai:

- a test és lélek harmonikus fejlesztése,
- a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló, mérlegelő gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése.
- műveltségi alapok megteremtése, azok permanens fejlesztése.
- felruházni tanulóinkat olyan kompetenciákkal, melyek birtokában képessé válnak a társadalom és a piacgazdaság jelen és jövőbeli igényeinek megfelelni, azokhoz folyamatosan alkalmazkodni.
- megvalósítani a hátrányos helyzetű tanulók együttnevelését-oktatását.

A személyiségfejlesztés feladatai:

- a tanulók személyiség sokoldalú fejlesztése a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével,
- az egyén életkorának és adottságának megfelelő harmonikus fejlesztése,

- a szociális döntést befolyásoló helyes értékrend kialakítása,
- az értelmi képesség egyénre szabott, optimális fejlesztése,
- olyan közösségek szervezése, amelye optimálisan pozitív irányba hatnak a személyiség fejlődésére.
- a különbözőségek elfogadtatása,
- fejlesztő értékelés alkalmazása,
- egyéni fejlődés biztosítása
- tanulói együttműködésen alapuló tanulás biztosítása
- teamtanítás (pedagógus együttműködés támogatása)
- differenciált tanulásszervezés
- multidiszciplináris szemléletű oktatás kialakítása
- kiinduló állapot értékelése (diagnosztikus mérés)
- személyre szabott nevelés-oktatás kialakítása
- egyénre szabott tanulási lehetőség biztosítása
- digitális technológiával támogatott oktatási módszerek alkalmazása
- olyan nevelési környezet kialakítása ahol a fegyelmezett magatartás a követendő példa.

A célok és feladatok eléréséhez kapcsolódó pedagógiai tevékenységek:

- a tanulók megismertetése a megfelelő biológiai és mozgásszükséglet fogalmával, a káros szenvedélyek hatásaival
- szuverenitás megtartására nevelés,
- önbizalom, önbecsülés képességének fejlesztése,
- reális önismereten alapuló teljesítményértékelés kialakítása,
- egyéni képességek fejlesztése,
- az új befogadására való nyitottság elfogadása,
- a tolerancia, a szolidaritás fejlesztése,
- érzelmi intelligencia fejlesztése,
- az érdekérvényesítő képesség fejlesztése,
- az együttműködés képességének fejlesztése,

- a felfedezési- és a megismerési vágy felkeltése,
- alkotói tevékenység biztosítása,
- tanulás értelmének bemutatása,
- fejlesztő értékelés alkalmazása,
- a cselekvéses tanulás képességének fejlesztése,
- a konverzációs kommunikáció fejlesztése,
- gondolkodási képesség fejlesztése,
- problémamegoldó képesség, a lényegkiemelő képesség fejlesztése,
- szabálykövető magatartás képességének fejlesztése
- döntési képesség fejlesztése,
- infokommunikációs képességek fejlesztése,
- egyéni fejlődés figyelemmel kísérése,
- a mérlegelő gondolkodás fejlesztése.

A Nemzeti alaptantervben meghatározott fejlesztési területek - nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

A személyiségfejlesztés további feladatait a helyi tanterv „Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai” címszó alatt tartalmazza.

9.3. A teljes körű egészségfejlesztés feladatai

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy az iskolában eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, az iskola mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

9.3.1. Az egészséges táplálkozással összefüggő feladatok

Célkitűzés: olyan iskolai környezet kialakítása, amely elősegíti az egészséges táplálkozási szokások kialakulását.

Feladatok:

- Az iskola minden tanuló részére korszerű táplálkozási ajánlásoknak megfelelően biztosítja az ebédet.
- Az iskola lehetőség szerint biztosítja az „iskolatej” akció keretében napi 2 dl tej vagy tejtermékfogyasztását.

- A napi gyümölcsfogyasztás érdekében törekszik az iskolagyümölcs programban való részvételre.
- Az egészséges táplálkozás iránti igény kialakítása: napi ötszöri étkezés fontosságának megismertetése.
- A kulturált étkezési szokások, az ízléses terítés, az étkezések rendjének kialakítása.
- Az egyes beteg gyermekek külön étkeztetésének a megoldása.
- El kell érünk, hogy a tanulóink fogyasztási szokásaiban változás történjen, helyezték előtérbe az egészséges élelmiszereket, és kisebb mértékben vagy egyáltalán ne fogyasszanak egészségtelen dolgokat (chips, Cola, cukros üdítő, energiaital stb.)
- Az iskola területén az egészségtelen ételek és italok fogyasztásának korlátozása.

9.3.2. Mindennapos testnevelés, testmozgás

Az egészségfejlesztő iskolai testnevelési program célja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel. Az iskolai testnevelés és a sport keretei között az egészségnevelés, a szociális kompetenciák, a csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttműködés egyaránt fejleszthető.

Az egészségfejlesztő testmozgás hatékony megvalósulásának egészségügyi és pedagógiai szempontjai:

- minden tanuló minden nap részt vesz a testmozgás-programban;
- minden testnevelési órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési- és légző-rendszer megfelelő terhelése;
- minden testnevelési órán van gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légzőtorna.
- a testnevelési tananyag egészében a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartása, külön figyelemmel a fittség mérések testhelyezeteire és az izomerősítések különböző testhelyezeteire
- minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is;
- a testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgás-programban;
- a testmozgás-program életmód-sportokat, életminőség-sportokat is megtanít (olyan sportokat, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében);
- a testmozgás-program játékokat és táncot is tartalmaz.

A mindennapos testnevelés formái:

- Az iskola a 2012/2013. tanévtől kezdődően, felmenőrendszerben a mindennapos testnevelést heti 5 óra időkeretben testnevelés óra keretében biztosítja.

9.3.3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

A. A testi és lelki egészség fejlesztése

Célkitűzés: _Harmonikus személyiség kialakítása, a társas kapcsolatokhoz szükséges készségek fejlesztése. A reális önismeret, helyzetfelismerő és problémamegoldó képesség, valamint a döntésre való készség kialakítása. Megfelelő stresszkezelő technikák kiépítése.

Feladatok:

- Optimális intellektuális és érzelmi fejlődés biztosítása. Pozitív énkép, reális önismeret kialakulásának segítése, pályaválasztásra való felkészítés.
- Elfogadó pedagógiai légkör működtetése, amely a tanulók objektív értékelését, konfliktusok kezelését folyamatosan felhasználja az önfejlesztésre.
- Szülői értekezleten (egyéni és közösségi szinten) tudatosítani a fiatalkori szorongás kiváltó okait (kudarcélményeink a felnőttkori pszichés betegségek alapját képezhetik).
- A tanuló társas támogatása, mert ez krízishelyzetekben mozgósítja az önsegítő erőket. Az egyedi eseteknél iskola- vagy gyermekpszichológus, ill. gyermek- és ifjúságvédelmi felelős bevonása a problémakezelésbe.
- Konfliktuskezelés, problémamegoldás technikáinak megtanítása (osztályfőnök és drámapedagógus bevonásával).
- Stresszkezelő képesség és tolerancia fejlesztése, amely megkönnyíti a külvilág pszicho szociális hatásaihoz történő alkalmazkodást.
- Pozitív jövőkép kialakulásának támogatása. A szociális biztonság feltételeinek javítása a rászorulóknál (ifjúságvédelem).
- Tudatosuljon a tanulóknál, hogy a mindennapi életünket ritmusok jellemzik (feltöltődés, célra irányuló tevékenység, energiafelhasználás, rekreáció).

Tevékenységek - eszközök:

- Tanulóink legyenek tisztában a jogaikkal és kötelességeikkel, az elvárások tükrében alakítsák magatartásukat (ezzel a konfliktushelyzetek mérséklődhetnek). Napi megerősítés szükséges.
- Öszinte légkör kialakítása az iskolában. Tanulóink értékelését pedagógusaink úgy valósítsák meg, hogy ne az embert, hanem cselekedetét minősítsék (Gordon módszer).
- Az önismeret fejlesztésénél a tanárok térjenek ki az aktuális énkép a kapott énkép és eszményi énkép közötti különbségekre és kölcsönhatásaira.
- A szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás. Magatartás zavarok jelentkezése esetén a család felkeresése (családi háttér és igazolatlan hiányzás okainak feltárása).
- Az osztályfőnöki órákon stresszfeloldó technikák átadása (relaxáció), konfliktuskezelés módszereinek keresése és gyakorlása, a lelki egészségvédelem tudatosítása.

- A tanuló beilleszkedését segítő tevékenység az iskolai környezetbe az iskolai hagyományok felhasználásával és a diákönkormányzat közreműködésével.
- Humánus, kellemes iskolai légkör fenntartása.
- Az oktató- nevelőmunka során tanulóink megóvása a stressztől, monotóniától, szellemi alul-, és túlterheléstől.
- A lelkileg egészséges tanulók épségének megőrzése.
- Fokozottan veszélyeztetett tanulók körének felmérése - (csonka családban élők, testi fogyatékosok, szexuális zaklatásnak, erőszaknak kitett gyerekek)- és folyamatos segítése.
- A lelkileg sérült tanulóknak megfelelő segítségnyújtás – szakemberek bevonásával- újabb sérülésének megelőzése.
- Az egyén szintjén történő beavatkozási lehetőségek kiegészítése a különböző társas formációk (csoport, szervezet) szintjén való beavatkozás.

B. A viselkedési függőségek, szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Célkitűzés: Az egészséges élethez szükséges szociális feltételek biztosítása (rászorulók segítése, törődés egymással). A függőséghez vezető szokások megelőzése.

Feladatok:

- Az anyagi biztonság (elsősorban a társadalom és a család felelőssége) segítése a szociális háló elérésével.
- A betegségek elkerülése (időben orvoshoz fordulás, egészségüggyel való együttműködés), az egészség megóvása.
- Harmonikus kapcsolatok kialakítására nevelés. Családi életre, társásra, szülővé nevelés (a mindennapi kultúra erősítése).
- A függőséghez vezető motívumok felismertetése (szenvedélybetegségek), az élvezeti szerek (drog, alkohol, dohányzás) elutasítására nevelés.

Tevékenységek - eszközök:

- A gyógyításba és gyógyulásba vetett bizalomra nevelés, az egészségkultúráltság növelésével erősíteni az orvoshoz fordulást és egészségüggyel való együttműködést.
- A megelőzés jelentőségének hangsúlyozása, a szűrővizsgálatokon való részvétel. Különös tekintettel citológiai mintavétel (aktív nemi élet esetén), tüdőszűrés dohányzásnál, fogászati szűrés, egészséges táplálkozás
- Interaktív beszélgetés osztályfőnöki órák keretében a dohányzás-alkohol-drog emberpusztító hatásáról.
- Beszélgetéssel egybekötött oktatófilmek, prevenciós előadások

- A társas kapcsolatokra való nyitottság fejlesztése, minél több közös pozitív élmény biztosításával (szolidaritás, előzékenység, együttérzés, előítélet-mentesség)
- Érdekérvényesítő tevékenység a diák-önkormányzati munkában osztály és iskolaszinten. A tolerancia és elfogadó magatartás gyakorlás nap mint nap.
- Bandák szerveződésének és veszélyeinek megismertetése. Aktuális újságcikkek, TV adások elemzése, megbeszélése (a MÉDIA kedvezőtlen hatásainak kivédése).

Az iskola kiemelten fontosnak tartja, hogy tanulóit megóvjá a kábítószer okozta veszélyektől. Ennek érdekében minden tanévben olyan előadás-sorozatot szervez a rendőrség kábítószer osztályának munkatársai, illetve egyéb szakemberek segítségével, amelyek felhívják a figyelmet a drogfogyasztás (és –terjesztés) lehetséges következményeire, valamint elrettentésül szolgálnak a tanulók számára. Főbb témakörök:

- A tudatmódosító szerek típusai (drog-fajták, altatók-nyugtatók alkohollal keverve, ragasztók, hígítók gőze stb.)
- Az egyes drogok okozta tünetek, hatások, következmények
- A drogfogyasztással (pl. közös tű) összefüggő betegségek (HIV, Hepatitis)
- A drogok hatása a közösségre, a társas kapcsolatokra, a mindennapi tevékenységekre
- A drogok hatása a magzatra, a születendő gyermekre
- Elrettentő szemléltető film bemutatása
- Veszélyhelyzetek, kiemelt helyek (pl. szórakozóhelyek, fiataloknak szervezett fesztiválok stb.) bemutatása
- Így mondj nemet! – a drogok visszaautásítása
- Hová lehet fordulni, hol lehet segítséget kérni, ha felmerül a gyanú, hogy barátunk, ismerősünk, rokonunk drogfogyasztó ill. –függő?
- Hová lehet fordulni, ha rászoktam, de abba szeretném hagyni?
- Kábítószer-bűnözés (lopás, betörés, prostitúció stb.), a kábítószer, mint a bűnelkövetés oka és következménye

Az iskola felsorolt témakörökben nemcsak a tanulóknak, hanem szüleiknek és pedagógusainknak is rendszeresen szervez olyan előadást, ahol közvetlen kapcsolatba kerülhetnek szakemberekkel, tanácsot, segítséget kérhetnek tőlük, tájékozódhatnak a drogfogyasztás árulkodó jeleiről, a kezelési lehetőségekről, a gyógyulási esélyekről.

9.3.4. A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzésének feladatai

Az utóbbi évtizedek ifjúsága egészen más, mint a néhány évvel, vagy évtizeddel korábbi. Ehhez a változáshoz nagyban hozzájárul, hogy fokozatosan megszűnik a gyerekek védeltsége, hiszen a mai szülők már nem tudják megóvni gyermeküket a korai megrázkódtatásoktól, sokkoló élményektől. Ez ma a televízió, az információ robbanás idején lehetetlen. Ebből adódik az, hogy az iskolában egyre gyakrabban jelentkeznek ellentétek, konfliktushelyzetek. Már az iskolába lépéskor tapasztalható a gyermekek körében a zaklatás, a verbális agresszió, a konfliktusok fizikai erőszakkal történő megoldása.

Az iskolai erőszak nem természetes velejárója a gyermekkornak, tanult viselkedés, megelőzhető, illetve korrigálható.

Az iskolai erőszak témakörébe tartalmazó fogalmak értelmezése

Bullying (agresszivitás): olyan agresszív viselkedési forma (erőszakoskodás, zaklatás, terrorizálás), amely ismétlődő jelleggel irányul gyenge, magányos egyénre, akinek nehézségei vannak önmaga megvédésében.

Bullyngáldozat: olyan személy, aki gyakran, illetve ismétlődő jelleggel válik negatív, támadó, erőszakos, zaklató, megfélemlítő akció célpontjává, áldozatává. Védekezésre való képtelenség jellemzi.

Iskolai erőszak (school violence): az agresszív viselkedés egyik fajtája. Olyan negatív cselekedet, mely a tanulók egymás közti; a tanulók tanárokkal vagy más iskolai alkalmazottakkal, a tanárok tanulókkal (esetleg szülőkkel) szembeni erőszakos viselkedésében nyilvánul meg. Az iskola világában a verbális, a fizikai és pszichikai erőszak számos formában regisztrálható.

Iskolai zaklatás (school bullying): az agresszív viselkedés egyik fajtája, amelyben a diákot egy vagy több társa (illetve egy vagy több személy) ismétlődően és hosszú időn keresztül negatív cselekedetnek teszi ki. Negatív cselekedetnek minősíthető, ha valaki szándékosan sérülést vagy kellemetlenséget okoz, vagy próbál okozni. Megkülönböztethető: közvetlen zaklatás (ahol az áldozatot nyílt támadás éri); illetve közvetett zaklatás (ahol az áldozatot kiközösítik, szándékosan kizárják a csoportból).

Viktimizáció (victimization): meggyötrés, elnyomás. Mások meggyötrése, elnyomása, zaklatása, megfélemlítése.

Viktimizációs veszélyeztetettség: másokra nézve veszéllyel járó, kellemetlenséget, megaláztatást hozó, áldozattá-sértetté válást okozó, negatív kockázati tényezők, viselkedési formák.

Zaklatás: az agresszív viselkedés egyik fajtája. Akkor beszélünk zaklatásról, ha a három speciális feltétele jelen van: az agresszív viselkedés vagy sérelem okozása szándékos; ha ismétlődően és hosszú időn keresztül követik el; olyan interperszonális kapcsolatban zajlik, ahol a hatalmi egyensúly hiányzik (egyenlőtlen erőviszonyok alakulnak ki).

Az erőszakoskodó, megfélemlítő viselkedés többek között a következőket foglalja magában:

- cikizés,
- gúnyolódás,
- pletykahadjárat,
- kitalált történetekkel bajba sodorni tanulótársat,
- arra kérni másokat, hogy ne barátkozzanak az illetővel,
- diáktárs megrúgása, rugdosása, elgáncsolása, szándékos meglökése, lökdösése,
- más gyerekek cikizése, megjegyzések annak kultúrájára, vallására, etnikumára,
- súlyára, kinézetére, fogyatékoságaira vagy egészségi állapotára,
- mások megfélemlítése,
- más gyerekek tárgyainak elvétele, tőlük pénz követelése,
- tanulótárs tulajdonának megrongálása,
- tanulótárs könyveinek, táskájának vagy más tulajdonának elrejtése,
- más gyerekek cukkolása, kipécézése akkor is, mikor azok már kétségbe estek,
- fenyegetés
- mások befolyásolása, olyan dolgokra kényszerítése, amit azok nem akarnak megtenni.

Iskolánk elkötelezett abban, hogy minden tanulójának biztosítsa a pozitív és biztonságos tanulási környezetet. Ezért megtiltjuk az iskolai erőszakot és megfélemlítést, és azokat semmilyen formában nem toleráljuk. Ha bármelyik tanuló erőszakoskodik, bántalmazza, vagy megfélemlíti tanulótársát, az megszegi az iskola házirendjét. Minden, az erőszakra és/vagy megfélemlítésre vonatkozó hivatalos vagy informális szóbeli vagy írásbeli panaszt kivizsgálunk. Minden tanuló, akiről bebizonyosodik, hogy tanulótársát bántalmazta és/vagy megfélemlítette, fegyelmisségben részesül.

A megelőzés feladatai a tanulók vonatkozásában

a) Elsődleges prevenció:

- érzelmi biztonság nyújtása,
- a csoportkohéziót erősítő oktatási módszerek alkalmazása, kooperatív technikák alkalmazása, heterogén csoportmunka,
- társas kompetenciák fejlesztése,

- közös problémamegoldás,
- relaxációs gyakorlatok,
- a tanulók beleszólásának biztosítása az iskola életébe.

b) Másodlagos prevenció

- korcsoport-mediáció megszervezése,
- a potenciális áldozatok felkutatása,
- mentor, asszertivitás tréning potenciális áldozatoknak,
- megbirkózás a korcsoportos és partner nyomással,
- pozitív attitűd kialakítása a gyengébb személyekhez,
- információk az iskolai erőszakról, különféle szerepek felvétele.

c) Harmadlagos prevenció

- pszichológiai kezelés,
- azonnal krízis-segítséghez való hozzájutás lehetővé tétele,
- aktív folyamat-követés.

Megelőzés feladatok osztály szinten

- az osztályközösség klímájának vizsgálata, figyelemmel kísérése,
- felvilágosítás, toleranciára nevelés, kölcsönös tiszteletre nevelés
- szociometriai vizsgálat az osztályközösség rejtett hálózatának feltárására,
- világos, egyértelmű magatartási és viselkedési szabályok,
- erőszakmentes bánásmód,
- konfliktuskezelési eljárások bemutatása, gyakoroltatása,

Megelőzési feladatok iskolai szinten

- teljes iskolára kiterjedő erőszak-ellenes politika kialakítása a tanulók bevonásával,
- megbélyegzés elkerülése,
- viselkedés ellenőrzés, tanulók felügyelete,
- Erőszakellenes Hét – iskolai kampány,
- együttműködés a szülőkkel és szülői szervezetekkel,
- a pozitív viselkedés bátorítása, a nem megfelelő viselkedés megváltoztatása pozitív fegyelmezással,
- az iskolai bántalmazás és erőszak színtereinek feltérképezése, szoros felügyelete,
- az iskolaudvar felügyeletének javítása.

Feladatok, ha a tanuló normaszegően viselkedik

a) A tanuló nem ismeri a normát

A tanulóval nem tanították meg a viselkedési, konfliktuskezelési szabályokat, vagy éppen olyanokat tanult meg, amely az iskola közösségében elfogadhatatlanok. A feladatunk ebben az esetben pótoljuk ezt a szocializációs hiányt olyan módon, ahogyan bármilyen szokást vagy szabálykövetést kialakítunk.

- *Nyerjük meg a tanulót az együttműködésre.*
- *Közöljük világosan, tömören és egyértelműen az elvárásainkat (a szabályt). A szabályokkal való azonosulást elősegíti, ha a gyermekeket bevonjuk a szabályok megalkotásába.*
- *A gyermekeknek nemcsak érezniük, érteniük is kell, hogy a szabályok nem a hatalom eszközei, hanem mindannyiunk érdekeit szolgálják. Ezért a szabályokat érthetővé kell tennünk, el kell magyaráznunk a gyermekek számára. (Ez egyben az önvizsgálat lehetősége is: van-e értelme olyan szabálynak, amelyet nem tudunk megmagyarázni, megindokolni?)*
- *Mutassunk példát a helyes magatartásra, az érzelmek, indulatok, a konfliktusok kulturált kezelésére.*
- **Adjunk alkalmat a helyes viselkedés gyakorlására, támogassuk, erősítsük azt.** Tanítsunk kommunikációs, konfliktuskezelési technikákat. Erre leginkább a játék nyugodt, védett keretei a legalkalmasabbak.

b) A tanuló nem tudja betartani a normát

Ebben az esetben elsősorban önkontroll-problémával állunk szemben.

Az a képesség, amit röviden önkontrollnak nevezünk, számos elemből áll össze. Ha a család nem volt sikeres ezen a téren, az iskolában kell támogatnunk e fontos fejlődési folyamatot. Munkánkban soha ne tévesszük szem előtt, hogy az a tevékenység lesz hatékony, amelyikben a gyermek örömet lel, amelyik felkelti az érdeklődését, a becsvágyát és amelyikben van esélye a sikerre.

- *Figyelemfejlesztő játékok és játékos gyakorlatok, szabályjátékok.*
- *A tanuló késleltetési képességének fejlesztése, hogy képes legyen várni szükségleteinek kielégítésére, kívánságainak teljesülésére. Mindig az elért eredményt, a mégoly csekély fejlődést helyezzük a középpontba. Személyes példamutatással, lankadatlan biztatással segítsük abban, hogy a hibában tanítómesterüket lássák, hogy képesek legyenek újra kezdeni, ha valami nem sikerül, hogy visszaadjuk az erőfeszítés méltóságát.*
- *A tanuló érzelmi életének fejlesztése.* Gyakran a tanulók kontrollvesztett viselkedése mögött az érzelmi élet nem megfelelő fejlettsége áll. Nem tudják

felismerni, kifejezni, kordában tartani feltörő érzelmeiket. Minden, amit annak érdekében teszünk, hogy a tanulók érzelmi élete gazdagodjon, hogy önmagukat, saját érzelmi életüket jobban megismerjék, fejlődjön érzelmi kommunikációjuk és empátiás képességük, csökkenteni fogja az erőszakos viselkedés előfordulási valószínűségét. Az érzelmi élet fejlesztésére is számos lehetőség áll előttünk: elsősorban a közösen átélt élmények, az egymás segítése, az egymás iránti felelősség, az adás és kapás megtapasztalása; a mesék; a legkülönbözőbb játékok a szerep-, báb- és drámajátéktól kezdve egészen az arckifejezések utánzásáig.

- *Adjunk segítséget a tanulónak ahhoz, hogy elfogadható módon, rendszeresen meg tudjanak szabadulni a felgyülemlett feszültségektől.* A feszültség legjobb levezetési módja a mozgás. Ez felel meg élettanilag leginkább a „támadj vagy menekülj” állapot mozgósított energiái levezetésének. A legkülönbözőbb dolgokat találhatjuk ki a gyerekek életkorától és az adott lehetőségektől függően, a táncról az óra közben is végezhető egyszerű gyakorlatokig. Segít megszabadulni a feszültségtől, ha azt kifejezhetjük valamilyen módon. A gyermekek számára nagyon fontos a beszélgetés. Jó, ha erre van valamiféle „intézményesített” alkalom, pl. a beszélgető kör.

c) A tanuló nem akarja betartani a normát

- Soha ne adjunk mintát az erőszakhoz. Az erőszakos viselkedés bármely formája hiteltelenné teszi az erőszak elleni fellépésünket.
- Ne erősítsük meg az erőszakos viselkedést. Ha a gyermek erőszakos úton elérte a célját, számára ez azt jelenti, hogy ez a stratégia sikeres, tehát valószínűleg meg fogja ismételni. De megerősítést jelenthet a pedagógus figyelme is, amelyet a normaszegő viselkedéssel kivív magának. (Ezért a lehető legkevesebb figyelemben részesítsük, amikor helytelenül viselkedik, de legyen módja megtapasztalni, hogy más – pozitív – módon is elérheti, hogy figyeljünk rá, hogy vele foglalkozzunk.)
- Tiszta, egyértelmű, alaposan átgondolt szabályokkal, következetességgel, folyamatos, valódi, odaforduló felügyelettel, a gyerekközösségek, a szülők és az iskola kapcsolatának erősítésével dolgozzunk olyan környezet megteremtésén, amelyik gátolja az erőszakot.

9.3.5. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

A baleset-megelőzéssel és az elsősegélynyújtással összefüggő feladatokat az iskola szervezeti és működési szabályzata tartalmazza.

9.3.6. Személyi higiéné

Célkitűzés: A higiénés magatartásra nevelés, a személyi higiéné iránti tartós igény kialakítása, valamint a környezet tisztaságára és védelmére irányuló szoktatás.

Feladatok:

- A személyi higiéné iskola feltételeinek megteremtése.
- Az óvodában kialakult higiénias szokások lebomlásának megakadályozása, megszilárdítása.
- A legintimebb higiénés tevékenységnek, a WC-használatnak, az anális toalettnek és a WC-papír használatának megtanítása.

Tevékenységek-eszközök:

- A testrészek ápolásának (kézmosás, körömápolás, hajápolás stb.) megtanítása, a ruházat tisztán tartása, rendszeres tiszta-csere elmélyítése az osztályfőnök, védőnő és iskolaorvos bevonásával.
- Testnevelés órák utáni rendszeres tisztálkodás megkövetelése (feltétel biztosított).
- Helyes fogápolás elsajátíttatása, rendszeres szűrés (évente kétszer).
- A társas együttlétek alkalmával megfelelően ápolts külsőre, öltözködésre szoktatás (iskola, színház, ünnepély, külső rendezvények).
- Tudatosítani tanulóinkban, hogy az egyéni és társadalmi érvényesülés az elvárt kulturális szignálok (megjelenés, kommunikáció) alkalmazásán is múlik.
- A közvetlen környezet (osztályterem, iskola és környéke) tisztaságának megóvása, otthonossá tételében való aktív közreműködés.
- Az osztályok felelősséget vállalnak saját termük tisztaságáért. A „Tiszta, rendes osztály” mozgalom elindítása a diákönkormányzat bevonásával.

9.4. A közösségfejlesztés, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

A közösségfejlesztés az a folyamat, melynek során az egyén olyan ismereteket, tapasztalatokat szerez, benne olyan tulajdonságok, képességek, szokások és meggyőződések alakulnak ki, amelyek segítik, alkalmassá teszik őt arra, hogy a társadalom különböző közösségeiben egészségesen, hasznosan, jól éljen, tevékenykedjen.

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő - oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

9.4.1. A közösségfejlesztés területei

Iskolánkban a közösségfejlesztés fő területei:

- a tanítási órák
- szaktárgyi órák,
- osztályfőnöki órák,
- hittanórák
- egyházi alkalmak
- tanórán kívüli foglalkozások
- napközi otthon,
- szakkörök,
- művészeti és sportkörök,
- képességfejlesztő foglalkozások,
- kirándulások, séták,
- versenyek.
- szabadidős (szervezett) tevékenységek,
- iskolai alkalmak, ünnepélyek, rendezvények.

Minden terület sajátos foglalkoztatási formát, módszert követel, mások az egyes területek céljai, feladatai, abban azonban megegyeznek, hogy mind tevékenyen hozzájárul, hozzá kell járuljon:

- a közösségi szokások, normák megismeréséhez, gyakorlásához, elfogadásához,
- a gyermekek közösségi magatartásának kialakításához,
- a megfelelő véleményalkotó, véleményt nyilvánító képesség fejlődéséhez,
- az együtt érző magatartás kialakításához,
- a harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez.

Fontos leszögezni azt is, hogy az iskolai nevelésben általában is, így a közösségfejlesztés terén is elveinket, feladatainkat az iskola nem pedagógus dolgozóinak is figyelembe kell venni, ezek szerint kell iskolai közösségi - és lehetőleg iskolán kívüli - életüket is élni, gyakorolni, hiszen megjelenésükkel, viselkedésükkel, beszédstílusukkal, társas kapcsolatukkal példaként állnak a tanulók előtt.

9.4.2. A közösségfejlesztés általános feladatai

a) Törekedjünk arra, hogy minden tanuló:

- Ismerje meg a társas együttélés azon alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetetlenek.
- Sajátítsa el azokat az ismereteket és gyakorolja azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek az otthon, egyháza, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismeréséhez, megbecsüléséhez vezetnek.
- Ismerje meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit.
- Legyen nyitott, megértő a különböző kultúrák, vallások, szokások, életmódok; a más közösségek iránt, becsülje meg ezeket.
- Lehetőleg valamilyen módon közvetlenül is vállaljon részt az osztálya, az iskola közösségi munkájában.
- Tanuljon meg tanulni.
- Legyen képes önellenőrzésre, egymás segítésére és segítő szándékú ellenőrzésre.
- Tudja, hogy életpályája során többször pályamódosításra kényszerülhet.
- Váljon érzékeny környezete állapota iránt.
- Kapcsolódjon be közvetlen környezete értékeinek megőrzésébe, gyarapításába.

- Életmódjában a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére való törekvés domináljon.
 - Legyen képes az új audiovizuális és informatikai környezetet megérteni és azt szelektíven használni.
 - Ismerje meg a környezet leggyakoribb egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit és ezek elkerülésének módjait.
 - Kapjon kellő mértékű támogatást a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzéséhez.
 - Tevékenysége erősítse a közösséghez való kötődést.
 - Tudjon társaival és a felnőttekkel is adott témáról szabatosan, kulturáltan kommunikálni.
 - Legyen életkorához képest jó szinten a különböző közösségek közös céljai érdekében a közös értékrendek elfogadására, az adott közösségekben azoknak megfelelően viselkedni, munkálkodni.
- b) Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű fejlesztése.
- c) A közösség életét meghatározó szabályok, „törvények” megfogalmazása, azokhoz alkalmazkodás illetve módosításuk.
- A tanulók jogainak megismertetése, érvényesítése, kötelességeik betartásának ellenőrzése
 - A csoport kompetenciájába tartozó közös döntések meghozatala
 - A viselkedéskultúra fejlesztése, a társas együttélés szabályainak – rend, fegyelem, megfelelő szervezettség – gyakorlása
 - A szabályok betartásának illetve megszegésének következményei
- d) Az önkormányzás képességének kialakítása, fejlesztése.
- e) A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.
- f) Az iskola névadójához kötődő hagyományrendszer kialakítása, ápolása.
- g) Primer közösségek egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

9.4.3. A közösségfejlesztés tanórai feladatai

- az együttműködési készség, a kölcsönös felelősségvállalás fejlesztése,
- a kulturált érintkezés és kommunikáció gyakoroltatása,
- a konfliktuskezelési technikák megismertetése és gyakoroltatása,
- alapvető erkölcsi és demokratikus értékek, normák (igazmondás, becsületesség, megbízhatóság, segítőkészség, egymás elfogadása, szolidaritás, tolerancia stb.), megismertetése és tudatosítása,
- öntevékenység, önszervezés és öngazgatás képességeinek kialakítása és fejlesztése.
- a tanulók kezdeményezéseinek segítése,
- a közvetlen tapasztalatszerzés segítése,
- a közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése (példamutatással; helyes cselekvések, bemutatásával; bírálat, önbírálat segítségével.)
- a folyamatosság biztosítása: a már elért eredmények továbbfejlesztése, a következő évfolyamon, a már elért eredményekre való építés,
- olyan nevelőkollektíva kialakítása, mely összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni és tevékenységüket koordinálni tudja,
- különböző változatos munkaformákkal (homogén csoportmunka, differenciált csoportmunka, egyéni munka, kísérlet, versenyek) az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése.

9.4.4. A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai

- a) A közösséggé szerveződést segítő szokások, hagyományok, alapvető erkölcsi normák kialakítása és továbbfejlesztése, a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi úton történő alakítása.
- Bizalmon és megbecsülésen alapuló pozitív tanuló-nevelő kapcsolat
 - Egyéni, kiscsoportos és csoportos beszélgetések
 - A társadalmi együttélés alapvető szabályainak megismertetése, közösségben való megtapasztaltatása, gyakoroltatása
 - Konfliktushelyzetek, problémaszituációk megoldási lehetőségeinek megismertetése, a tapasztalatok különböző helyzetekben történő alkalmazása
 - Gyermekek és felnőttek példaképek bemutatása, követésre ösztönzés

- Együttes kellemes élmények biztosítása, hangulatos csoportlétkör megteremtése – mozi – és színházlátogatások, séta, kirándulás stb.
 - A közösség tagjainak együvé tartozását erősíti közös tevékenységek szervezése – pl.: az év ünnepeire – anyák napja, karácsony, farsang-készülődés, név- és születésnapok megünneplése.
 - Baráti kapcsolatok kialakulásának támogatása, ösztönzése.
 - Közös feladatok kis- és nagycsoportos végrehajtása közösen elkészített terv alapján, közös ellenőrzés, értékelés.
 - Az egyéni szükségletek felismerése és az érvényesítést szolgáló megegyezések stratégiájának elsajátítása.
 - Kommunikációs játékok, gyakorlatok végzése.
 - A másokat toleráló magatartás, a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti együttérzés és segítőkészség fejlesztése.
 - Az áldozatvállalás értelmének tudatosítása.
 - A felnőttek, idősök iránt érzett tisztelet felébresztése, a velük szembeni magatartás gyakoroltatása.
 - Vonzó családmodellek bemutatása – a családi munkamegosztás szerepének tudatosítása.
 - Különböző életmódok, szokások, kultúrák megismertetése.
 - Hazánkban és más országokban éli népcsoportok, népek értékeinek, hagyományainak, eredményeinek ismertetése, megbecsülése, tisztelete.
- b) Formális, rokonszenvi kapcsolatokon alapuló kiscsoportok megalakítása, a vezetőegéniségek és kisugárzásuk, hatásuk megismerése, a peremhelyzetben levő tanulók körülményeinek megfigyelése
- A kiscsoportok együttműködésének megszervezése, személyiségformáló hatásának (önzetlenség, barátság, segítségnyújtás, lelkiismeretesség, áldozatkészség) hasznosítása, továbbfejlesztése
 - Az alkalmazkodás, beilleszkedés, a társakkal történő együttműködés, a közösségben vállalható szerep megtalálásának segítése, a kollektivitás fejlesztése
 - A tanulók társas, rokonszenvi, közösségi kapcsolatainak alakítása, továbbfejlesztése
 - Az önbizalom, önnevelés igényének felkeltése, a kezdeményezőkészség fejlesztése
 - A magányos gyermekek bevonása a közös tevékenységekbe, beilleszkedésük segítése

- A problémás társak értékeinek elismertetése
- A nemek közötti különbségek felismertetése, egymás kölcsönös tiszteletének, az egyenrangúságnak az elfogadtatása

c) Felelősrendszer kialakítása, a csoport életének megszervezése.

- A csoport szokásrendjének kialakítása.
- A tanulók felelősségtudatának, önállóságának fejlesztése.
- Az önismeret fejlesztése, a reális önértékelés megalapozása.
- A tanulók önszabályozó képességének kialakítása, tapasztalatszerzés a csoportmegbízatások vállalásában és teljesítésében.
- A tanulók önirányító- és önkormányzó képességének megalapozása.
- A felelősök megbízatásának ellenőrzése, értékelése, kritikája.
- A szociálisan hátrányos helyzetű tanulókkal differenciált foglalkozás.

9.4.5. A szabadidős tevékenységek közösségfejlesztő feladatai

A szabadidős tevékenységek olyan örömet adó munkaformák köré szervezett foglalkozások, amelyek kötődnek a tanulók személyes életéhez, társadalmi és egyéni problémáihoz és hatása nemcsak a csoporton belül érvényesül, hanem kihat az iskola más területeire is.

A tevékenységeket élményre épülő, problémamegoldást fejlesztő módszerekre kell építeni.

Feladatok:

- Jó kapcsolat kiépítése az adott korosztállyal, szüleikkel, valamint a tevékenységet segítő külső szakemberekkel.
- Olyan közösségek létrehozása, amelyek nem csak befogadják, hanem tevékenységeik által elérhetővé és élővé teszik kulturális örökségünket:
- A csoporton belüli kapcsolatok erősítése.
- A csoportokban végzett közös munka során az önismeret elmélyítése, az önfegyelem fejlesztése, a társak és a foglalkozásvezetők elfogadása az együttműködés megalapozása, fejlesztése.
- A tevékenységformákat hasssa át a kölcsönösség és az egyéni képességekre, aktivitásra való építés.
- Az egyes tevékenységformák tematikájának kidolgozását határozza meg az elsajátítandó ismeretek készségszintűvé alakítása mellett az életkor- és rétegspecifikus

jellemzők figyelembevétele és az egyedi személyiséghez alkalmazkodó kapcsolatteremtési mód.

- A tevékenységformák kialakításában törekedni kell arra, hogy a résztvevők adottságára építve érdeklődésük ne alkalmanként, véletlenszerűen érvényesüljön, hanem tartós aktivitásra ösztönözzön.
- Olyan erős érzelmi-értelmi felhívó erővel bíró témák kijelölése, amely során csodálkozva fedezhetik fel önmagukban a mások iránti érdeklődés és, részvét, megértés, türelem szándékát és képességét, erősítve ezzel a közösséghez való kötődést.
- Olyan csoportok kialakításának segítése, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítése mellett hatnak az egész személyiség fejlesztésére, valamint hatással vannak a pozitív töltésű életmód kialakítására.

9.4.6. Az iskolai rendezvények közösségfejlesztési feladatai

A teljes iskolai közösség számára szervezett alkalmaknak, ünnepélyeknek, rendezvényeknek különös szerepe és feladata van a tanulók nevelése, így a közösségi nevelésük tekintetében is.

Jellegüktől függően olyannak kell lenniük, hogy szervezettségükkel, tartalmukkal, érzelmi és minden más hatásukkal erősítsék, mélyítsék az iskolánkhoz tartozás pozitív tudatát, érzését.

Meg kell ismertetnünk tanulóinkkal:

- a nagy közösségi alkalmak, rendezvények sajátos viselkedési formáit,
- iskolánk sajátosságait és értékeit,
- evangélikus egyházi létünk mibenlétét és speciális többleteit,
- iskolai szintű rendezvényeink hagyományokra épülő rendszerét.
- Az e sajátos gondok valamelyikével küzdő gyermekek "kiszűrése", egyéni problémájuk, problémáik a lehetséges mértékig, mélységig való feltárása.

Ennek érdekében és szükség szerint szoros kapcsolattartás az óvodákkal, a nevelési tanácsadóval, a gyermekjóléti szolgálattal és a családsegítő központtal.

- Az illeszkedő, segítő pedagógiai elveink; megértés, szeretet segítségnyújtás, stb. egyénhez szabott, gyakoribb és fokozottabb alkalmazása.
- Szükség esetén speciális szakszolgálatok igénybevételéhez megértő meggyőzés és segítségnyújtás.
- Az egyéni képességekhez is igazodó tanórai tanulásszervezés.
- Napközi otthoni és, vagy felzárkóztató foglalkozás.

- Családlátogatás.
- A szülők, családok fokozottabb osztályfőnöki segítése.
- A pedagógusok gyakoribb fejlesztő, segítő személyes beszélgetése a gyermekekkel.

9.4.7. A közösségfejlesztés feladatai évfolyamonként

1. évfolyam:

- Alakuljon ki a felelősök rendszere és rendszeres ellenőrzés mellett végezzék munkájukat. a tanulók bekapcsolása a közösen végzett tevékenységek ellenőrzésébe, értékelésébe.
- Alakuljanak ki az együttélés, együttműködés elemei legfontosabb készségei, szokásai.
- Váljon az együvé tartozás élménye meghatározóvá.
- Az iskolai élet szabályainak megismertetése és betartatása.

2. évfolyam:

- Az együttműködést igénylő tevékenységek arányának növelése.
- A közösségen belül alakuljon ki a felelősi munka egyes elemeinek önálló végzése, egyszerűbb közös tevékenységének önálló megszervezése.
- Az osztályban növekedjen az összetartozás érzése, jöjjenek létre osztályhagyományokat erősítő tevékenységek.
- Alakuljon ki a társakért, közösségért való felelősség érzete.
- A fegyelem továbbfejlesztése. A pedagógus előtt érzett felelősség mellett a közösség előtt érzett felelősség alapjainak a lerakása, a társakért érzett felelősség kialakítása. A segítség közösségi indítékainak növelése.

3. évfolyam:

- A már jól működő tevékenységek mellett, tájékozódjanak a diákönkormányzati tevékenységről
- Növekedjen az összetartozás érzése, erősödjenek a baráti kapcsolatok.
- Alakuljon ki a diákvezetőkkel szemben támasztott igények első megfogalmazása.

4. évfolyam:

- Az osztály tevékenységi rendszere mind több szállal kapcsolódjék az iskolai rendezvényekhez, ismerjék meg a diákönkormányzat tevékenységét.

- Az osztályrendezvények a pedagógus vezetésével zökkenőmentesen működjenek.
- Növekedjen a diákvezetők döntés előkészítésben való részvétele, önállósága,
- Fejlődjön a közvélemény a magatartás jelentős szabályozójává, az egyén felelőssége mellett növeljük a közösség felelősségét is.
- Az osztály tanulói készüljenek a felső tagozatba lépés átmeneti feladataira.

5. évfolyam:

- Az osztály illeszkedjen be az új közösségi formák és követelmények közé.
- Új diákönkormányzati vezetők választása (kapcsolódják be az iskola diákönkormányzati tevékenységébe).
- A tanulás kerüljön a tevékenységi rendszer középpontjába, fogadják el a képesség szerinti tanulás követelményeit.
- Erősödjék a közösségért érzett felelősség.
- Érezzék a fegyelem jelentőségét, mind a tanulásban, mind a közösségben.

6. évfolyam:

- Szilárduljon meg az osztályközösség egysége.
- A diákvezetők szerepének növelése a közösség irányításában, rendszeres és folyamatos beszámoltatásuk a diáktanácsülésen elhangzottakról.
- Fokozatosan kerüljön előtérbe az önállóság, mind a tevékenységek megszervezésében, mind a végrehatásban és az ellenőrzésben is.
- A képesség szerinti tanulás kerüljön a közösség követelményrendszerébe.
- Az osztály diáktanácsán belül egyre inkább kerüljön előtérbe az önállóság, a döntéshozatal iránt érzett felelősség, csökkenjen a felnőtt irányítás.
- A diákvezetők érezzék felelősséget nemcsak önmagukért, hanem a közösségért is.
- A fegyelem közösségben játszott szerepének tudatosítása az osztály minden tagjában. A fegyelem szokássá fejlesztése.

7. évfolyam:

- Alakuljon ki a közösség csoportszerkezete.
- Fokozatosan kapcsolódjon be a közösség az iskolai szintű rendezvényekbe, éljen javaslattételi és véleményezési jogával.

- A képesség szerinti tanulás közösségi követelménnyé alakuljon.
- A közösségben a példamutatás tudatosítása.
- A fegyelem alapkövetelményeinek szokássá formálása.

8. évfolyam

- Az osztályközösségen belül dolgozó diákvezetők irányító szerepének kiemelése.
- Stabilizálódjon az osztály közösségének szerkezete.
- Adják át az iskolai hagyományokat az alsóbb osztályok közösségeinek.
- Fejlődjön a diákvezetők munkája olyan szintre, hogy a mindennapi feladatokat felnőttek jelenléte nélkül is meg tudják oldani.
- Készüljenek fel a tanulók a közösség, az iskola elhagyására.
- Elsősorban saját közösségükkel és saját magatartásukkal mutassanak példát a fiatalabb iskolatársaiknak.

9.4.8. Az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok

A szülő és a pedagógus együttműködésével kapcsolatos feladatok

A pedagógusok és a szülők kapcsolata felelős nevelőtársak egyenrangú, partneri viszonya, akik egymást kiegészítve felelősen fáradoznak gyermekek szellemi és testi fejlődésén. Közös érdek, hogy a szülők gyermekük neveléséhez erkölcsi támogatást, szakszerű tanácsokat kapjanak, másrészt gyermekeik számára színvonalas, intézményes nevelést, gondoskodást kapjanak az iskolától.

Az eredményes együttműködésének feltétele, hogy a pedagógus:

- ismerje tanítványinak családi környezetét és az abban folyó nevelés jellemzőit,
- folyamatosan tájékoztatást nyújtson a szülőknek az iskolai nevelő-oktató munka célkitűzéseiről, az osztályközösség és a gyermekek fejlődésének tapasztalatairól,
- hasznosítja a szülők tapasztalatait,
- értékesítse vagy ellensúlyozza a szülők nevelési eljárásait.

Az iskola munkájában épít a szülők hathatós közreműködésére, ebben a szülői munkaközösség tölt be döntéshozó és szervező funkciót. Ahhoz, hogy a szülők és az iskola nevelői közötti együttműködés valóban eredményes legyen, kívánatos, hogy:

- a kapcsolat kölcsönös tiszteletre és bizalomra épüljön;

- az érintkezés közöttük legyen elfogadó, nyílt, őszinte, szívélyes, jóindulatú; a tanulóval kapcsolatos problémák esetén legyenek nyitottak egymás érveire, kinek-kinek a feladatából fakadó sajátosságokra, álljanak készen arra, hogy közösen keressék a legjobb megoldást.

A szülők részére a nevelőmunka segítéséhez az alábbi együttműködési területeket ajánljuk:

- aktív részvételt az iskolai rendezvényeken,
- ötletnyújtást az előadások témáihoz,
- őszinte véleménynyilvánítást,
- együttműködő magatartást,
- nevelési problémák őszinte megbeszélését, közös megoldását,
- a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzését,
- érdeklődő-segítő hozzáállást,
- közös rendezvényeket.

A pedagógusok feladatai szülőkkel való együttműködéssel kapcsolatban

- A nevelő magabiztos szakmai felkészültsége, figyelmes, jóindulatú és körültekintő fellépése elősegíti a megfelelő kapcsolat megteremtését, a problémák konstruktív kezelését és hozzájárul, hogy az esetleges félreértések, súrlódások elkerülhetők, megelőzhetők legyenek.
- A pedagógus legyen képes felelősségteljesen összeegyeztetni a gyermek érdekeit és a kollegialitás szempontjait, valamint megőrizze erkölcsi feddhetetlenségét, mint a bizalom és tisztelet legfontosabb zálogát.
- A szülők iránti tiszteletét és nagyrabecsülését – ha alkalom adódik – kifejezésre juttassa a tanulók, a nevelőtestület, a szülői közösség előtt.
- A szülő kérésére tegye lehetővé a személyes találkozást és fogadóóráján, esetleg más, előre egyeztetett időpontban fogadja őket szívélyesen, udvariasan.
- Adjon a tanuló iskolai munkájáról, emberi magatartásáról érdemi tájékoztatást, pontos, objektív, problémafeltáró elemzést, a gondok jelzésekor tapintatosan járjon el, szükség esetén tanácsaival is segítse a szülőt.
- Hallgassa meg figyelmesen a szülő véleményét, kívánságait, esetleges panaszait, és az érintettek bevonásával lehetőségei szerint segítsen a problémák megoldásában.
- A személyes, családi vonatkozású információkat kezelje diszkréten, azokat csak a legszükségesebb esetben, nevelési szempontokat mérlegelve ossza meg más illetékes személyekkel.

- Az iskola belső életével kapcsolatos bizalmas információkat köteles titokként kezelni, igyekezzen erősíteni a szülők bizalmát az intézmény iránt, ne cselekedjék, és ne nyilatkozzék oly módon, amivel esetleg csorbíthatja az iskolavezetés tekintélyét, kollégái presztízsét.
- A szülővel kialakított személyes kapcsolata – legyen az személyes barátság, vagy valamilyen konfliktus – semmiképpen nem befolyásolhatja a tanuló teljesítményeinek objektív megítélését, és nem származhat belőle sem előny, sem hátrány más tanulók számára sem.
- Nem részesítheti semmiféle előnyben azokat a tanulókat, akiknek szülei az iskolai alapítványon keresztül támogatják az intézményt.
- A szülők munkáját – ha önként vállalják – kizárólag az iskola érdekében veszi igénybe, s a velük kialakított kapcsolatát nem használja fel jogtalan előnyök megszerzésére.
- A tanulók szüleitől nem fogad el olyan ajándékot, vagy egyéb juttatást, amely elvtelen lekötöttséget vonhat maga után.

Az osztályfőnök feladatai a szülőkkel való együttműködéssel kapcsolatban

A nevelésben a szülőnek egyik legfontosabb szövetségese az iskolában a mindenkori osztályfőnök, aki néhány éven át pedagógiaileg összefogja mindazt, ami tanulmányai és társas kapcsolatai terén az osztályközösségben gyermekével történik. A tanuló nevelésében a pedagógus csak a szülővel egyetértésben tud eredményes munkát végezni, azaz akkor, ha megegyezésre jutnak abban, hogy a gyermek a fejlődésben és a további nevelésében adódó teendőket miképpen osztják el egymás között. Ennek érdekében az osztályfőnök:

- Nyitott minden kapcsolatteremtési lehetőségre. Megkereséskor a szülő rendelkezésére áll. A maga részéről rendszeresen beszámol a tanulók előmeneteléről, neveltségi szintjéről, tájékoztatja a szülőket a tanórán kívüli tevékenységekről (kirándulások, műsorok, klubdelutánok, előadások stb.), adott esetben meghívja őket a rendezvényekre.
- Az egyénenként felmerülő problémákra figyel, a tanuló további fejlődése érdekében kezdeményezi a kapcsolat felvételét a szülővel, gondviselővel, vagy megfelelő szakemberrel.
- Az ő munkáját érintő véleményeket, észrevételeket figyelmesen meghallgatja, mérlegeli, ha kell: megmagyarázza, áttekinthetőbbé teszi pedagógiai megoldásait, nyitott a pedagógiaileg indokolt kompromisszumokra.
- Segít abban, hogy létrejöhessen a személyes találkozás a szülők és a gyermek problémájában érintett kollégák között, és együtt találják meg a két fél érdekeit figyelembe vevő megoldásokat.

- Kezdeményezi a szociálisan hátrányos helyzetű családok segítségét. Az illetékes önkormányzattól, illetve egyéb pályázat útján alkalmi, szociális juttatásokat, vagy rendszeres támogatást kérelmez, s az ügyet tapintatosan és diszkréten kezeli.

A pedagógus és a tanuló együttműködésével kapcsolatos feladatok

A nevelési-oktatási feladatokat csak akkor lehet valóban eredményesen elvégezni, ha a magas színvonalú szakmai tevékenység és példamutató magatartás mellett a nevelők és a tanulók közötti viszony kiteljesíti emberi tartalmát, s mind a két fél számára képes biztosítani a hatékony együttműködés kielégítő személyes, érzelmi feltételeit is:

- A kölcsönös bizalmat és tiszteletet, amely az egyik oldalon a több tudásból és felelősségből származó tekintélyt illeti meg, a másikon a saját személyiség és képességek kibontakoztatásáért tett erőfeszítéseket;
- A közös gondolkodásból, felfedezésekből, a szellemi gyarapodásból eredő élményeket;
- Az eredményes munkához nélkülözhetetlen információk és elvárások időben történő cseréjét, a szükséges megállapodások megkötését;
- A figyelmet és érdeklődést egymás igényei, érdekei, kérdései, javaslatai, értéktételezései, eredményei és sikerei iránt;
- Egymás teljesítményeinek, munkájának megbecsülését, tárgyilagos, igazságos és méltányos megítélését;
- Az érintkezés nyíltságát, őszinteségét, kulturáltságát, az esetleges.

A pedagógusok feladatai a kapcsolattartás során:

- Mérlegelje, milyen mértékben és mélységben tudja vállalni, hogy beleavatkozik adott tanítványának magánéletébe, mikor szükséges felvennie a kapcsolatot a gyermek szüleivel.
- A tudomására jutó bizalmas információkat diszkréten kezelje, s ha szükséges, a tanuló problémáinak megoldása érdekében használja fel azokat, lehetőleg az ő beleegyezését kérve;
- A félreértések és esetleges csalódások elkerülése érdekében egyértelműen tisztázza, milyen határok között tud együtt érezni, szolidaritást vállalni tanítványa gondjaival, milyen konkrét lépésekkel kíván segíteni problémái megoldásában.
- Tartsa be a kollégák iránti szolidaritást és az iskola életét szabályozó normák, a közös tantestületi döntések iránti lojalitást, adja meg a magáétól eltérő nézeteknek kijáró tiszteletet, tartsa meg a tantestület valamennyi tagjára kötelező etikai elvárásokat.

- A diákoknak a kollégák munkáját érintő jogos panaszai, elégedetlensége eseteiben segítse elő, hogy a felek nyíltan tisztázhassák, mi okoz közöttük konfliktust és megtalálják a konstruktív rendezés módszerét, illetve – ha szükséges – forduljon a megfelelő iskolai fórumokhoz.
- Vegye elejét bármely fél részéről a kapcsolathoz méltatlan, esetleg hosszabb távon tarthatatlan, a diákokat érzelmileg feleslegesen megterhelő, számukra társaik körében kellemetlenségeket okozó bizalmaskodásnak, haverkodásnak.

Az osztályfőnökök feladatai a kapcsolattartás során:

- Segítse elő, olyan – előítéletektől mentes, befogadó – csoportlégkör kialakulását, amely módot ad arra, hogy lehetőleg minden tanuló megtalálja a helyét és szerepét a közösségben, ahol elfogadják jó és rossz tulajdonságaival együtt, társaiktól támogatást kap személyisége kibontakozásához, elismerik mind tanulmányi, mind pedig egyéb képességeit, büszkéek a sikereire, megértik, amiben eltér másoktól, nem marad társtalan, átélheti az összetartozás örömét.
- Külön figyelemmel és gondoskodással forduljon hátrányosabb helyzetű, vagy személyes gondokkal küzdő tanítványai felé, keresse meg a hatékony és tapintatos segítség formáit, módszereit.
- Kövesse figyelemmel az osztály légkörét esetleg megmérgező társas konfliktusokat, az egészségtelen versengést egyes tanulók vagy kisebb csoportjaik között, a bármilyen eredetű kiközösítő indulatokat, segítsen e feszültségek tárgyyszerű megbeszélésében, rendezésében.
- Képviselje tanítványai és a közösség vállalható, méltányos érdekeit a pedagógusok, az iskola vezetése felé, menedzselje tanítványai és a közösség kiemelkedő teljesítményeit az iskola fórumain, töltsön be közvetítő szerepet a tanár-diák konfliktusok rendezésében.
- Legyen nyitott arra, hogy érzékelje az osztályával való kapcsolatában fellépő feszültségeket, s álljon mindenkor rendelkezésre ezek nyílt és őszinte megbeszélésére, rendezésére.
- Küzdjön az ellen, hogy a rábízott osztály, illetve a tanulók valamelyike akár a tantestületben, akár a tanulók közvéleményében bármilyen előítéletesen minősítő, megbélyegző kategóriába kerüljön (pl. "gyenge osztály", "kezelhetetlen tanuló").
- Lépjen fel határozottan, ha osztályában bármely tanulót vagy csoportot érintő diszkriminációt tapasztal az iskolán belül vagy kívül – pl. kisebbek, gyengébbek, gazdagok, szegények, etnikai kisebbségek, stb.

Az iskola nem pedagógus munkakörben foglalkoztatott dolgozóival való együttműködés feladatai

A pedagógusok mellett az iskola más foglalkozású alkalmazottaira is fontos szerep hárul a nyugodt munkafeltételek megteremtésében, abban, hogy intézményünk képes legyen zökkenőmentesen működni. A nem pedagógus munkakörben dolgozó munkatársak tevékenységét – időbeosztását, terhelését – az igazgató irányítja, ellenőrzi és értékeli. A munkájukkal kapcsolatos pozitív és kritikai észrevételek elbírálása és továbbítása is e vezető hatáskörébe tartozik. Az iskola minden dolgozója a maga területén részt vesz a nevelőmunkában is. Ennél fogva, tőlük az várható, hogy a maguk területén:

- Gondosan, megbízhatóan, felelősségteljesen és kellő önállósággal végezzék el munkájukat.
- Tanúsítsanak részrehajlástól mentes segítőkészséget mindazok iránt, akikkel feladatuk teljesítése során találkoznak.
- Tartsák be az intézmény, az iskola iránti lojalitás normáját, a rájuk bízott hivatali ügyekre vonatkozó titoktartás követelményét.
- Örködjenek azon, hogy az iskolában tartózkodó személyek biztonságos feltételek között végezhessek feladataikat.
- Ügyeljenek az iskola vagyonának biztonságára, felszereléseinek állagára, karbantartására, az értékek védelmére.
- Megjelenésük, beszédstílusuk feleljen meg a hely követelményeinek, mindazoknak a normáknak, melyek a tanárookra, tanulókra egyaránt érvényesek.

Az iskola alkalmazottai joggal elvárják, hogy munkahelyükön elismerjék partnerségüket, s ennek megfelelő stílusban érintkezzenek velük:

- Az iskola vezetése, valamint pedagógusai fejezzék ki, ha munkájuk elismerésre méltó.
- A pedagógusok legyenek tekintettel munkaidejükre, önállóságukra, más elfoglaltságaikra, munkájuk igénybevételekor tartsák be a hivatali rendet, kéréseikkel az erre kijelölt időpontokban keressék meg őket, vegyék komolyan a kijelölt határidőket (elszámolások, étkezési befizetés, MÁV-igazolvány).
- Neveljék a tanulókat is arra, hogy tiszteljék és becsüljék azoknak a fáradságos munkáját, akiknek az iskola zavartalan működésének fenntartása köszönhető, s ez fejeződjék ki az iskola technikai dolgozói iránti udvarias, kulturált viselkedésükben is.

9.5. A pedagógusok helyi iskolai feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

9.5.1. A pedagógusok helyi iskolai feladatai

- a) A pedagógus felelősséggel és önállóan végzi munkáját. Munkaköri kötelezettségeinek tartalmát és kereteit az iskola pedagógiai programja, szervezeti és működési szabályzata, házirendje, az iskola nevelő-oktató munkáját meghatározó jogszabályok, az iskolai munkaterv, a nevelőtestület határozatai, továbbá az igazgató útmutatásai alkotják. Nevelő-oktató munkáját pedagógiai programban meghatározott elvek alapján, módszereinek szabad megválasztásával végzi.
- b) A pedagógus közreműködik az iskolaközösség kialakításában és fejlesztésében. Alkotó módon részt vállal a nevelőtestület újszerű törekvéseiből, a közös vállalások teljesítéséből, a diákönkormányzat kialakításából, az ünnepélyek és megemlékezések rendezéséből, az iskola hagyományainak ápolásából, a tanulók egész napos foglalkoztatásának tervezéséből, szervezéséből, irányításából, a tanulók folyamatos felzárkóztatását és a tehetséggondozást szolgáló feladatokból, a pályaaorientációs, pályaválasztási feladatokból, a gyermekvédelmi tevékenységből, az egészségnevelés, a környezeti nevelés feladatainak megvalósításából.
- c) A pedagógus hitélettel kapcsolatos feladatai:
Elfogadja az intézmény keresztény szellemiségét. Aktívan bekapcsolódik az iskola hitéleti tevékenységébe. Imádsággal, igeolvasással, keresztyén lelkületű viselkedéssel példát mutat a tanulóknak.
- d) A tanulók megismerése és a tanulócsoport belső kapcsolatrendszerének feltárása terén feladata:
 - a tanulókat szakszerű megfigyelése, a tapasztalatok szöveges vagy számszerű rögzítése,
 - a tanulók megismerésére és fejlődésük nyomon követésére alkalmas objektív adatgyűjtő eszközök, kérdőívek, tudásszintmérő tesztek alkalmazása, készítése a tanulócsoportok szerveződésének, dinamikájának szakszerű feltárására.
- e) Nevelő-oktató munkáját tervszerűen végzi. Folyamatosan készített tematikus, illetve éves tanmenet, vagy a szükséges kiegészítésekkel ellátott irányító tanmenet alapján dolgozik. Ezt az igazgató által meghatározott időpont(ok)ban, az igazgatónak jóváhagyásra bemutatja. Ha a helyi tanterv vagy a tankönyv nem változik, a bevált tanmenetet - folyamatos kiegészítéssel - több éven át használhatja.
- f) A helyi tantervben meghatározott módszerek és eljárások alkalmazásával rendszeresen ellenőrzi, értékeli és minősíti a tanulók tanulmányi munkáját.
- g) A pedagógus a tanulót a tanév elején tájékoztatja a tantárgy tanulmányi követelményeiről, a továbbhaladás és a magasabb évfolyamra lépés feltételeiről, a tanulmányi követelmények teljesítéséhez szükséges tanulói felszerelésekről, eszközökről.
- h) A pedagógus folyamatosan tájékoztatja a tanulót az írásbeli dolgozat tartalmi és formai követelményeiről. Az írásbeli számonkérés időpontját, tartalmát és a tanulmányi követelményeket a számonkérés előtt legalább 5 tanítási nappal előbb közli a tanulóval.

Az írásbeli dolgozatokat, a felmérő és témazáró feladatlapokat legkésőbb 10 napon belül kijavítja, illetőleg kijavíttatja.

A kötelező írásbeli házi feladatokat ellenőrzi, javítja, vagy a tanulókkal javíttatja és velük együtt értékeli. Az alsó tagozaton az írásgyakorlatokat a következő órára javítja. A pedagógusnak helyesírás szempontból is javítani és javíttatni kell az írásbeli munkákat.

- i) Részt vesz az iskola szülői értekezletein. Havonként fogadóórát tart. A tanulók magatartásáról és tanulmányi munkájáról – szükség szerint tájékoztatja az osztályfőnököt és a szülőket.
- j) Az igazgató megbízása alapján részt vesz az integrált pedagógiai rendszer céljainak és feladatainak megvalósításában. Ennek során feladata:
 - a cselekvési és ütemtervben meghatározott feladatok végrehajtása,
 - egy munkacsoport tevékenységében való részvétel,
 - részvétel problémamegoldó fórumokon és értékelő megbeszéléseken,
 - közreműködés a tanulók egyéni fejlesztési tervének és a negyedéves szöveges értékelés elkészítésében.
- k) Munkájának megkezdése előtt 15 perccel köteles megjelenni az iskolában, illetőleg a foglalkozási helyen. Az igazgató útmutatásai szerint ellátja az ügyeleti szolgálatot, a helyettesítést, a tanórán kívüli teendőit, a vállalt tisztségeivel kapcsolatos kötelességeit.
- l) Az igazgató utasítása alapján ellátja a nevelő-oktató munkával összefüggő adminisztrációs és ügyviteli feladatokat.

9.5.2. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Az osztályfőnök felelős vezetője az osztálya közösségének. Feladata a tanulók személyiségének alapos, sokoldalú megismerése, differenciált fejlesztése, közösségi tevékenységük irányítása, önállóságuk, öntevékenységük és önigazgató képességük fejlesztése. E munkájában épít az diákönkormányzat programjára és eszközeire.

- a) Az osztályfőnök a személyiség- és közösségfejlesztő munkája eredményessége érdekében:
 - együttműködik az osztályban tanító szaktanárokkal, illetve az osztály tanulóival kapcsolatba kerülő többi pedagógussal.
 - látogatja az osztálya tanítási óráit, a tanítási órán kívüli foglalkozásait, tapasztalatait, észrevételeit és az esetleges problémáit az érintett nevelőkkel megbeszéli;
 - szükség esetén - az igazgató előzetes tájékoztatása mellett - az osztályban tanító pedagógusokat és az érintett más pedagógusokat tanácskozássra hívja össze;
 - az osztályában tanító pedagógusok bevonásával minden hónap végén értékeli az osztály tanulóinak tanulmányi munkáját, magatartását és szorgalmát, az osztály tanulmányi fegyelmének helyzetét.
 - vezeti az osztálya osztályozó értekezleteit, ezeken ismerteti és elemzi a tanulócsoporthelyzetét, neveltségét, tanulmányi munkáját, magatartását és szorgalmát. Az osztályában tanító pedagógusokkal megvitatja az addig tapasztaltakat és a következő időszak teendőit

- b) Az osztályfőnök a közösség és az egyén fejlődése érdekében arra törekszik, hogy a tanulók - tanítási órán és azon kívül végzett - tevékenysége, az egyes tanulók személyiségét többoldalúan fejlesztő rendszerre szerveződjék. Gondot fordít a lemaradók felzárkóztatására, a különleges bánásmódot igénylők megfelelő foglalkoztatására és a tehetséggondozásra.
- c) A tanulók személyiségfejlesztése érdekében összehangolja az iskola és a család nevelő munkáját, együttműködik a tanulók szüleivel. Ennek során
- az osztályfőnöki megbízatása első évében - legkésőbb a tanév végéig - a tanulókat otthonukban meglátogatja, majd szükség szerint végez családlátogatásokat;
 - legalább havonként fogadóórát tart;
 - az ellenőrző könyv (tájékoztató füzet) útján is tájékoztatja a szülőket a tanulók magatartásáról, tanulmányi munkájáról, gondosan ügyelve arra, hogy az elismerések és elmarasztalások nevelőszándékúak, a tanulók tényleges teljesítményével s egyéb megnyilvánulásaival összhangban legyenek, Ellenőrzi, hogy a szülők tudomásul vették-e az ellenőrző könyvbe beírt értesítéseket, nevelői észrevételeket;
 - az osztálya szülői értekezletén s egyéb alkalmakkor tájékoztatás nyújt az osztály neveltségi és tanulmányi helyzetéről, ismerteti a soron következő feladatokat. A szülők pedagógiai ismereteinek bővítése érdekében az iskolai munkaterv nevelési célkitűzéseivel összhangban - egy-egy nevelési témát is napirendre tűz, tanácsokat ad, a család és az iskola nevelőmunkájának összehangolására törekszik;
- d) Segíti az osztálya szülői munkaközösségének tevékenységét.
- e) Minden tanév szeptember 15-ig elkészíti az osztályfőnöki foglalkozások tervét, amely tartalmazza:
- a helyzetértékelést,
 - a tanév fejlesztési feladatait,
 - a különleges bánásmódot igénylő tanulókkal kapcsolatos feladatokat,
 - a tanórai keretben nem megvalósítható közösségfejlesztési feladatokat, szabadidős tevékenységeket,
 - a tanulmányi iók tervét,
 - az osztályfőnöki órák tanmenetét.
- f) Az igazgató megbízása alapján részt vesz az integrált pedagógiai rendszer céljainak és feladatainak megvalósításában. Ennek során feladata:
- az érintett tanulók nevelésének-oktatásának egyéni fejlesztési terv szerinti végzése, ennek keretei között a tanuló teljesítményének negyed évenkénti szöveges értékelése;
 - a cselekvési ütemtervben meghatározott feladatok végrehajtása;
 - az IPR-hez kapcsolódó adminisztratív feladatok végrehajtása (nyilvántartások vezetése, feljegyzések készítése stb.)

- g) Az osztályfőnök ellátja a feladatkörébe tartozó ügyviteli és adminisztráció feladatokat. Ennek során:
- vezeti az osztálynaplót, a törzslapot, kiállítja a bizonyítványt, és vezeti a továbbtanulással összefüggő nyilvántartást;
 - vezeti az osztálya tanulók mulasztására vonatkozó nyilvántartást.
- h) Az osztályfőnök a tanév elején a tájékoztatja tanulókat, a szülőket a tanulói jogokról és kötelességekről, a jogorvoslati eljárásokról, az iskolai házirendről, a mulasztások igazolásának rendjéről, a mulasztások következményeiről, a magatartás és a szorgalom értékelésének elveiről, az iskola pedagógiai programjának és munkatervének, szervezeti és működési szabályzatának a tanulókat érintő kérdéseiről.

Az osztályfőnöki órák

Az osztályfőnöki óra a tanulók 'közösségi életének' jelentős fóruma. Célja a tanulóközösségeknek és az egyes tanulók személyiségének fejlesztése, a közösség és az egyén egymáshoz, valamint a társadalomhoz való helyes viszonyának megalapozása; a tanulók erkölcsi tulajdonságainak, meggyőződésének formálása, ösztönzés és útmutatás a helyes magatartás és az egészséges életmód kialakításához az életkornak megfelelő szinten, a tanulók egyéni és közösségi-közéleti tevékenységének szervezése. Hozzájárulás ahhoz, hogy a munkában, a magán- és a közéletben helytálló, tevékeny felnőttekké váljanak.

Az osztályfőnöki órák feladatai

- a) A közösség és a személyiség viszonyának fejlesztése érdekében:
- a gyermekközösség életének, sokirányú tevékenységének fejlesztése;
 - a tanulók önkormányzó képességének kibontakoztatása;
 - a közösség iskolán belüli és külső kapcsolatainak létrehozása, erősítése;
 - nevelés a társak iránti érdeklődésre, helyes megítélésükre; a tanulók társas kapcsolatainak gazdagítása;
 - a gyermekek önismeretének fejlesztése, önnevelésének irányítása, eszményképük kialakulásának elősegítése; ösztönzés és útmutatás az egyéni érdeklődés, képességek, hajlamok fejlesztésére;
 - az egyén és a közösség helyes viszonyának formálása, a tanulók magatartását befolyásoló pozitív közvélemény alakítása, felkészítés a társadalmi életében való cselekvő részvételre;
 - előkészítés a helyes családi életre, a szocialista családmóddal elfogadtatása, felkészítés az átalakuló családban folyó életre;
 - nevelés a magánélet és közélet érdekeinek egyeztetésére,
- b) A helyes erkölcsi állásfoglalás és magatartás kialakítása érdekében:
- a tanuláshoz és a munkához való helyes viszony kialakítása
 - a tanulás belső motívumainak fejlesztése;

- a helyes, gazdaságos tanulási módszerek elsajátíttatása;
- a továbbtanulási lehetőségek, a tanulók előtt nyitva álló szakmák, foglalkozások, életpályák megismertetése, előkészítés a tudatos, a társadalmi igényeket és az egyéni képességeket egyaránt érvényesítő iskola- és pályaválasztásra;
- meggyőzés a rendszeres tanulás és a jól végzett munka egyéni és társadalmi jelentőségéről, az egész életen át tartó tanulás fontosságáról;
- a munka, a dolgozó ember tiszteletére, megbecsülésére nevelés;

c) A hazafiságra nevelés érdekében:

- a szülőföld, a haza és a nemzet fogalmának élményszerű megalapozása, az ezekhez való kötődés igényének felkeltése;
- a haza, a demokratikus társadalmi rend iránti szeretet, hűség érzelmének elmélyítése;
- közös ügyért való munkálkodás és a haza építésében való részvétel igényének kialakítása;
- nemzeti, népi kultúránk értékeinek, hagyományainak megismertetése;
- a nemzeti szimbólumok megismertetése;
- a nemzeti ünnepek és nemzeti emlénapok megismertetése;

d) A tanulók egészséges és kulturált életmódra nevelése érdekében:

- a biztonságos, egészséges életre, a tiszta és rendes környezet megteremtésére, környezetvédelemre szoktatás;
- az iskolai és iskolán kívüli játék-, sport-, kulturális tevékenység megszervezése;

e) Pályaorientációs tevékenység érdekében:

- A tanulók önismeretének fejlesztése;
- A tanulók által választandó szakmák, pályák követelményeinek megismertetése;
- A továbbtanulási lehetőségek megismertetése;

9.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

9.6.1. A sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Iskolánk 2008. szeptembere óta felvállalta az SNI tanulók integrált keretek között történő speciális nevelését-oktatását. A 2013/14. tanévtől az új törvény szabályozás szerint történik a fejlesztő tevékenység, különös tekintettel a nemzeti köznevelési törvényre.

Iskolánk rendelkezik a személyi és tárgyi feltételekkel (gyógypedagógus, fejlesztőszoba)

A tankönyveket és a fejlesztő eszközöket pedig folyamatosan bővítjük.

9.6.2. Általános fejlesztési terv

Az iskola céljai

- egész oktatási, nevelési rendszert átfogó, hosszú távú rehabilitációs célok.
- SNI tanulók jogaiának érvényesítése SNI tanulók jogainak érvényesítése (Knt. 47.§) a Knt. 6. melléklet szerinti sajátos nevelési igényű tanulók heti egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások biztosítása.
- Megfelelő módszerekkel, pozitív pedagógiai attitűddel minden gyermeknek esélyt kell adni, hogy azzá válhasson, amivé lehet – képességei, adottságai alapján.
- Lehetőséget teremteni a pozitív tulajdonságok megerősödéséhez.
- A meglévő pozitív tulajdonságokra, képességekre építeni a hiányzó vagy hiányos képességek kialakulásában. Ebben a fejlesztési folyamatban az egész ember a fontos, az egész személyiség minősége.
- Személyközpontú, képességfejlesztő képzés.
- Az életkori sajátosságok figyelembevételén túl fokozott óvatossággal, kellő toleranciával kell kezelni az eltérő egyéni képességeket s ezek hatásait.

A fejlesztés (képzés) jellemzői – a sikeres integrációhoz elengedhetetlen:

- Az iskola szakmai, módszertani, szemléletbeli megújulása
- A kulcsszó és kiindulási alap: az egyéni differenciálás
- Mindenekelőtt a tanári attitűd: a gyerek képességeinek alapos ismerete, fejlesztésének érdekében a nevelésben résztvevők összehangolt, egymás munkáját ismerő, arra épülő együttműködése.
- Az egyéniesített pedagógiai segítséget minden gyermeknek meg kell adni, illetve minden gyermeket képességei szerint kell terhelni.
- Az ilyen pedagógus pedagógiai eszköztára gazdag és kiterjedt:

- A tanítási program változatos feldolgozására
- A gyerek sokoldalú tevékenykedtetésére
- A tananyag differenciált feldolgozása
- Az egyéni tanulási stílus és ütem tekintetbe vételével kiszabott vagy éppen a gyermek által önként választott feladatokra
- A teljesítmény szintek széles sávjának elfogadására
- A tanári irányítás mellett az együttműködő tanulás (gyermeki pármunka, csoportmunka, egyéni feladatmegoldás) sűrű érvényesítésére

Főbb (sajátos) feladatok a SNI tanulók speciális fejlesztésében.

- a) A sajátos nevelési igény a szokásosnál nagyobb mértékű differenciálását, speciális eljárások alkalmazását, ill. kiegészítő, fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé!
- b) A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása az SNI tanulók számára
 - Sérülésspecifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.
 - Az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára nevelés.
 - A kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével.
 - Annak felismerése, hogy az SNI tanulók egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képesek.
 - Rugalmas szervezeti keretek kialakítása az SNI gyerekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához.
 - Az iskola pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a SNI gyerekek befogadására, együttműködés a sérült gyerekek családjával.
- c) A habilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása; alkalmazkodás az SNI tanulók típusához, az elmaradás súlyosságához, az egyéni fejlődés sajátosságaihoz.
- d) Speciális eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazása – egyes tanulók igényei szerint.

A nemzeti köznevelési törvény által biztosított megsegítés lehetőségei

- felzárkóztatás (tantárgyi ismeretek, képességek)
- egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs tanórai foglalkozás
- mentesítés értékelés minősítés alól – egyéni foglalkozás biztosítása a felzárkóztatáshoz, egyéni fejlesztéshez (tantárgyak) tantárgyrészek
- egyéni fejlettséghez igazodó továbbhaladás (1. évfolyam 2 év alatt történő teljesítés)

- egyéni haladási ütem szerinti tanulás (alsó tagozat végéig)
- gyógypedagógiai normatíva
- gyógypedagógus szakember jelenléte; 2 főnek számító tanulók (osztálylétszám megállapításakor)
- segédeszközök, speciális tanszerek, tankönyvek használata, útiköltség, tankönyvkészítés

Közösségi nevelés céljai és feladatai

Igazi nevelő közösség messzemenően figyelembe veszi a közösség tagjainak egyéni sajátosságait.

Célja: a közösségi keret segítse az egyén fejlődését képességeinek kibontakoztatását úgy, hogy azok egyéni lehetőségeinek maximumára jussanak el.

Feladatok:

- a különbözőségek elfogadtatása,
- együttérző magatartás kialakítása
- harmonikus embertársi kapcsolatok
- a tananyag elsajátítása során – minden pedagógus – fejlessze a beteg, sérült fogyatékos embertársak (tanulótársak) iránti elfogadó és segítőkész magatartását
- az alkalmazott változatos munkaformák (egyéni, páros munka, csoportmunka, differenciált tanulás szervezés) erősítsék az együvértartozás és az egymásért való felelősség érzését
- a közösség alakítás nem zárja ki az egyéni bánásmódot
- Célok, feladatok, mindenkire érvényesek, de az egyéni adottságok, sajátos, szociális fejlettségnek megfelelően – egyéni szükséglet felismerése és az ahhoz való alkalmazkodás – fokozatosan válnak a közösség tagjaivá.)

Sajátos módszerek, alkalmazása – fejlesztési színterek szerint

Tanórán

- differenciált munkaforma rendszeres és tudatos alkalmazása
- egyéni szükségletek felismerése, képességfejlesztés – változatos tevékenységek
- tervezése;
- egyéni bánásmód – pedagógiai megsegítés
- apró lépésekben haladás elve
- hosszas, változatos begyakorlás

- túlterhelés csökkentése, elkerülése
- minimális ismeretek szem előtt tartása,
- formatív értékelést előzze meg: a diagnosztikai felmérés és értékelés (visszajelzés az elért színtről)
- segítő, ellenőrző eszközök használatának elfogadása és biztosítása
- szakvélemény által javasolt
 - időtényező módosítás
 - szóbeli vagy írásbeli számonkérés előtérbe helyezése
 - mentesítő minősítés alól (szöveges értékelés ¼ évente - fejlődéséről visszajelzés)
- számonkérés változatos egyéni szükségletekhez igazodó formáinak alkalmazása
- differenciált házi feladatok tervezése

Rehabilitációs foglalkozásokon: a szakvélemény által megjelölt fejletlen vagy hiányos részképesség, pszichés funkció célzott fejlesztése- egyéni tervek alapján, (kész terápiák felhasználása) helyi gyógypedagógus által.

Egyéni foglalkozásokon tantárgyi ismeretek, képességek felmérése után egyéniszükségleteknek megfelelő fejlesztés szaktanárok által – felzárkóztatás céljából, egyéni fejlesztési terv alapján.

Differenciált foglalkozás: az oktatás differenciálása (mint az integráció alapvető pedagógiai feltétele!

- Feltételei:

- Célok szerinti differenciált tanulás elve
- Módszerek individualizálása (differenciált tanulási segítségnyújtás elve)
- Teljesítményértékelés individualizálása (egyéni teljesítmény értékelés elve)

- Célja: A tanulók hatékony tanulásának segítése, az egyéni, a páros vagy csoportmunkában aktív részvétel biztosítása

Kibővült kompetenciák az integrációs oktatásban nevelésben (pedagógus tulajdonosságai)

a./ A pedagógus kötelessége

- a nevelés és oktatás során figyelembe vegye a gyermek, a tanuló egyéni képességét, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociális helyzetét és fejlettségét, fogyatékosságát.
- segítse a gyermek, tanuló képességének tehetségének kibontakozását, ill. bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben levő gyermek, tanuló felzárkóztatását társaihoz.

b./ Az együttneveléshez (integrációhoz) szükséges kompetenciákkal rendelkező **pedagógus** rendelkezik magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség).

Aki:

- tananyag feldolgozásnál figyelembe veszi a TANTÁRGYAK, TARTALMAK (egy-egy SNI tanulók csoportjaira jellemző) módosulásait
- szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít;
- a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz
- a tanórai tevékenység során, foglalkozás során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyság, vizsgálat, a tanulói tevékenység, elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükségletekhez igazodó módszereket alkalmaz.
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres
- alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedéshez
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatba.

A szakirányú végzettséggel rendelkező **gyógypedagógiai tanár** kompetenciája

- programok, programcsomagok összeállítása
- re(ha)bilitációs, habilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés
- közreműködés az integrált, nevelés-oktatás keretein belül a tanítási órákba beépíthető re(ha)bilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, ezt követően a konzultációban.

A fejlesztésben résztvevő pedagógusok együttműködése

- az egy osztályban tanító szaktanárok és az osztályfőnökök között folyamatos a tájékoztatás, tapasztalatcsere F: osztályfőnökök
- osztályfőnökök – helyi gyógypedagógus közti rendszeres konzultációk (1/4 évente); szöveges értékelés közösen, szülői tájékoztatás összehangolása. F: gyógypedagógus
- munkaközösség-vezetők, egyéni foglalkozást vezető szaktanárok és gyógypedagógusok között (tervezés: helyi tanterv – tanmenet – egyéni fejlesztési terv)

F: igazgató, gyógypedagógus

- gyógypedagógus – szakszolgálat között félévente konzultációk
- szakszolgálat – osztályfőnökök, szaktanárok igény szerinti kapcsolattartás

F: gyógypedagógus

- gyógypedagógus – szülők (havi fogadóóra)

A fejlesztés eredményességének minősítése

- szűrés, felmentés, szakvélemények elemzése
- kontrollvizsgálat figyelemmel kísérése (Szakértő Bizottsághoz jegyzőkönyv készítése)
- szakmai együttműködés, kapcsolattartás

- szakmai dokumentumok vezetése
- munkanapló - rehabilitációs foglalkozás
- egyéni (felzárkóztató) órák
- félévi, év végi osztályozó értekezletek,
- beszámolók évi fejlesztő munkáról
- félévi szöveges értékelések (tanulók tájékoztató füzetében)

9.6.3. Tanmenet formajavaslat

Tananyag = tartalom (helyi tanterv minimális tananyag)

- témánként –

- mennyiségi csökkentés
- egyszerűsítés
- új területek bevezetése

Tevékenységek, munkaformák

- szóbeli, írásbeli
- differenciált munkaformák
(egyéni, páros, csoport, frontális)

Követelmény

Helyi tanterv – minimális követelmény ismeretek, képességek.

Módszerek, eljárások, eszközök

- differenciálásra alkalmas
- egyéni foglalkozás
- differenciált házi feladatok anyaga
- értékelés, számonkérés, felmérés formái
- folyamatos gyakorlás
- speciális módszerek, eljárások
- (gyógypedagógus javaslata)
- önellenőrzésre, önálló tanuláshoz tanulói eszközök használata
- változatosság, manipuláció

Fejlődés mértéke

- diagnosztikus felmérés eredményei

- formatív értékelés

Feladatok a következő fejlesztési szakaszra (félévre)

9.6.4. Egyéni fejlesztési tervek

Pedagógiai program – módosított helyi tanterv – irányelvek – tanmenet figyelembevételével =
TÁJÉKOZÓDÓ MÉRÉSEK (diagnosztikus felmérések)

Egyéni (sajátos) nevelési szükséglet felismerése:

- megfigyelések
- év eleji felmérések
- Szakértői Bizottság szakvélemény javaslatai; mentesítés minősítés alól ;
- helyi gyógypedagógus megfigyelése, javaslatai
- szülő véleménye (igénye)

A fejlesztendő képességek,

A hiányzó - tartós - ismeretek kiemelése (továbbhaladáshoz szükséges minimális követelmények alapján – témakörönként - = FELADATOK KIJELÖLÉSE

A folyamatos (rendszeres) gyakorlás terve

Önellenőrzéshez használt tanulói eszközök használatának biztosítása.

TEVÉKENYSÉGEK, MÓDSZEREK, ESZKÖZÖK

Félévente: fejlődés megállapítása (- önmagához képest- pozitívumok kiemelése- további feladatok megjelölése)

- **pedagógus munkájának** (módszer, eszközök) **felülvizsgálata** = önértékelés

Fejlesztésben résztvevő pedagógusok konzultációja, vélemények kicserélése,

Javaslatok

9.6.5. Rehabilitációs foglalkozások fejlesztési programja

A foglalkozások célja – helye – ideje az integrációs oktatás-nevelésben

- A gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban résztvevő nevelési-oktatási intézményben az SNI tanulók részére a kötelező tanórai foglalkozásokon túl kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni.
- A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges.
- Időkeret: az évfolyamra meghatározott heti tanítási óra 15%-a.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység céljai és feladatai

- Az értelmi, a beszéd – és egyéb fogyatékból, az autizmusból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében.
- A különféle funkciók egyensúlyának kialakítása
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és /vagy kiscsoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia (helyi gyógypedagógus: tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos) (Pedagógiai Szakszolgálat gyógypedagógusai: logopédusok, mozgásterapeuta, autizmus-szakértő)

Dokumentáció:

- A rehabilitációs foglalkozásokat központilag kiadott egyéni fejlődési lapon kell dokumentálni.
- A tanulók személyi anyagának, kontrollvizsgálatának figyelemmel kísérése (osztályfőnök + gyógypedagógus feladata).
- A tanuló fejlődésének rögzítése negyedévente – szöveges értékeléssel – önmagához képest fejlődött-e?

A fejlesztés tartalma

a./ A foglalkozások alapelvei:

- Biztosítani kell, hogy az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez.
- A fejlesztés a képességeikéhez adekvát legyen – támaszkodva az ép funkciókra, elkerülve a túlterhelést.
- A fejlesztő tevékenységet meghatározza:
 - a fogyatékból típusa, súlyossága
 - a fogyatékból kialakulásának ideje
 - az SNI tanulók életkora, pszichés és egészségi állapota; képességei, kialakult készségei; kognitív funkciói, meglévő ismeretei.
 - a társadalmi integráció kívánalmai, lehetséges egyéni életút, továbbtanulás, pályaválasztás, életút
- Sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása (alkalmazkodás az SNI típusához, elmaradás súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz)

- Gyógypedagógiai, specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazása
- A feladatok megválasztása: a fejlesztendő alapfunkció függvényében, a feladatok nehézségi foka, ütemezése pedig a kiinduló állapotnak megfelelően történik.

b./ A foglalkozások feltételei:

- A Szakértői és Rehabilitációs Bizottság részletes szakvéleményének, diagnózisának értelmezése.
- Együttműködés a többi pedagógussal (osztályfőnökkel, szaktanárral) véleményük, tapasztalataik, észrevételeik figyelembe vétele.
- A szakvéleményben javasolt pszichés képességek fejlesztéséhez terápiák, fejlesztő programok összeállítása, eszközök vásárlása, készítése.
- Egyéni fejlesztési tervek készítése (negyedévente)
- Külön fejlesztő szoba (fejlesztéshez használt eszközök, játékok, számítógép beépítése – CD- fejlesztő terápiák).

c./ Általános alapelvek (a nevelés terén):

- Szeretet, megbecsülés, motiváció, hitelesség, példamutatás, bizalom, türelem, megértés, adekvát elvárások, következetesség, demokrácia.
- Általános alapelvek (az oktatás terén):
- Komplexitás, szakszerűség, rendszeresség, fokozatosság, életkori sajátosságok figyelembevétele, szemléletesség, aktivitás, egymásra épülő fejlesztés, életszerűség.

d./ Sajátos alapelvek (a nevelés terén)

- Egyéni bánásmód, alkalmazkodás
- Személyiségek különbségeinek figyelembevétele
- Játékosság, örömpedagógia
- Sikerélmény biztosítása
- Empátia, tolerancia
- Pozitívumokra való építés

Sajátos alapelvek (az oktatásban)

- Pontos, sokoldalú megismerésre épülő fejlesztés
- Kis lépések elve
- Cselekvés, érzékszervi megismerés dominanciája
- Hosszabb rögzítési intervallum alkalmazása
- Egyénre szabott terhelés és értékelés
- Sokeszközű differenciálás

e./ Módszerek

- Dicséret szerepe
- Játék, mozgás
- Felszabadult, derűs légkör
- Többirányú ráhatás, rávezetés indirekt megközelítés, részfunkciók megerősítése,
- Önismeret, énkép kialakítása
- Tanulást segítő módszerek
- Manipulációs tevékenységek

„ Ha egyenlő tanulási lehetőséget akarunk biztosítani a tanulók számára, akkor különbözőképpen kell tanítanunk”

(J.Hansen)

9.6.6. Fejlesztő programok

a. Mozdásfejlesztés programja

- Testtudat, testséma
- Nagymozgások
- Térérzékelés, téri orientáció
- Figyelem, gondolkodás és emlékezet
- A mozgás időbelisége, ritmikája
- Az erő, a mozgás dinamikája
- Mozdás-szimbólika, a kifejező mozgás

b. Írástanulási zavarral küzdő tanulók fejlesztése

Grafomotorikus hibák megelőzése:

- ceruzafogás, testtartás
- ujjgyakorlatok
- írás-előkészítés
- íráselem vagy betű vázolása

Mozdásfejlesztés:

- nagymozgások
- egyensúlygyakorlatok
- finommotorika fejlesztése
- szem-kéz, szem-láb koordinációs fejlesztése
- A testséma ismeret fejlesztése:
- testrészek ismerete
- testfogalom

c. Érzékelés fejlesztése

- Látási (vizuális) percepció fejlesztése
- Alaplátás, formaállandóság fejlesztése
- Tapintásos észlelés fejlesztése
- Mozgásos észlelés fejlesztése
- Térészlelés, a térbeli tájékozódás fejlesztése
- A hallási (auditív) észlelés fejlesztése
- A különféle észlelési területek együttes fejlesztése

d. Íráshibák javítása

- Grafomotoros hibák
- Olvasásban is elkövetett hibák
- Lassú írás

e. Olvasás írászavarok korrekciója

(Különösen az iskolakezdés időszakában)

Látási (vizuális) észlelés területei

Auditív észlelés területei

Mozgásészlelés területei

Emlékezet területei

- verbális (szóbeli) emlékezet

- vizuális (képi) emlékezet

Verbális területek

- artikuláció

- szókincs

- fogalmi gondolkodás

- összefüggések megfogalmazása

Folyamatos olvasás fejlesztése, olvasógyakorlatok, olvasó játékok

f. Számfogalom előkészítésének kialakítása

- A pedagógiai diagnózis – szempontok
- A természetes szám fogalmának kialakítása
- Számfogalom erősítése, kialakítása
- A fejlesztés várható eredményei
- A műveletfogalom kialakítása

Sérülés specifikumokhoz igazodó terápiák, rehabilitációs lehetőségek, eszközök

- Ez volnék én (testséma fejlesztéshez)
- Meixner Ildikó: - A dyslexia prevenció, redukáció módszere
- Én is tudok olvasni I-II.
- Játékház tankönyvcsalád (Meixner program alapján)
- Írd füllel (helyesírás fejlesztés)
- Fülhegyező
- CD: manósorozat
- Mondd ki! Írd le! (Komplex anyanyelvi fejlesztés)
- Szövegértés (feladatlapok)
- Nebuló I-II-III. (Képességfejlesztő feladatgyűjtemény)

- Betűről-betűre (betűdifferenciálások: hét füzet)
- Lexi, Lexi iskolás lesz, Lexi betűországban
- Kép – és szöveggyűjtemény számolni tanuló gyerekeknek I-II.
- Számolás 1-2. (tanulási részképességeket fejlesztő feladatgyűjtemény)
- Dyscalculiáról pedagógusoknak
- Mit gondolsz? (I-II-III.) : Figyelem-, emlékezet -, gondolkodás és beszédfejlesztő játék)
- Szabó Borbála: Mozdulj rá!
- Vannay Aladárné Gondolkodj és írd!
- Logico sorozat

A foglalkozás felépítése (Általános menet)

- 10 perces nagymozgás
 - 2-3 iránygyakorlat (2-3 perc)
 - Testséma fejlesztés, téri tájékozódás (5-6 perc)
 - Percepció fejlesztés (15-20 perc)- vizuális, auditív, verbális fejlesztés
 - Finommozgás fejlesztése
 - Fejlesztő játék (5-7 perc)
- Betű, szótagsor vagy szósor olvasása időre
- Írás diktálás után szómagyarázattal
- Nyelvhelyességi, nyelvtani gyakorlás – szókincs bővítés
- Összefüggő szöveg olvasása
- Didaktikai játék (memóriajáték, dominó, szólottó, társasjáték, kártya, barkóba)

9.6.7. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

Az alkalmazkodási nehézségek megjelölésére több kifejezés szolgál. Használatos a beilleszkedési zavar, a magatartási rendellenesség, a nehezen nevelhetőség, a feltűnő viselkedés, az elégtelen alkalmazkodás, az érzelmi zavar, a nevelési nehézség és hasonló elnevezés. E fogalommal jelölik mindazokat a gyerekeket, akik nem alkalmazkodnak az iskolai szabályokhoz, vétenek ellenük, illetve kivonják magukat hatásuk alól. Magatartásukkal zavarják a pedagógust és társaikat. Ide tartoznak azok is, akiknek magatartási stílusa közli negatív beállítódásukat az őket körülvevő iskolai környezettel szemben.

A pedagógiai munka első lépése, hogy felismerjük a már kialakult zavarokat és megkeressük ezek kiváltó okát, mely általában személyiségfejlődési zavarokat okoz. Kiemelkedő fontosságú a megfelelő magatartásmódok kialakításában, illetve a magatartási problémák kezelésében a pedagógusok személyes hatása, személyiségük közvetlen befolyása és az a viszony, amelyet a tanulókkal kialakítanak.

A problematikus vagy nehezen nevelhető gyermekek magatartása jelentősen eltér az adott korban megkívánható normáktól, ezért az általánosan használt pedagógiai módszerekkel

nem lehet náluk eredményt elérni; ugyanakkor azonban még nem igényelnek különleges ellátást, fejlesztő foglalkozást.

A nehezen kezelhető, szociálisan inadaptív gyerek nem azonos a rosszul nevelt gyerekkel.

Leggyakoribb ismertetőjegyei:

- a gyermek nem felel meg a vele szemben támasztott nevelési és oktatási követelményeknek,
- passzív vagy aktív módon ellenáll a nevelői hatásoknak,
- nehezen tud alkalmazkodni, és a közösségbe beilleszkedni,
- testi és pszichés tünetek,
- személyiségzavarokkal küzd (idegesség, figyelmetlenség, alvási és beszédzavarok, hibás automatizmusok –pislogás, grimaszolás, étvágytalanság, hisztérikus görcsök, stb.).

A nehezen kezelhető tanulók egy részét rossz társaság felé terelheti az, hogy a családi vagy iskolai közösségben nem találják meg a helyüket, magányosan vagy szerepet (bohóc, bűnbak) játszva élnek.

A beilleszkedési zavarral, magatartási rendellenességgel küzdő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek a következők:

- tanórán kívüli tevékenységek során minden egyes tanuló magatartásának, viselkedésének figyelemmel kísérése,
- a tanuló a beilleszkedési zavarának, tanulási nehézségének, magatartási rendellenességének észlelésekor helyzetfelismerés és helyzetértékelés,
- a beilleszkedési zavar, tanulási nehézség, magatartási rendellenesség, a magatartási zavar okainak feltárása, a nevelési tanácsadó segítségének kérése,
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók részére a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy a nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján egyéni fejlesztési terv kidolgozása, egyéni fejlesztő foglalkozások megszervezése és lebonyolítása a nevelési tanácsadó segítségével,
- kapcsolatteremtés és folyamatos kapcsolattartás a szüleikkel, illetve gondviselőikkel, a tanulóval foglalkozó szakemberekkel,
- folyamatos konzultáció az osztályban tanító pedagógusokkal és a gyermekvédelmi felelőssel,
- a tanítási órákon differenciált foglalkozás kialakítása, differenciált eljárások alkalmazása,

- törekvés arra, hogy a tanuló minél több sikerélményhez jusson a tanórákon és a tanórákon kívül.

Az óvoda és iskola közötti átmenet problémáinak sikeres megoldása rendkívül fontos eleme pedagógiai munkánknak.

Célunk: az óvoda és iskola közötti átmenet megkönnyítése a gyermek, szülő és nevelő számára egyaránt.

Ennek érdekében:

- szoros kapcsolat kialakítása a helyi óvodákkal, nevelési tanácsadóval, gyermekjóléti szolgálattal.
- módszereiben, igazodjon a nevelő a tanulók egyéni képességeihez.
- felzárkóztató órák szervezésével segítjük a lassabban haladókat
- napközi otthon, tanulószoba biztosítása
- nevelők és tanulók jó személyes kapcsolatának kialakítása
- családlátogatások, nevelési gondok megoldásának segítése
- magatartásból fakadó beilleszkedési nehézség esetén felvesszük a kapcsolatot a szülői házzal, s közösen próbáljuk a magatartászavar okát felfedni. Szükség esetén szakember segítségét is kérjük.

A tanulási kudarcnak kitett tanulókat az okok feltárása után a megfelelő módszerek alkalmazásával lehet képessé tenni az eredményes tanulásra.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program, az iskolába lépéskor vagy a nevelési-oktatási folyamat bármelyik szakaszában, a tanulási zavarra utaló tüneteket észlelésétől kezdődően szükséges teendőket jelenti.

Cél:

- Csökkenjen az évismétlők száma
- A tanulási nehézségek feltárása és szakszerű ellátása, illetve lehetőség szerinti megszüntetése.
- Az gimnáziumba, szakközépiskolában továbbtanuló halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arányának növelése.

A tanulási kudarcnak kitett tanulókat az okok feltárása után a megfelelő módszerek alkalmazásával lehet képessé tenni az eredményes tanulásra.

Feladataink:

- A kudarc okainak feltárása, megbeszélése a szülővel,
- Megfelelő motiváció.
- Tanulási módszerek ajánlása, a tanulás tanítása,

- Egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése.
- Egyéni foglalkozások, felzárkóztató foglalkozások,
- Iskolai könyvtár, az iskola eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- A továbbtanulás irányítása.
- A tanulási zavar észlelésekor a pedagógus az igazgatónál kezdeményezi, hogy keresse meg a szakértői és rehabilitációs bizottságot a tanulási nehézség megállapítása céljából.
- A tanulási nehézség megállapítása esetén egyéni fejlesztési terv kidolgozása a nevelési tanácsadóval együttműködve a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak alapján.
- A tanuló mentesítése az értékelés és minősítés alól a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint.
- Tervszerű egyéni fejlesztés.
- A tanuló fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése, a tanuló fejlődésének negyedévenkénti részletes értékelése.
- A folyamatos figyelemmel kísérés ideje alatt a pedagógus legalább havonta egyszer ismerteti a szülővel megállapításait, és segítséget nyújt az otthoni neveléshez. A folyamatos figyelemmel kísérés végén a részletes értékelést a pedagógus átadja a szakértői és rehabilitációs bizottságnak.
- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése.
- Részképesség fejlesztő programok

9.6.8. A kiemelten tehetséges tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A képesség valamely tevékenységre, teljesítményre való testi-lelki adottság, alkalmasság, amely egyszerű képességekből, készségekből, rutinokból és ismeretekből szerveződő pszichikus rendszer.

(Egyszerű képességek: meghatározott öröklött adottságok alapján elsajátított készségek, rutinok és ismeretek szerveződése).

Tehetség az egyénnek az a vele született, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képessége, amelynek birtokában az emberi tevékenység egy bizonyos területén az átlagosat messze meghaladó teljesítményeket tud létrehozni.

A tehetség jellemezői: átlagosnál magasabb intelligencia, magas fokú kreativitás, fejlett következtetési képesség, önálló útkeresés, szorgalom és kitartás, kíváncsiság, érdeklődés, előítéletektől való mentesség, bizonytalanság tolerálása, felügyelet elvetése, becsvágy, kockázatvállalás, divergens gondolkodás, folyamatos kommunikáció.

A tehetség felismerése általában nem egyszerű feladat. A tehetség kibontakozását serkenti: a megfelelő légkör megteremtése, a motiváció, a tanár ösztönzi attitűdje, a bizalom, a megfelelő szervezeti strukturáltság, a játékoság, az értékelés késleltetése.

Gátolja: az érdektelenség, a kreativitás lebecsülése, a túlzott fegyelem, a teljesítménykényszer.

Az egy osztályba kerülő tanulók csak életkorban állnak közel egymáshoz, ezen kívül különböznek adottságaikban, fejlettségükben, képességeikben, tudásukban, felkészültségükben, azaz fejlettségi mutatóikban. Ennek elismerése azzal a pedagógiai konzekvenciával jár, hogy a tanulók adottságai alapján kifejleszthető képességei is széles skálán helyezkednek el, léteznek intellektuális, művészeti, manuális, szociális, mozgásos, szervezői stb. képességek. A sokféle képesség azonban egy közös vonással rendelkezik: a tanuló önnön tevékenységének folyamatában fejlődik. A képességek sokrétű tartománya a tanulást is magában foglaló, de annál tágabb, szélesebb és sokrétű tevékenységrendszer kialakítását követeli meg.

A képességfejlesztés, a tehetség felismerése és gondozása az iskolai nevelő-oktató munkában kiemelkedő jelentőségű feladat. Az optimális képességfejlesztés feladatának megvalósítása a tanulók pedagógiaiilag is indokolható érdeklődésének, igényeinek és képességeinek megfelelő tevékenységrendszer kialakítását jelenti.

Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos tényező, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményekhez.

Diákjaink mind egzisztenciálisan, mind képességeiket tekintve heterogén közösséget alkotnak. Fontosnak ítéljük az esélyegyenlőség biztosítását, így lehetőséget teremtünk mindenki számára képességeinek kibontakoztatására.

A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos legfőbb pedagógiai feladatunk a tehetséggondozás és képességfejlesztés.

A képességfejlesztés, tehetséggondozás módszerei:

- egyéni képességekhez igazodó, differenciált tanulásszervezés,
- csoportbontás (nívócsoportos oktatás),
- szakkörök, sportkörök szervezése,
- iskolai és iskolán kívüli tanulmányi, művészeti, kulturális és sport versenyek, ezekre a tanulók felkészítése,

- egyéni pályázatok,
- egyéni foglalkozások szervezése, egyéni fejlesztés
- szabadidős foglalkozások (túra, színház, mozi, múzeum)
- iskolai könyvtár
- továbbtanulás segítése.

Tanórai tevékenységek:

- mennyiségi és minőségi differenciálás feladatokkal, problémákkal,
- kiselőadások tartása, egy-egy kiemelkedő személyiség életútjának tanulmányozása, beszámoló készítése,
- a tananyag dúsítása horizontálisan és vertikálisan, egyéni haladási ütem biztosítása, gyorsítás,
- differenciált házi feladatok nyújtása.

Iskolánk 2016-tól tehetségpontként működik

9.7. A tanulóknak az iskolai döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának helyi rendje

A tanulók részvételi jogaikat az iskolai döntési folyamatban közvetlenül, illetve képviselőik útján gyakorolják.

Iskolagyűlés

A részvételi jog közvetlen gyakorlásának a fóruma az iskolagyűlés, ami a szokásos reggeli áhítaton valósul meg. Az igazgató az iskolagyűlésen tájékoztatja a tanulókat tanév feladatairól és helyi rendjéről, az iskolai munkaterv tanulókat érintő kérdéseiről. A tanuló az iskolagyűlésen véleményt nyilváníthat és javaslattal élhet az iskola működését és a tanulókat érintő bármely kérdéssel kapcsolatban.

A tanulók képviselőtére jogosult diákönkormányzat véleményét az iskola kikéri minden olyan kérdésben, amely a tanulók nagyobb közösségét érinti. Különösen:

- a jogszabályokban meghatározott ügyekben,
- a pedagógia program, a szervezeti és működési szabályzat, a házirend elfogadásakor és módosításakor,
- az iskolai munkaterv elkészítésekor,
- a tanulóval szemben indított fegyelmi eljárás során.

9.8. A szülő, tanuló, pedagógus és a partnerei együttműködésének formái

9.8.1. A szülő és a pedagógus együttműködésének formái

- Szülői értekezletek.
- Fogadóórák.
- Nyílt napok, nyílt órák és foglalkozások.
- Családlátogatások
- Rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról, szorgalmáról, személyiségének fejlődéséről
- A képesség-kibontakoztató felkészítésben részt vevő tanulók árnyalt, szöveges értékelése negyedévente a szüleikkel közösen.
- Közös rendezvények
- Előadások a szülők részére
- Továbbtanulási, iskolaválasztási tájékoztatók, tanácsadás

9.8.2. A pedagógus és a tanuló együttműködésének formái

A pedagógusok és az iskola tanulói közötti viszony elsődlegesen törvényileg meghatározott, hivatalos – a nevelő szakmai és emberi irányítói felelősségét feltételező, aszimmetrikus – munkakapcsolat. E nemzedékeket összekötő együttműködés keretei között valósul meg a kultúra intézményes továbbörökítése, a tudományok korszerű eredményeinek közvetítése, s emellett fontos szerep hárul rá a társadalmi együttélés erkölcsi értékeinek és normáinak kialakításában, valamint az állampolgári, közéleti készségek élményszerű gyakorlásában is. Ez a kapcsolat – folytatva és kiegészítve a meghatározó családi indítást – a testileg és lelkileg egészséges, mérlegelő gondolkodásra és életvezetésre képes, eredményes munkára és személyes boldogságra készülő, problémáikkal megküzdő fiatalok személyiségének kibontakozását szolgálja.

A kapcsolat a nevelő és a tanuló között legtöbbször az osztály vagy kisebb csoportok keretei között hivatalos formában valósul meg, de számos alkalommal bármelyik fél kezdeményezésére közvetlenebb személyes jelleget ölthet, és esetenként emberileg is elmélyülhet. A személyes kapcsolat, az egyéni beszélgetés fontos módszere nevelői eszköztárunknak, az értékek közvetítésének, valamint a problémák kezelésének egyaránt. A tanításon kívüli találkozás lehetőségei a közös tevékenységek: szakkör, diákönkormányzat, kirándulás, tábor, szabadidős foglalkozások stb. Személyes beszélgetések során a tanulók és a nevelők érdekeinek, emberi méltóságának, személyiségi jogainak egyidejű védelme és összeegyeztetése az adott pedagógus személyes felelőssége.

9.8.3. További partneri kapcsolatok

- a fenntartóval
- a MEE Nevelési és Oktatási Osztályával
- EPSZTI-vel (Evangélikus Pedagógiai Intézet)
- a gyülekezet elnökségével és a presbitériummal
- városi, megyei önkormányzattal és általános iskolákkal
- a közoktatási intézményekkel
- a gyermekek egészségügyi ellátásáról gondoskodó társintézményekkel
- a gyermek- és ifjúságvédelmi hatóságokkal
- a nevelési tanácsadó szolgálattal
- a családsegítő központtal
- oktatás irányítási intézményekkel (OH, POK, TANKERÜLET)

9.9. A tanulmányok alatti vizsgák szabályai tanulmányok alatti vizsga követelményei, részei, az értékelés szabályai

9.9.1. Értelmező rendelkezések

- Tanulmányok alatti vizsga:* az osztályozó vizsga, különbözeti vizsga, a javító vizsga és a pótló vizsga.
- Osztályozó vizsga:* a tanulmányok alatti vizsga egyik módja, amelynek célja a tanuló tudásszintjéről való tájékozódás, a tanulmányi követelmények teljesítésének minősítése osztályzattal.
- Javító vizsga:* tanév végén utólagosan letehető vizsga azokból a tantárgyakból, amelyekből a tanuló tudását elégtelennel minősítették, vagy az osztályozó vizsgán a tudását részére felróható szabálytalanság vagy ok miatt nem tudták minősíteni.
- Pótló vizsga:* az vizsga, amelyet a tanuló akkor tehet le, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkészik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.

9.9.2. A tanulmányok alatti vizsga vizsgabizottsága

- Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Amennyiben a nevelési-oktatási intézményben foglalkoztatottak végzettsége, szakképzettsége alapján erre lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.

- f) Tanulmányok alatti vizsgabizottság elnökét és tagjait az igazgató a vizsga időpontja előtt legalább 1 hónappal írásban bízta meg. Az írásbeli megbízás tartalmazza: a vizsga helyszínét, időpontját, a megbízás időtartamát, az elvégzendő feladatokat, legfontosabb teendők meghatározását, a vizsgáztató felelősségére való utalást.
- g) Az írásbeli feladatok javítására - vizsgatárgyanként –alsó tagozatos vizsgáztatása esetén tanítót, felső tagozatos tanuló vizsgáztatása esetén szaktanárt, a szóbeli vizsgáztatásra - vizsgatárgyanként - kérdező pedagógust (a továbbiakban együtt: vizsgáztató tanár) kell kijelölni. Vizsgáztató tanár az lehet, aki az Nkt. 3. mellékletében meghatározottak alapján a vizsgatárgyat az általános iskolában taníthatja. A vizsgáztató pedagógus feladatait - ha az igazgató eltérően nem rendelkezik - azonos személy látja el.
- h) A vizsgabizottsági tagok a vizsgaelnök irányításával végzik a feladataikat. Részt vesznek a vizsga lebonyolításában, az osztályzatok kialakításában, ellátják a vizsgához kapcsolódó ügyviteli és adminisztrációs feladatokat.
- i) Az írásbeli vizsga során a vizsgáztató tanárok ellátják a vizsga felügyeletével összefüggő feladatokat:
 - jogszabály szerint kialakítják a vizsgázók ülésrendjét,
 - ismertetik a vizsgafeladatokat, a feladatok megoldásához rendelkezésre álló időt, felhasználható segédeszközöket,
 - ellenőrzik, hogy a vizsgázó feltüntette-e az átvett feladatlapon a nevét, a vizsganap keltét, a tantárgy megnevezését,
 - gondoskodnak a vizsga rendjének megtartásáról, jogszabály szerint kezelik a szabálytalanságokat.
- j) A vizsgáztató pedagógus a vizsgázók feladatlapjait haladéktalanul kijavítja és értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat.

9.9.3. Jelentkezés a tanulmányok alatti vizsgára

- k) Az iskola a tanév helyi rendjében közzéteszi a tanulmányok alatti vizsgák tervezett időpontját.
- l) A tanuló osztályozó vizsgára a vizsga tervezett időpontja előtt 15 nappal írásban jelentkezhet. A jelentkezés tartalmazza a vizsgatantárgy megjelölését. Nem kell jelentkeznie annak a tanulónak, akit osztályozóvizsgára köteleztek.
- m) Javítóvizsgára a tanuló a bizonyítvány kézhezvételét követő 15 napon belül írásban jelentkezhet.
- n) A tanulmányok alatti vizsgára a jelentkezést az iskola igazgatójához kell benyújtani. A jelentkezési határidő elmulasztása esetén igazolási kérelmet a jelentkezési határidő utolsó napjától számított nyolc napon belül lehet előterjeszteni. Az igazolási kérelem benyújtási határideje jogvesztő.
- o) A vizsgára való jelentkezés elfogadásáról az igazgató dönt. A jelentkezés elutasításáról - a döntés indokának megjelölésével - az igazgató határozatot hoz. Az elfogadott jelentkezést - ha jogszabály másként nem rendelkezik - visszavonni, illetve megváltoztatni nem lehet.

9.9.4. A tanulmányok alatti vizsga előkészítésének feladatai

- p) A jelentkezési határidő lejártát követően az igazgató gondoskodik a vizsgára jelentkezők összesítéséről. Az összesítés tartalmazza:
- vizsga fajtánként a vizsgára jelentkezőket,
 - a jelentkezők évfolyamát,
 - a vizsga tantárgyait és a vizsgarészeket,
- q) A jelentkezések összesítése alapján az igazgató elkészíti a vizsgaprogramot, amely tartalmazza:
- a vizsga tantárgyait és a vizsgarészeket,
 - a vizsgatevékenységeket, azok sorrendjét és időpontját,
 - a vizsgáztatás menetét (a vizsgázók beosztását).
- r) Az igazgató a vizsga megkezdése előtt 15 nappal írásban tájékoztatja vizsgázókat a vizsga helyszínéről, mikor kell a vizsgán megjelenni, az egyéni vizsgaprogramról, a vizsgához szükséges felszerelésekről, eszközökről.
- s) Az igazgató a vizsgakövetelmények alapján elkészítteti és jóváhagyja az írásbeli vizsga feladatlapjait, a javítási és értékelési útmutatót, a szóbeli tételeket, a gyakorlati vizsga feladatait.
- t) Az igazgató gondoskodik a jóváhagyott feladatlapok, tételsorok és feladatok a vizsga napjára a vizsgázók részére rendelkezésre álljon.
- u) A vizsga, illetve a vizsgatevékenységek helyszínét az igazgató úgy jelöli ki, hogy a körülmények, feltételek:
- segítsék a vizsgázó munkáját, tudásának megfelelő maximális eredmény elérését,
 - tegyék lehetővé a vizsgabizottság számára a vizsga objektív, a szakmai és a mérés-értékelési szempontoknak is megfelelő lebonyolítását és értékelését,
 - biztosítsák a vizsga jogszerűségét, tisztaságát és hitelességét.

9.9.5. Tanulmányok alatti vizsga részei

A tantárgy neve	A vizsga részei	
Magyar nyelv és irodalom	írásbeli	szóbeli
Történelem	írásbeli	szóbeli
Állampolgári ismeretek	írásbeli	szóbeli
Hon és népismeret	írásbeli	szóbeli
Matematika	írásbeli	-
Élő idegen nyelv	írásbeli	szóbeli
Fizika	írásbeli	-
Kémia	írásbeli	-
Biológia	írásbeli	-
Földrajz	írásbeli	-
Ének-zene	írásbeli	szóbeli

Dráma és színház	írásbeli	szóbeli
Vizuális kultúra	írásbeli	gyakorlati
Informatika	gyakorlati	-
Digitális kultúra	gyakorlati	-
Testnevelés	gyakorlati	-
Környezetismeret/Természetismeret	írásbeli	szóbeli
Természettudomány	írásbeli	szóbeli
Hittan	írásbeli	szóbeli
Technika	írásbeli	gyakorlati
Technika és tervezés	írásbeli	gyakorlati

9.9.6. Az értékelés szabályai

- v) A tanulmányok alatti vizsga egyes vizsgatárgyaiból a vizsgázó teljesítményét, ha a vizsga
- írásbeli és szóbeli részből áll, akkor 1-100-ig,
 - írásbeli és gyakorlati részből áll, akkor 1-100-ig,
 - csak írásbeli részből áll, akkor 1-50-ig,
 - csak szóbeli részből áll, akkor 1-50-ig,
 - csak gyakorlati részből áll 1-51-ig terjedő pontskálán kell értékelni.
- w) A vizsgázó teljesítményét a pontszámok százalékban és osztályzatban történő kifejezésével minősíteni kell. A teljesítmény százalékban történő kifejezésekor a számítást csak az egész szám megállapításáig lehet elvégezni, tizedesjegy nem állapítható meg. Ha a vizsgatárgy vizsgája több vizsgarészből áll, a vizsgázónak minden vizsgarészből legalább tíz százalékot kell teljesítenie ahhoz, hogy a vizsgatárgyból a teljesített százalékérték alapján a c) pontban meghatározottak szerint legalább elégséges osztályzatot kaphasson.
- x) Tanulmányok alatti vizsga esetén az elérhető pontszámok százalékos teljesítésének osztályzatban történő kifejezése a következő:
- 90-100% elérése esetén jeles (5),
 - 76-89% elérése esetén jó (4),
 - 56-75% elérése esetén közepes (3),
 - 36-55% elérése esetén elégséges (2),
 - 0-35% elérése esetén elégtelen (1).

A tantárgyankénti vizsgakövetelményeket a pedagógiai program 2. számú melléklete tartalmazza.

9.10.A felvétel és az átvétel szabályai

Átvétel más intézményből

Az iskola a tanulót különbözeti vizsgálattal veszi át, ha az átadó iskolában más tantárgyi rendszerben, illetve más követelményrendszer szerint tanult. Ha a tanuló a különbözeti vizsgálata sikertelen, akkor évfolyamismétléssel folytathatja tanulmányait.

A különbözeti vizsga tárgyai az adott évfolyamra a helyi tantervben meghatározott tantárgyak. A különbözeti vizsga akkor sikeres, ha a tanuló minden tantárgyból teljesítette a továbbhaladás feltételeiben meghatározott követelményeket.

A tanuló átvételéről az igazgató az érdekelt évfolyam létszámát és az osztályfőnök véleményét is figyelembe véve dönt.

A felvételnél a tanulmányi eredményt, magatartást, a hitoktatásban való korábbi részvételt, a gyermek és családja életkörülményeit, együttműködési hajlandóságát mérlegeljük.

Elsősök felvétele

A beiskolázást az igazgató a fenntartóval egyeztetve végzi. A felvételt nem kötjük körzethatárhoz. A tanuló felvételéről az igazgató dönt.

Az elutasító döntés ellen a fenntartónál lehet fellebbezni, melyet az iskola igazgatójához kell benyújtani az elutasítást követő 8 napon belül.

A szülők írásbeli nyilatkozatban vállalják az iskola sajátos (egyházi) jellegéből adódó kötelezettségeket.

9.11. Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegélynyújtási ismeretek elsajátításának általános célja

Az iskola tanulói sajátítsák el az alapvető elsősegély – nyújtási ismereteket, legyenek képesek objektíven cselekedni, segítséget kérni, hívni, amikor erre szükség van.

Az elsősegélynyújtási ismeretek elsajátításának rövidtávú céljai

- A tanulók ismerjék fel az életveszélyt, a sürgős beavatkozás szükségességét.
- Szükséges esetben segítséget tudjanak kérni felnőttektől, pedagógusoktól, indokolt esetben tudjanak és merjenek mentőt hívni.

Az elsősegélynyújtási ismeretek elsajátításának középtávú céljai

- A tanulók ismerjék fel az életveszélyt, tudják annak elhárításának lehetőségeit.
- A tanulók szükség esetén merjenek és képesek legyenek határozottan szaksegítséget, mentőt hívni.
- A tanulók a mentők kiérkezésükig önállóan, utána akár velük együtt részt tudjanak venni a szakszerű ellátásban.

Az elsősegélynyújtási ismeretek elsajátításának megvalósítása

Az elsősegélynyújtási ismeretek beépülnek:

- az alsó tagozaton a környezetismeret, a technika és a testnevelés tantárgyak helyi tantervébe évfolyamonként évi 6 óra időkeretben,
- a felső tagozaton a természetismeret, a biológia, testnevelés helyi tantervébe és az osztályfőnöki órák tanmenetébe évi 8 óra időkeretben.

Az iskola tanévenként elsősegély – nyújtó szakkört szervez.

Az iskola az elsősegély-nyújtási ismeretek elsajátítása érdekében együttműködik az iskolaorvossal, a védőnővel és a pápai mentőszolgálattal.

9.12. Speciális programok, iskolai innovációk

9.12.1. Boldog iskolai program

Iskolánkban a Boldogságprogram kiemelt küldetését tartjuk szem előtt. A pozitív pszichológia eredményeire épített ötleteiket, módszertani segédleteiket nem csak a Boldogságóra keretein belül, hanem azon túl is felhasználjuk diákjaink boldogságra való képességeinek fejlesztésében.

A munkatervbe az éves feladatok és a felelősök szerepelnek és az intézményvezető vállalja ezek teljesülését.

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. Az egyes témakörök sorrendben:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömek élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

9.12.2. Ökoiskolai program

Iskolánk 2015-ben csatlakozott az országos Ökoiskola Hálózathoz. 2015-ben pályázat útján elnyertük az Ökoiskola címet, azóta a környezettudatos nevelés mindennapjaink része. A pályázati kiírás szerint a címet legalább háromévente pályázat útján meg kell újítanunk. A környezeti nevelési program a Magyarországi Ökoiskolák kritériumrendszere figyelembevételével készült. Tartalmazza azokat az elvárásokat, amelyek alapján az ökoiskolai program iskolánkban megvalósul. Az ökoiskolák célja, hogy az iskolai élet minden területén érvényesülnek a környezeti nevelés, a fenntarthatóság pedagógiájának alapelvei. A helyi értékek és gondok részét képezik az iskolai élet pedagógiai programjának. A környezeti nevelés célja a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése, a természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.

Az ökoiskolai program megvalósítása éves ökoiskolai munkaterv alapján történik, amely tartalmazza a feladatokat, a felelősöket és a határidőket.

10. HELYI TANTERV

10.1. Az iskola által választott kerettantervek megnevezése:

Kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára

valamint

Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára

Iskolánk helyi tantervében a kötelező tanítási órák keretében tanított tantárgyak tananyagai és követelményei teljes egészében megegyeznek az oktatási miniszter által kiadott kerettantervekben meghatározott tananyaggal és követelményekkel. Mivel a kerettantervek által előírt tananyagok a tantárgyak számára rendelkezésre álló időkeretnek csak a kilencven százalékát fedik le, a fennmaradó tíz százalékot iskolánk pedagógusai a kerettantervben szereplő tananyag, követelmények elmélyítésére, gyakorlásra, a tanulói képességek, a tantervben meghatározott kompetenciák fejlesztésére használják fel. A miniszter által kiadott kerettantervben meghatározott szabadon tervezhető órákat az óratervben plusz óráként jelöltük. Azzal a céllal emeltük meg az óraszámokat, hogy e tárgyakból a készségfejlesztésre, az ismeretek gyakorlására több idő jusson. Felhasználtunk még ezekből az órákból az angol nyelv tanítására, azokon az évfolyamokon, ahol ez a kerettanterv kötelezően nem írja elő.

Az iskolai egyes évfolyamain tanított tantárgyak, tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát a pedagógiai program 1. számú melléklete tartalmazza.

10.2. Az iskola óraterve

A pedagógiai program végén található

10.3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

- Az 1-4. évfolyamokon a tankönyv lehetőleg minél több ábrát, képet vagy egyéb illusztrációt tartalmazzon.
- A tankönyv ábra- és képanyaga adjon segítséget az előzetes ismeretek aktivizálásához, az információk rendszerezéséhez, jelenségek összehasonlításához, folyamatok, összefüggések, problémák megértéséhez, valamint a tanulók értékre neveléséhez. A képi elemek (térkép, grafikon, diagram, kép, ábra, egyéb vizuális jellegű illusztráció) lehetőleg közvetlenül kérdések vagy feladatok kapcsolódjanak.
- A tankönyv ábra- és képanyaga illusztrálja és/vagy új információval egészíti ki a szöveget. A tankönyv ábra- és képanyaga tartalmazzon rendszerezést, összehasonlítást, a folyamatok és problémák magyarázatát, az összefüggések bemutatását, a gondolkodásra késztetést.

- A tankönyv nyelvezete feleljen meg a tanulók átlagos fejlettségi szintjének.
- A tankönyvben szereplő szakszavak, szakkifejezések mennyisége és nehézségi szintje feleljen meg a helyi tantervnek, és az alkalmazni kívánt évfolyamokon tanulók életkorából következő fejlettségi szintnek.
- A fogalomrendszere, logikus struktúrában tartalmazza az egyes tananyagrészeket.
- A tankönyv kérdései és feladatai biztosítsanak megfelelő feltételeket a tanulási célokban meghatározott projektalapú, problémamegoldó, ismeretszerző és ismeretalkalmazási készségek és képességek differenciált fejlesztésére stb.
- Feleljenek meg a kompetenciaalapú oktatás követelményeinek, az iskola célrendszerének és helyi tantervének.
- Legyen tartós, több tanéven át használható.

A taneszközök kiválasztásának szempontjai

A taneszköz alapvető feladata a tanári képességek kiterjesztése, kiegészítése és nem a tanár helyettesítése. Kiválasztása tehát az oktatási folyamat tervezésének szerves része. A taneszköz kiválasztása a pontos tanítási célok, a tananyag és a feldolgozási módszer ismeretében történik. Tudnunk kell, milyen eszközök állnak rendelkezésre, milyen hatások várhatók az egyes taneszközök alkalmazásától, milyen kombinációban érdemes az adott eszközöket használni.

Az alábbi tényezők mérlegelésével dönthetünk a legnagyobb hatékonyságú eszköz kiválasztása mellett.

A taneszköz kiválasztás szempontjai:

- célkitűzés,
- tartalom,
- eredményesség, hatékonyság,
- emberi tényezők (a tanulók és a tanár jellemzői),
- szervezeti formák és módszerek (didaktikai szempont),
- gazdaságossági tényezők.

Egyik taneszköznek (hagyományos, audiovizuális, elektronikus, stb.) sincs kitüntetett szerepe az eredményes és hatékony tanítás-tanulás megvalósításában. Nem minden új taneszköz alkalmas minden célra, illetőleg egy célra több taneszköz is használható eltérő hatékonysággal.

A taneszközök kiválasztásának teljes szempontrendszere:

- Célkitűzés: a taneszköz feleljen meg a tanítási, oktatási céloknak és követelményeknek.
- Tartalom: a taneszköz illeszkedjen a tananyag tartalmához kapcsolódó információ jellegéhez.

- **Eredményesség:** a taneszköz segítse az eredményes kommunikációt, meg kell vizsgálni, hogy tanítási célokat és tartalmakat melyik taneszköz szolgálja leghatékonyabban.
- Figyelembe kell venni a tanulók életkori és egyéb sajátosságaiból adódó korlátokat. Fiatalabb korban például nagyobb szerepe van a vizualizációnak, gyakorlati tapasztalatoknak, míg később egyes témákban esetleg a szóbeli tartalommagyarázat is elég lehet. Továbbá az életkor szintén meghatározza a figyelem jellegét és tartósságát. Meg kell vizsgálni, hogy az adott taneszköz alkalmas-e a tanulók érdeklődésének felkeltésére, fenntartására, biztosítja-e a megfelelő motivációt.
- A taneszköz alkalmazása illeszkedjen a szervezeti formák és tanítási módszerekhez
- Gazdaságossági tényezők: az azonos szakmai hatékonyságú eszközök közül a kevésbé költségeset kell választani.

10.4. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

10.4.1. Az erkölcsi nevelés megvalósítása

Az erkölcsi nevelésünk alapja a keresztyén erkölcs. Hisszük és valljuk, hogy Jézus nélkül nincs erkölcs. Ennek teljesülése után törekszünk arra, hogy felkészítsük a tanulókat a társadalom rendjébe való beilleszkedésre, különös tekintettel az európai hagyományokra és kultúrára. Az erkölcsi nevelés a hittanórákon és a tanórákon kívüli iskolai életben valósul meg.

10.4.2. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés megvalósítása

A nemzeti öntudat, a hazafias nevelés feladata, hogy a tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

A nemzeti öntudat, a hazafias nevelés feladatainak megvalósítása kapcsolódik az egyes tantárgyak ismeretanyagához.

A tanulókat meg kell ismertetni lakóhelyük és környékének népi hagyományaival és életkorának megfelelő szinten az ország és a magyarság szimbólumaival, a nagy ünnepkörök egy-egy hagyományával és az éves ünnepkör legfontosabb állomásaival, nemzeti ünnepeinkkel. Az iskolai ünnepélyek előkészítése során minél több tanulót be kell vonni az érzelmi azonosulását segítő tevékenységekbe (népi hagyományok felelevenítése, eljátszása, ünnepi díszítések készítése, a tanterem feldíszítése). El kell érni, hogy 4. évfolyam végére minden tanuló tudja énekelni a Himnuszot. A nemzeti öntudattal egységben az evangélikus hagyományok megismerése is feladatunk: énekek, szokások és az Erős vár a mi Istenünk! köszönés.

10.4.3. Állampolgárságra, demokráciára nevelés megvalósítása

A demokratikus jogállam működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. A közügyekben való részvétel a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképeség és a vitakultúra fejlesztését kívánja. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Iskolánk közvetlen társadalmi környezetében is alapvetően megsérült a társadalmi mintaátadás, a szocializáció folyamata: a szülők mintáival a felnövő nemzedékek már nem nagyon tudnak boldogulni; az iskolának tehát egyre inkább segítenie kell a családokat gyermekeik szocializálásában.

Ez a megközelítés három alapvető pillérre építi az állampolgárságra, demokráciára nevelés iskolai gyakorlatát:

- A társadalomra vonatkozó alapvető ismeretek, fogalmak átadása.
- Különböző készségek (gondolkodási, kommunikációs, együttműködési készségek stb.) megalapozása és erősítése.
- Az aktív társadalmi részvétel megalapozása (a diákoktól csak akkor várható el, hogy cselekvő állampolgárokká váljanak, ha már az iskolában is – a diákönkormányzatban, a helyi társadalom szintjén – aktív résztvevői lehetnek a közéletnek).

A nevelő-oktató munka alapvető célja az, hogy kifejlessze a diákokban a készséget és a hajlandóságot, hogy életük további részében tudatosan, aktívan és kritikusan foglalkozzanak társadalmi kérdésekkel. Igazi értékét nem az mutatja, hogy a diákok mit sajátítanak el, mit tanulnak meg az iskolában, hanem az, hogy hogyan viselkednek majd a későbbiekben, amikor ismeretlen helyzetbe kerülnek.

Ebben az értelemben a következő tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba épülnek be az állampolgárságra, demokráciára nevelés megvalósítását szolgáló ismeretek és tevékenységek:

- Történelem;
- Hittan
- Magyar nyelv és irodalom

A nem tanórai keretek között folyó foglalkozások közül a minden közösségi tevékenység, valamint a **diákönkormányzat** szolgálhat állampolgárságra, demokráciára nevelés feladatai megvalósításának színteréül.

10.4.4. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésének megvalósítása

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező adottságainak, szellemi és gyakorlati készségeinek kifejezésre jutását és kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmei hiteles kifejezésére, empátiára és kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az elsajátított tudást és készségeket énképébe be tudja építeni, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatni kell abban, hogy érezze, alakítani tudja fejlődését, sorsát és életpályáját. A megalapozott önismeret hozzájárul a boldog, egészséges és kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése áthatja a pedagógiai folyamatok egészét. Iskolánkban tematizáljuk az alsó tagozaton a tanítói munkát, felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit, de témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretekben folyó egyéb iskolai foglalkozások, programok számára is.

A társas kultúra fejlesztés feladatai

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

Általános feladatok

- a) Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű fejlesztése.
- b) A közösség életét meghatározó szabályok, „törvények” megfogalmazása, azokhoz alkalmazkodás illetve módosításuk.

- A tanulók jogainak megismertetése, érvényesítése, kötelességeik betartásának ellenőrzése
 - A viselkedéskultúra fejlesztése, a társas együttélés szabályainak – rend, fegyelem, megfelelő szervezettség – gyakorlása
 - A szabályok betartásának illetve megszegésének következményei
- c) A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

A tanórai feladatok:

- az együttműködési készség, a kölcsönös felelősségvállalás fejlesztése,
- a kulturált érintkezés és kommunikáció gyakoroltatása,
- a konfliktuskezelési technikák megismertetése és gyakoroltatása,
- alapvető erkölcsi és demokratikus értékek, normák (igazmondás, becsületesség, megbízhatóság, segítőkészség, egymás elfogadása, szolidaritás, tolerancia stb.), megismertetése és tudatosítása.

A tanórán kívüli foglalkozások feladatai

A közösséggé szerveződést segítő szokások, hagyományok, alapvető erkölcsi normák kialakítása és továbbfejlesztése, a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi úton történő alakítása.

- Bizalmon és megbecsülésen alapuló pozitív tanuló-nevelő kapcsolat
- Egyéni, kiscsoportos és csoportos beszélgetések
- A társadalmi együttélés alapvető szabályainak megismertetése, közösségben való megtapasztaltatása, gyakoroltatása
- Konfliktushelyzetek, problémaszituációk megoldási lehetőségeinek megismertetése, a tapasztalatok különböző helyzetekben történő alkalmazása
- Gyermekek és felnőttek példaképek bemutatása, követésre ösztönzés
- Együttesség kellemes élmények biztosítása, hangulatos csoportlétkör megteremtése (mozi – és színházlátogatások, séta, kirándulás, klubdélután stb.)

- A közösség tagjainak együvé tartozását erősíti közös tevékenységek szervezése – pl.: az év ünnepeire – anyák napja, karácsony, farsang-készülődés.
- Baráti kapcsolatok kialakulásának támogatása, ösztönzése.
- Közös feladatok kis- és nagycsoportos végrehajtása közösen elkészített terv alapján, közös ellenőrzés, értékelés.
- Kommunikációs játékok, gyakorlatok végzése.
- A másokat toleráló magatartás, a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti együttérzés és segítőkészség fejlesztése.
- A felnőttek, idősek iránt érzett tisztelet felébresztése, a velük szembeni magatartás gyakoroltatása.
- Hazánkban és más országokban élő népcsoportok, népek értékeinek, hagyományainak, eredményeinek ismertetése, megbecsülése, tisztelete.

Önismeret fejlesztés feladata, hogy

- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert a tanuló;
- találja meg a helyét a családban, a társadalomban és a munka világában;
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatokra;

10.4.5. A családi életre nevelés feladatainak megvalósítása

Az iskola alapvető feladatai közé tartozik, hogy a legalapvetőbb emberi értékeket: humanizmus, empátia, szeretet, türelem, megértés, becsület, tisztesség, nyitottság, önbecsülés valamint a haza és az otthon szeretetét tanórán illetve tanórán kívüli foglalkozásokon közvetítse a diákok számára. A család szeretete, a családi életre nevelés kiemelkedő a gyerekek erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A pedagógusok feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a fiataloknak a felelős párkapcsolat kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről.

Az iskolába, mint másodlagos szocializációs környezetbe lépő első osztályos tanulók családi hátterét fel kell mérnie a tanítónak, mert ennek hiányában nem lehet a családi háttérrel, a tökéletes, erkölcsileg megfelelő családi életéről beszélni úgy, hogy a gyermeket lelkileg ne sértsük meg.

A fent említett területet az alsó- és felső tagozaton tanórán valamint tanórán kívüli foglalkozásokon (szakkör, ünnepély, kirándulás) egyaránt érinteni kell, mivel ez a téma a felnőtt életének egyik alappillére lesz. A tantervek külön óraszámot nem biztosítanak a téma feldolgozására, ezért mindig bele kell építeni az adott tanórába, a megfelelő témához kapcsolva.

Családi életre nevelés a tanórákon:

1. osztály:

- beilleszkedés időszakában meg kell ismerni a gyermekek szociális háttérét, mely kiindulópont lehet a tanító számára,
- szituációs játékokkal (szülő-gyermek szerepek) könnyedén, a kisgyermekekhez közelálló módon vihetjük be az adott témát a tanórákba – legfőképpen magyar nyelv és irodalom valamint környezetismeret órákon,
- magyar nyelv és irodalom órán (II. félév) az adott olvasmányok feldolgozásánál,
- környezetismeret órán az otthon, a család szerepének jelentőségét kiemelni.

2-4. osztály:

- magyar nyelv és irodalom órán olvasmányok és versek feldolgozása során,
- környezetismeret órán otthon, család, szerepének jelentősége; erkölcsi értékek kialakítása, fejlesztése,
- rajz órán a családrajz készítése során.

5-8. osztály:

- magyar irodalom órán olvasmányok versek, regények feldolgozása során a tanórába bele kell szőni a családi élet jelentőségét.

7-8. osztály:

- biológia órán a párkapcsolatra való felkészítés,
- a szexualitás témakörét is érinteni kell, mivel a családi élet kialakításának egyik alappillére.
- Az osztályfőnöki órákon a pedagógusoknak lehetősége van a család jelentőségének kiemelésre, a párkapcsolatra való felkészítésre.

Az életkori szakaszoknak megfelelő szókinccsel és módszerekkel kell az adott témát feldolgozni, a tanulók mindennapjaiba belevonni.

Családi életre nevelés lehetőségei tanórán kívüli foglalkozásokon:

- 5-8. osztályos tanulók számára olyan szakkör vagy délutáni foglalkozás tartása, mely mélyebben érinti a család fogalmát, jelentőségét az ember életében; a párkapcsolat fontosságát, a szexualitás jelentőségét (szituációs játékok, dramatizálás, történetek, média),
- iskolai ünnepélyek, megemlékezések, iskolai rendezvények alkalmával is ki lehet térni erre a témára:
- idősek napja alkalmából látogatás az időseknél,
- adventre és karácsonyra való felkészülés,
- húsvéti előkészületek,
- egészség nap,
- anyák napi megemlékezés,
- felső tagozaton szexuális felvilágosítás tartása nőgyógyász vagy védőnő bevonásával.

10.4.6. A testi és lelki egészségre nevelés feladatainak megvalósítása

Az iskola az egészségfejlesztés egyik legfontosabb színtere. A gyerekek hosszú éveket töltenek az iskolában. Ebben az időszakban érdemi hatást lehet gyakorolni a személyiségfejlődésükre, mely nagyban meghatározza az életmódjukban később kialakuló szokásaikat, preferenciáikat. Az iskola a családi környezet mellett a szocializációnak azt a színterét jelenti, amelyben mód nyílik az egészségesebb életvitel készségeinek, magatartásmintáinak kialakítására és begyakorlására. Az iskola gyermekekre gyakorolt *hatása többretegű*. Egyrészt létezik egy nyíltan megfogalmazott nevelési-oktatási terv, másrészt egy „rejtett tanterv” is hat, melyben az iskola tárgyi környezete, az emberi viszonyok minősége egyaránt tükröződik. Az iskolának *a primer prevencióban* (a betegség megjelenésének megakadályozásában, az egészség megőrzésében) van jelentős szerepe. A *másodlagos prevenció* körébe tartozik az iskolás gyermekek életkorhoz kötött kötelező szűrővizsgálatainak rendszere. Az iskolai egészségfejlesztő munka alapvetően befolyásolja az iskola egészének mindennapjait, a fizikai-tárgyi és a pszichoszociális környezetének alakításával. Az iskola egész életébe, mindennapjaiba beépülő tevékenység, amely egyaránt irányul a pedagógusok és a tanulók ismereteinek bővítésére.

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából *lényeges területek, témák* az iskola pedagógia rendszerébe, összes tevékenységébe beépülnek. Ezek közé tartoznak az alábbiak:

Testi nevelés

- higiénés nevelés (személyi higiéné, környezet egészségügy)
- megelőzésre nevelés (betegségek, fertőzőbetegségek megelőzése)
- kondicionálás (testnevelés, testedzés, sport, helyes testtartás)
- balesetek megelőzése (közlekedési-, háztartási-, iskolai-, szabadidős-)
- helyes táplálkozásra nevelés

Lelki (mentálhigiénés) nevelés

- önismeretre, önfejlesztésre nevelés
- az emberi kapcsolatok harmóniájára nevelés (barátság, párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben)
- egészséges életvezetésre nevelés (konfliktusmegoldó képesség fejlesztése, az idővel való gazdálkodás szerepe, a rizikóvállalás és határai, a tanulás technikái, a tanulási környezet alakítása)
- környezeti hatások feldolgozására nevelés (az értékek ismerete, a stressz hatása az emberre, túlterhelés, lelki ártalmak, urbanizációs ártalmak)
- az abúzus és a deviancia megelőzésére nevelés (szenvédélybetegségek elkerülése)
- érzelmi nevelés

Szocio-higiénés nevelés

- kommunikációs nevelés
- családi életre nevelés
- iskola-, munkahely pszicho - klímájának alakítása
- szerepfeszültségek felismerése és oldása
- az izoláció megelőzés
- pályaválasztás segítése

A tevékenység színterei

Tanórai foglalkozások

Egészségfejlesztési lehetőségek a különböző műveltségi területeken:

Magyar nyelv és irodalom

A nyelv az önkifejezésnek, az önálló vélemény kialakításának és kifejezésének az alapja, az irodalomnak meghatározó szerepe van az érzelmi élet fejlesztésében. A nyelvi- és a nem nyelvi kommunikációt, valamint a másik ember megértését elősegítő kommunikációt formálja. Az önálló feladatvégzés módszereivel ismerteti meg. A nyelvi kultúra fejlesztésével megalapozza a sikeres szocializációt. Érzékenységet fejleszt az emberi értékek és emberi problémák felfedezése iránt, képességet fejleszt a konfliktuskezelésre.

Élő idegen nyelv (angol nyelv)

A kommunikatív nyelvi kompetenciákat fejleszti a hallás, a beszéd, az olvasás, az írás alapkészségeken keresztül.

Matematika

Formálja és gazdagítja a személyiséget, a gondolkodást érzelmi és motivációs vonatkozásokban egyaránt. A gondolkodás örömeinek forrása, a mindennapi élet és a szakmák eszköze. Kiemelt területei: a döntési kompetencia-, a problémamegoldó gondolkodásmód és a kreativitás fejlesztése, a pontos, kitartó, fegyelmezett munka végzése, az önellenőrzés igénye, módszereinek megismerése és alkalmazása.

Ember és társadalom

A történelem a kölcsönös megértés lehetőségét biztosítja a szűkebb és tágabb közösség számára. Az emberismeret hozzájárul önismeretünk elmélyítéséhez. A társadalomismeret fejleszti a konfliktusok elemzéséhez szükséges képességeket. Kiemelt fejlesztési területeik: a személyiség és az emberi jogok tiszteletére nevelés, a szociális érzékenység, és a környezetért érzett felelősség képességének kialakítása is.

Ember a természetben

A műveltségi terület arra hívja fel a tanulók figyelmét, hogy az ember és a természet megbonthatatlan egységet alkot, ezzel rámutat az egyének sajátos felelősségére is. A kémiai műveltségtartalmak figyelmet fordítanak a veszélyes anyagok és készítmények helyes kezelésének alapelveire is. A biológiai és egészségtani műveltségtartalmak fontos eszközök arra, hogy a tanulók tudatosan törekedjenek az egészséges életmóddal kapcsolatos szabályok betartására (egészséges táplálkozás, egészséges életkörülmények, a betegségek megelőzése, a veszélyeztető anyagok szervezetre gyakorolt hatásai stb.)

Földünk-környezetünk

A műveltségi terület minden jelenséget és folyamatot változásban, fejlődésben mutat be, így fokozatosan kialakul a tanulók környezetért felelős magatartása és problémaérzékenységét is fejleszti.

Művészetek

Nagyban hozzájárulnak a harmonikus személyiség kialakulásához. Ének-zene: az emocionális érzékenységet fejleszti. Vizuális kultúra: tudatosítja az érzékelés különböző formáinak (látás, tapintás, hallás, kinetikus stb.) kapcsolatát, kialakítja a látványok élvezetének képességét. Gyakorlati tevékenységei személyiségfejlesztők, segítik az érzelmi gazdagodást, a céltudatos önszabályozást, pl. a médiahasználati szokások kritikus megfigyelésével, a műsorokban megjelenő konfliktusok elemzésével. A rajz órák is lehetőséget biztosítanak a tanulóknak, hogy véleményt formáljanak az egészségről, mint értékről, melyet plakát formájában nyilváníthatnak ki.

Informatika

Az információs és kommunikációs kultúra az egyén szocializációjának, a társadalmi érintkezésnek, az egyéni és közösségi érdek érvényesítésének, egymás megértésének,

elfogadásának döntő tényezője. Általa könnyen, gyorsan hozzájuthat az egyén az életvitelének alakításához szükséges információkhoz is.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

Kapcsolatot teremt az iskolai tanulás és az iskolán kívüli világ között pl. a közlekedés-, egészség-, biztonság- és szabadidő-kultúra témakörei segítségével.

Testnevelés és sport

Az általános és speciális mozgáskultúra megismertetésével és elsajátításával, az életmódszemlélet alakításával, a tanulók személyiségének teljes pszicho-motoros fejlesztésével felkészít az élet- és munkanehezségek elviselésére, a kapcsolatteremtő képesség fejlesztésére, a szolidaritás és a tolerancia megismertetésére. Higiéniai szokások alakításával az egészségfejlesztési eljárások, módszerek megismertetésével szükségleteket fejleszt az egészség megőrzése és fenntartása érdekében. Igényt kelt a biomechanikailag helyes testtartás kialakítására és fenntartására. Elsődleges a biológiai érést, a gyermekek egészséges testi fejlődését támogató, a fizikai- és lelki kondíciót fejlesztő, a szórakozást, a versenyzési vágy kiélését biztosító funkció.

Tanórán kívüli foglalkozások

Napközis foglalkozások kiegészítik a tanórai programokat, illetve a konkrét esetfeldolgozásokat. A napközi kiváló helye a játékoknak, játékos gyakorlatoknak is.

Délutáni szabadidős foglalkozások: sportprogramok, a témával kapcsolatos filmvetítések, vetélkedők, versenyek, egyéb játékos programok, csoportfoglalkozások.

Gyurátz-nap: Vallásos tartalmú tanítás nélküli munkanap

Szülői értekezletek: fórum, tájékoztató esetleg külső előadó közreműködésével.

10.4.7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Az iskola lehetőséget biztosít arra, hogy a tanuló tapasztalatot szerezzen:

- a fogyatékkal élőkkel való együttélésről, amelynek során felismeri a segítő tevékenység fontosságát és szükségességét alkalmanként és a mindennapokban is,
- hogy nemcsak kötelező feladatai vannak, hanem szabad választása alapján is segíthet környezetében (iskola, otthon).

Tevékenységek a segítő magatartás kialakításához

- beteg osztálytársak meglátogatása,
- házi feladatok eljuttatása a hiányzó osztálytársaknak,

- ajándékkészítés ovisoknak Télapóra,
- hulladékgyűjtés a Föld napján,
- diákönkormányzati tevékenységek: pl. játszóház szervezés a kicsiknek, adventkor, húsvétkor stb.,
- Pet-palack gyűjtés
- közreműködés a suliujság elkészítésében,
- osztálytermek díszítése, tisztaságának és rendjének fenntartása,
- az iskolaudvar gondozása
- az iskola virágládáinak gondozása
- közreműködés az iskolai ünnepélyek és rendezvények lebonyolításában.

10.4.8. Fenntarthatóság, környezettudatosság

A környezeti nevelés a mindennemű környezet iránt tudatos szemléletformálás. A természetszeretet az alap, melyre építve az egyén már gyermekkorától rávezethető (szocializálható, nevelhető, tanítható) a természeti és társadalmi környezetre történő odafigyelésre.

A fenntartható jövő legfontosabb letéteményese az „új polgár”, aki egyre kevésbé pusztá elszenvetője, végrehajtója a politikai akaratnak, helyette mindinkább partnere, közvetlenebb alakítója, résztvevője a döntéseknek és az ezt követő cselekvésnek. Ez a szemlélet a modern nevelésméletekben és a környezetpszichológiában egyaránt jelentkezik. Ennek az új polgárnak naprakészebb, társadalmilag és egyénileg egyaránt hasznosabb ismeretekre, jártasságokra és készségekre van szüksége. Ez a tudás csak egy átalakuló, korszerűsödő nevelési-oktatási rendszerben szerezhető meg, melynek részét kell képeznie a környezeti nevelést is tartalmazó tanulásnak a fenntarthatóságért.

Környezeti nevelésünk kiterjed a testi-lelki egészségnevelésre, részévé válik a személyiségfejlesztésnek, és beilleszkedik a mentálhigiénés nevelés feladatrendszerébe is. Az osztályfőnöki órák programja tartalmaz egészségnevelési témaköröket – testi, lelki, szociális jólét, környezet és ember kapcsolata. Egyik fontos célunk az önismeret és az empátia fejlesztése, a társas kapcsolatok elmélyítése, a konfliktuskezelés módjainak megismertetése, a döntés és az együttműködés technikáinak bemutatása és a hatásos stressz kezelés. Az önismereti foglalkozások célja, hogy a tanulók megtanulják belső energiáik hasznosítását. Szeretnénk elérni, hogy tanulóinkban tudatosuljanak értékeik, és elfogadják azokat, vagyis pozitív énképük alakuljon ki. Ugyanakkor mások értékeinek felismerésére is igyekszünk megtanítani őket.

Az egészséges életmód nevelési feladataira tanórán és tanórán kívül is sok időt szánunk. Az egészséges táplálkozás elméletét több tantárgy tanítja, a gyakorlati alkalmazást elsősorban az egészségnapon tesszük lehetővé.

Sajnos a szenvedélybetegségekkel is egyre többet kell foglalkoznunk. Szakemberek bevonásával szervezünk előadásokat, melyekre a szülőket is meghívjuk.

Ma már a környezeti nevelési tartalmak nem csak a biológia, földrajz és kémia tanórákon vannak jelen. Az alsó osztályos gyerekek is találkoznak a fenntarthatósággal, a környezetvédelemmel a projektnapok keretein belül (például a Föld napja). Megismerik a szelektív hulladékgyűjtés, a környezetvédelem fontosságát.

A természeti, a társadalmi, a gazdasági és a politikai rendszerek megismerése és az ezekről alkotott nézet- és attitűdrendszer formálása elsősorban biológia és történelem órák keretein belül zajlik, de az ünnepélyek, megemlékezések is teret adnak ennek a témának.

Az értékrend és az etikai ítélőképesség fejlesztésére, a részvételi demokráciára való alkalmasságra, képességek és indítékok kialakítására az etika és osztályfőnöki órákon van lehetőség a történelem órán kívül.

A mérlegelő gondolkodás, a konfliktusok kezelése, a személyes életviteli szokások alakulását meghatározó döntési mechanizmus formálása szintén az osztályfőnöki órák feladata.

Környezettudatos értékek a pedagógiai munkában

- Környezeti és fenntarthatósági témák részletes megismerése
- Természet tanulmányozása, megismerése
- Egészséges életmódra nevelés
- Aktív részvétel – gyakorlat- közeliség

Környezettudatos értékek az iskola működtetésében

- Közösségi élet kibontakoztatása
- Egészséges életmódra nevelés

Környezettudatos értékek megjelenése a kommunikációban

- Kooperáció elősegítése
- Közösségi élet kibontakoztatása
- Környezeti és fenntarthatósági témák részletes megismerése

Környezettudatos értékek a helyi közösségben

- Lokális értékek képviselete
- Közösségi élet kibontakoztatása
- Hagyományok ápolása

10.4.9. Pályaorientáció megvalósítása

Az iskola - a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest - átfogó képet nyújt a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket biztosít, amelyek révén a tanulók kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

Az alsó tagozaton a kötelező tanórai foglalkozások során meg kell ismertetni a tanulókkal azokat a szakmákat, amelyek mindennapi életvitelük zökkenőmentességét vagy megfelelő minőségét biztosítják. Képessé kell tenni őket arra, hogy meg tudják fogalmazni adott szakma tevékenységét, és tudják csoportosítani a foglalkozásokat különböző szempontrendszer szerint.

A felső tagozaton a pályaorientáció célja:

- tanulók felkészítése az iskola - és pályaválasztásra,
- a tanuló életkorának és helyzetének megfelelő reális pályaválasztási döntés meghozatalának megalapozása.

A pályaorientációs tevékenység tartalma:

- A tanulók önismeretének fejlesztése.
- A tanulók által választandó szakmák, pályák követelményeinek megismertetése.
- A továbbtanulási lehetőségek megismertetése.
- A szakképzetlenség, mint esélycsökkenés a munkaerőpiacon.

A pályaorientációs tevékenység kapcsolódik az egyes tantárgyak konkrét tananyagához.

A pályaorientációs tevékenység tartalma beépül az osztályfőnöki órák tanmenetébe.

A 7. és 8. osztályos tanulók szüleit szülői értekezleten is meg kell ismertetni továbbtanulás a pályaválasztás objektív lehetőségeivel.

10.4.10. Gazdasági és pénzügyi nevelés megvalósítása

A gazdasági pénzügyi nevelés célja, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében az iskola a tanulók életkorának megfelelő szinten biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

10.4.11. Médiatudatosságra nevelés megvalósítása

Napjainkban, amikor az információk nagy részét a gyerekek a különböző médiumokon keresztül kapják, fontos, hogy a felnövekvő generáció felnőttként ne legyen híján mindazon képességeknek, amelyek révén a saját érdekeit szem előtt tartva értékelni tudja majd az őt érő gazdasági, politikai, kereskedelmi és kulturális impulzusokat.

A médiatudatosságra való nevelés az információ forrásának és jellegének beazonosítása révén lehetővé teszi a befogadandó információk tudatos értékelését.

Különösen fontos ez iskolánkban, ahol a gyerekek jelentős hányada halmozottan hátrányos helyzetű. Ezért a szülők nem tudnak segíteni az információk közötti eligazodásban, a média világában való biztonságos „közlekedésben”.

A médiatudatosságra nevelés célja, hogy a tanulók a mediatiszt, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenységközpontúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására.

Médiatudatosságra nevelés az alsó tagozatban

A gyerekek fejlődése eltérő lehet, vannak azonban jellegzetes közös vonások, amelyek általában jellemzőek egy-egy korosztályra. Az alsós korosztálynak

- egyre több felnőttnek szóló információval kell megküzdenie (pl. reklámok),
- hajlamosak televíziós szereplőkkel azonosulni,
- fokozatosan képesek a cselekmény követésére.

A kutatási eredményeken alapuló tapasztalatok alapján a következő témák feldolgozása javasolt:

- A választás fontossága. (Mindannyian folytonosan választásai helyzetben vagyunk. Tudnunk kell, mikor, mi alapján döntünk.)
- A vásárlás. (Valós szituációk elemzése.)

- Tény vagy kitaláció? (Az információk valóságának ellenőrzése.)
- Találd meg a reklámot! (A reklámhordozó felületek felismerése.)
- Szükséglet vagy vágy? (A valódi szükségletek és a reklám-keltette vágyak felismertetése, megkülönböztetése.)
- Válaszd a kedvencedet! (A kritikus gondolkodást fejlesztő gyakorlatok, vitakészség javítása.)
- Vigyázz a szavaidra! (A szlogenek, a főcímek ereje.)
- Alkoss reklámfigurát! (A kreatív gondolkodást serkentő gyakorlatok, játékok.) A témák feldolgozhatók magyar órákon, informatika és osztályfőnöki órák keretében, illetve az iskolánkban rendszeresen megrendezésre kerülő különböző projektnapokhoz kapcsolódóan.

Médiatudatosságra nevelés a felső tagozatban

A felsős korosztályra jellemző, hogy

- önállóan televízióznak és interneteznek,
- a fiúk több időt töltenek tévézéssel és videó-játékokkal, mint a lányok,
- a szülői felügyelet mértéke jelentősen csökken.

Ezért a tanulóknak meg kell tanulniuk szükségleteiknek megfelelően szelektálni és szintetizálni az információkat, mindenkor értékelve azok pontosságát, elfogulatlanságát és megbízhatóságát.

A többi, hagyományosan elvárt képesség fejlesztésén túl különösen fontos, hogy a gyermekek elsajátítsák a kritikus értékelés képességét: azaz tudják értékelni az egyes források információs értékét, és legyenek képesek megítélni, mik az egyes médiatartalmak erősségei és gyengéi, melyiktől mit várhatnak.

A kritikus befogadói magatartás egymáshoz kapcsolódó képességek széles skáláját öleli fel, kezdve a különféle közlési felületek és tartalomszolgáltató eszközök gyors megkülönböztetésének képességétől egészen a tartalom érdemi elemeinek értékeléséig. Bizonyos tekintetben ez hasonló a kritikus olvasói magatartáshoz, amely a magyar nyelv oktatásának is alapját képezi, azonban további képességeket is igényel: azt, hogy az egyén kritikusan mérlegelés alapján tudatában legyen annak, miért kedvvel vagy éppen nem kedvel egy adott műsort, műfajt, és azt is, hogy preferenciáit erkölcsi és szellemi referencia-pontokhoz viszonyítsa. Így lesz képes felelősen dönteni afelől, hogy mit néz, mit olvas, és milyen elektronikus eszközöket használ.

A felső tagozatos tanulóink következő képességeinek fejlesztésére kell törekednünk:

- legyen képes a valós tények és a fikció megkülönböztetésére,
- ismerje fel a valóság ábrázolásának különböző szintjeit,
- egyre többet tudjon a tévéműsorok, a videó- és számítógépes játékok, a filmek, az interaktív rendszerek és weboldalak működési mechanizmusáról, ezek gyártásának és terjesztésének módjáról és céljáról,
- meg tudja különböztetni a valódi riportot a fizetett tartalmaktól,
- tudatában legyen annak, hogy kereskedelmi üzenetekkel (pl. termékek célzott elhelyezésével) a műsorokon belül is találkozhat, sőt, fel is ismeri ezeket, és a reklámokhoz kritikus hozzáállással viszonyul,
- tudatában legyen annak, hogy a hírek és hírszerkesztés mögött is húzódnak gazdasági és egyéb érdekek,
- képes legyen tudatosan megindokolni, hogy miért kedveli az általa preferált médiatartalmakat,
- ismerje az újságírás alapvető műfajait,
- tudjon hírt, tudósítást írni a műfaj szabályai szerint,
- ismerje a különböző újságtípusokat.

Ezek a képességek és ismeretek a következő keretek között fejleszthetők, illetve szerezhetők meg: magyar órák, informatika, osztályfőnöki órák, újságíró szakkör, a fent már említett projektnapok.

10.4.12. A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; a tanulók csoportban miként működhetnek együtt; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint a szövegek, meghatározások, képletek stb. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásához különösen a következő szempontokat ajánlatos figyelembe venni:

- olyan szervezési megoldásokat kell előnyben részesíteni, amelyek előmozdítják a tanulás *belső motivációinak*, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését;
- a tanulást úgy kell megszervezni, hogy a tanulók *cselekvő módon* vegyenek részt benne, előtérbe állítva tevékenységüket, önállóságukat, kezdeményezéseiket, problémamegoldásaikat, alkotóképességüket;
- a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók *előzetes ismereteinek*, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon lehetőséget esetleges tévedéseik kiigazítására és tudásuk átrendezésére;
- az iskolai tanítás - tanulás különböző szervezeti formáiban (az osztálymunkában, a csoportfoglalkozásokon, a tanulók páros, részben vagy teljesen egyéni nevelésében-oktatásában) alkalmazni kell az *együttműködő* (kooperatív) tanulás technikáit és formáit;
- váljék a tanítás egyik fő elvévé és teendőjévé a tanulókhöz legjobban alkalmazkodó *differenciálás* a feladatok kijelölésében, megoldásában, a szükséges tanítói, tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben;
- a *hátrányos helyzetű tanulók* egyéni képességeinek fejlesztése érdekében alkalmazni kell a feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikákat;
- sajátos tanulásszervezési megoldásokat kell alkalmazni a *különleges bánásmódot igénylő*, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók nevelési-oktatási feladatainak ellátásában;
- a tanítási-tanulási helyzetek, a tanulásszervezési módok és értékelési eljárások alkalmazkodjanak az egyes területeken *tehetséges tanulók* fejlesztési igényeihez, általában is támogassák a tehetségek felkutatását és tehetségük kibontakoztatását;
- különböző tanulásszervezési megoldásokkal az együttműködést és a *tanulási esélyek egyenlőségét* szolgáló szervezeti formákat kell kialakítani mind az iskolák közötti együttműködésben, mind az iskolán kívüli és az iskolai munkában.

10.5. A tanulói kompetenciák fejlesztésének feladatai

10.5.1. A tanulás kompetenciái

A hatékony tanulás azt jelenti, hogy az ember képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve a hatékony gazdálkodást az idővel és az információval. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és élettapasztalataira építve tudását, a képességek együttesére támaszkodó készségeit a legkülönbözőbb helyzetekben alkalmazza: tanulási és képzési folyamataiban, otthon, valamint a munkában egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

Az életben jól hasznosítható, a munka- vagy karriercélok elérését szolgáló tanuláshoz az embernek megfelelő ismeretekkel kell rendelkeznie saját képességeiről, a szükséges kompetenciákról, tudástartalmakról és szakképesítésekről. A hatékony tanulás feltétele, hogy ismerje és értse saját tanulási stratégiáit, készségeinek és szaktudásának erős és gyenge pontjait, valamint képes legyen megtalálni a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket, útmutatásokat, támogatásokat.

A hatékony tanulás olyan alapvető készségek meglétét igényli, mint az írás, olvasás, számolás, valamint az IKT (információs és kommunikációs technológia, a továbbiakban IKT) eszközök használata. Ezekre épül az új ismeretek elsajátítása, feldolgozása és beépítése. A hatékony és önálló tanulás további feltétele a saját tanulási stratégia kialakítása, a motiváció folyamatos fenntartása, a figyelem összpontosítása, valamint a tanulás szándékának és céljának kritikus mérlegelése. A tanulónak képesnek kell lennie a közös munkára és arra, hogy tudását másokkal megossza, saját munkáját tárgyilagosan értékelje, és szükség esetén tanácsot, információt, támogatást kérjen.

A pozitív attitűd tanulás iránti belső motivációt feltételez, amelynek folyamatos fenntartásához elengedhetetlen, hogy az ember korábbi tanulási és élettapasztalatait felhasználja, új tanulási lehetőségeket kutasson fel, és a tanultakat az élet minden területén széles körben alkalmazza.

Fejlesztési feladatok*a) Tanulási és az elsajátítási motiváció fejlesztése*

- A tanulás értelmének megmutatása a tanulók saját fejlődésén keresztül.
- A diákok reális teljesítményvágyának kialakítása a tanulási igényszintjük formálásával.

b) Tanulási stratégiák fejlesztése (hatékony tanulási technikák megtanítása)

- A megfigyelés, átkódolás, értelmezés, értékelés, bizonyítás képességének fejlesztése.
- A tanulók életkorának, egyéniségének megfelelő tanulási módok ajánlása, tanítása.
- Az idővel és az információval való hatékony gazdálkodás elsajátítása.
- A tudás másokkal való megosztása.
- Az előzetes tanulási tapasztalatok hasznosítása.

c) Egyéni fejlesztés az adottságok ismeretében: tanulási nehézségek hatékony kezelése (számolás, értő olvasás, figyelemkoncentráció, emlékezet).

10.5.2. Kommunikációs kompetenciák: anyanyelvi, és idegen nyelvi

Anyanyelvi

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények, vélemények kifejezését és értelmezését, megőrzését és közvetítését szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás szóban és írásban), valamint a helyes, öntudatos és alkotó nyelvhasználatot az oktatásban és képzésben, a társadalmi és kulturális tevékenységek során, a családi és a társas életben, a munkában és a szabadidős tevékenységekben, a társas valóság formálásában.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

Az anyanyelvi kommunikáció az anyanyelv elsajátításának folyamata és eredménye, amely természeténél fogva kapcsolódik az egyén kognitív képességeinek fejlődéséhez. Az anyanyelvi kommunikáció feltétele a megfelelő szókincs, valamint a nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók ismerete. Ez a tudásanyag felöleli a szóbeli és írásbeli kapcsolattartás fő típusainak, az irodalmi és nem irodalmi szövegek egész sorának, a különböző nyelvi stílusok sajátosságainak, valamint a különféle helyzetekben a nyelv és a kommunikáció változásainak ismeretét.

Az ember rendelkezik azzal a képességgel, hogy változatos helyzetekben, szóban és írásban képes másokkal érintkezni, kommunikációját figyelemmel tudja kísérni, és a helyzetnek megfelelően tudja alakítani. Képes nyelvileg megalkotni és kifejezni saját valóságát és valóságértelmezését, a nyelvhasználaton keresztül mások valóságértelmezését megismerni és a sajátjával összevetni, összehangolni, vagy ütköztetni. Képes a nyelvhasználat útján ismereteket szerezni és ismereteit gazdagítani, illetve új ismereteket, tudást létrehozni. Képes megkülönböztetni és felhasználni különböző típusú szövegeket, továbbá információkat keresni, gyűjteni, feldolgozni és közvetíteni. Tud segédeszközöket használni, saját szóbeli és írásbeli érveit a helyzetnek megfelelően, etikusan és meggyőzően kifejezni

A pozitív attitűd magában foglalja a társas viszonyokra érzékeny, tudatos, érdeklődő és önkritikus magatartást, a törekvést az építő jellegű párbeszédre, az igényes megnyilvánulás értékének felismerését, az esztétikai minőség tiszteletét, mások megismerésének igényét és az anyanyelv iránti felelősség vállalását. Ehhez ismerni kell az anyanyelv és a nemzeti kultúra, a nyelv és a valóság, a kommunikáció és a társas világ közötti összetett kapcsolatot, a nyelv változó-változtató természetét, másokra gyakorolt hatását, a társadalmilag felelős nyelvhasználat jelentőségét.

Az értékközvetítés elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy a mérlegelő gondolkodás képességének segítségével a saját értékvilágukat megalkossák, és ez számukra intellektuális és emocionális élményt jelentsen.

Fejlesztési feladatok

a) Verbális kommunikáció fejlesztése

- A tananyag és a tankönyvek megválasztásának fontos szempontja, hogy szolgálják a fogalomkincs, a szókincs célratörőbb fejlesztését.
- Az olvasás és szövegtanulás lehetőségeinek bővítése.
- Az értelmező nyelvtudás eredményesebb fejlesztése érdekében a nyelvtan tanítását olyan gyakorlatokkal feldúsítva végezzük, amelyek elősegítik, hogy a tudatosult szabályok másodlagos szabályozási körként, kontrollként működjenek.

b) Beszédtechnikai készség fejlesztése: hibátlan hangképzés és fonetikus hallás, a beszédképzés, a hangerő, a hangszín, az időtartam, a hangsúly, a hanglejtés, a beszédritmus, a szünet helyes használata, a szóbeli közlés és a szóbeli befogadás szabályrendszerének megtanítása.

c) Írásképesség kialakítása és fejlesztése

d) Az olvasási képesség kialakítása és fejlesztése

- Olvasási készség kialakítása
- Szövegértés és szövegfeldolgozás képességének fejlesztése

e) Formalizált kommunikáció fejlesztése: táblázatok, formalizált szövegek, lexikonok, szótárak, számítógépes adatbázisok, könyvtárak, kulcsszavas információkeresők használatának folyamatos bővítése

f) Az anyanyelvhez való pozitív attitűd kialakítása, felismerve, hogy az anyanyelv a személyes és a kulturális gazdagodás egyik lehetséges forrása.

Idegen nyelvi

Az idegen nyelvi kommunikáció - az anyanyelvi kommunikációhoz hasonlóan - az alapvető nyelvi készségekre épül: fogalmak, gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése idegen nyelven különböző tevékenységi formákban. Ilyen a hallott és olvasott szöveg értése, a szövegalkotás és az interakció szóban és írásban. Ezek a tevékenységek az élet különböző területein - oktatás és képzés, munka, családi és társas élet, szabadidős tevékenységek - az egyén szükségleteinek megfelelően folynak. Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességekre és készségekre is támaszkodik, mint a közvetítés az anyanyelv és az idegen nyelv között, valamint más kultúrák megértése. A nyelvhasználó tudásszintje változhat a különböző nyelvek, nyelvi tevékenységek (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése, írásképesség és közvetítő készség), valamint az idegen nyelvet használó társadalmi-kulturális háttere, igényei és érdeklődése szerint.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A kommunikatív nyelvi kompetencia lexikális, funkcionális, grammatikai és szövegalkotási ismereteket, valamint szocio- és interkulturális készségeket feltételez. Az élethosszig tartó tanuláshoz a nyelvhasználónak el kell sajátítania az önálló tanulás stratégiáit és az ehhez szükséges eszközök használatát

A pozitív attitűd magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődést és kíváncsiságot.

Fejlesztési feladatok

- a) *Az alsó tagozatos tanulók nyelvek és a nyelvtanulás iránt igényének felkeltése*
- b) *A kulturális különbségek iránti fogékonyság, a sztereotípiák elutasítása.*
- c) *Érdeklődés és kíváncsiság felkeltése és fenntartása a nyelvek iránt általában és a kultúrák közötti kommunikáció iránt.*

10.5.3. Digitális kompetenciák

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (információs és kommunikációs technológia, a továbbiakban IKT) és a technológiák által hozzáférhetővé tett. közvetített tartalmak magabiztos, kritikus és etikus használatát a társas kapcsolatok, a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítás, bemutatása és cseréje; digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

A digitális kompetencia az IKT természetének, szerepének és lehetőségeinek megértését, alapos ismeretét, illetve ennek alkalmazását jelenti a személyes és társadalmi életben, a tanulásban és a munkában. Magába foglalja a főbb számítógépes alkalmazásokat - szövegszerkesztés, adattáblázatok, adatbázisok, információtárolás és -kezelés, az internet által kínált lehetőségek és az elektronikus média útján történő kommunikáció (e-mail, hálózati eszközök) - a szabadidő, az információ-megosztás, az együttműködő hálózatépítés, a tanulás, a művészetek és a kutatás terén. A tanulónak értenie kell, miként segíti az IKT a kreativitást és az innovációt, ismernie kell az elérhető információ hitelessége és megbízhatósága körüli problémákat, valamint az ezek kiszűrésére használatos alapvető technikákat, továbbá az IKT interaktív használatához kapcsolódó veszélyeket és etikai elveket, valamint a szerzői jogból és a szoftver-tulajdonjogból a felhasználókra vonatkozó jogi kereteket.

A szükséges készségek magukba foglalják az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a kritikus alkalmazást, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését. Ide tartozik a komplex információ előállítását, bemutatását és megértését elősegítő eszközök használata, valamint az internet alapú szolgáltatások elérése, az ezek segítségével történő

keresés, az IKT alkalmazása a mérlegelő gondolkodás, a kreativitás és az innováció területén.

Az IKT használata kritikus és megfontolt attitűdöket igényel az elérhető információ és az interaktív média felelősségteljes alkalmazása érdekében. A digitális kompetencia fejlődését segítheti továbbá az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.

Fejlesztési feladatok

- a) A legfontosabb számítógépes alkalmazások (szövegszerkesztés, adatkezelés, prezentációkészítés) megismertetése és felhasználása a tanításban és a tanulásban.
- b) Az elektronikus információk, adatok és fogalmak kereséséhez, gyűjtéséhez és feldolgozásához szükséges készségek kialakítása.
- c) Az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségek megismertetése.
- d) Pozitív viszonyulás kialakítása az internet-használathoz és fogékonyság a világháló biztonságos és felelős használata iránt, beleértve a személyes szféra és a kulturális különbségek tiszteletben tartását is.

10.5.4. Matematikai gondolkodási kompetencia

A matematikai gondolkodási kompetencia kialakításához elengedhetetlen az olyan meghatározó bázisképességek fejlesztése, mint a matematikai gondolkodás, az elvonatkoztatás és a logikus következtetés. E kompetencia összetevőit alkotják azok a készségek is, amelyekre támaszkodva a mindennapi problémák megoldása során a matematikai ismereteket és módszereket alkalmazzunk.

A matematikai kompetencia kialakulásában, hasonlóan más területekhez, az ismeretek és a készség szintű tevékenységek egyaránt fontos szerepet töltenek be.

Szükséges ismeretek, képességek, attitűdök

A matematikai ismeretek magukban foglalják a számok, mértékek, struktúrák, az alpműveletek és az alapvető matematikai fogalmak, jelölések és összefüggések készség szinten alkalmazható tudását.

A matematikai kompetencia azt jelenti, hogy felismerjük az alapvető matematikai elveket és törvényszerűségeket a hétköznapi helyzetekben, elősegítve a problémák megoldását a mindennapokban, otthon és a munkahelyen. E kompetencia teszi lehetővé a törvényszerűségek felismerését a természetben, és alkalmassá tesz az érvek láncolatának követésére, a matematika nyelvén megfogalmazott törvények megértésére.

A matematikai műveltséghez való pozitív hozzáállás annak az igazságnak a tiszteletén alapul, hogy a világ rendje megismerhető, megérthető és leírható.

Fejlesztési feladatok

- a) *A rendszerező és kombinatív képesség, valamint a deduktív és induktív gondolkodás fejlesztendő komponenseinek fejlesztése*
- *A rendszerező képesség* matematikai alapját a halmazokkal és relációkkal kapcsolatos műveletek képezik, a képesség fejlesztése azonban nem ezeknek a műveleteknek a megtanítását és gyakoroltatását jelenti, hanem az ezekre épülő gondolkodási sémák különböző tartalmakon való alkalmazását. A részképességek közül *a halmazképzés, besorolás, illetve a definiálás* legjobban a fogalomkialakítással kapcsolatban működtethető. *A sorképzés és a hierarchikus osztályozás* a dolgok közötti viszonyok alapján történő rendezésre épül, a sorképzés egydimenziós rendezést (idősor, mennyiségi sor, tartalmazási sor), a hierarchikus osztályozás pedig elágazó struktúrájú rendezést igényel.
 - *A kombinatív képesség* matematikai háttérében a kombinatorikai műveletek állnak, de a képességfejlesztés nem ezeknek a tudatosítását, gyakorlását jelenti, hanem a megfelelő gondolkodási műveletek, halmazképzési algoritmusok konkrét tartalmakon való alkalmazását. *A permutálás* adott halmaz elemeinek sorba rendezését, a *variálás* adott halmazból meghatározott elemszámú rendezett részhalmazok kiválasztását, a *kombinálás* pedig adott halmazból meghatározott elemszámú, de nem rendezett részhalmazok kiválasztását jelenti. Az *összes részhalmaz képzése* hasonló a kombináláshoz, de az összes lehetséges elemszámú részhalmazt ki kell választani, a *Descartes-szorzat képzése* során pedig két halmaz elemeiből kell rendezett elempárokat kialakítani.
 - *A deduktív gondolkodás fejlesztése* a kétváltozós műveletek nyelvi elemei (és, vagy, ha ...,akkor, akkor és csakis akkor) alkalmazásával képezhető összetett mondatok értelmezését, a következtetéseket (előre lépő és visszalépő következtetés, lánckövetkeztetés, választókövetkeztetés), valamint a „minden” és a „van olyan” nyelvi sémákat és szinonimáikat alkalmazását foglalja magában.
 - *Az induktív gondolkodás fejlesztése* a szabályfelismerés és szabályalkotás műveletének gyakoroltatása konkrét tartalmakon. Az átkódolás konkrét példák felismert művelet alkalmazását jelenti újabb konkrét esetben. Az analógiák képzése a konkrét példával bemutatott kapcsolat felismerésére és további alkalmazására épül, a sorozatok képzéséhez pedig néhány elem alapján a sorozat műveleti szabályának felismerése és ennek alapján további elemek előállítása szükséges.
- b) *A matematikai kompetencia alapelemeinek alkalmazása* az összeadás és kivonás, a szorzás és az osztás, a százalékok és törtek, mértékegységek a mindennapi életben felmerülő problémák megközelítése és megoldása során.

- c) *Matematikai gondolkodás és érvelés, a matematikai gondolkodásmód elsajátítása:* absztrakció és általánosítás, ha a kérdés megköveteli, matematikai modellezés, azaz (modellek elemzése és készítése) meglévő modellek használata és alkalmazása a feltett kérdés megválaszolásához.

10.5.5. Személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes, értékalapú, személyek és kultúrák közötti párbeszédre nyitott szociális és állampolgári kompetenciák a harmonikus életvitel, valamint a közösségi beilleszkedés feltételei. A közjó iránti elkötelezettség és tevékenység felöleli a magatartás minden olyan formáját, amelynek révén az ember hatékony és építő módon vehet részt az egyre sokszínűbb társadalmi és szakmai életben, továbbá - ha szükséges - képes a konfliktusok megoldására. Az állampolgári kompetencia lehetővé teszi, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudást felhasználva aktívan vegyünk részt a közügyekben.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

Az állampolgári kompetencia a demokrácia, az állampolgárság fogalmának és az állampolgári jogoknak az ismeretén alapul, ahogyan ezek az Európai Unió Alapjogi Chartájában és a nemzetközi nyilatkozatokban szerepelnek, és ahogyan ezeket helyi, regionális, nemzeti, európai és nemzetközi szinten alkalmazzák. A kompetencia magába foglalja az aktuális események, valamint a nemzeti, az európai és a világtörténelem főbb eseményeinek és tendenciáinak, továbbá a társadalmi és politikai mozgalmak valós céljainak, értékeinek és törekvéseinek az ismeretét. Idetartozik az európai integráció és az EU struktúráinak, főbb célkitűzéseinek és értékeinek az ismerete, valamint az európai sokféleség és a kulturális azonosságtudat fontosságának tudatosítása egyaránt.

Az állampolgári kompetencia kialakítása során olyan képességekre és készségekre is támaszkodni kell, mint a közügyekben kifejtett hatékony együttműködés, a helyi és a tágabb közösségeket érintő problémák iránti érdeklődés, valamint a megoldásuk során tanúsított szolidaritás. Ez a kompetencia magában foglalja a közösségi tevékenységek és a különböző - helyi, nemzeti és európai - szinteken hozott döntések kritikus és kreatív elemzését, továbbá a részvételt a döntéshozatalban (elsősorban szavazás útján).

A pozitív attitűdök az emberi jogok teljes körű tiszteletén alapulnak, ideértve az egyenlőség, a demokrácia, a vallási és etnikai sokszínűség tiszteletben tartását. Pozitív attitűd a településhez, az országhoz, a nemzethez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudata, a részvétel iránti nyitottság a demokratikus döntéshozatal valamennyi szintjén, valamint a felelősségérzetnek és a közösségi összetartozást megalapozó közös értékek, demokratikus elvek elfogadásának és tiszteletben tartásának kinyilvánítása. Az alkotó részvétel az állampolgári tevékenységeket, a társadalmi sokféleség és kohézió, valamint a fenntarthatóság támogatását és mások értékeinek, magánéletének tiszteletét is jelenti.

A személyes és szociális jólét megköveteli, hogy az egyén rendelkezzen a saját fizikai és mentális egészségére vonatkozó ismeretekkel és alkalmazza is őket. A kiegyensúlyozott

kapcsolatok és a társadalmi életben való aktív, sikeres részvétel érdekében elengedhetetlen a normatudat és az általánosan elfogadott magatartási szabályok elsajátítása. Fontos az egyénnel, a csoporttal, a munkaszervezettel, a nemek közti egyenlőséggel, a megkülönböztetés-mentességgel, a társadalommal és a kultúrával kapcsolatos alapvető fogalmak ismerete. Kíváncsi a tájékozódás az európai társadalmak kulturális és társadalmi-gazdasági viszonyaiban, továbbá a nemzeti és az európai identitás kapcsolatának a megértése is.

E kompetencia alapja az a sokféle képességre épülő készség, hogy az ember különféle területeken tud hatékonyan kommunikálni, figyelembe veszi és megérti a különböző nézőpontokat, tárgyalópartnereiben bizalmat kelt, és empátiával fordul feléjük.

Az attitűdök vonatkozásában az együttműködés, a magabiztosság és az integritás a legfontosabb. Nélkülözhetetlen még a társadalmi-gazdasági fejlődés, az interkulturális kommunikáció iránti érdeklődés. Az attitűd fontos része a személyes előítéletek leküzdése és a törekvés a kompromisszumra. Ide tartozik még a stressz és a frusztráció megfelelő kezelése, valamint a változások iránti fogékonyság.

Fejlesztési feladatok

a) Szociális kommunikáció fejlesztése

- A tanulók kötődési hálójának megismerése, indirekt módon történő gazdagítása.
- Pozitív érzelmi légkör kialakítása az osztályokban, az iskolában.

b) Szociális érdekérvényesítés fejlesztése

- A segítő versengés szemléletének elsajátítása.
- A stressz, a frusztráció kezelése,
- Attitűdalakítás: az eltérő nézőpontok megértése, az együttműködés, az integritás tekintetében.
- A személyes előítéletek leküzdésére, kompromisszumra való törekvés.

c) A szociális értékrend megismerésének, a pozitív értékrend elfogadásának és az e szerinti magatartás elsajátításának, a szociális és kooperatív képességek kiépülésének, kreativitásuk növekedésének elősegítése.

d) Tájékozódás az európai társadalmak multikulturális és társadalmi-gazdasági dimenzióiban, valamint a nemzeti kulturális identitás és az európai identitás kapcsolatának megértetése. Az állampolgárság fogalmának, az állampolgári jogoknak, ezen belül a gyermekek jogainak megismertetése.

e) A táguló környezet elve alapján a szülőföldhöz és a hazához való kötődés kialakítása. A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismertetésével az országhoz, a nemzethez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudatának kialakítása.

10.5.6. Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerést, illetve az elképzelések, képzetek, élmények és érzések kreatív kifejezésének elismerését, befogadását mind a hagyományos művészetek nyelvén, mind a média segítségével, különösen az irodalomban, a zenében, a táncban, a drámában, a bábjátékban, a vizuális művészetekben, a tárgyak, épületek, terek kultúrájában, a modern művészeti kifejezőeszközök, a fotó és a mozgóképfelhasználás segítségével.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség feltételezi a helyi, a nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökség tudatosítását, a főbb művészeti alkotások értő és beleérző ismeretét a népszerű kortárs kultúra és kifejezőmódok vonatkozásában is. Ide tartozik az európai országok, nemzetek és a kisebbségek kulturális és nyelvi sokfélesége megőrzésére irányuló igénynek, a közízlés fejlődésének, valamint az esztétikum mindennapokban betöltött szerepének a megértése is.

Olyan képességek és készségek értendők ide, mint a művészi önkifejezés, a művészi érzék, a műalkotások és előadások értelmezése és elemzése, a saját nézőpont összevetése mások véleményével, a kulturális tevékenységben rejlő gazdasági lehetőségek felismerése és kiaknázása, s ez által az általános életminőség javítása.

A pozitív attitűdök alapját a művészet szeretete, a művészi kifejezés sokfélesége iránti nyitottság és az esztétikai érzék fejlesztésére való hajlandóság képezi. A nyitottság, az érdeklődés, a fogékonyság fejleszti a kreativitást és az azt támogató készséget, hogy a művészi önkifejezés és a kulturális életben való részvétel révén gazdagodjon az állampolgárok önismerete, emberi kapcsolatrendszere és eligazodó képessége a világban.

Fejlesztési feladatok

- a) A kultúrák közötti kommunikáció iránti pozitív attitűd kialakítása.
- b) Az emberiség történelméről tanúskodó jelentős kulturális alkotások alapszintű megismertetése, beleértve a populáris kultúrát is.
- c) A nemzeti és európai kulturális örökség és ezek világban elfoglalt helyének az megismertetése.
- d) Pápa és környéke kulturális hagyományinak megismertetése.
- e) A közízlés alakulásának és az esztétikai tényezők mindennapi életben betöltött fontosságának a felismertetése.
- f) A tanítási órákon kívüli, alkotásra alkalmas keretek felhasználása a tanulók alkotásvágyának kielégítésére, a más nézőpont megismerésére, a nyitottság, az érdeklődés és az esztétikai érzék fejlesztésére.

10.5.7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetencia segíti az embert, hogy igyekezzék megismerni tágabb környezetét, és ismeretei birtokában képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. Ez tudást, kreativitást, újíttásra való törekvést és kockázatvállalást jelent, valamint azt, hogy az egyén céljai érdekében terveket készít és valósít meg. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek, készségeknek és magatartásformáknak, amelyekre a mindennapi életben, a társadalomban és a munkahelyen szükség van.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

A szükséges ismeretek egyrészt az ember személyes, szakmai és/vagy üzleti tevékenységeihez illeszthető lehetőségek, kihívások felismerését, értelmezését, másrészt a gazdaság működésének átfogóbb megértését és a pénz világát érintő magabiztos tájékozódást foglalják magukban. Az egyénnek tudatában kell lennie a vállalkozások működésének pénzügyi és jogi feltételeivel is.

Olyan készségek, képességek tartoznak ide, mint a tervezés, a szervezés, az irányítás, a vezetés, a feladatok megosztása, az elemzés, a kommunikáció, a jó ítézőképeség, a tapasztalatok értékelése, a kockázatfelmérés és -vállalás, a munkavégzés egyénileg és csapatban, valamint az etikus magatartás.

A pozitív attitűdöt a függetlenség, az alkotó- és újíttókészség, a célok elérésére irányuló motiváció és eltökéltség jellemzi a személyes és társadalmi életben, valamint a munkában.

Fejlesztési feladatok

- a) A tervezés, szervezés, elemzés, kommunikáció, cselekvés, eredményekről való beszámolás, értékelés és dokumentáció készségeinek kialakítása.
- b) Az együttműködésre épülő, rugalmas csapatmunkához szükséges készségek kialakítása.
- c) Az újíttásra való beállítódás és a kockázatvállalás fejlesztése.

10.6. A választható foglalkozások szabályai

10.6.1. Választható foglalkozások

a) Tanórára felkészítő foglalkozások

A tanórára felkészítő foglalkozások célja, hogy a tanulók pedagógus segítségével felkészüljenek a következő tanítási napra, elkészítsék írásbeli és szóbeli házi feladataikat.

Az igazgató minden tanév szeptember 5-ig közzéteszi, hogy a tanórára felkészítő foglalkozásokat mely pedagógus vezeti.

A tanuló a tanórára felkészítő foglalkozásra minden tanév szeptember 5-ig jelentkezhet.

b) Felzárkóztató foglalkozások, korrepetálások

Az igazgató minden tanév szeptember 5-ig közzéteszi, hogy évfolyamonként mely tantárgyakból szervez az iskola felzárkóztató foglalkozásokat, korrepetálásokat, továbbá, hogy a foglalkozásokat mely pedagógus vezeti.

A tanuló felzárkóztató foglalkozásokra, korrepetálásokra a tanév során bármikor jelentkezhet.

c) Tehetséggondozó foglalkozások

Tehetséggondozó foglalkozások kiemelt szerepet kapnak nevelő-oktató munkánkban. Célunk az egyéni képességek minél jobb kibontakoztatása, a tehetséges tanulók gondozása, versenyre való felkészítése, versenyeztetése. E tevékenységek megvalósítása a szaktárgyi órák differenciálása mellett a tehetséggondozó foglalkozásokon történik.

Az igazgató minden tanév szeptember 5-ig közzéteszi, hogy mely képességterületen, illetve tantárgyból szervez az iskola tehetséggondozó foglalkozásokat, továbbá, hogy a foglalkozásokat mely pedagógus vezeti.

A tanuló a tehetséggondozó foglalkozásra szeptember 15-ig jelentkezhet.

d) Középiskolai továbbtanulásra felkészítő foglalkozások

Az igazgató minden tanév elején közzéteszi, hogy mely tantárgyakból szervez középiskolára felkészítő foglalkozásokat, továbbá, hogy a foglalkozásokat mely pedagógus vezeti.

e) Szakkörök, diákkörök

Az iskola minden tanévben lehetővé teszi, hogy a tanulók szakkörökön vegyenek részt

Az iskola igazgatója minden tanév elején közzéteszi a szakkörök indítását, tovább, hogy a szakköröket, mely pedagógus vezeti.

A tanuló a szakkörökre szeptember 15-ig jelentkezhet.

f) Sportkörök

Az igazgató minden elején közzéteszi a sportkörü foglalkozásokat, a sportágak és tevékenységi formák, a sportkörü csoport vezetőjének megnevezésével, a testnevelő tanár javaslata alapján.

A tanuló a sportkörökre szeptember 15-ig jelentkezhet.

g) Tanulmányi, szakmai, kulturális verseny, házi bajnokságok, iskolák közötti versenyek, bajnokságok

A tanulmányi versenyeket a tanév során hirdetik meg. Ezekre a jelentkezés folyamatos.

h) Tanulmányi kirándulások, erdei iskola

Az iskola nevelői a tantervi követelmények teljesítése, a nevelői munka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal – május illetve június hónapban – kirándulást szervezünk. Az alsós és felsős munkaközösség kidolgozza a kirándulási tervet, mely az ismeretek egymásra épülését tartja szem előtt.

Kulturális intézmények látogatása:

Az iskolai művelődésnek fontos részei azok a tudnivalók, ismeretek, melyeket tanórán kívül, különböző kulturális intézmények látogatása során sajátíthatnak el a tanulók. Ezek kiegészítik az elsajátított ismeretanyagot, hozzájárulnak az általános műveltség gyarapításához. Lényeges szerepük van az önművelés iránti igény kialakításában. A délutánonként szerzett rendszeres színház- és mozi látogatások szerves részét alkotják az ismeretszerzés folyamatának.

Erdei iskola:

A követelmények élményszerűen történő teljesítését segítik táborszerű módon, az iskola falain kívül szervezett, több napon keresztül tartó erdei iskolai foglalkozások. Ezeken a részvétel önkéntes, ám arra törekszünk, hogy egy-egy osztály minden tanulója részt vehessen ezen. A felmerülő költségeket a szülők fedezik, az igazoltan rászoruló tanuló részvételi díjának egy részét az alapítványi pénzből kiegészítjük.

10.6.2. A pedagógusválasztás szabályai

Iskolánkban nincsenek párhuzamos osztályok, ezért a pedagógusválasztás szabályainak meghatározása ez esetben nem releváns.

Az idegen nyelvi órák általában csoportbontásban folynak. A csoportbeosztást a nyelvtanárok az osztályfőnökkel egyeztetve végzik pedagógiai szempontok figyelembevételével. Ilyenformán a pedagógus választás ez esetben sem releváns.

10.7. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés, értékelés a nevelési-oktatási folyamatok egyik alapszakasza, a visszacsatolás funkcióját látja el. Arra hivatott, hogy informálja a tanulót és a pedagógust, hogy a folyamat adott tevékenységei mennyire érték el céljukat. A tervszerű pedagógiai munka alapvető feltétele, hogy ilyen információkat nyerjünk, ezek nélkül nincs lehetőség arra, hogy a folyamatokat céljainknak megfelelően irányítsuk.

Szükség van arra is, hogy időről időre megvizsgáljuk, hol tartanak a tanulók a tananyag elsajátításában, hogyan fejlődnek készségeik, képességeik, milyen szinten teljesítették a tantervi követelményeket. Csak e visszajelzések birtokában tudjuk munkánkat eredményesen végezni, így tudjuk meghatározni, mi az, amit a tanulók már elsajátítottak és mi az, amit még tovább kell tanítani. Ugyanezek az információk a tanulók számára is nélkülözhetetlenek, nemcsak visszajelzést adnak, de a tanulási motiváció forrásai is.

Fejlesztő értékelés: Alapelnak tekintjük, hogy az értékelés a tanulási folyamat részét képezze, és a tanuló személy és folyamatfejlesztését szolgálja. Az ilyenformán megvalósított fejlesztő értékelés a tanulók fejlődésének és tudásának gyakori, interaktív módon történő értékelését jelenti, amelynek célja a tanulói igények meghatározása és a nevelés-oktatás azokhoz történő igazítása.

Az ellenőrzés, értékelés egyértelműen eligazítja a tanulót és pedagógust, hogy mi az, amit elérték, és mi az, amit tenniük kell.

Az ellenőrzés, értékelés legfontosabb szerepe a tanulók nevelésének, fejlesztésének elősegítése, a differenciált pedagógiai tevékenység megalapozása, hatékonyabbá tétele.

Követelmények az ellenőrzéssel, értékeléssel szemben:

- Legyen sokoldalú, az ismeretek mellett fogja át az alkalmazásokat is.
- Az információszerzés legyen érvényes. A tantervi követelményeken alapuljon.
- Szoktasson a rendszeres és fegyelmezett aktív tanulásra.
- Legyen folyamatos.
- Legyen objektív és igazságos.
- Legyen fejlesztő hatású, motiváljon a tanulásra.
- Adjon lehetősége a tanulók önértékeléséhez, a társak értékeléséhez.
- Szoktassa a tanulókat az önellenőrzésre
- A tanulók ellenőrzése nem szorítkozik csupán csak az ismeretekre, készségekre. Mindig az egész személyiség fejlődését figyelembe kell venni.
- Figyeljünk arra, hogy ne csak a szorosabb értelemben vett szaktudást és előrehaladást, hanem a gyermek valamennyi pedagógiai szempontból fontos tevékenységét és ezekben elért fejlődését értékeljük, osztályozzuk.

- A tanulók értékelésekor fejlődésük jellemző vonásait, élettani sajátosságait, valamint a közösségben elfoglalt helyét vegyük figyelembe.
- A tanulókkal tudatosítsuk, hogy az ellenőrzés természetes kísérője az aktív tanulásnak, s arra szolgál, hogy megtudják, megfelelő ütemben, irányban haladnak-e az ismeretek elsajátításában.

Az előírt követelmények teljesítését a nevelők az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrzik.

A pedagógiai értékelés funkciói:

Az oktatási folyamatban elfoglalt helye alapján megkülönböztetünk diagnosztikus, formatív és szummatív értékelést.

A diagnosztikus értékelést a tanuláskezdetén, egy-egy tanév, tantárgy, tematikus egység tanításának megkezdése előtt alkalmazzuk. Célja a hatékonyság javítása, annak feltárása, hogy a tanulók rendelkeznek-e a tananyag elsajátításához szükséges ismeretekkel, milyen korrekciókat kell végezni. Ehhez szükséges, hogy pontosan meghatározzuk a továbbhaladáshoz szükséges előzetes tudást. Fontos, hogy a tudás összetettségének megfelelően változatos módszereket használjunk. Diagnosztikus értékelés során nem a minősítés a cél, ezért hiba, ha ezeket a teljesítményeket osztályozzuk.

A formatív (segítő, formáló) értékelés funkciója a tanulási folyamat segítése. Információt ad a pedagógusnak és a diáknak, a tanulás eredményességéről. A formatív értékelés a tudáselemekre, résztudásra irányul. Ennek megfelelően az értékelésnek folyamatosnak, pontosnak személyre szabottnak kell lennie, hiszen csak így fejti ki motiváló hatását. A formatív értékelés ne osztályozzuk, hiszen ez azt jelentené, hogy a tanulási folyamat közben már elvárnánk, hogy a tanuló rendelkezzen a teljes tudással.

A szummatív (lezáró, minősítő) értékelést a tanulási folyamat zárásakor használjuk, célja, hogy globális képet kapjunk a tanuló tudásáról, hogy elsajátította-e az előírt tananyagot, teljesítette-e a követelményeket.

10.7.1. A tanulók tanulmányi munkájának ellenőrzési és értékelési módja

Módszer, eszköz, forma	Szempont	Értékelő	Az értékelés típusa, funkciója	Az értékelés gyakorisága, időpontja	Az értékelés formája	Megjegyzés
Elő teszt	A témakör elsajátításához szükséges előzetes tudáselemek ismeretének megállapítása	Pedagógus	Diagnosztikus értékelés, nem osztályozzuk!	Egy-egy témakör tanításának kezdetén	Szóban és írásban	A témakör megtanításához szükséges ismeretek pótlása
Szóbeli kikérdezés, vagy 4-5 kérdésből álló kérdéssor	A tanórai tananyag elsajátításához szükséges előismeret	Pedagógus	Diagnosztikus értékelés, nem osztályozzuk!	Tanórán, az új tananyag feldolgozása előtt	Szóban	Hiányokat pótolni kell.
Szintfelmérők, az előzetes tudás feltérképezése, szóban és írásban.	A tantárgyi ismeretek, az egyéni és a csoportjellemzők, összegyűjtése.	Pedagógus, tanuló.	Diagnosztikus értékelés, nem osztályozzuk!	Év elején, első két hét.	Szóban és írásban, szintfelmérőkön szöveggel.	A tervező munka alapja, az ismétlés üteméhez alakítható.
Óra végén vagy kisebb anyagrész befejezésekor, annak elsajátításáról 4-5 kérdésből álló kérdéssor írásban.	Az elsajátítás mértékének megállapítása.	Pedagógus.	Formatív értékelés a folyamat közben	Kisebb egységenként, 5-6 alkalommal félévente.	Szóban.	Következő órára kijavítani, kielemezni, megtervezni a hiánypótlást, a téma más módon való megközelítését
Elektronikus teszt	Az elsajátítás mértékének megállapítása	Pedagógus	Formatív értékelés a folyamat közben	Tanóra közben vagy végén, egy egy témakör feldolgozása során	Szóban	A tanuló fejlődését önmagához képest értékeljük.
Szóbeli felelet.	Tárgyszerűség, szempontok szerint, 1 óraanyagából.	Pedagógus,	Minősítő értékelés, osztályozzuk! 1-szeres súlyú	Félévente	Szóban, minősítés érdemjeggyel.	Szempontok legyenek, és a gyerekekkel ismertessük meg.

Gyurácz Ferenc Evangélikus Általános Iskola és Óvoda

Pedagógiai program 2021

Írásbeli felelet, „röpdolgozat”.	1 óra anyagából.	Pedagógus, tanuló.	Minősítő értékelés, osztályozzuk! 1-szeres súlyú	Félévente 1-2 alkalommal.	Szóban, minősítés írásban, érdemjeggyel.	Szempontok legyenek, és a gyerekekkel ismertessük meg
Témazáró, dolgozat	Tárgyszerűség, előre megadott szempontok szerint.	Pedagógus,	minősítő értékelés, osztályozzuk! 2-szers súlyú	1-2 témakör anyagából	Írásban a dolgozaton és szóban, minősítés írásban érdemjeggyel.	Az azonos évfolyamon tanítók közösen állítják össze.
Szövegértés, számolási készség szintfelmérése.	Az életkori kritériumszint optimuma.	Pedagógus	Diagnosztikus értékelés, nem osztályozzuk!	Félévente.	Szóban és írásban, a szintfelmérőkön szöveggel.	Kidolgozott kritériumrendszer megalkotása, és ismertetése a tanulókkal.
Minimum felmérők, minden tanuló számára kötelezően elsajátítandó tudásból. Tartalma a témazárókba beépítendő, a tudás elsajátítása után.	A kitűzött kritériumszinteknek megfelelően 90%-ban!	Pedagógus	Diagnosztikus értékelés, nem osztályozzuk!	Félévente 2 db.	Írásban, a dolgozaton és szóban.	Adott témában és képességterületen a mindenki számára elsajátítandó ismeretek mennyiségét és a képességek szintjét évfolyam szinten megállapítani
Projekt, önálló, csoportos.	A téma kidolgozottsága, a projektterv megvalósításának mértéke.	Pedagógus, tanuló, szülő	Minősítő értékelés, osztályozzuk! 1-szeres súlyú	Tanévente 1-2 alkalommal.	Szóban és írásban, minősítés érdemjeggyel.	Témajavaslatok, csoportalkotás, a tanulói döntésekre, vállalásokra alapozunk!
Gyűjtő munka	A téma kidolgozottsága	Pedagógus, tanuló,	Minősítő értékelés, osztályozzuk! 1-szeres súlyú	alkalomszerűen	Szóban és írásban, minősítés érdemjeggyel	Vállalt feladatoknak megfelelően
Szorgalmi feladat	A téma kidolgozottsága	Pedagógus, tanuló,	Minősítő értékelés, osztályozzuk! 1-szeres súlyú	alkalomszerűen	Szóban és írásban, minősítés érdemjeggyel	Vállalt feladatoknak megfelelően
Egyéni beszámoló, kis előadás	Tárgyszerűség, szóbeli kifejezőkészség	Pedagógus, tanuló,	minősítő értékelés, osztályozzuk!	alkalomszerűen	Szóban és írásban, minősítés érdemjeggyel	Vállalt feladatoknak megfelelően

Gyurácz Ferenc Evangélikus Általános Iskola és Óvoda

Pedagógiai program 2021

			1-szeres súlyú			
Írásbeli házi feladat	Feladat elvégzése, megoldása	Pedagógus, tanuló	Formatív értékelés, nem osztályozzuk	folyamatos	Szóban	
Írásbeli házi dolgozat, fogalmazás	A feladat kitűzése szerint	Pedagógus	Alapvetően formatív értékelés, de lehet minősítő értékelés is.	tanmenet szerint	szóban és írásban	Minősítő értékelést akkor alkalmazzunk, ha azt előre közöltük a tanulókkal.
Év végi felmérő dolgozat	Követelmények	Pedagógus, tanuló	Minősítő értékelés, osztályozzuk! 2-szeres súlyú	év végén	írásban, minősítés érdemjeggyel	
Gyakorlati tevékenység (kísérletek, elvégzése, valamilyen produktum pl. rajz vagy eszköz elkészítése, számítógépes alkalmazások)	Tantervi követelmények	Pedagógus	Minősítő értékelés	témakör végén	szóban	Fizika, technika, testnevelés, informatika, rajz és ének-zene tantárgyak estében alkalmazzuk minősítő értékelésre.

10.7.2. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelésénél és minősítésénél figyelembe kell venni, hogy részesült-e jutalomban, illetve fegyelmező intézkedésben vagy fegyelmi büntetésben, továbbá a jutalmak és a fegyelmező intézkedések, fegyelmi büntetések egymáshoz viszonyított arányát.

A magatartás értékelésének elvei

A magatartás minősítése az életkori sajátosságokhoz igazodva fejezi ki a közösséghez, a közösség tagjaihoz való viszonyt (felelősségérzet, önállóság, a közösség érdekében végzett tevékenység, viselkedés, hangnem). A magatartás megítélése független a tanulmányi eredménytől.

A tanulók magatartását az 1. évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti és azt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyezi.

A 2-8.évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és az osztályban tanító pedagógusok véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben a nevelőtestül dönt az osztályzatról.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Iskolánkban a **magatartás értékelésének** és minősítésének elvei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;
- kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
- tisztelettudó;
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- nem részesült fegyelmező intézkedésben;

Jó (4) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja;
- tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;

- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;
- nem részesült fegyelmező intézkedésben.

Változó (3) az a tanuló, aki.

- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik;
- feladatait nem minden esetben teljesíti;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
- igazolatlanul mulasztott;
- osztályfőnök, szaktanári fegyelmező intézkedésben részesült.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen;
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
- igazgató, nevelőtestületi fegyelmező intézkedésben, illetve fegyelmi büntetésben részesült.

A szorgalom minősítésének elvei

A szorgalom minősítése az egyéni képességeket és körülményeket mérlegelve fejezi ki a tanulmányi munkához való viszonyt (kötelességtudat, cselekvőképesség, rendszeresség, pontosság).

A tanulók szorgalmát az 1. évfolyamon a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti és azt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyezi.

A 2-8.évfolyamon a tanuló szorgalmát az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. A szorgalom félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és az osztályban tanító pedagógusok véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben a nevelőtestület dönt az osztályzatról.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének elvei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- a tanórákon többnyire aktív;
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, akinek:

- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;

- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

10.8. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

10.8.1. Az írásbeli beszámoltatás rendje

- Az írásbeli számonkérés időpontját, tartalmát és a tanulmányi követelményeket a számonkérés előtt legalább 5 tanítási nappal előbb közli a tanulóval.
- A tanuló joga, hogy az írásbeli dolgozatokat (témazárókat) 10 egymást követő munkanapon belül kijavítva visszakapja, továbbá, hogy tájékoztatást kapjon a dolgozat értékelésének módjáról, a kijavított dolgozatról, a dolgozat érdemjegyekkel történő értékeléséről. A tanuló a kijavított dolgozatba betekinthez, a javításról és a dolgozat minősítéséről tájékoztatást kérhet.
- A feladatlapokon fel kell tüntetni a tanuló nevét, osztályát, a számonkérés időpontját.
- A tanulók csak az említett lapokon dolgozhatnak, a feladatlapon kék színű tollal írhatnak.
- A rajzokat, ábrákat ceruzával lehet elkészíteni.
- A javításhoz javítókulcsot kell készíteni.

10.8.2. Az írásbeli beszámoltatás formái:

- témazáró dolgozatok,
- írásbeli tesztek,
- fogalmazások,
- nyelvi fordítások,
- feladatlapok.

10.8.3. Az írásbeli dolgozatok javításának formai követelményei:

- A pedagógus az írásbeli dolgozatokat piros színű tollal javítja.
- A dolgozatra rá kell vezetni a javítás időpontját, feladatonkénti vagy feladatelemenkénti és az összesített pontszámokat, a kijavított dolgozatokat a pedagógus aláírásával látja el.

10.8.4. Szóbeli beszámoltatás rendje:

- A tanulókkal előzetese tudatni kell, hogy mit fogunk szóban számon kérni.
- A szóbeli számonkérés is a tantervi követelményeken alapul.
- Lehetőség szerint biztosítsunk felkészülési időt.

- A szóbeli felelet ne legyen meglepetésszerű.
- Összefüggő felelet közben, ha a tanuló elakad, vagy súlyosan téved, akkor segítséget kaphat.
- Feleltetéskor a tanárnak meg kell figyelni, hogy mit-, és mennyit tud a tanuló, mennyire képes ismereteit saját szavaival elmondani, önállóan felhasználni, alkalmazni.

10.8.5. Szóbeli beszámoltatás formái:

- Önálló, összefüggő felelet: tanuló tudását önállóan, folyamatosan és összefüggően fejti ki
- Kérdés – felelet.
- Feladatmegoldás.

10.8.6. Gyakorlati beszámoltatás rendje:

- A gyakorlati beszámoltatás formája a bemutatás
- Részletes követelmények a testnevelés, rajz és vizuális kultúra, ének-zene, fizika, kémia, biológia, földrajz, informatika, technika és életvitel tantárgyak helyi tantervében találhatók.

10.8.7. A tanuló teljesítménye értékelésének, minősítésének formái:

A pedagógus a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen érdemjeggyel értékeli, félévkor és a tanítási év végén osztályzattal minősíti. Az előbbiektől eltérően az első évfolyamon félévkor és év végén, továbbá a második évfolyamon félévkor - szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesített, illetve felzárkóztatásra szorul.

A tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél az érdemjegyek és osztályzatok:

jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1);

A pedagógus tanulók teljesítményét az alábbi elvek alapján minősíti.

<i>Jeles (5)</i>	Az előírt tananyagban a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tett.
<i>jó (4):</i>	Az előírt tananyagban a tantervi követelményeknek megbízhatóan eleget tett, csak kevés és jelentéktelen hibával tett eleget
<i>közepes (3)</i>	Az előírt tananyagban a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tett eleget, a pedagógus segítségére többször rászorult.
<i>elégséges (2)</i>	Az előírt tananyagban a tantervi követelményeknek súlyos hiányosságokkal eleget tett, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális követelményeket teljesítette.

<i>elégtelen</i> (1)	Az előírt tananyagban a tantervi követelményeknek a pedagógus segítségével sem tudott eleget tenni, a minimális követelményeket sem teljesítette.
-------------------------	---

10.8.8. A magasabb évfolyamba lépés feltételei:

- A tanuló az iskola magasabb évfolyamába léphet “A továbbhaladás feltételei” című részben és az adott tárgy helyi tantervében meghatározott **követelményeket** az adott évfolyamon minden tantárgyból teljesítette.
- A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve **érdemjegyei** alapján bírálják el. A tanulónak minden tantárgyból az “elégséges” év végi osztályzatot kell megszereznie a továbbhaladáshoz.
- Ha a tanuló a tanév végen egy vagy maximum három tantárgyból szerez “elégtelen” osztályzatot, a következő tanévet megelőző augusztus hónapban javítóvizsgát tehet. A magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak **osztályozóvizsgát** kell tennie, ha:
 - az iskola igazgatója felmenti a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól;
 - az iskola igazgatója engedélyezi, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse;
 - egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott;
 - a tantárgyra előírt éves óraszám 30%-nál többet mulasztott
 - magántanuló volt.

A 250 óránál többet mulasztott tanulók és a magántanulók esetében az osztályozóvizsga tantárgyai azonosak a naplóban szereplő, osztályozott tantárgyakkal. Ezen esetekben az osztályozóvizsgákról a nevelőtestület dönt. Az osztályozó vizsga eredményének értékelésére a tanév során az írásbeli számonkérésnél alkalmazott pontszámítási módok az irányadók.

10.9. Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátjai

10.9.1. A házi feladatok meghatározásának elvei:

- Szükséges, hogy a tanulók otthon, a napközi otthonban, a tanulószobában további tanulmányi feladatokat végezzenek.
- A házi feladatok kijelölése, feladása a tanóra fontos mozzanata, amely a pedagógusnak előre meg kell tervezni.
- A házi feladatok kijelölése a tanítási órák anyagának függvényében történik, az lehet szóbeli, írásbeli, vagy mindkettő egyaránt.
- A kijelölésnél biztosítjuk, hogy azt minden tanuló a megfelelő taneszközében, vagy a lecke-füzetében írásban is feljegyezze.
- A tanulók képességeinek megfelelően törekszünk a házi feladat mennyiségileg, vagy minőségileg differenciált meghatározására.
- Az érdeklődő, szorgalmas, tehetséges tanulók számára a feladatok meghatározásakor
- Lehetőséget adunk az ismeretek bővítésére, további kutató- és gyűjtőmunka végzésére.
- Törekszünk a házi feladatok mennyiségének napi optimalizálására, a tanítási napok közötti egyenletességére.
- A házi feladat illeszkedjen a tanítási-tanulási folyamatba.
- A házi feladat kijelölésekor vegyük figyelembe az átlagos képességű, átlagos felkészültségű tanuló napi iskolai terhelhetőségét.
- A házi feladat segítse elő a tanult ismeretek megszilárdítását, a készségek begyakorlását, a képességek fejlődését.
- A házi feladat feleljen meg a tantárgyi sajátosságoknak.

10.9.2. A házi feladatok meghatározásának korlátai

- Kötelező házi feladatot csak a tanítási órán elhangzottakhoz jelölünk ki.
- A házi feladatok ellenőrzésekor, értékelésekor csak a kötelező feladatokat kérjük mindenkin számon.
- Abban az osztályban, ahol több tanító, tanár tanít, a feladatok kijelölésekor a pedagógusok figyelembe veszik, hogy az adott napon addig mennyi és milyen feladatot kaptak már a tanulók.

- Az első-negyedik évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra), valamint a tanítási szünetek idejére nem kapnak kötelező jellegű sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;
- Az ötödik-nyolcadik évfolyamon a tanulók a tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) feladatokon túl – nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;
- A kapott házi feladatok nem terhelhetik meg túlzottan a tanulókat, és nem vehetnek el aránytalanul sok időt a pihenőidejükből. Ezért a felkészüléshez szükséges idő maximuma:
 - 1. osztályban: 30-45 perc
 - 2. osztályban: 45-60 perc
 - 3-4. osztályban: 60 perc
 - 5-6. osztályban: 90 perc
 - 7-8. osztályban: 120 perc.

10.10. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

10.10.1. A csoportbontás elvei

A csoportbontás célja: egy-egy tantárgy tantervi célkitűzései, feladatai és követelményei eredményes teljesítésének elősegítése.

Általános elvek:

- A csoportokban a HHH-s tanulók közötti eltérés nem haladhatja meg a 25%-ot.
- A csoportok átjárhatók.
- A csoportbontás során nem valósulhat meg a tanuló hátrányos megkülönböztetése semmilyen okból sem.

Csoportbontást alkalmazunk az angol nyelv tanításánál.

10.10.2. Az egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Az iskola a tanulók részére egyéb foglalkozásokat szervez. Az egyéb foglalkozások szervezését a tanulók közössége, a nevelőtestület tagjai kezdeményezhetik. A tanulók a tanórán kívüli foglalkozásokra önkéntesen jelentkezhetnek, de ha felvételt nyernek a foglalkozásra, részvételük kötelező

10.10.3. Egyéni foglalkozások szervezése

Az iskola a tehetség kibontakoztatása, a hátrányos helyzetű tanulók felzárkóztatása, a fejlesztő felkészítés céljából 1-3 fő részére egyéni foglalkozásokat szervez.

Az egyéni foglalkozások:

- felzárkóztató foglalkozások,
- korrepetálások,
- fejlesztő foglalkozások.

10.10.4. Felvételi előkészítő foglalkozások szervezése

A felvételi előkészítő foglalkozások elsősorban a hátrányos helyzetű és a 8. évfolyamos tanulók részére szerveződnek magyar nyelv és irodalomból, valamint matematikából.

10.10.5. Tanulmányi, szakmai, kulturális verseny, házi bajnokságok, iskolák közötti versenyek, bajnokságok szervezése

Az iskola a tanulók, tanulóközösségek művészeti, technikai nevelése, a tanulók képességének, tehetségük kibontakoztatása érdekében versenyeket, bajnokságokat és pályázatokat szervez.

A versenyeken, bajnokságokon a részvétel önkéntes.

10.11. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek

10.11.1. Egészségnevelési elvek

Boldog és hasznos embert nevelni: ez magába foglalja azt a felelősségteljes és ezerszálú munkát. Hisszük, hogy vannak és lesznek örök emberi értékek, amelyekre biztos tudás és emberi jövő építhető. Arra törekszünk, hogy tanítványainkat ezekre az értékekre támaszkodva minél jobban felkészítsük az életre, a rájuk váró feladatokra, a küzdelmekre, amelyek átszövik a társadalom minden szintjét. Hisszük, hogy lehet olyan légkört teremteni az iskolánkban, amelyben gyermekek örömmel tanulnak, tanárok örömmel tanítanak.

Célunk: egészséges, boldog, elégedett, önmagában bízó, adottságait, képességeit a kihasználó, reális célokért küzdeni tudó fiatalokat nevelni. Olyan nevelő-oktató munkában hiszünk, amely a lelki, testi és szellemi nevelést egyszerre valósítja meg annak érdekében, hogy tanulóink:

- önmagukat (lehetőségeiket és korlátaikat) ismerjék
- érdeklődésük és képességeik vezérelje továbbtanulásukat
- legyenek képesek az önművelésre, a megújulásra, az aktív tanulásra
- a tudás, a műveltség, a becsületesség, az önzetlenség, a tolerancia legyen számukra a legfontosabb emberi érték
- az életet, egészséget megbecsülő, környezetét védő, hazájára büszke, azért tenni tudó és akaró felnőtt válhasson belőlük.

Hosszú távú célok

Olyan egészségfejlesztő iskolává váljunk, amely elősegíti azt, hogy az iskola az élet, az aktív tanulás és a munka egészséges színtere legyen. Ennek érdekében az iskola:

- minden rendelkezésére álló módszerrel elősegíti a tanulók és a tantestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését
- együttműködést alakít ki a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők és a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen
- kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges táplálkozásnak, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak
- olyan oktatási-nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók jól-létét és méltóságát, lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrejutást.

Középtávú célok

- olyan szellem kialakítása, amely tudatos testi és lelki egészségmegőrző és fejlesztő magatartásra ösztönöz
- az egészségnevelés az oktatás és nevelés valamennyi területén jelenjen meg
- a tantárgyközi kapcsolatok erősítése annak érdekében, hogy a tanulók egységben lássák az egy témához tartozó ismereteket
- alakuljon ki a tanulóknál, hogy az egészség érték
- épüljenek be életükbe az alapvető higiéniai tennivalók, a mindennapi testmozgás és az egészséges táplálkozás
- ismerjék meg önmagukat, személyiségüket, testüket, korlátaikat és lehetőségeiket
- tudják a káros szenvedélyek következményeit és tudjanak nemet mondani
- szerezzenek helyes ismereteket a nemi fejlődéssel kapcsolatban
- tudják, hogy hová forduljanak szükség esetén tanácsért, segítségért.

Rövid távú célok (a következő tanévre)

A már működő tevékenységek folytatása és bővítése annak érdekében, hogy:

- a tanulók ismerjék meg jobban önmagukat és egymást
- tudatosodjon bennük, hogy mindenki felelős a saját egészségéért
- váljanak képessé arra, hogy felismerjék és elkerüljék a veszélyes élethelyzeteket

10.11.2. Környezeti nevelési elvek

- A globális problémák kiinduló gyökerei szűkebb környezetünkben is jelen vannak. Iskolánk környezeti nevelésének legfontosabb feladata, hogy az alapelvek, célok és jövőtervezés területén egyedi természeti környezetünket helyezze középpontba, hiszen előnyeinek felismerése, környezetkímélő használata során várható egy olyan szemlélet kialakulása, melytágabb környezetre is kivetíthető.
- Az iskola környezeti nevelése szolgálja az ökológiailag, szociálisan, gazdaságilag és politikailag fenntartható társadalom számára szükséges kulcskompetenciák kialakulását. Az iskola az egyik legfontosabb színtere a környezeti nevelésnek. Az iskola, mint helyszín, mint “zöld miliő” jelenjen meg és járuljon hozzá a gyerekek személyiségének formálásához. Az intézmény hulladék-, energia-, vízgazdálkodása komoly nevelési erővel hat a diákokra és rajtuk keresztül a családok otthoni takarékoságára, életvitelére. A pedagógusok, a dolgozók példamutatása nagymértékben segíti a fenntarthatóságra nevelés elveit, az állampolgári és egyéb közösségi felelősségtudat kialakulását.
- A környezet és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természeti környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életéről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott környezeti szennyezések károsan hatnak vissza saját szervezete működésére. Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket és programjainkkal a szülők és a környék lakóinak környezet és egészségtudatos magatartását is fejleszteni kívánjuk.

Általános értékek:

- Az egyetemes természeti (élő és élettelen) értékek tisztelete és megőrzése, beleértve az embert is, kultúrájával együtt.
- A Föld életképességének, sokféleségének (élő, élettelen társadalmi), rendszerének és funkciójának megértése, megőrzése a harmóniára való törekvéssel, a Föld gazdagságának és szépségének megőrzése.
- Fenntartható, igazságos, békés és az állampolgárok részvételén alapuló demokratikus társadalom építése.

Környezeti nevelésünk céljai:

- Rendszerszemléletre nevelés.
- Globális összefüggések megértése.
- Alternatív, mérlegelő gondolkodás, döntésképeség fejlesztése, helyzetfelismerés, ok-okozati összefüggések keresése.

- A természet, az élet, a biológiai sokféleség jelentőségének megértése.
- Létfeltételhez szükséges értékek megismerése, és a viselkedési normák kialakítása.
- Konfliktuskezelés, tolerancia, természeti, társadalmi felelősség fejlesztése.
- Helyes értékrend, erkölcs és életviteli szokások formálása.
- Környezet és egészség-tudatosság erősítése, az egészség és a környezet összefüggéseinek vizsgálata.
- Fogyasztás helyébe az életminőség helyezése.
- Fenntarthatóságra való nevelés az ökológiai szemléletmód segítségével.
- A helyi értékek és problémák megismertetése.
- Lakóhelyünk környezetvédelmi munkájában aktív részvétel.
- Ősi mesterségek megismerése.
- Hagyományok őrzése.
- A természeti, az épített és a szociális környezetünk (lakóhely) ismerete, óvása, fejlesztése.

A környezeti nevelés során az élményalapú, tevékenységközpontú, érzékenyítő, interaktív módszerek alkalmazását helyezzük előtérbe. A környezeti nevelés természetéből fakad, hogy a tanórán és a tanórán kívül is a hagyományos tanítási módszereken – frontális munka, csoportmunka, kiselőadás, vita stb. kívül más egyéb módszereket is alkalmaznunk kell. Így különösen a játékos módszereket, a projektmódszert, a terepgyakorlatok módszereit.

10.12. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

10.12.1. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések célja

Az gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések alapvető célja, hogy az iskola biztosítsa a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Az oktatási szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl célul tűzzük ki az esélyteremtést, támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását a hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében:

- tanításban, ismeretközvetítésben,
- a gyermekek egyéni fejlesztésében,
- az értékelés gyakorlatában,
- tanulói előmenetelben,
- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában,
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében,
- a továbbtanulásban, pályaaorientációban,
- a humán erőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében,
- partnerség a kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

Célunk továbbá az, hogy az iskolában érvényesüljön:

- a diszkriminációmentesség,
- a szegregációmentesség,
- a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók nevelési, oktatási és társadalmi integrációjának támogatása,
- a minőségi oktatáshoz történő egyenlő hozzáférés és az integráció biztosítása.

Konkrét célok

- Az élethosszig tartó aktív tanulás megalapozása, a kulcskompetenciák fejlesztése.
- Az információs és kommunikációs technológiák alkalmazásának fejlesztése, az ehhez szükséges feltételek folyamatos fejlesztése.
- A nevelés és oktatás tárgyi feltételeinek biztosítása, a kötelező taneszköz jegyzékben előírt felszerelések beszerzésének folytatása, az elhasznált eszközök cseréje.

- Az integráltan nevelt/oktatott gyermekek/tanulók fejlesztéséhez szükséges feltételrendszer továbbfejlesztése.
- A pedagógus szakma fejlődésének támogatása, továbbképzések támogatása
- A tehetséges tanulóknak speciális fejlesztő, felkészítő képzések képességeik kibontakoztatására, bekapcsolódás központi programokba.
- Az óvoda – iskola együttműködés elmélyítése.
- A tanköteles kor előtti diszlexia-szűrés megvalósítása.
- Az integráció feltételrendszerének bővítése, integrációs támogatás igénybe vétele, a képesség-kibontakoztató, illetve integrációs felkészítés folytatása az ágazati miniszter által kiadott program alapján, továbbá a program alkalmazásához szükséges pedagógus kompetenciák megteremtése.
- Az egyéni különbségekre alapozott nevelés kialakítása, a gyermekek és tanulók közti különbség figyelembe vétele a nevelő, illetve a nevelő-oktató munka során.
- A pályaaorientációs tevékenység hatékonyságának növelése annak érdekében, hogy az országos átlagnál nagyobb mértékben növekedjen a gimnáziumban és szakgimnáziumba, s továbbtanulók aránya.
- A nyári táborok és az erdei iskola programjainak támogatása.
- Az esélyegyenlőség és a gyermek mindenek felett álló érdekében az életminőséget javító prevenciós tevékenységek folyamatos biztosítása.
- Az esélyegyenlőség, illetve a tanulási hátrányok kompenzálása érdekében szociális támogatórendszer teljes körű és hatékony igénybevételének támogatása, segítése.
- Az iskola működési területén élő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek azonosítása, folyamatos nyilvántartása.

Rövid távú célkitűzések

- Iskolai szinten olyan nyilvántartási rendszer kialakítása, amely alkalmas az esélyegyenlőségi intézkedésekhez szükséges információk biztosítására, különösen HH-s és HHH-s gyermek beazonosítására, számuk pontos megállapítására.
- Az integrált pedagógiai rendszert továbbfejlesztése, összehangolása a Nemzeti alaptantervvel és a választott kerettantervvel.

Középtávú célkitűzések

- A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyeinek növelése a tartalmi fejlesztésével, az eszközellátottság folyamatos javítása, korszerű infrastruktúra és informatikai eszközök biztosítása az oktatásban.
- A pedagógusok módszertani felkészültségének növelése.

Kötelezettségek és felelősség

Az iskolában az esélyenlőségi intézkedések végrehajtásáért az igazgató felelős, akinek felelőssége:

- annak biztosítása, hogy a az általános iskola alkalmazottai és a szülők, az érintett társadalmi és szakmai partnerek megismerjék az intézmény esélyegyenlőségi intézkedési tervét,
- az általános iskola dolgozói kövessék az esélyegyenlőségi intézkedéseket,
- az intézmény dolgozói megkapják a szükséges felkészítést és segítséget az esélyegyenlőségi intézkedések végrehajtásához.

Az igazgató az iskola pedagógusai közül az esélyegyenlőségi felelőst, akinek a feladata:

- az intézkedések megvalósításának koordinálása, az érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása,
- az intézkedések végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása,
- az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben pedig megtegye a szükséges lépéseket.

Az iskola vezetői felelősek azért, hogy a pedagógusok tudatában legyenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásoknak, biztosítsák a diszkriminációmentes oktatást, nevelést, a befogadó és toleráns légkört és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.

A pedagógusok felelőssége, hogy ismerjék a tervezett esélyegyenlőségi intézkedéseket és közreműködjenek annak megvalósításában; illetve az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék az iskola igazgatójának.

Minden, az intézménnyel szerződéses viszonyban álló köteles betartani az egyenlő bánásmód követelményét.

10.12.2. Akcióterv

A helyzetelemzés alapján az iskola az alábbi konkrét feladatok megvalósítását célokat tűzik ki, amelyek megvalósításával biztosítható a stratégiai célok elérése, a szegregáció és diszkriminációmentes köznevelés, amely segíti a hátrányos helyzetű rétegek társadalmi integrációját is.

A hátrányos helyzetű, köztük a halmozottan hátrányos helyzetű tanulókról pontos, lehetőség szerint teljes nyilvántartás vezetése					
Intézkedés leírása					
Az intézmény nyilvántartásainak pontosítása, a hiányzó nyilatkozatok beszerzése. Tájékoztatás, ösztönzés. Naprakész nyilvántartás készül az iskolában a HH és a HHH tanulókról.					
Intézkedés indoka					
A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók szülei nem teljes körűen tettek nyilatkozatot. A hátrányos helyzetű tanulónak biztosított szolgáltatások minél teljesebb körű biztosításához szükség van a tanulókról a pontos információra.					
Intézkedés elvárt eredménye					
Minden hátrányos helyzetű szülő nyilatkozatot tett.					
Intézkedés célja					
Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
Minden hátrányos helyzetű tanuló szülei teljes körben nyilatkoznak, a nyilvántartások egyeztetése megtörténik a települési önkormányzatokkal.	Nyilatkozatok száma, települési és iskolai nyilvántartások.	Minden HHH-s tanuló részt vesz az IPR-ben.	Növekszik a képesség - kibontakoztató és az integrált felkészítésen résztvevők száma	A HHH-s tanulók tanulmányi eredményei javulnak, a középiskolában továbbtanuló HHH-s tanulók aránya nő	HHH-s tanulók tanulmányi eredményei. HHH-s tanulók továbbtanulási aránya
Felelős					
Az iskola igazgatója					

A nevelő-oktató munka feltételeinek a javítása					
Intézkedés leírása					
Az iskolai nevelés tárgyi feltételeinek javítása. A miniszteri rendelet alapján középtávú eszközbeszerzési terv készült, amelynek megvalósításához az iskola kezdeményezi a fenntartónál az esélyenlőségi intézkedések támogatására kiírt pályázaton való részvételt.					
Intézkedés indoka					
A jogszabályban meghatározott kötelező eszközök nem állnak rendelkezésre teljes mértékben az intézményben.					
Intézkedés elvárt eredménye					
A jogszabályban meghatározott kötelező eszközök és infrastruktúra teljes mértékben és megfelelő állapotban rendelkezésre álljanak, az iskola 20/2012 (VIII) EMMI rendeletben előírt feltételek szerint működjön.					
Intézkedés célja					
Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A fejlesztéshez szükséges forrás megpályázása, a beruházás elindítása.	A pályázat elkészülte.	A rendeletben meghatározott eszközök rendelkezésre állnak.	Leltári naplók, eszköz és felszerelés jegyzékek, önkormányzati vagyon-nyilvántartás	-	-
Felelős					
Igazgató					
Forrás					
IPR-s pályázati forrás					

A középiskolában továbbtanuló halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arányának növelése					
Intézkedés leírása					
A kulcskompetenciák tervszerű fejlesztése, egyéni fejlesztés megvalósítása. A tanulási motiváció növelése. Pályaorientáció.					
Intézkedés indoka					
A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók továbbtanulási mutatói az iskolában tanuló diákok általános továbbtanulási adatainál rosszabbak. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók kisebb arányban tanulnak tovább gimnáziumban és szakképző iskolában, és jellemzően a szakiskolában folytatják általános iskolai tanulmányaikat. Különösen a halmozottan hátrányos helyzetűek választják magas arányban a szakiskolát					
Intézkedés elvárt eredménye					
A középiskolában továbbtanuló HHH tanulók aránya eléri az országos átlagot.					
Intézkedés célja					
Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A HHH tanulók oktatási feltételei, iskolai sikerességük javulnak.	HHH tanulók tanulmányi eredménye	A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arányának növelése a középiskolai továbbtanulás során	HHH tanulók tanulmányi eredménye, a HHH tanulók továbbtanulási aránya intézménytípusok szerint kedvezően alakult.	A HHH tanulók továbbtanulási aránya intézménytípusok szerint megfelel az országos megoszlásnak.	Továbbtanulási arányszámok
Felelős					
Igazgató, az iskola pedagógusai					

A tanulók országos kompetenciamérési eredményeinek növelése					
Intézkedés leírása					
Gondos elemzést igényel, hogy milyen okokra vezethető vissza az alapszintet el nem érők magas aránya. Ehhez alaposan, a jogszabályi előírások szerint kellene feldolgozni a kompetenciamérés eredményeit. Alapos diagnózisból kiindulva, az országos mérésen elért egyéni eredményeken is alapuló egyéni fejlesztés elengedhetetlen ahhoz, hogy az alapszintet elérő tanulók aránya közelítsen az országos arányokhoz, majd meghaladja azt. Motiváló módszerek alkalmazása, a tanulási kudarc megelőzése.					
Intézkedés indoka					
Az alapszintet el nem érő tanulók aránya mind matematikából, mind szövegértésből magas. Különösen szövegértés terén lényeges az országosan számított aránytól az eltérés A méréshez kapcsolódó kérdőív alapján számított motivációs index – standard skálán - mínusz 4 értéke azt jelzi, hogy iskolánk tanulóinak jelentős része nem motivált a tanulásra. Bizonyosra vehető, hogy a mérési eredményekben is, ha egyre gyakrabban alkalmazunk motiváló módszereket, eljárásokat és élünk a külső motiváció lehetőségeivel.					
Intézkedés elvárt eredménye					
A tanulók, köztük a hátrányos/halmazottan hátrányos helyzetű tanulók tanulási, továbbtanulási esélyei javulnak.					
Intézkedés célja					
Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú célok indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú célok indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A kompetencia-méréseket követő elemzések, fejlődésvizsgálatok tapasztalatai alapján a fejlődési ütemet növelő fejlesztési programok megvalósításának támogatása. Az alkalmazott pedagógiai módszerek és szemlélet megújítása.	Fejlesztési program a mérési eredmények növelésére.	HHH-s tanulók eredményei az országos átlagot meghaladó mértékben javulnak, a HHH és nem HHH tanulók mérési eredményei között a különbség csökken.	Országos mérési eredmények: HHH és nem HHH tanulók eredményei.	Az iskola mérési eredményei elérik az országos átlagot.	Az iskola mérési eredményei.
Felelős					
Igazgató, pedagógusok					

A társadalmi környezettel az együttműködés javítása					
Intézkedés leírása					
Tervszerűen működő, preventív kapcsolat kiépítése a cigány kisebbségi önkormányzatokkal, civil szervezetekkel a hátrányos helyzetű csoportok óvodai, iskolai sikeressége érdekében.					
Intézkedés indoka					
A kisebbségi önkormányzatok, a civil szervezetek eddig is segítették az intézményeket. A kisebbségi önkormányzatok, a civil szervezetek a hátrányos helyzetű, köztük roma tanulók felzárkóztatásához, a többségi tanulók érzékenyítéséhez hatékonyan járulhatnak hozzá.					
Intézkedés elvárt eredménye					
Az iskola és civil szervezetek és kisebbségi önkormányzatok együttműködése a gyerekek oktatási esélyeinek növelése érdekében.					
Intézkedés célja					
Rövid távú célok (1 év)	Rövid távú cél indikátorai	Középtávú célok (3 év)	Középtávú cél indikátorai	Hosszú távú célok (6 év)	Hosszú távú célok indikátorai
A cigány kisebbségi önkormányzattal, civil szervezetekkel együttműködési terv elkészítése, egyeztető fórum létrehozása.	Együttműködési megállapodások.	A cigány kisebbségi önkormányzattal, civil szervezetek aktív szerepet vállalnak a hátrányos helyzetűek közoktatási esélyegyenlőségének megteremtésében	Közösen megvalósított tevékenységek száma.	A hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikeressége eléri a többségi társaikét.	A hátrányos helyzetű tanulók és többségi tanulók tanulmányi eredménye.
Felelős					
Igazgató					

Várható eredmények

- Az európai normáknak megfelelő, a lakossági igényekhez és a társadalmi elvárásokhoz jobban igazodó, korszerű intézmény jön létre
- A hátrányos helyzetű és leszakadó rétegek társadalmi integrációja erősödik, a társadalom szemlélete, e rétegek elfogadási szintje kedvezően változik.
- Az intézmény képes a különböző háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyerekek fogadására és együtt nevelésére.

- Az évfolyamvesztés nélkül továbbhaladó halmozottan hátrányos helyzetű tanulók arány nem haladja meg az országos átlagot.
- Csökken az iskolai hiányzások óraszám.
- Csökken a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körében a magántanulók száma.
- Nő az érettségire adó intézményekben továbbtanuló halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma.
- Az intézményben az országos kompetenciamérések eredményei az országos átlagot meghaladó mértékben javulnak. A HHH és nem HHH tanulók mérési eredményei között a különbségek csökkennek.

10.12.3. Monitoring

Az iskola évente, a tanév zárásakor az év végi beszámolóban jelentésben értékeli a tanévet. Az értékelést az evangélikus egyház szakmai iránymutatása szerint végzi el. A beszámolót a fenntartónak eljuttatja.

10.13. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag

A településen két nemzetiségi önkormányzattal rendelkező nemzetiség él:

- Cigány nemzetiség
- Német nemzetiség

Az alábbi tantárgyak keretében nyílik lehetőség a nemzetiségek kultúrájának megismerésére

Magyar irodalom, ének zene, történelem, hon-és népismeret.

A tantárgyi tartalmakon túl az aktuális városi nemzetiségeket érintő események követésére törekszünk.

10.14. A tanulók fizikai állapotának mérése

Az intézmény a tanuló fizikai állapotának mérését a NETFIT online rendszer segítségével a mindenkor tanév rendjében meghatározottak szerint végzi.

10.15. Téma napok, témahetek, projektoktatás

Az iskola a munkatervben meghatározottak szerint tart témanapokat, témaheteket, amely a tanulók érdeklődésére, a tanulók és a pedagógusok közös tevékenységére, együttműködésére épül a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján. A központilag javasolt témahetek mellett (Pénz7, Fenntarthatósági, Digitális) saját témahetek megvalósítását is évenként tervezzük. (Gyurátz-nap; Mesenap) Az iskola lehetőség szerint részt vesz a Határtalanul és a Lázár Ervin programban.

11. Záró rendelkezések

11.1. A pedagógiai program érvényességi ideje

Az iskola 2020. szeptember 1. napjától szervezi meg a nevelő és oktató munkát e pedagógiai program alapján.

11.2. A pedagógiai program módosítására a nevelőtestület tehet javaslatot

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el; véleményezi az igazgatótanács, a szülői szervezet, és a diákönkormányzat, az igazgató és az a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A módosított pedagógiai programot a jóváhagyást követő tanév szeptember 1. napjától kell bevezetni.

11.3. A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- az iskola fenntartójánál;
- az iskola irattárában
- az iskola nevelői szobájában;
- az iskola igazgatójánál;

Óraterv 1–4. évfolyam 2020/21.				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6+1	6+1
Matematika	4+1	4	4	4+1
Hittan	1	1	1	1
Környezetismeret		1	1	1
Idegen nyelv (angol)		+1	+2	2+1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Digitális kultúra				
Életvitel és gyakorlat		1	1	1
Technika és tervezés	1			
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	(2)	(2)	(3)	(3)
Maximális órakeret/ Rendelkezésre álló órakeret	24	25	25	27
Hittan	1	1	1	1
Összes tanítási óra	25	26	26	28

Óraterv 1–4. évfolyam 2021/22.				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	6+1	6+1
Matematika	4+1	4	4	4+1
Hittan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Idegen nyelv (angol)		+1	+2	2+1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Digitális kultúra				
Életvitel és gyakorlat			1	1
Technika és tervezés	1	1		
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	(2)	(2)	(3)	(3)
Maximális órakeret / Rendelkezésre álló órakeret	24	24	25	27
Hittan	1	1	1	1
Összes tanítási óra	25	25	26	28

Óraterv 1–4. évfolyam 2022/23.				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	5+1	6+1
Matematika	4+1	4	4	4+1
Hittan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Idegen nyelv (angol)		+1	+1	2+1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Digitális kultúra			1	
Életvitel és gyakorlat				1
Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	(2)	(2)	(3)	(3)
Maximális órakeret / Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	27
Hittan	1	1	1	1
Összes tanítási óra	25	25	25	28

Óraterv 1–4. évfolyam 2023/24.				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	5+1	5+1
Matematika	4+1	4	4	4
Hittan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Idegen nyelv (angol)		+1	+1	2+1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Digitális kultúra			1	1
Életvitel és gyakorlat				
Technika és tervezés	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	(2)	(2)	(2)	(2)
Maximális órakeret / Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25
Hittan	1	1	1	1
Összes tanítási óra	25	25	25	26

Óraterv a 5–8. évfolyam 2020/21.				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4+1	3+1	4+1
Matematika	4	3+1	3+1	3+1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek		2	2	2
Történelem	2			
Állampolgári ismeretek				
Hon- és népismeret				
Hittan	1	1	1	1
Természetismeret		2		
Természettudomány	2			
Biológia			1,5	1,5
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Idegen nyelv (angol)	3+1	3+1	3+1	3+1
Ének-zene	1,5	1	1	1
Vizuális kultúra	1,5	1	1	1
Dráma és színház				
Informatika		1	1	1
Digitális kultúra	1			
Technika, életvitel és gyakorlat		1	1	
Technika és tervezés	1			
Testnevelés	5	5	5	5
<i>Közösségi nevelés(Osztályfőnöki)</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	(1)	(3)	(3)	(3)
Rendelkezésre álló órakeret (maximális)	28	28	31	31
Hittan	1	1	1	1
Összes tanítási óra	29	29	32	32

Óraterv a 5–8. évfolyam 2021/22.				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3+1	4+1
Matematika	4	4	3+1	3+1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek			2	2
Történelem	2	2		
Állampolgári ismeretek				
Hon- és népismeret		+1		
Hittan	1	1	1	1
Természetismeret				
Természettudomány	2	2		
Biológia-egészségtan			1,5	1,5
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Idegen nyelv (angol)	3+1	3+1	3+1	3+1
Ének-zene	1,5	1	1	1
Vizuális kultúra	1,5	1	1	1
Dráma és színház				
Informatika			1	1
Digitális kultúra	1	1		
Technika, életvitel és gyakorlat			1	
Technika és tervezés	1	1		
Testnevelés	5	5	5	5
<i>Közösségi nevelés(Osztályfőnöki)</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	(1)	(2)	(3)	(3)
Rendelkezésre álló órakeret (maximális)	28	28	31	31
Hittan	1	1	1	1
Összes tanítási óra	29	29	32	32

Óraterv a 5–8. évfolyam 2022/23.				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	4+1
Matematika	4	4	3+0,5	3+1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek				2
Történelem	2	2	2	
Állampolgári ismeretek				
Hon- és népismeret		+1		
Hittan	1	1	1	1
Természetismeret				
Természettudomány	2	2		
Biológia-egészségtan			1,5	1,5
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Idegen nyelv (angol)	3+1	3+1	3+0,5	3+1
Ének-zene	1,5	1	1	1
Vizuális kultúra	1,5	1	1	1
Dráma és színház			+1	
Informatika				1
Digitális kultúra	1	1	1	
Technika, életvitel és gyakorlat				
Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés	5	5	5	5
<i>Közösségi nevelés(Osztályfőnöki)</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	(1)	(2)	(2)	(3)
Rendelkezésre álló órakeret (maximális)	28	28	30	31
Hittan	1	1	1	1
Összes tanítási óra	29	29	31	32

Óraterv a 5–8. évfolyam 2023/24.				
Tantárgyak	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3,5
Matematika	4	4	3+0,5	4
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek				
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon- és népismeret		+1		
Hittan	1	1	1	1
Természetismeret				
Természettudomány	2	2		
Biológia-egészségtan			1,5	1,5
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5
Földrajz			1,5	1,5
Idegen nyelv (angol)	3+1	3+1	3+0,5	3,5
Ének-zene	1,5	1	1	1
Vizuális kultúra	1,5	1	1	1
Dráma és színház			+1	
Informatika				
Digitális kultúra	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat				
Technika és tervezés	1	1	1	
Testnevelés	5	5	5	5
<i>Közösségi nevelés(Osztályfőnöki)</i>	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	(1)	(2)	(2)	(2)
Rendelkezésre álló órakeret (maximális)	28	28	30	30
Hittan	1	1	1	1
Összes tanítási óra	29	29	31	31

Legitimációs záradék

A Gyurátz Ferenc Evangélikus Általános Iskola és Óvoda Pedagógiai programját a **szülői szervezet**2021. 05. 14......napján tartott ülésén megtárgyalta, elfogadásra javasolta.

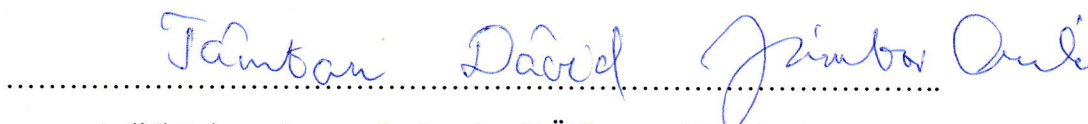
Kelt: Pápa,2021. 05. 14......

A szülői szervezet elnöke

A Gyurátz Ferenc Evangélikus Általános Iskola és Óvoda Pedagógiai programját az **intézmény diákönkormányzata**2021. 05. 14......tartott ülésén megtárgyalta és elfogadásra javasolta.

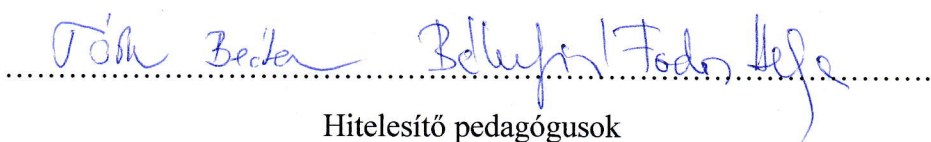
Kelt: Pápa,2021. 05. 14......

A diákönkormányzat elnöke, és a DÖK-öt segítő pedagógus

A Gyurátz Ferenc Evangélikus Általános Iskola és Óvoda Pedagógiai **programját az intézmény nevelőtestülete**2021. 05. 14......tartott értekezletén megtárgyalta és elfogadta.

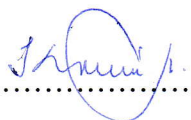
Kelt: Pápa,2021. 05. 14......

Hitelesítő pedagógusok

Aláírással tanúsítom, hogy a Gyurátz Ferenc Evangélikus Általános Iskola és Óvoda **igazgatótanácsa** a Magyarországi Evangélikus Egyház AZ EGYHÁZ INTÉZMÉNYEIRŐL SZÓLÓ 2005. ÉVI VIII. TÖRVÉNYÉNEK 14. § d) pontjában meghatározottaknak megfelelően az intézmény Pedagógiai programját2021. 05. 14...... napján tartott ülésén megtárgyalta és véleményezte.

Kelt: Pápa, 2021. 05. 14.

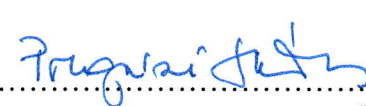
.....

Az igazgatótanács elnöke

A Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 32.§ (1) i) pontjának megfelelően a Gyurátz Ferenc Evangélikus Általános Iskola és Óvoda **fenntartója**, az intézmény Pedagógiai programját2021. 05. 16......napján tartott ülésén jóváhagyta.

Kelt: Pápa, 2021. 05. 16.

.....

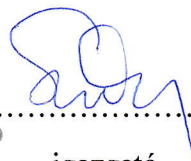

A fenntartó képviselői

Az iskola igazgatója az intézmény pedagógiai programját jóváhagyta.

Kelt: Pápa, 2021. 05. 14.

.....

igazgató

MELLÉKLETEK

- 1. számú melléklet Az iskolában tanított tantárgyak előírt tananyaga és követelményei (tantárgyi tervek)**
- 2. számú melléklet A tanulmányok alatti vizsgák szabályai tanulmányok alatti vizsga követelményei, részei, az értékelés szabályai**